

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

494.

MILLIONÄRENS DOTTERSON

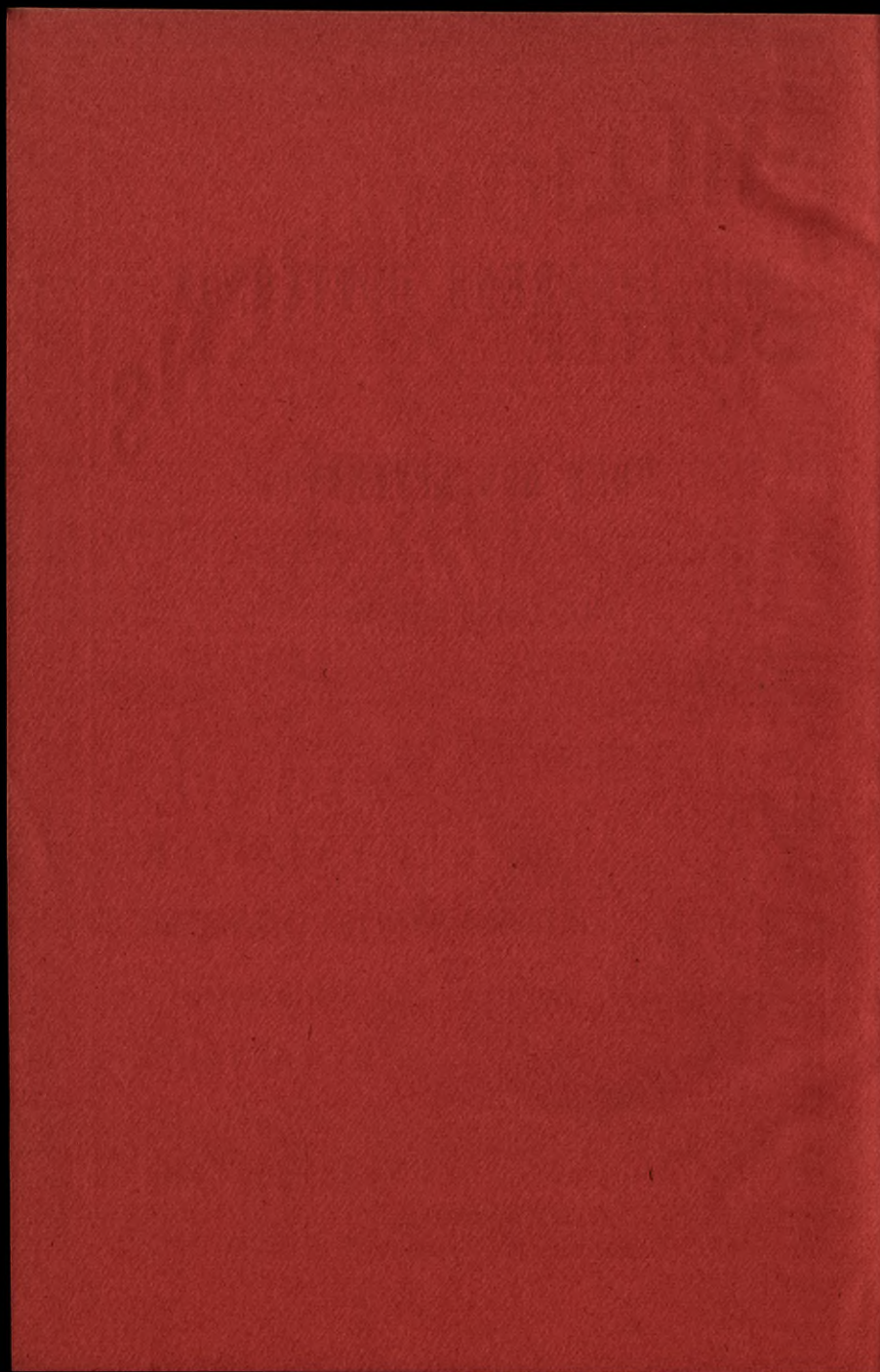
ÖDEN OCH
ÄFVENTYR
TILL LANDS
OCH SIÖS.
BERÄTTELSE
AF
LODBROK

Henry Nils

STOCKHOLM

F. & G. BEIJERS BOKFÖRLAGS AKTIEBOLAG.

MILLIONÄRENS DOTTERSON.

ÖDEN OCH ÄFVENTYR

TILL LANDS OCH SJÖS.

BERÄTTELSE

AF

LODBROK.

STOCKHOLM,
F. & G. BEJERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG.

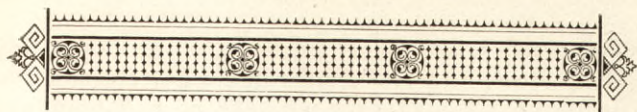
WESTA KAPITEL

[The text in this section is extremely faint and illegible, appearing as ghostly impressions of lines of text.]

MALMÖ, 1896.

M. POLHEIMERS BOKTRYCKERI.

FÖRSTA KAPITLET.

Hvad jag vet om mina föräldrar. — Barnhuset. — Ett tvåfaldigt problem. — Mitt namn. — »Känner du konungen i Aj?» — Jerichos murar och ett misslyckadt härskri. — Följderna deraf. — Jag får lemna barnhuset. — Glädje och missräkning. — Kyrkoherden Åhrén. — Hvad en gulblek hy kan bevisa — Den menniskoölskande herr * * *. — Öfverläggningar om mitt ursprung och min framtid. — Afskedet från barnhuset.

Så långt jag minnes tillbaka i tiden och ända till en viss tidpunkt af mitt lif, om hvilken läsaren framdeles i denna bok erhåller närmare underrättelser, har jag alltid känt en smula afund mot de lyckligt lottade medmenniskor, hvilka haft en moders barm att luta sig intill i sin barndom och ungdom och hvilkas första steg här i verlden blifvit öfvervakade af en kärleksrik och förständig fader. Jag måste nemligen under de tidigare perioderna af mitt lif vara i saknad af dessa ovärderliga fördelar. Min afund var dock af det mest kristliga slag och bestod egentligen blott deri, att jag önskade mig vara i deras ställe. Jag tyckte mig ofta i mina drömmar kringsväfas af mina föräldrars gestalter, hvilka likväl aldrig voro så tydliga, att jag kunde igenkänna deras anletsdrag. Man säger, att de

personer, händelser eller ting, som om dagen lifigt sysselsätta oss, ofta återkomma under nattens sömn och att drömmen i sjelfva grunden icke är något annat än ett reproducerande af hvad man i verkligheten genomlevvat. Jag tror, att det åtminstone ofta förhåller sig så. Säkert är, att ingenting så flitigt ventilerades i mitt hufvud, som detta problem: hvem är min far och hvem är min mor? Denna dubbelfråga, mitt lifs länge olösta och olösliga problem, förmådde jag emellertid icke besvara, ty jag visste om mina föräldrar — ingenting annat, än att de en gång säkerligen funnits till, en sak, hvilken jag redan tidigt ansåg bevisad genom min egen tillvaro.

Mitt äldsta (och ganska otydliga) minne förer mig till ett stort hus i en stor stad. *Då* visste jag icke hvarken hvad staden hette eller hvad huset kallades. *Nu* deremot har jag kännedom om bådadera. Staden hette Stockholm och huset var Allmänna Barnhuset. Der förflöto mina första lefnadsår. Jag behandlades väl, hade många lekkamrater, var glad och yr, fick stundom bannor men sällan aga. *Då* jag blef något äldre, d. v. s. omkring sju år, började jag reflektera öfver min gåtfulla tillvaro. Anledningar till dessa reflektioner hade jag ganska många. Det hände nemligen ganska ofta, att mina kamrater fingo besök af fint klädda herrar och damer, hvilka underrättade sig om deras befinnande, kallade dem sin »snälla gosse», sin »lilla flicka» eller sitt »älskade barn», samt smekte och kysste dem med en värma, som icke undföll mina kritiskt väpnade ögon, emedan den bjert afstack mot den allvarliga vänlighet, med hvilken vi blefvo behandlade af de personer, som här egnade oss sin omvårdnad. Man sade mig, att dessa besökande herrar och damer voro föräldrarne till den eller den gossen eller flickan bland mina lekkamrater, och en gång lyckades det mig att uppsnappa en del af ett samtal mellan två af inrättningens tjenare, hvaraf jag inhemtade, att somliga föräldrar »skämmas» för att erkänna sig såsom föräldrar. Min lilla hjerna hade nu fått ett dubbelt problem att lösa.

Först och främst undrade jag deröfver, att icke äfven min far och mor kommo att besöka mig. Ack, jag kände inom mig, att jag skulle älskat dem outhärligt, innerligt, evigt, om de blott en enda gång uppenbarat sig för mig, låtit mig se sina ansigten, kysst mig på pannan eller munnen och kallat mig sin »snälle gosse». Derjemte begrundade jag äfven den frågan, hvarför föräldrar kunna skämmas för sina barn, och detta syntes mig nästan lika obegripligt som den första delen af problemet. Emellertid lärde jag mig snart att kombinera problemets två delar med hvarandra. Min ouppöfvade slutledningsförmåga sade mig, att mina föräldrar icke kommo till det stora huset för att kyssa mig, just därför att de blygdes för min skull. Ah! hvilken värld af tankar gjorde sig icke nu bofast i min själ! Det var en oändlig rad af bleklagda, hotande: »hvarför», som oupphörligt strömmade ut och in, in och ut genom mitt hufvud. Hvarför blygas de för mig? Hvarför komma de icke och säga mig, i hvilket afseende jag är annorlunda än de önska, på det att jag må bättra mig? Hvarför . . . . men det skulle vara omöjligt att utveckla alla dessa »hvarför» till deras innehåll. Endast det vill jag nämna, att jag orubbligt fasthöll vid den öfvertygelsen, att min far och mor säkert hade grundade anledningar till missnöje med mig och att således jag ensam var orsaken till deras uteblifvande. Att mina föräldrar för sin egen del kunde hafva någonting att blygas för, det föll mig aldrig in att tänka, ty jag betraktade dem såsom rena och heliga väsenden och egnade dem i mitt barnsliga hjerta en nästan till dyrkan gränsande vördnad.

Mina föräldrar, hvilka de nu voro, hade låtit kristligen döpa mig och i dopet tilldelat mig det löftesrika namnet Josua. Jag var nöjd och belåten med detta namn och det med så mycket större skäl, som jag snart nog i Hübners Bibliska historia fick implanta, att en person med detta namn redan i gamla testamentet hade utfört ganska berömvärda bedrifter. Visserligen var den afbild af Josua, Nuns son, som nämnda lärobok hade att visa mig, föga tilldragande, men jag trö-

stade mig deröfver genom den helsosamma reflexionen, att Hübner sannolikt icke var lika stor porträttmålare, som renskrifvare af bibliska berättelser, och att Josua, Nuns son, måhända i verkligheten varit vackrare, än han der blifvit framställd med tillhjälp af trä och groft papper.

Ett par förtretligheter, hvilka mitt namn vållade mig, anser jag mig böra omtala, emedan de bevisa, att jag icke alltid dansade på rosor under min vistelse på barnhuset.

Värde läsare! Har du någonsin läst historien om Josua och konungen i »Aj»? Nå, då minnes du måhända, att konungen i »Aj» blef af Josua slagen »genom ett bakhåll.» Nu hände det sig, att jag hade en kamrat på barnhuset, hvilken hette Herman och hvilken plägade roa sig på min bekostnad, så ofta tillfälle gafs dertill. Han hade dertill en obestridlig rätt såsom — den starkare af oss båda. En dag, då jag och några af de öfriga kamraterna roade oss med någon oskyldig lek, kom Herman bort till oss och vände sig till mig, under det att han med spetsk och hänfull ton frågade:

»Nå, Josua, känner du konungen i Aj?»

»Nej!» svarade jag och försökte se modig ut, ehuru jag ganska väl förstod att frågan hade en fördold mening.

»Du skall snart lära att känna honom», ropade Herman, på samma gång han åter sprang sin väg. »Det vore skam, om *vår* Josua icke skulle känna konungen i Aj.»

Glad att se min plågoande försvinna, tänkte jag föga på hans ord, förrän jag på ett smärtsamt sätt erinrades derom. Två minuter hade icke förgått, förrän någon, smygande bakom mig, tilldelade mig ett dugtigt knytnäfslag på kinden. Naturligtvis gjorde detta så mycket mera ondt, som det var alldeles opåräknadt, och lika naturligt var det, att jag icke kunde återhålla det enstafviga utropet:

»Aj!»

»Se der», hörde jag Hermans röst jubla, oaktadt det susade och brusade kring mina öron. »Se der, Josua, nu känner du konungen i Aj!»

Men Nemesis vakar och äfven Herman skulle lära »känna konungen i Aj.» Kamraterne, hvilka, såsom barn i allmänhet, voro mycket känsliga för rätt och orätt i bestraffningsfrågor, togo mitt parti och läto Herman handgripligen erfara sitt djupa ogillande af hans beteende. Emellertid blef det från denna dag en sed ibland oss, att när någon ville spörja en annan: »gör det ondt?» så sade han: »känner du konungen i Aj?»

En annan gång hade vi under Hermans ledning roat oss med att af sanden på vår lekplats uppbygga en liten stad med murar och torn. Det var ett helt skröpligt fästningsverk. En half timmes blåst skulle hafva bortsopat det från marken, men det var ingalunda Hermans afsigt, att det skulle hvarken förstöras af storm och oväder eller intagas genom stormning och strid — nej, det var ämnadt till mycket högre ändamål, och åter igen var det jag, som skulle lida för mitt olyckliga namns skull. Knappt hade Herman upplagt den sista skopan med sand, förrän han utropade:

»Veten I, gossar, hvad vår stad heter?»

»Nej! Nej! Säg oss det!» ropades från alla sidor.

Herman tog på sig sin helgdagsmin och sade med en sidoblick på min ringa och tysta person:

»Den heter Jericho! Hurrah för Jericho!»

»Hurrah för Jericho!» ropades under ett ändlöst jubel rundt omkring mig, under det jag sjelf stod tyst i förkänslan af något stundande obehag. Mitt namn var min Achilleshäl. Jag var lätt sårad af allt, äfven det obetydligaste, som stod i något samband med mitt namn.

»Nu skola vi intaga Jericho», förkunnade Herman med samma myndighet i tonen, som han hade varit en romersk diktator med oinskränkt makt.

»Ja, vi storma den. Framåt gossar!» yttrade en annan.

»Nej, stanna!» befallde Herman. »I hafven läst er bibliska historia illa, om i tron, att Jericho kan intagas genom stormning. Hvad säger Hübner om den saken? Vet du det, David?»

Den tillfrågade, en i grunden beskedlig gosse, knäppte samman händerna, liksom om han befunnit sig i skolrummet, och började med enformig lextor uppläsa:

»Staden Jericho vardt intagen på det sättet, att presterne gingo omkring staden och blåste i basuner: derefter upphof hela folket ett härskri, hvarvid stadens alla murar och torn ramlade. Sedan slog Josua konungen i . . .»

»Riktigt!» utropade Herman. »Josua var det, ja! Vi hafva ju här vår egen Josua och vi vilja pröfva, om han duger till någonting. Kommen, så vilja vi tåga omkring vår stad och blåsa i basuner. Sedan skall vår Josua hjelpa oss att skrika så, att murarna och tornen ramla.»

Förslaget vann allmänt bifall. Endast en röst höjdes deremot och det var — min egen, men den var för svag att kunna göra sig hörd bland så många.

»Men, basunerna! Hvar hafva vi dem?» sporde någon.

»Ingen fara! försäkrade Herman. »Jag springer och hemtar min lergök, David tager sin blecktrumpet och I andre kunnen hvissla eller sätta handen framför munnen i stället för trumpet.»

Herman hemtade sin lergök och David sin trumpet. Nu var man redo att börja tåget kring Jerichos till undergång invigda murar. Det var visserligen icke att förlikna vid Israels barns basuner, lergökens ljud var riktigt melankoliskt och blecktrumpetens ängsliga skri voro så falska, som en försupen klockares falssettoner, men kraftigt understödda af de öfrigas brummande, hvisslande, gnisslande naturljud, förmådde verkligen de båda instrumenterna åstadkomma ett ganska pinsamt buller. Ännu stodo dock Jerichos murar, men så hade vi ju ännu icke använt det sista och kraftigaste anfallsvapnet — härskriet. Snart voro vi fär-

diga äfven till detta. Herman gaf tecken och nu bröt det löst. Jag glömmet aldrig, huru hemskt det ljud i mina öron och huru kraftigt jag ansträngde mina egna lungor i den fåfänga förhoppningen att kunna genom mitt skrån kullkasta åtminstone tinnarna på ett af tornen. Men förgäfves sökte jag undgå mitt öde, den väntade bestraffningen, som blifvit mig lofvad i händelse Jerichos murar motstodo vårt härskris väldiga kraft. Icke ett enda sandkorn rörde sig och naturligtvis var det jag som fick uppbära skulden till denna olyckliga utgång. Hette icke jag Josua och berodde det icke på mig sjelf att skrika med Josuas anda och kraft? Helt visst! Derfor hade jag också, enligt Hermans högljudt uttalade mening, förtjenat en exemplarisk bestraffning, då jag icke skrek så att sandhögarne förintades. Jag inhöstade ännu en känbar och smärtsam erfarenhet af, huru föga glädjande det stundom är att hafva ett anspråksfullt namn. Emellertid hade vårt härskri tillkallat några af de äldre personerna i inrättningen, hvilka skyndsamt ilade till stället i den fasta öfvertygelsen, att vårt stridsrop vore ett nödrop. Nå, det var en lycka för mig, som derigenom slapp ifrån bestraffningen för temligen godt köp, men en olycka för Herman, hvilken efter ett strängt förhör fick göra en intim bekantskap med den fruktansvärde »konungen i Aj».

Jag skulle visserligen kunna förtälja ännu flera episoder från min barndomstid, men hvartill skulle det tjena? Jag kan icke påräkna, att läsaren skall hafva samma intresse för dessa små tilldragelser, som de äga för mig sjelf. Derfor skyndar jag vidare i min berättelse och vill till en början uppehålla mig vid den tidpunkt, då jag äntligen fick lemna barnhuset. Äntligen? Ja, ty ehuru jag visserligen icke hade något skäl att klaga öfver det sätt, på hvilket denna menniskovänliga inrättning uppfyllde de pligter, som den åtagit sig angående min person, och ehuru jag i likhet med de andra barnen behandlades med mildt allvar, hvilket jag anser hafva verkat ganska välgörande på min karakters utveckling, så kände jag mig likväl

aldrig rätt hemmastadd der, sedan jag började grubbla, eller rättare reflektera, öfver min gåtfulla tillvaro. I mitt barnsliga hjerta brann ett okufligt begär efter frihet — frihet att i den stora, vida, af menniskor uppfyllda världen uppsöka de två, som gifvit mig lifvet, mina föräldrar.

Jag hade uppnått åtta års ålder, då jag en dag öfverraskades genom en kallelse att infinna mig i det rum, der främlingar plögade få samtala med och se barnen. Aldrig förut hade det härdt mig. Aldrig hade någon frågat efter mig eller velat se mig. Det var därför icke underligt, om mitt hjerta genomströmmades af de gladaste känslor och mitt hufvud af jublande tankar.

»Mina föräldrar!» ljöd det i tusende vibrerande ackorder inom mig.

»Jag skall se min far, min mor, de okända varelser som jag älskar så utsägligt. Ack . . .»

Jag kunde knappt tala på grund af min inre rörelse. Springande ilade jag långt i förväg för den, som kallat mig, och uppnådde anfådd och flämtande det rum, som jag trodde skulle bliwv vittne till den högsta lycka, hvarom jag hittills hade vågat drömma.

Aldrig har någon blifvit grymmare gäckad, än jag nu blef.

Då jag mera instörtade än inträdde i det stora rummet, voro mina ögon skymda af tårar, som ovilkorligen samlat sig der. Genom tårarne skymtade jag två personer längst bort i rummet, men det var mig omöjligt att nu se hvilka de voro.

»Min far och mor!» utropade jag, beherskad af den tanke, som sedan några minuter syselsatte mig.

Men i samma ögonblick, som dessa ord gingo öfver mina läppar, föll mig den tanken in, om det verkliga var möjligt, att det kunde vara mina föräldrar, som stodo der så kalla och orörliga, och om icke min mor, ifall det varit hon, skulle hafva skyndat emot mig, tagit mig i sina armar och öfverhopat mig med sina kyssar, såsom jag stundom sett andra mödrar göra. Denna tanke hejdade mina snabba fötter och

föranledde mig att borttorka tårarne ur mina ögon, i samma stund som jag hörde en sträf karlröst yttra:

»Nej, min gosse, jag är icke din far, men torde kunna blifva dig i faders ställe, om det är Herrens Guds vilja.»

De sista orden uttalades med en röst, i hvilken sträfheten öfvergick i ett lika obehagligt, men dock mildare tonfall, ja, detta var nästan alltför mildt, för att kunna vara uppriktigt. Ehuru många år ligga emellan den tiden och den närvarande och ehuru jag var blott ett barn, när dessa händelser tilldrogo sig, erinrar jag mig likväl, att mitt hjerta krampaktigt sammanpressades, då mina öron uppfångade det skenheliga ljud, hvarmed mannen uttalade Guds namn. Det var liksom om en aning hade sagt mig, att den mannen var mitt lifs onda engel, att allt hvad jag lidit och allt hvad jag skulle komma att lida hade åtminstone till en del sitt ursprung uti honom.

Sedan jag befriat mina ögon från de tårar, som glädjen hade framlockat, kunde jag taga i närmare betraktande de båda personer, som befunno sig i rummet.

Den ene kände jag ganska väl. Det var en af inrättningens styresmän, allmänt älskad af oss barn på grund af sitt menniskovänliga, milda sinnelag.

Den andre deremot var mig fullkomligt obekant, det var mannen med den förunderliga rösten, som kunde vara både så naturlig sträf och så onaturligt mild. Han var klädd i presterlig dräkt och hade hvita, ny-stärkta prestkragar. Hans ansigte hade denna gulbleka hy, som utgör ett säkert kännetecken antingen till invärtes sjukdom i lefvern eller till fanatisk skenhelighet, hvilken ju också är en sjukdom, måhända farligare än den först nämnda. Jag kände fasa för denna hy, men ännu mera för mannens båda ögon. Maken till ögon har jag aldrig sett. De liknade ett par glödande eldkol. I sig sjelf svarta eller åtminstone icke allför långt aflägsna från denna färg, lyste de och tindrade så märkvärdigt, att jag var nära att brista ut i gråt af rädsla. Det föreföll mig som om

Jag hade sett en orm och som om en giftig gadd hvarje ögonblick kunde sträckas ut ur hans gap och tillintetgöra mig. Till mannens fullständiga beskrifning höra äfven följande omständigheter: en rödaktig peruk, under hvilken hår af annan färg här och der framstucko, en medelmåttig kroppshöjd och ett fel i en af höftena, hvarigenom gången blef något stel och nästan haltande. Jag hade tillfälle att göra denna observation, ty mannen nalkades mig nu med ett smilande leende på sina läppar. Läggande sin hand på mitt hufvud sade han:

»Du ser mig ut att vara en hurtig gosse, något begifven på skälmstycken måhända? Eller hvad? Nå, Guds ande har väl ännu icke kunnat gripa sig an med någon förändring eller grundligt omgestaltande af ditt syndiga hjerta, men vi skola se till. Jag skall underlätta hans nådeverk hos dig. Vi vilja se till. Eller hvad?»

Jag måste bekänna, att om jag hade följt min naturliga instinkt i detta ögonblick, skulle jag skyndsamt och ohöfligt hafva undandragit mig den hand, som nu hvilade smekande på mitt lockiga hufvud. En blick på den älskade herr * * *, hvars allvarliga, men vänliga öga iakttog mitt uppförande, var tillräcklig att lugna mitt sinne.

Herr * * * yttrade:

»Det är kyrkoherden Åhrén, som du har äran tala med, min gosse. Han är en from man, hvilken vill ditt sanna väl och har för afsigt att bereda din lycka för både tiden och evigheten.»

»Hvad heter du, mitt kära barn? ljöd prestens milda stämma i dess vekaste tonfall. »Vill du anförtro mig ditt namn? Eller hvad?»

»Josua», svarade jag torrt.

»Josua! Ack, ett härligt namn, som innebär en hel verld af fromma minnen från gamla testamentet! Eller hvad? Hm! Vi skola se till, att du må blifva ditt namn värdig. Eller hvad?»

Jag svarade icke. Inom mig hyste jag den i herr Åhrens ögon troligen mycket syndiga tanken, att

jag aldrig visat mig hafva varit ovärdig ett namn, som till på köpet sällan vållat mig annat än obehag.

»Nå, tycker ni om gossen, herr kyrkoherde?» hörde jag herr * * * spörja.

»Nej, icke sådan som han nu är, men jag hoppas, att jag genom kristlig och förständig behandlig skall kunna förvandla honom till ett Guds barn. Eller hvad? Ni skulle göra mig en glädje, herr * * *, om ni ville gifva mig några underrättelser om gossen, under hvilka omständigheter han kommit hit, och annat, som kan vara af intresse för mig att veta.»

Herr * * * hemtade, utan att säga ett ord, en stor bok, hvilken han uppslog, och uppmanade derefter kyrkoherden Åhrén att närma sig och taga kännedom af de upplysningar, hvilka boken innehöll om min person. Jag brann af nyfikenhet att få deltaga i denna undersökning, emedan jag trodde, att den digra volymen innehöll underrättelse om mina föräldrar. Vördnaden för herr * * * qvarhöll mig emellertid på min plats.

De båda herrarnes samtal fördes nu så lågt, att det var mig omöjligt att uppfatta hvad de sade. Det enda jag uppfattade var prestens oupphörligt återkommande: »eller hvad?» Det tycktes vara en original vana hos den mannen att begagna denna fras såsom ett slags spaltfyllnad uti allt hvad han förde till torgs.

Slutligen uppreste herr Åhrén sig från den nedlutade ställning, han dittills intagit med näsan öfver den stora boken.

»Jag är verkligen nöjd», förklarade presten, under det hans mörka, glödande ögon fästades på min ringa person. »Jag är nöjd. Eller hvad? Jag vill taga gossen till mig, men det förstås, att jag förbehåller mig den sedvanliga årliga uppfostringsafgiften från barnhuskassan. Eller hvad? Hm, du följer naturligtvis gerna med mig, min lille vän?»

Jag började nu inse, hvarom fråga var. Den mannen med den dubbla rösten och det glödande ögonparet skulle blifva min fosterfader. I hans hus skulle

jag lefva, jag skulle äta af hans bröd och lefva under hans välde. Detta var i sanning icke någon behaglig utsigt, men hvad skulle jag göra dervid? Man skulle icke fråga mycket efter mina invändningar, det insåg jag, och jag förstod äfven, att motsägelse skulle upp-reta kyrkoherden mot mig. Dessutom föll det mig in, att jag skulle komma närmare den efterlängtade friheten, att jag skulle komma ut i verlden och kunna söka efter far och mor. I mitt barnsliga oförstånd trodde jag, att detta sökande skulle mycket lätt krö- nas med framgång, om jag blott komme ut i verlden. Att verlden var så ofantligt stor och att människorna i verlden voro så ofantligt många, att mitt sökande skulle medföra oöfvervinneliga svårigheter, det ingick icke ännu i min barnsliga erfarenhetskrets. Till följe af allt detta svarade jag ganska saktmodigt till kyrko-herdens fråga:

»Jag tycker visserligen, att här är roligt att vara, men om det är er önskan, herr * * *, så vill jag gerna följa med denne herre, men . . .»

Ingen gaf akt på mitt lilla »men» eller vårdade sig om att utforska dess betydelse. För den, som läser dessa rader, kan jag likväl omtala, att min mening, om den blifvit i ord uttryckt, skulle hafva hatt detta utseende:

». . . . men om hans glödande ögon göra mig någon skada, då rymmer jag genast ifrån honom.»

Men, som nämnt är, ingen vårdade sig om att taga kännedom om mina tankar, ehuru jag visserligen icke skulle hafva dolt dem, om herr * * *, med sin vänliga min och sitt kärleksfulla sätt att tilltala oss, hade sport mig till derom.

»Kan jag få taga honom med mig nu?»

»Ja, gerna, herr kyrkoherde! Han är i ordning. Hans kläder äro redo, skolböcker har han. Jag ser intet hinder för att han följer er i dag.»

»Godt! Ni är sjelfva artigheten, min bästa herr * * *. Eller hvad? Hm! Eller hvad? Jag ville nu säga . . . hm! . . . att ni har ett sätt att gå folk till mötes, som vinner folks hjerta med storm.»

»Skynda dig, käre Josua, och gör dig i ordning!»

Jag ilade åstad att taga afsked af mina små vänner och hopsamla mina små tillhörigheter. Då jag återkom, hörde jag kyrkoherden Åhrén yttra:

»Ja, ja, eller hvad? Skulle jag icke behandla honom väl, d. v. s. med all faderlig ömhet och kristlig kärlek? Hvarför skulle jag icke det? Eller hvad?»

Herrarne afbröto vid mitt återinträde sitt samtal, men jag förstod af prestens ord, att herr * * * hade talat till den gulbleke presten till min förmån, och jag kunde icke annat än med rördt hjerta taga afsked af denne man, hvilken in i sista stunden af vår samvaro hade mitt väl i sina tankar.

ANDRA KAPITLET.

Kyrkoherden Åhrén bevisar sig hafva ännu en röst till sin disposition. — Min fosterfader lofvar mig mycket stryk i framtiden. — Ankomsten till prestgården. — Sara Lisa Pålman och hennes katt. — Hennes högt uppdritna rörlighet i tungan. — En vice kyrkoherde i stället för en adjunkt. — Axel Bärling. — Hvem borde vara biskop? — Sara Lisa Pålman blir en orsak till osämja mellan den ordinarie och den extraordinarie kyrkoherden — Huru striden slutas. — Man blir mig varse. — Jag blir kastad i fängelse. — Min första natt i prestgården. — Följderna deraf.

Springande vid min gulbleka fosterfaders sida tillryggalade jag nu åtskilliga gator, på alla sidor omgifven af en fram och tillbaka böljande människomassa. Slutligen gingo vi in i en köpmansbod på Stora Badstugatan med en grann skylt utanför och ännu vackrare saker uppradade i de höga butiksfönstren. Här hade

kyrkherden Åhrén sina hästar och sin vagn, ty det var på den tiden, då jernvägar ännu icke funnos här i Sverige. Man skref nemligen år 1840.

Efter en half timme sutto Åhren och jag sida vid sida i en med två hästar förspänd, bekväm halftäckt vagn. Hjertat klappade hårdt i mitt bröst vid tanken på att äntligen komma ut i verlden, att äntligen hafva i min hand möjligheten att träffa mina föräldrar, ty jag trodde verkligen, att dervid icke skulle möta några svårigheter.

Den präktiga vagnen rullade på Badstugatan in på Adolf Fredriks Södra Kyrkogata! Der vek den af in på Drottninggatan och jag hade tillfälle att i förbifarten kasta en afskedsblick på det hus, der min barn-dom hittills hade förrunnit. Öfver Observatoriiplan kommo vi in på Norrtullsgatan, passerade Nortullsgatan, passerade Norrtull och snart utbreddes Brunnsviken sin spegelblanka vattenyta för våra ögon. Jag måste dock sanningsenligt omtala, att min äldre reskamrat lika litet tycktes taga något intryck af landsbygdens skönhet, som den på stadsgatorne framilande människoströmmen. Tyst satt han tillbakalutad mot vagnens bekväma ryggstöd. En dyster allvarsamhet låg utbredd öfver hans drag, och ehuru hans ögon voro öppna, tror jag icke, att han såg någonting. Hans egna tankar tycktes gifva honom tillräcklig sysselsättning.

Redan hade en half timme förgått, sedan vi lemnat stadens husrader bakom oss, och ännu hade Åhrén icke yttrat en enda stafvelse. Naturligtvis iakttog äfven jag tystnad, så länge det var mig möjligt. Mitt lifliga sinne njöt obeskrifligt af allt det nya och härliga, som ilade förbi mina ögon, under det vagnen med god fart rullade utefter den väl underhållna vägen. Jag var ingalunda vand att låta mina intryck ligga i mitt hjerta såsom värdepapper i ett väl tillslutet skrin. De ville flyga ut i verlden, de ville på tankens och ordets vingar meddela sig med andra. Därföre utropade jag också slutligen:

»Ack, hvad verlden är stor och hvad den är skön!»

Min dyre reskamrat väcktes genom mina ord upp ur sina mörka tankar. Vid ljudet af min spåda röst »spratt han till» såsom om han vaknat upp ur en elak dröm. Jag önskar, att mina läsare i all evighet måtte undslippa att betraktas på det sättet af sådana ögon. O, himmel! Är det verkligen möjligt, att ett menniskoöga kan uttrycka så mycket infernaliskt hat, bitterhet eller hvad det nu var, som i denna stund gnistrade så vildt i kyrkoherden Åhréns blick? Jag var ett barn då och kunde icke göra något försök att tyda den blicken, men jag glömmmer den aldrig, ej heller förgäter jag, huru förskräckt jag blef. Emellertid stannade det icke vid blott och bart vreda blickar. Den ondska, som sjöd i Åhréns inre, banade sig äfven en bred väg öfver hans läppar.

Så länge Åhrén samtalade med herr *** och äfven under hans samtal med köpmannen vid Stora Badstugatan hade hans röst varit än sträf, som en indians, och än mild, som en erkeengels. Nu då vi voro så godt som ensamme med hvarandra, ty den döfve kuskens var ej att räkna, nu bevisade Åhrén sig hafva ännu en röst, den tredje, till sin disposition. Denna var mera än sträf, den var hård, kall, oböjlig, metallklingande, den hade något af basunens styrka, men på samma gång var den genomträngande och skarp som ljudet af sönderspringande glas.

»Josua!»

Bäfvande blickade jag upp i hans ansigte, men måste ögonblickligen nedslå mina ögon för det förintande, demoniska uttrycket i hans blick.

»Menar du, att det anstår ett barn att yttra sig, då ingen tilltalar det? Jag menar, att sådant är oförskämhet. Eller hvad? Kom ihåg, att de friheter, du haft i allmänna barnhuset, nu äro förbi för dig och förbi för alltid. Eller hvad? Barn få icke hafva någon frihet alls. Ett barn skall vara en slaf, en träl, som lyder i allt, lyder obetingadt. Du får icke gå, icke stå, icke sitta, icke ligga, icke tala utan att der-till hafva fått min tillåtelse, och framför allt förbjuder

jag dig att öppna din mun, förrän du blir tilltalad. Förstår du, eller hvad?

Bäfvande hviskade jag:

»Ja!»

»Då lyder du väl ock? Eller hvad? Nå, gör som du vill, men om du i en enda liten punkt är olydig, så får du mycket stryk.»

Jag ryste vid tanken att få stryk af denne man, ty jag förstod, att han skulle slå utan barmhertighet, att han skulle straffa för att gifva sin vrede aflopp, men icke för att förbättra mig. Framtiden utvisade, att mina barnsliga reflexioner i detta fall mycket nog öfverensstämde med sanningen.

Jag drog mig tillbaka i mitt hörn af vagnen och vågade knappt se mig omkring af fruktan, dels att å nyo gifva mina känslor luft i ett oförsigtigt yttrande, dels för att väcka Åhréns vrede genom begagnandet af mina synverktyg. Jag visste icke med säkerhet, huruvida jag hade tillåtelse att se.

Vår dystra resa räckte emellertid flera dagar. Vi hade färdats genom Upland, en del af Gestrikland och slutligen inkommit i Kopparbergs län, enligt hvad Åhrén vid ett tillfälle, då vi rastade en stund vid en gästgifvaregård, anförtrodde mig på sitt korta och kalla sätt. Min enda sysselsättning under hela färden de senare dagarne hade varit att betrakta en skinnklädd koffert, som stod bredvid drängen på kusksätet. På en blankpolerad messingsplåt var ingraveradt kyrkoherden Åhréns namn jemte ordet »Björnkula». Denna plåt och detta för mig okända namn voro det tarfliga föremålet för mina tankar, enär jag endast ganska sällan vågade se åt någon sida, af fruktan att misshaga min reskamrat.

Helt naturligt var, att jag lifligt undrade, hvad ordet Björnkula skulle betyda. Slutligen ansåg jag sannolikt, att det betecknade namnet på min plågoandes hemort, och denna förmodan öfvergick till visshet, då jag vid en förstulen blick åt sidan vid ett tillfälle, när vagnen tog af in på en sidoväg, läste följande på en afvisare målade ord: »vägen till Björnkula». Jag

kände en viss lättnad i mitt sinne, då jag sålunda förnam, att vi snart månne vara på ort och ställe och att denna dystra resa snart skulle vara ändad*).

Efter ännu en timmes resa foro vi förbi en på en liten höjd liggande landtkyrka, prydlig och fin till sitt yttre och omgifven af kors och andra minnesvårdar öfver de döda. Strax invid kyrkan och med det ena ladugårdshusets ena vägg stödd mot kyrkogårdsmuren, låg prestgården. Längre bort framskymtade prydliga hus och bondgårdar. Detta var Björnkula, mitt blifvande hem, utgångspunkten för mina efterforskningar efter far och mor.

Den präktiga täckvagnen rullade på den sandade vägen ganska ljudlöst upp till förstugudörren och stannade. Ingen i husets inre tycktes hafva märkt vår ankomst. Atminstone syntes ingen människa till, utan vi måste hjälpa oss sjelfva och med egna händer framtaga våra saker ur åkdonet, som derefter sattes i rörelse och rullade in på gården.

Under det att kyrkoherden med den döfve drängens hjälp nedlyftade de tyngre sakerna och ställde dem på förstugubron, ett arbete, vid hvilket jag i anseende till mina små krafter icke kunde biträda, framträngde ur husets inre genom ett öppet fönster ljudet af en gäll qvinnoröst, hvilken tydligen uppsteg ur ett vredgadt inre.

»Ha, ha, ha, herr magister! Ni är då i sanning för kostlig! Eller hvad? Ni kommer hit i dag och säger, att ni är af det aldra högvördigaste domkapitlet hitsänd för att biträda vår nådige kyrkoherde i embetet. Nå, jag tager emot er på bästa sätt, eller hvad? . . .»

Här hörde jag en mild och behaglig karlröst försöka invända:

*) Måhända skall den läsare, som är närmare bekant med Kopparbergs läns karta, här invända, att i hela detta län icke finnes någon socken med namnet Björnkula. Mycket sant! Den socken, hvarom fråga är, heter icke så, men då vi af åtskilliga orsaker hafva funnit oss förhindrade att yppa dess verkliga namn, hafva vi valt den utvägen att beteckna den med ett annat. Namnet gör ju för öfrigt ingenting till saken. Det är icke genom namn, utan genom händelser och karakterer, som vi hoppas intressera läsaren.

»Men, min bästa . . . .»

Försöket lyckades dock icke. Den gälla qvinnorösten fortfor:

»Bästa mig hit och bästa mig dit, eller hvad? Vill ni tåga, medan jag talar, herr magister! Nå, som sagdt, ni kommer hit och jag tager emot er på bästa sätt i vår nådige kyrkoherdes frånvaro. Eller hvad? Jag gifver er en god middagsmåltid, oaktadt ni ännu icke genom arbete förtjent en smula här i huset, jag gifver er bröd, sill, potates, salt och svagdricka. Kan man inte äta sig mätt på det? Eller hvad? Och nu kommer ni likväl och klagar öfver både likt och olikt. Så är maten för kraftlös, kan tänka, liksom ni, som ingenting gör, icke skulle kunna lefva af samma föda som våra drängar, hvilka få arbeta som slafvar, det må magistern vara god och tro. Och nu är inte rummet bra, gubevars. Det är icke nog åt en så förnäman, om han har en säng och en stol i sin kammare. Han vill också hafva ett bord. Ett bord! Jag undrar just hvad magistern skulle med ett bord. Eller hvad? Gubevars hvad de der magistrarne hafva stora anspråk nu för tiden!

Troligt är, att furien här måste hvila, för att hemta andan. »Magistern», hvem han nu var, begagnade sig klokt af tillfället att inlägga ett par ord i diskussionen till försvar för sin underdåniga mening:

»Men», sade han, »min bästa mamsell Sara Lisa Pålman, ni inser nog, att det är nödvändigt för mig att hafva ett bord, då jag skall skriva någonting, t. ex. mina predikningar.»

Nu hade Sara Lisa Pålman hvilat sig och hemtat tillräckliga krafter, för att återupptaga striden med hopp om seger.

»Hvad nu? Skrifva predikningar! Ni ser mig just ut att kunna skriva några predikningar, ni . . . ha, ha, ha, ni . . . ! Eller hvad? Ni tager dem nog ur en postilla, ni, liksom vår nådige kyrkoherdes företrädare här, hvilken aldrig talade ett ord på predikstolen utan att taga det ord för ord ur Hoofs predikobok, om ni känner den. Eller hvad? Jag känner den,

ser ni, och jag skall nog kontrollera er. Jag tror icke, att i hela stiftet finnes någon annan prest, än vår nådige kyrkoherde, som kan predika utan postilla. Kära ni . . . hm . . . magister, ville jag säga, lägg er ned och skrif på golvet, ifall ni nödvändigt skall skriva. Något bord får ni inte, ty det behöfs inte, det säger jag, och när Sara Lisa Pålman sagt ett ord, så är hon karl att stå vid det. Herre! . . . du store ofvan stjernorna! . . . magister! . . . magister! . . . hvad gör ni vid katten . . . magister . . . Stackars Svanhvit!»

»Jag sparkar honom till straff för det han ref mig», sade magistern lugnt.

»O, du ogudaktiga värld! Eller hvad? Är det menskligt att sparka det snälla, rara, söta kräket. Ja, nu får ni då bestämdt aldrig i er lefnad något bord . . . .»

Med ett barns nyfikenhet hade jag lyssnat till detta uppträde och egnat den stackars »magistern» mina varmaste sympatier. Jag glömde den »nådige kyrkoherden», jag glömde allt, ända till dess en våldsam örfil, hvilken tilldelades mig bakifrån af den »nådige sjelf, återkallade mig till besinning.

»Skall du stå och lyssna, din lille drummel! Eller hvad?»

Jag ämnade just svara, att jag visserligen icke hade gjort något, för att höra, hvad som förehades derinne utan att de samtalandes egen oförsigtighet var skulden dertill, men jag fruktade att genom mina ord ännu mera uppretta den hårde mannen och därför teg jag. Utan att bekymra sig vidare om min person, lät kyrkoherden Åhrén ett par starka slag ljuda mot förstugudörren, hvilket hade till följd, att den gälla qvinnorösten derinne plötsligt tystnade. Jag hörde ett par dörrar öppnas och smällas igen med sådan kraft, att hela huset skakades. Derefter uppenbarade sig en lång och mager qvinnogestalt i förstugan. Dörren öppnades och Sara Lisa Pålman mottog sin »nådige kyrkoherde».

Djupt nigande stod hon der och tummade med en viss förlägenhet sitt förklädesband. Hennes anlete var

nu så mildt och skinande som fullmånens, ehuru mycket magrare och mindre rundt. Hvarje spår af den nyss utkämpade striden, den nyss visade vreden, var nu utplånadt ur hennes ansigte och jag skulle hafva tviflat på, huruvida jag verkligen hade framför mig mamsell Sara Lisa Pålman, om jag icke hade känt så väl igen den gälla, skrikande rösten.

»Åh, du store ofvan stjernorna! Eller hvad? Är det verkligen vår nådige kyrkoherde, som redan är hemma? Välkommen! Hvad jag blef både öfverraskad och glad, glad in i hjertats innersta kammare, som liknar ett tempel, efter hvad Hoof säger i sin prostill. Eller hvad? Är det den der pojkbysingen, som vår nådige kyrkoherde talat om? Nå, han ser förskräckligt . . . lät mig hjälpa er af med reskappan, nådige kyrkoherde! . . . han ser förskräckligt vild ut, den der gossen, men om icke ni, nådige kyrkoherde, och jag, Sara Lisa Pålman, kunna tukta honom, så är han ohjelpig, det vet jag visst.»

»Nå», sade Åhrén, sedan mamsellen ändtligen blifvit andtruten, »nå, huru står allting till här hemma? Eller hvad?»

»Godt! godt! . . . Ingenting fattas. Katten är Gudilof frisk och jag hoppas, att . . .»

Åhréns röst var sträf som en indians, då han afbröt:

»Ni borde tänka på annat, än katten, min kära Sara Lisa. Hafva drängarne utfört de arbeten, som jag förelagt dem?»

»Ack, de tjenarne! Du store ofvan stjernorna! Bevara oss för de tjenarne! De säga alla, att ni har begärt för mycket af dem och att de icke skulle hafva kunnat uträtta allt, om de än hade arbetat både dag och natt. Eller hvad? Ja, det säga de.

Åhréns ögon glödde, men han sade ingenting.

Vi inkommo i ett stort rum, hvilket var väl föresedt med vackra, bekväma möbler. Redan vid mitt första inträde i detta rum intogs jag af den föreställningen att jag befann mig i ett hus, hvarest ordnings-

sinnet blifvit uppdrifvet till pedanteri och der den husliga ordningen gälde mera än gudaktigheten. Erfarenheten öfvertygade mig derom, att jag icke tagit fel i detta omdöme.

I det stora och väl möblerade rummet funno vi »magistern» sittande vid ett bord med den då moderna, i Malmö utgifna illustrerade tidskriften »Portföljen» i sin hand.

Vid Åhréns inträde uppreste han sig och trädde honom ett par steg till mötes. Det var en helt ung man med ett fördelaktigt utseende, ehuru han ingalunda var hvad man kallar vacker. Högväxt som han var, tog han sig i sin presterliga dräkt helt ståtlig ut framför den »nådige kyrkoherden» med den obetydliga gestalten. Med ädel värdighet bugade den unge presten sig för den äldre och yttrade:

»Ni känner mig icke, herr kyrkoherde, och den här människan har hela tiden, sedan jag kom, haft så mycket annat att sjelf säga, att hon ännu icke hunnit fråga efter mitt namn. Tillåt mig därför att sjelf presentera mig. Mitt namn är Axel Bärling och jag är af högvördiga domkapitlet hit missiverad för att förestå ert pastorat under den tjenstledighet, som blifvit er beviljad.»

»Hvad säger ni? Tjenstledighet?» ljöd Åhréns hårda röst. »Jag har icke begärt någon tjenstledighet och ni ljuger, herre! Eller hvad? Ni är hitsänd för att vara mitt biträde, men icke för att förestå pastoratet, ty det gör jag sjelf. Förstår ni? Eller hvad?»

»Ja», svarade Bärling med ett fint leende, som jag ännu påminner mig. »Edra ord äro så tydliga, att jag icke kan undgå att förstå dem. Emellertid lyda vi båda under domkapitlet och . . .»

»Ja, ni . . . ni lyder under domkapitlet, ty ni är intet annat än en domkapitelsdräng. Eller hvad? Men jag, herre, lyder alls icke under kapitlet.»

»Det må blifva en sak mellan er och kapitlet, emellertid är det obestridligt, att ni blifvit begåfvad

med en ställföreträdare, då ni hade väntat ett biträde. Var god och läs mitt förordnande!»

Dervid framräckte han ett papper, hvilket Ahren med häftighet ryckte till sig och med glödande blickar skyndsamt genomläste.

»Ah», utropade han, efter att hafva granskat underskrifterna.

Sara Lisa Pålman hade med vidöppen mun åhört samtalet mellan de båda embetsbröderna. Nu inföll hon:

»Du store ofvan stjernorna! Hafva de skickat vår nådige kyrkoherde en vice pastor på halsen. Det finnes då ingen rättvisa till i verlden. Eller hvad? Så förargligt, att den der Peter Olsson, som nådig kyrkoherden känner, skulle få rätt! Vet ni, hvad han sade för en månad sedan till vår ladugårdspiga? Inte? Jo, han sade att han skulle skriva till högvördigaste komstorium eller hvad det heter och tala om, att vår nådige kyrkoherde ligger i split med församlingen och har icke mindre än tretton processer med dem anhängiggjorda vid häradstinget och då skulle vår nådige kyrkoherde blifva satt från embetet på någon tid. Eller hvad? Finnes det någon rättvisa till, det vill jag just fråga? Om någon rättvisa finnes, så skulle vår nådige kyrkoherde vara biskop, för se han är då den ende i stiftet, som kan predika utan hjälp af Hoofs postilla. Hans predikningar likna Moses och Lambsens visor i skönhet och . . .»

Under hela detta tal hade Ahren stått orörlig och försjunken i djupa tankar. Papperet, som han genomläst, hade han med eller utan afsigt tappat och Axel Bärbling måste från golfvet upptaga sin tillhörighet. Sara Lisa Pålman hade just hunnit till ofvan anförda ställe i sitt tal, då den nådige kyrkoherden med ens afbröt hennes fortsatta reflexioner genom att slunga henne i ansigtet ett af sina mest ljungande ögonkast. Sara Lisa teg och smög sig ljudlöst ut ur rummet, men återkom efter några minuter.

Hennes bortovaro och Åhréns tystnad begagnades af Bärbling till att med allvarlig stämma yttra:

»Om det verkligen förhåller sig så, som den der människan nyss yttrade, att ni ligger i split och strid med församlingen, så är det en tillräcklig förklaringsgrund till mitt oväntade förordnande som vice kyrkoherde i stället för biträde.»

»Åhnej, åhnej, min bästa herr . . . hm! . . . hm! . . . .»

»Bärling,» ifyllde den unge presten.

». . . . nå, herr Bärling, nej, jag lefver i bästa förstånd med min församling. Små tvister har man ju öfverallt, isynnerhet med dem, som icke ordentligt betala sina afgifter. Eller hvad? Men jag erinrar mig nu, att jag verkligen ställde min ansökning till domkapitlet så, att denna vördade myndighet kunde missuppfatta den och tro, att jag ville hafva en vice pastor. Nå, sedan saken nu en gång blifvit afgjord på detta sätt, så får det vara. Eller hvad?

»Det fagnar mig, att ni finner er deri!»

»Åh, hvarför skulle jag icke det? Det är ju min egen skuld, efter som jag affattade min ansökning så tvetydigt.»

Åxel Bärling var nog förständig och hade tillräcklig sjelfbeherskning att icke alltför mycket låta sitt tvifvel om sanningsenligheten af Åbréns slugt påhittade förklaringsgrund framlysa i det leende, som hvilade på hans öfverläpp. Allting skulle vid detta sammanträffande mellan de båda embetsbröderna troligen hafva aflupit lugnt, om icke mamsell Sara Lisa Pålman ånyo hade inträdt i salen, der herrarne hade tagit plats i en beqväm soffa, och der jag ännu blygsamt och obemärkt stod vid dörren.

Vid inträdet gjorde hon sin stora nigning och utbrast med en häftighet, som starkt påminde om den styrka, med hvilken innehållet af ett med en vätska fyllt fat utströmmar i samma ögonblick som man drager tappen ur sprundet.

»Nådige herr kyrkoherde! Är det mig tillåtet att tala? Eller hvad?»

»Här satte hon åter tappen i sprundet, så att flö-

det afstannade. Åhrén använde sin mildaste stämma, då han svarade:

»Ja visst får ni tala, min bästa Sara Lisa, om ni har någonting viktigt att säga. Annars ber jag er icke störa oss. Eller hvad?»

Nu måste tappen åter ur sprundet och det med besked.

»Viktigt! Du store ofvan stjernorna! När har jag väl annat att säga, än det som är viktigt? Eller hvad? Har jag icke alltid er fördel, nådig kyrkoherde för ögonen och talar jag väl om annat, och är icke er fördel det viktigaste, som finnes på jorden? Eller hvad?»

Kyrkoherden kunde icke neka en så påtaglig sanning.

»Magistern», fortfor Sara Lisa Pålman, »är missnöjd med sitt rum och jag har likväl anvisat honom den blåtapetserade kammaren, såsom nådig kyrkoherden befallde sin ödmjuka tjenarinna. Men nu för tiden äro de alldeles obegripliga, de der magistrarne! Ingenting är dem godt eller bra nog. Sjelfva maten . . .»

Vid detta ställe i talet måste Sara Lisa ånyo sätta tappen i tunnan. Hennes herre och husbonde befallde henne det icke med ord, utan med ett af sina vältaliga ögonkast ur de mörka, glödande ögonen.

»Hvad har ni att klandra i afseende på ert boningsrum?» sporde Åhrén med sin mildaste ton. »Ni minnes, att vår religions store mästare hade intet att luta sitt hufvud till och att vi efter hans exempel icke böra ställa våra anspråk på lifvet alltför högt. Der finnas väl säng och sängkläder i ert rum? Eller hvad?»

»Ja, det finns der verkligen.»

»Nå, hvad har ni då att klaga öfver? Eller hvad?»

»Ganska mycket, i sanning!»

»Låt höra! Om edra anspråk äro rimliga och icke öfverskrida hvad billigheten kräfver, så lofvar jag att göra allt för att uppfylla dem.»

»Då jag är lugn, herr kyrkoherde, ty min begäran gäller endast att få ett bord och en byrå. Rummet innehåller i närvarande stund intet annat än en rankig säng med litet osnygga sängkläder och en gammal stol. En byrå att hafva mina små tillhörigheter uti och ett bord att begagna, då jag vill skriva, det är icke för mycket begärdt, hoppas jag.»

Innan Åhrén blef färdig med sitt svar, hade Sara Lisa Pålman åter dragit ur tappen och det började rinna ur tunnan:

»Du store ofvan stjernorna! Hvem har hört maken? Eller hvad? Har jag inte sagt magistern, att en sådan fattig stackare som han, gerna kan ligga på golvet och skriva, annars kan han rätt låta bli . . .»

Axel Bärling uppreste sig i sin fulla längd och trädde qvinnan ett par steg närmare med en sådan värdighet i sitt sätt, att hon fann för godt att ögonblickligen sätta tappen tillbaka på dess plats. Bärling var synbarligen förtretad, men han öfvervann lyckligt sin vrede, vände Sara Lisa ryggen och yttrade lugnt, men allvarligt, till Åhrén:

»Jag förmodar, att herr kyrkoherden, liksom jag, torde finna det lämpligt att förbjuda den der menniskan att blanda sig i vårt samtal?»

Sara Lisa Pålman såg så förvånad ut, som det någonsin torde vara en människa möjligt. Säkert hade aldrig någon dristat sig att kalla henne »den der menniskan». Innan hon medhann att ånyo öppna för tunnans innehåll, hade emellertid Åhrén sjelf åtagit sig hennes sak.

»Jag vet icke, hvarför jag skulle förbjuda hendet», yttrade Åhrén med sin mest milda ton och röst. »Hon är en gammal trotjenarinna och dessutom gillar jag i detta fall hennes åsigter.»

»Är det möjligt?»

»Ja, jag försäkrar. Kom ihåg, att vår religionsstore mästare . . .»

»Allt det der och mycket mer kommer jag ihåg, men kommer ni, herr kyrkoherde, också ihåg, att det

är min rättighet att fordra ett ordentligt möbleradt rum?»

»Är det icke ordentligt möbleradt, när ni har säng att ligga i och stol att sitta på, samt en garderob att hänga edra kläder i? Och kan ni icke lägga edra papper i små högar på golvet i garderoben? Eller hvad?»

»Nå, som ni vill, herr kyrkoherde! Jag förbereder er emellertid på, att jag på er bekostnad kommer att förhyra de möbler, som jag anser saknas i mitt rum. *)»

Axel Bärling uppreste sig och gick ut, efter att med en stum bugning hatva tagit afsked.

Ända hittills hade jag stått vid dörren, ett stumt och obemärkt vittne till hvad som passerade.

Först sedan den äldre presten och hans hushållerska blifvit lemnade åt sig sjelfva af Bärling, blefvo de mig varse.

»Står du der ännu och lyssnar, din odåga? Eller hvad?» utropade Åhrén. »In med dig i din skrubb och lägg dig!»

Så yttrade sig den »nådige kyrkoherden» med sin hårdaste och mest oböjliga röst, under det att han närmade sig den plats, som jag hittills ödmjukt hade bibehållit. Fattande mig i örat, ledde han mig genom rummet bort till dess andra ända.

Der öppnade han en blinddörr och tvingade mig att stiga in i en liten garderob. Derefter tillstängde han dörren och det blef mörkt omkring mig, mörkt som i grafven.

Jag hörde Sara Lisa Pålman utbrista:

»Sakramenskade tjufpojke! Nog skola vi tukta dig, jag och den nådige kyrkoh . . .»

Den yttre dörren till rummet stängdes efter det såta paret, så att jag ingenting mera fick höra. Der-

---

*) Hela denna skildring af det sätt, på hvilket Bärling blef behandlad i Björnkula prestgård, skall säkert förefalla en eller annan af våra läsare såsom otrolig och diktad, men förf vågar försäkra, att den icke är hvarken det ena eller det andra.

efter blef allt tyst i rummet utanför mitt fängelse. Detta hade en golfyta, som icke var större, än att jag med två korta steg kunde mäta den i hvilken riktning som helst.

Flera timmar tillbringade jag här med gråt och vanmäktiga vredesutbrott. Förgäfvets sökte jag att spränga dörren. Den var och förblef tillsluten och jag var och förblef under hela natten en fånge. Slutligen insomnade jag på blotta golvet, i min skrub. Min arm, mot hvilket jag hvilade hufvudet, var min enda hufvudkudde.

Om morgonen drog man fram mig. Jag var då halfdöd genom qväfning och hade förvärfvat mig en lunginflammation, hvilken var nära att kosta mig lifvet.

TREDJE KAPITLET.

Man vårdar mig med ömhet. — Jag tillfrisknar. — Slut med ömheten. — Pastor Bärling är sig lik. — Hans afresa från prestgården. — Åhréns elakhet mot honom. — Nedriga intriger. — En hård dom. — Min fröjd vid tillfrisknandet. — En sommardag. — Sara Lisas kålgård. — Kaniner såsom krigsorsak. — Bärling uppträder till mitt försvar, till en början med framgång. — Sara Lisa Pålman's giftermålsplaner och den inverkan, dessa hade på min behandling i prestgården. — Olika straffgrader.

Min sjukdom räckte ganska länge och jag tror, att den var mycket svår. Ätminstone fann Åhrén det nödvändigt att förflytta mig till en varm och god bädd och att tillkalla läkare från närmaste stad. Sara Lisa Pålman syntes icke ofta till vid min sjukbädd, men jag hörde ofta hennes skarpa röst ifrån de angränsande

rummen. Min uppsättning under sjukdomen ombesörjdes af en vänlig liten tjänstflicka, hvilken uppenbarligen tyckte det »vara synd om» den åttaårige gossen och som därför med en viss ömhet, hvilken aldrig går ur mitt minne, vårdade mig. Åhrén sjelf kom ofta in till mig och under hela min sjukdomstid använde han i min närvaro aldrig någon annan röst än den milda. Pastor Bärling visade mig också på många sätt sitt deltagande, och i synnerhet sedan jag blifvit bättre, ehuru ännu sängliggande, hade jag stor glädje af hans närvaro vid min sjukbädd. Han talade så hjertligt, hans röst var så välljudande, hans ord så förståndiga och tillika så enkla, att det var min högsta fröjd, då han på lediga stunder tog plats hos mig och förtäljde om himmelska eller jordiska ting, ty pastor Bärling hörde ingalunda till dem hvilka anse såsom syndigt hvarje samtalsämne, som icke är af religiöst innehåll.

Två månader förflyto på detta sätt och, som läsaren finner, hade jag under denna tid icke skäl att beklaga mig öfver de mig omgifvande människornas beteende emot mig. Sedan sjukdomen började mindre svårt ansätta mig, förundrade jag mig sjelf öfver den förändring, som inträdt. Huru annorlunda var ej allting nu mot den der aftonen, då jag för första gången beträdde detta hus? Då blef jag slagen af Åhrén, innan jag kommit in i huset, fick sedan en hel timme stå vid dörren utan att bevärdigas med en blick eller ett ord och slutligen blef jag inkastad öfver natten i ett qvatt och kyligt hål, hvarest jag hade ådragit mig den svåra sjukdomen. Nu täflade alla om att bevisa mig ömhet och kärlek. Åhrén var mildheten sjelf. Låt vara att det var blott en hycklad och skenfager mildhet. Den var ju dock i alla händelser bättre, än den demoniska stränghet och hårdhet, som jag visste honom vara i stånd att ådagalägga. Sara Lisa Pålman såg visserligen ut att vara icke mindre argsint, än tillföre, men hon yttrade ingenting, såg sällan åt den plats i rummet, der jag låg, och tycktes icke alls bekymra sig om, att de öfriga personerna i huset gjorde

så mycket för mitt återställande till helsan, ja, hon tillät till och med, att gårdens fjäderfä decimerades, för att bereda mig en mera sund och passande näring. Huru ville jag förklara allt detta? Min slutledningsförmåga hade redan tidigt börjat att utveckla sig och med dess tillhjälp var det mig icke svårt att förstå, att mitt lif hade något särskildt värde för min plågoande, »den nådige kyrkoherden». Att jag i egenskap af barnhusbarn skulle vara på något sätt dyrbar för honom, det kunde jag icke ett enda ögonblick tro. Jag var öfvertygad derom, att om jag för honom icke hade haft något annat värde än barnhusbarnets eller fosterbarnets, skulle han utan minsta skynt af medlidande eller barmhertighet hafva låtit mig omkomma af sjukdom i min skrubb. Den ömhet, med hvilken jag nu blef omhuldad, syntes mig vara ett bevis derpå, att min död i något afseende kunde vara Åhrén till skada. Likväl förmådde jag aldrig under min vistelse i Björnkula prestgård utgrunda den innersta orsaken, hvilken först efter många år blef mig bekant.

Emellertid började jag åter tillfriskna. Min ungdom och den omsorgsfulla vården segrade öfver den hotande fienden — döden — och slutligen kom den dag, då jag första gången efter mitt insjuknande fick lämna sjukrummet — en dag, hvilken skulle i mitt minne alltid hafva qvarstått såsom en ren glädjedag, om icke så mycken bitterhet hade blandats i min kalk. Hvar och en vet, att en människa sällan under sitt lif känner sig så välmående och i besittning af ett sådant välbefinnande, som då hon är stadd i tillfrisknande efter en genomkämpad farlig sjukdom. Alla kropps- och själs-krafter äro då i en behaglig jemnvigt, kropp och själ i hvila. Jag måste emellertid sakna denna lilla njutning, ty min omgifnings ömhet minskades och mina plågoandars ovänlighet tillväxte i direkt proportion till mina framsteg i helsans och krafternas återvinnande. Endast pastor Bärling var oförändrad och visade mig en öm, kärleksfull vänlighet, som var oföränderlig. Tyvärr förlorade jag snart denne vän. För-

hållandet var, enligt hvad jag åtskilliga år senare inhemtade af honom sjelf. följande.

Vi erinra oss, att Bärtings ankomst till prestgården i egenskap af vice kyrkoherde var lika oväntad som oangenäm för Åhrén och hans trogna Sara Lisa Pålman. Det var emellertid att förutse, att Åhréns hatfulla och människofientliga sinne skulle uppbjuda allt för att befria sig från en så ovälkommen gäst. Bärtings åtgärd att, då han icke af Åhrén kunde erhålla ett bord och en byrå för sitt rum, sjelf hyra dessa möbler hos en församlingsbo, förtretade Åhrén i högsta grad och blef af honom genom vänner bland det kringboende presterskapet i häradet inberättad till domkapitlet såsom ett gement försök af Bärting att nedsätta Åhrén i hans församlingsbors ögon. Men Åhréns elakhet stannade icke vid så oskyldiga mått och steg. Han spionerade på Bärtings alla företag, och då den värde kyrkoherden var föga noggrann i afseende på sanningen, lyckades det honom snart rog att hos Bärting upptäcka ett och annat, hvilket genom en lämplig tillsats af öfverdrift och lögn kunde tjena till undergräfvande af Bärtings goda namn och rykte, såväl i församlingen som hos domkapitlet — en myndighet, hvilken som man vet alltid har haft en viss benägenhet att hylla de stora och förtrycka de små. Bärting var ju såsom »obefordrad» prest ännu helt liten i kapitlets ögon.

En ung, ytterst fattig tjänstflicka hade blifvit blind och läkare hade sagt henne, att hon endast genom en dyr och långvarig behandling i förening med åtskilliga operationer kunde återvinna sin syn. Rörd af den unga flickans olycka, föranstaltade Bärting en insamling bland församlingens mera välmående medlemmar, till den unga flickans förmån och lyckades derigenom bereda henne de erforderliga medlen. Under det nu Bärting kände det goda samvetets tillfredsställelse med anledning af detta barmhertighetsverk, arbetade Åhrén i tysthet på att använda det till hans undergång. Saken blef inrapporterad till högvördiga domkapitlet, men

icke sådan som den i verkligheten var, utan vanställd genom alla möjliga osanna tillägg och insinuationer. Enligt denna berättelse skulle Bärling hafva stått till flickan i ett otillbörligt förhållande och deraf skulle hans intresse för henne härleda sig. Domkapitlet smälte denna historia, såsom det redan förut hade smält tusende andra lika osannfärdiga, och ännu gjorde de högvärdige stiftfäderne intet för att aflägsna Bärling från platsen. En viss tid åtgår ju till hvarje matsmältningsprocess och en viss hvila är dertill nödvändig. Åhrén deremot hvilade icke.

Att Bärling skulle finna lifvet i prestgården otrefligt, det bör läsaren finna ganska naturligt, sedan vi gemensamt gjort Åhréns och Sara Lisa Pålman's bekantskap. Det var därför icke underligt, om Bärling sökte umgänge med andra familjer inom församlingen. En pensionerad kronofogdes hus och en bederlig bondfamiljs hem blefvo de ställen, dit den unga presten tog sin tillflykt, då prestgårdslifvet blef honom alltför odrägligt, då han tröttnade vid att höra Åhréns aldrig trytande tal om sina rättgångar mot annex-prestgårdsarrendatorn och öfriga församlingsmedlemmar och då han för en stund ville undgå att höra Sara Lisas grälsjuka lynnes alltför ofta återkommande vredesutbrott. Den gamle kronofogden hade tre döttrar och i bondfamiljen funnos två — nå, der var således ett vidsträckt och rikt fält för Åhréns alstrande fantasi. Ur den fruktbara jordmånen uppväxte under Åhréns nitiska vård en rik skörd af osanna anklagelser mot Bärling, anklagelser, hvilkas beskaffenhet en erfaren läsare bättre förstår än vi kunna på ett höfviskt sätt skildra dem, nog af — diverse osannfärdiga berättelser om Bärling banade sig från Åhrén genom kyrkoherden X. och prosten Y. etc. väg till domkapitlet. De värdige fäderne sutto som på nålar i sina kapitelstolar, och blott en enda hade mod tillräckligt och tillräcklig samvetsgrannhet att afstyrka alla åtgärder mot Bärling på grund af så obevisade anklagelser. Han lyckades emellertid icke göra sig hörd, fäderne voro döfva både af natu-

ren och ännu mera genom skedda bearbetningar af Bärblings fiender och Bärbling blef fälld af den högvördiga domstolen, utan vidare undersökning och utan att han erhöll tillfälle att försvara sig. Mot en obefordrad prest behöfver naturligtvis kapitlet icke iakttaga hvarken rättvisa eller grannlagenhet. Hvertill skulle det tjena? Har man väl någonsin hört, att husbonden tager hatten af sig för sin dräng? Icke utan en viss, sorglig sanning kallades Bärbling af Åhrén en domkapitelsdräng. En tjenares eller dagakarls behandling är hvad den obefordrade prestmannen ottast röner af både kapitel och kyrkoherdar. Fullkomligt i stycke härtill passar det också, att de hafva en drängs lön i kontanter efter medelmarkegångspris.

Nåväl, domen föll. Bärblings straff fastställdes och bestod uti — landsförvisning. Ah, utropar läsaren, det är omöjligt. Domkapitlets makt sträcker sig icke så långt och dessutom är ju landsförvisningsstraffet afskaffadt ur strafflagen! Ja, deri har du rätt, värde läsare, hierarkien i våra dagar har uppfunnit ett sätt att landsförvisa misshagliga underordnade, ett sätt, med hvilket strafflagen icke har något att skaffa. Det finnes nemligen alltid vissa prestgårdar, i hvilka de obefordrade presternas behandling är så utsökt dålig, så raffineradt oangenäm, så pinsamt tryckande, att några månaders vistelse och tjenstgöring der betraktas såsom det svåraste, det grymnaste straff, ja rent af som en landsförvisning. Bärbling fick erfaras detta. Han kom ur askan i elden, då han genom ett »straffmissiv» förflyttades till K pastorat, hvarest han fick uthärda allt hvad nedrigheten kan upptänka till medmänniskors plåga, ända till dess han, med af svält och köld förstörd helsa, efter tio månader måste söka tjenstledighet för att få åtnjuta läkarevård.

Genom Bärblings afresa förlorade jag den ende vän, jag egde i Björnkula prestgård. Redan innan han for derifrån, hade, både Åhrén och Sara Lisa Pälman upphört med all slags ömhet mot mig, ja, redan samma dag, då jag efter mitt tillfrisknande första gån-

gen lemnade sjukrummet, blef jag ett föremål för deras ingrodda hätskhets utbrott.

Det var sommar. Naturen var fager i sin rika, af grönt och bjertare färger konstrikt virkade skrud. Allting blomstrade. Rosen i trädgården och Resedan i fönstret — ja, till och med mitt hjerta ville slå ut i rena doftande tacksamhetsblommor och mitt barnsligt oskyldiga sinne kände sig upplyftadt närmare till den himmel, om hvilken jag i barnhuset hade hört talas. Jag vet icke, om det var naturens skönhet eller minnet af den ömhet, hvilken jag under min sjukdom hade rönt, som stämde mitt sinne till denna milda glädje och som anslog så harmoniskt samljudande strängar i mitt bröst. Bland de välljudande ackorderna hördes dock en smärtsamt vibrerande ton, som oupphörligt tycktes mig framklinga dessa för mig liksom magiskt förtrollande ord: — min far, min mor! Jag skulle njutit dubbelt kraftigare och varit dubbelt mera glad, om jag hade haft vid min sida dessa båda varelser, hvilka föresväfvade mig dag och natt, i sjukdom och helsa och syntes mig vara sammanfattningen af allt kärt, älskadt och dyrbart här på jorden.

Jag följde den sandade trädgårdsgången, der den slingrade sig fram i behagliga kurvor mellan gräsmattor, blomsterparterrer och grupper af sällsynta buskar. Här doftade en ros, der fladdrade en fjäril, der åter satt ett bi och drack nektar ur en blomkalk — allt var för mitt öga nytt, allt var behagligt. Småningom ankom jag till en trakt af trädgården, hvarest Sara Lisa Pålman hade sina köksväxter, och jag, tanklöse, tänkte mera på rosor och liljor, fjärilar och bi, än på att beundra Sara Lisas frodiga kål. Mitt för det sköna i naturen öppna sinne förorsakade mig nu en het stund. Om jag hade haft ett lika öppet öga för köksträdgårdens behag, skulle jag åtminstone denna gång hafva undgått Sara Lisa Pålman's vrede.

Jag märkte nemligen icke att några kaniner, hvilka Sara Lisa underhöll, för att vid den oväntade ankomsten af främmande människor icke sakna »harstek», hade blifvit lössläppta och befunno sig i kålgården.

Som man vet äro de små älskliga djuren stora frossare och äro icke nöjda med småsmulor, åtminstone då fråga är om grönsaker. Följaktligen begagnade de sin frihet till att göra den största möjliga skada på Sara Lisas kål. Mina tankar sväfvade åt andra håll, så att jag icke märkte de elaka små varelsernas spratt, och detta var min olycka.

Plötsligt väcktes jag ur mina funderingar öfver det rörliga lifvet i en liten myrstack, derigenom att ljudet af hastiga steg nalkades. Jag vände mig om och såg till min utomordentliga förskräckelse Sara Lisa Pålman med af vrede vanställda anletsdrag störta emot mig. Hennes sparsamma hårflätor slängde hit och dit kring hennes hufvud och jag inbillade mig till en början, att det var ett par ormar, som hade hängt sig fast vid hennes hufvud och nu gjorde allt för att icke nödgas släppa sitt grepp. Jag tänkte mig äfven, att hennes vanställda utseende hade sin orsak i förskräckelse för dessa ormar och jag skyndade därför, så godt mina svaga krafter tillåto mig, emot henne, för att hjälpa henne i denna nöd.

»Stackars mamsell Sara Li...!» utropade jag, rörd af medlidande med det enligt min tanke i denna stund högst olyckliga fruntimret.

Det visade sig emellertid snart, att jag sjelf var mera att beklaga än hon. Mina vänliga ord besvarade hon nemligen på detta sätt:

»Ah, du sakramenskade tjufpojke, är du redan i färd med skälmstycken och elakhet? Eller hvad?»

Fragga stod kring hennes mun. Hennes ögon blixtrade af vrede. Jag märkte nu äfven, att hvad jag hade ansett vara ett par giftiga, afskyvärda ormar, det var i sjelfva verket Sara Lisas eget hår. Troligen hade hon varit sysselsatt med dess ordnande under bindmössan, då en eller annan ännu för mig obegriplig omständighet hade påkallat hennes plötsliga uppträdande i trädgården.

»Men . . . mamsell . . .», stammade jag, helt förlägen och ännu oviss om orsaken till hennes vrede.

»Men . . .» upprepade hon, »hvad kallas det annat än skälmsstycke? Eller hvad? Hvem har gifvit dig lof att släppa ut kaninerna? Och hvem har tillåtit dig att låta dem förstöra min sköna kål? Eller hvad? Låt mig se! Ett . . . två . . . tio hufvud förstörda! Jo, du elake tjufpojke, nu skall du hafva det straff, som jag så länge unnat dig.»

Samtidigt grep hon mig med den ena handen i håret och började med den andra slå mig på det mest obarmhertiga sätt, under det att hon utöste öfver mig den ena skuren efter den andra af vanvettiga förebråelser och råa ord. Förgäfves sökte jag bevisa min oskuld. Hon hvarken hörde eller såg och det är icke otroligt, att det var en passion, som hon genom mitt afstraffande tillfredsställde. Möjligt är, att hon i sitt ursinne skulle hafva slagit mig till döds, om icke pastor Bärbling händelsevis hade befunnit sig i närheten. Han kom så skyndsamt som möjligt till min hjälp och befriade mig ur furiens våld, samt yttrade till henne några allvarliga förebråelser.

»Hvad rör det magistern? Kommer det honom vid? Eller hvad? Får jag icke lof att straffa honom? Kanske magistern är hans far och mor? Eller hvad? Jag skall säga honom . . .»

Bärbling fattade henne saktmodigt i armen och bad henne lugna sig.

»Hvad ondt har gossen gjort?» sporde han.

»Ondt? Har han icke släppt ut kaninerna kanske? Har han icke låtit dem äta upp min kål? Eller hvad?»

»Ni tager fel», svarade Bärbling allvarligt, »om ni tror att gossen gjort detta. Jag har befunnit mig i löfsalen derborta och har sett kaninerna i kålen under en halftimmes tid, innan Josua kom ned i trädgården. Alltså är han oskyldig, men ni, gamla qvinna, är mera än omensklig, ni är grym. Kom emellertid, Josua, så lemna vi den der menniskan att sjelf freda sin kål och utösa sin vrede på kaninerna.»

Härvid fattade Bärbling mig i handen och ville föra mig bort, då i detsamma Åhrén sjelf infann sig till

Sara Lisas undsättning. Säkert hade han genom sitt öppna fönster hört att någonting var på färde.

Vid kyrkoherdens åsyn stannade Bärling, men höll ännu min hand innesluten i sin. Sara Lisa, uppmuntrad genom den oväntade hjälpen, lät det åter bryta löst. »Nådiga kyrkoherdar», »eländiga magistrar» och »sakramenskade tjuvpojkar» strömmade i hundratal öfver hennes skälfvande läppar. Det var ett Niagara af vanvettiga ord. Det var en jättepyramid af obevisliga anklagelser.

Att Åhrén med öfvertygelsens hela värme ställde sig på Sara Lisas sida, det är naturligt. Mellan honom och Bärling vaxades ord, som på Åhréns sida voro bittra och hatfulla, men på Bärlings sida allvarliga, utan vrede. Slutet blef, att Bärling återvände till sin för min skull lemnade plats i löfsalen, medan Åhrén och Sara Lisa i triumf förde mig tillbaka till böningshuset, och var jag således det enda byte, som de hade vunnit i denna strid.

Derinne erhöll jag en grundlig bastonad af Åhréns egna nådiga händer, »med tillagd förmaning» att för framtiden bättre iakttaga hvad min frid tillhörde och framför allt icke göra några attentat mot Sara Lisa Pålman kålgård.

Jag har berättadt denna händelse så detaljeradt, emedan jag velat framställa den såsom en bild af mitt dagliga lif i Björnkula prestgård. De följande dagarna voro nemligen ganska lika denna och om jag än icke hvarje dag blef det oskyldiga försoningsoffret för hvad kaninerna hade brutit, så var Sara Lisa Pålman aldrig villrådig i afseende på anledningar till att tyrannisera och misshandla mig. Hon ådagalade dervid en uppfinningsrikhet i konsten att pådikta mig de mest olikartade förbrytelser, hvilken skulle hafva gjort till och med en storinkvisitor heder och förskaffat honom odödlighet. Nå, Sara Lisa, den stackarn, sträfvade visst icke efter odödlighet och det var icke för ärans skull, som hon plågade mig. Men hvarför gjorde hon det då? Käre läsare! Vet du verkligen något, som en

giftaslysten kvinna *icke* skulle göra, för att få en man? Att vinna Åhréns skrumpna hand och förtorkade hjerta, det var hennes lefnads mål, och för att uppnå detta skulle hon icke hafva dragit i betänkande att vandra öfver kyrkogården vid midnattstid, hvilket den vidskepliga qvinnan eljest ansåg vara det mest fruktansvärda här på jorden i anseende till de många gastar, spöken och gengångare, som der vid den tiden på dygnet uppenbarade sig. Nåväl, om Sara Lisa skulle hafva gjort till och med detta, för att blifva »nådig prestfrun» i Björnkula, så är det tydligt, att hon icke kunde draga det aldra minsta i betänkande att pina och plåga mig, så snart hon blifvit öfvertygad derom, att Åhrén icke unnade mig några glada dagar. För hvarje gång hon slog mig eller dömde mig till 12 à 24 timmars svältkur trodde hon sig komma ett steg längre in i den gamle syndarens hjerta och ett steg närmare det så ifrigt efterlängtade målet.

Annu värre blef förhållandet sedan Bärling flyttat bort. Så länge han fanns i prestgården, tog jag ofta min tillflykt till honom och han stod mig redligt bi, samt befriade mig från mången bestraffning genom sin energiska och allvarliga mellankomst. Detta gjorde, att mina plågoandar icke vågade i hans närvaro alltför mycket blottställa sig eller gifva för mycket luft åt sin ilska, men när han flyttat bort, kände de sig säkert lättade från en tung börda och då fanns intet, som tvingade dem att någon gång behandla mig med skonsamhet.

Under tiden tänkte jag ofta på mina okända föräldrar och undrade mången gång, om det var med deras vilja, som jag blef så illa behandlad. Jag kunde icke tro det, nej, det var mig omöjligt att tänka mig dem annorlunda än såsom goda och kärleksfulla människor.

FJERDE KAPITLET.

En fråga, som jag icke vågar framställa. — Huru Åhrén själf det oaktadt själf besvarar den. — Huru jag mottog Sara Lisa, då hon kom för att kalla mig till Åhrén. — Hennes vrede och dermed förenade missöde — Jag kommer till staden ** för att lära mig någonting. — Jesper Syhlgrehn och hans älskvärda familj. — Extraläraren Gråberg. — Hans porträtt och hans likhet med ett åsnehutvud. — Huru rektorn intygar denna likhet — En annan tilldragelse från min skoltid.

Den outtröttliga, aldrig hvilande tiden framskred emelertid med vanlig snabbhet, så att vi befunno oss i augusti månad, innan jag ännu tyckte mig vara riktigt hemmastadd i Björnkula. Flera gånger hade jag tänkt att fråga Åhrén, huruvida jag icke skulle läsa, emedan jag i barnhuset var vand vid denna sysselsättning, och enär det en smula plågade mig att hafva ingenting att göra. Hvarje gång, då denna fråga var nära att gå öfver mina läppar, kände jag mig likväl sakna mod att framställa den, ty jag kunde ju icke veta, om icke Åhrén kunde anse det för elakhet och deraf taga sig anledning att gifva mig en extra-ordinarie bestraffning. Småningom vande jag mig också vid ett slags dagdrifvarelif, som i längden säkert skulle hafva ländt mig till stor skada. Lyckligtvis blef det icke långvarigt.

En dag stod jag med händerna i byxfickorna och åsåg lättjefullt drängarnes arbete med gödselkörningen, hvarvid naturligtvis mina kläder icke kunde undgå att blifva nedfläckade, i synnerhet som en viss vetgirighet dref mig, att på så nära håll som möjligt iakttaga ar-

betets detaljer. Då kom plötsligt som tjuften om natten Sara Lisa för att hemta mig.

»Josua! . . . Josua!» ropade hon, så snart hennes skarpa näsa kommit fram förbi ladugårdsknuten.

Jag vet icke hvad den onde ande heter, som i detta ögonblick for in uti mig och ingaf mig den djerfva tanken att ställa mig såsom om jag icke hörde kallel- sen. Det var en olycklig stund och ett lika olyckligt beslut. Öfvertygad derom, att jag förstälde mig ro- pade Sara Lisa Pålman med ännu mera hvass och vred röst.

»Rackarpojke! . . . Josua! . . . Tjuftenpojke! Hör du inte? Eller hvad?

Den onde anden hade ännu tillräcklig makt öfver mig, för att förmå mig till att fortsätta min påbörjade rol, ehuru jag inom mig kände en viss bäfvan för följ- derna af mitt beteende. Jag hörde, huru Sara Lisa nalkades mig, men det oaktadt stod jag stilla och be- mödade mig att lägga i dagen så stort intresse för drängarnes göromål som möjligt. Det oaktadt lemnade jag icke Sara Lisa ur sigte.

Utom sig af vrede grep den rasande qvinnan en stor, treuddig jerngaffel af det slag, hvilket användes vid arbeten, sådana som drängarne här hade för hän- der. Med detta vapen skulle Sara Lisa säkerligen hafva slagit mig till döds, om jag icke i rätt tid hade genom ett vigt språng dragit mig undan ur den krets, som hon med sitt lifsfarliga vapen beskref i luften. Jag hade sett, huru hon fattade »grepen», huru hon svängde den i luften, och jag hade hört, huru hon framhväste nästan invid mig:

»Odåga! . . . Rackarpojke! . . . Eller hvad? . . . Jag skall . . .»

Mera ville jag emellertid hvarken se eller höra, ej heller hade jag någon lust att låta min kropp göra bekantskap med ett så farligt bestraffningsredskap. Derfor ansåg jag nu tiden vara inne att begifva mig på flykten och jag verkställde min reträtt på det sät- tet, att jag genom ett långt och icke alldeles ofarligt språng förflyttade mig från gödselstadens höjdpunkt

ned i dess urgräfdade djup, der jag föll ned framför ett par oxar, som tåligen afbidade den stund, då deras vagn skulle blifva fylld af de arbetande karlarna.

Sara Lisa Pålman hade emellertid icke beräknat, att jag så hastigt skulle taga till flykten. I stället för att med sitt mordvapen träffa mig, råkade hon blott den tomma luften, hvilken icke erbjöd något motstånd. På något sätt måste naturligtvis den kraft neutraliseras, med hvilken hon svingade vapnet, och då denna neutralisering i anseende till min flykt icke kunde ske genom min kropps motstånd, så var det naturligt, att den måste ske på något annat sätt, om icke Sara Lisa skulle i evighet surra omkring sin egen medelpunkt med utsträckt arm och mordvapnet i sin hand. Neutraliseringen af Sara Lisas öfverflödande kraft skedde emellertid på det sättet, att denna kraft drog henne ned på gödselstadens botten, der såväl hennes, som vapnets fart hejdades och deras gemensamma kraft stötte på ett motstånd som de icke förmådde öfvervinna.

»Jag skall . . . » skrek den rasande kvinnan i samma ögonblick som hon hufvudstupa föll ned vid min sida. Resten af hennes yttrande dränktes till sammans med ett halft dussin »eller hvad» i det föga aromatiska fluidum, hvori hon föll. Här lågo vi nu, både Sara Lisa Pålman och jag, och voro sålunda till utseendet lika lottade. Men då jag frivilligt befann mig der, så var hennes dervaro helt och hållet ofrivillig, då jag hade mitt hufvud upprätt och i det hela befann mig väl, så hade Sara Lisa deremot tallit med ansigtet i »det orena elementet» och — hvad som var ännu viktigare — då jag, efter att ett ögonblick hafva hemtat kratter, skyndade upp och ilade derifrån, så blef deremot Sara Lisa liggande, tilldess drängarne lemnade henne sitt bistånd, och att de icke skyndade dermed, därför garanterade tjänstfolkets allmänna ovilja mot den elaka kvinnan.

Utan att se mig tillbaka skyndade jag från skådeplatsen, men jag hade icke sprungit långt, förrän jag råkade ur askan i elden. Jag glädde mig i mitt sinne

åt min plågoandes missöde, men det var oförsigtigt. Den glädjen borde jag icke hafva tillåtit mig, ty jag fick snart erfaras, att den som gläder sig öfver en medmänniskas olycka, han råkar inom kort sjelf i elände af något slag.

I min blinda ifver att komma så långt bort som möjligt från platsen för Sara Lisas olycka, rusade jag rakt mot den »nådige kyrkoherden» sjelf. Det var nu en olyckshändelse redan därför, att det innebar en viss vanvördnad mot hans stånd, såväl som mot hans hufvudfaderliga värdighet, men det blef en sådan ännu mera derigenom, att jag med mitt hufvud törnade mot hans mage, hvarigenom denna blef störd i sin viktiga mat-smältningförrättning — af alla »förrättningar» den, som Åhrén mest älskade för sin egen del.

»Hvad uu? ... Hu! ... Eller hvad? ... Hu-u! Eller ... hvad? Jag skall sannerligen lära dig annat, än att ... hu-u! ... springa och törna mot mig som en ... hu-u! ... kanonkula. Eller hvad? Har du ögon eller har du icke ögon? Och om du har ögon, är det meningen att du skall använda dem? Eller hvad?»

Så utlät sig kyrkoherden och en afstraffning började ofördröjligen, med hvars beskrifvande jag dock icke vill trötta läsaren. Slutligen grep han fast i mitt öra och ledsagade mig omildt in i sitt arbetsrum. Mitt svidande öra släppte han icke, förrän vi hade inkommit i rummet.

Bäfvande stod jag nu vid dörren, medan Åhrén lugnade sig genom att vandra åtskilliga slag fram och tillbaka öfver golfvat. Hvad förestod mig väl nu? Att Åhrén hade något att säga mig, det visade bland annat de blickar, som han emellanåt slungade mot mig. Omsider stannade han midt framför mig.

»Hvad nu?» röt han. »Skall du icke infinna dig, då jag låter kalla dig? Eller hvad?»

Jag svarade icke, emedan jag icke ville rädda mig genom en osanning. Redan då hade jag, tack vare de lärdomar, jag på barnhuset hade insupit, en viss afsky för all osanning och jag har sedermera lärt mig, att

sanningen alltid är den bästa tillflykten i lifvets alla förhållanden.

Jag teg alltså, emedan det var mig motbudande att säga, att ingen hade kallat mig, då jag nogsamnt kunde förstå, att Sara Lisa nyss hade haft just detta uppdrag.

»Jag hoppas, att du en annan gång infinner dig ögonblickligen, då jag låter kalla dig. Eller hvad? Ve dig eljest! För öfrigt ville jag nu säga dig, att du i morgon skall resa till staden * *, der du skall gå i latinskolan *). Samla i dag tillhoppa dina böcker! I morgon tidigt skola vi begifva oss...»

Längre kom han icke, ty dörren flög upp och Sara Lisa Pålman flög in. Vanställd af smuts och vrede. utbrast hon:

»Aldrig i min lefvandes tid har jag varit utsatt för sådant. Eller hvad? Du store ofvan stjernorna! Du store . . . du store . . . du . . . du . . .»

Rösten fastnade i hennes hals och orden stelnade, innan de hunnit upp på hennes tunga. Det gick med hennes ordflöde såsom med publiken på en teater, då elden kommit lös. Alla skynda mot utgångarne, alla trängas för att först och säkrast undgå det hotande elementet. Men utgångarne äro för få och för trånga. Den allmänna trängseln omkring dem gör, att ingen enda eller högst få komma ut, då deremot alla kunde hafva blifvit räddade om de iakttagit mera sans och varit lugnare. Så skulle nu också Sara Lisa helt säkert hafva kunnat släppa ut hela sitt ordflöde, om hon varit lugnare, och om icke orden i så vild oordning och under så stort tumult hade trängt på och sökt att slippa ut genom den enda tillgängliga utgången, som enligt naturens ordning är för liten och för trång, för att kunna på en gång samtidigt släppa ut i verlden ett så starkt flöde af oregerliga tankar, en så vild massa af otyglade ord.

»Lugna dig, Sara Lisa, lugna dig! Eller hvad?» förmanade Åhrén, då qvinnan plötsligt tystnade.

*) Den gamla benämningen på elementarläroverken.

Sara Lisa lugnade sig, men det gick icke fort. Hon lyckades likväl slutligen blifva tillräckligt öfvermätig sina upproriska tankar och ord, för att kunna någorlunda begripligt förtälja sitt nyss timade missöde. Jag afvaktade emellertid icke slutet af hennes berättelse, utan smög mig ut genom den öppna dörren, ett försigtighetsmått, hvarigenom jag undgick ytterligare bestraffning för denna gång.

Resan till staden ** företogs eller rättare börjades följande morgon och räckte till inemot aftonen. Om denna färd är föga annat att säga, än att den vardyster och enformig, att Åhrén var tyst och sluten och att jag hela tiden längtade efter dess ända. Åhrén hade redan i förväg genom brevexling anskaffat »quarter» åt mig hos en af den goda stadens fattigare borgare, der jag förmodligen för mycket godt pris, skulle erhålla mat och tvätt samt tak öfver hufvudet och en sängplats i familjens enda rum. Ehuru denna anordning icke kunde vara särdeles gynsam för mina studier, glädde jag mig dock obeskrifligt deröfver, emedan det i alla händelser syntes mig vara bättre, än att bo i Björnkula prestgård och dagligen pinas af Åhrén och hans trogna Sara Lisa.

Naturligtvis bör jag med några ord för läsaren presentera den familj, i hvars sköte jag nu skulle tillbringa några år af mitt lif.

Skomakare Jesper Syhlgrehn och hans hustru Susanna Syhlgrehn tycktes icke vara i besittning af öfverflöd på det jordiska goda, men de båda makarne egde det oaktadt en outtömlig skatt af lefnadsmod. Hans magra, men icke fula anlete var alltid liksom öfvergjutet med ett leende, hvilket synbarligen icke var en frukt af verldsmenniskans förställningskonst, utan hade sitt ursprung dernere i hjertat. Fru Susannas fetlagda ansigte var en trogen bild af den glädje, som andades i hennes sång, ty hon sjöng gerna, den goda frun. Så hade *han* skrattat och *hon* sjungit sig genom lifvet och mången bekymmersam dag hade på det sättet dragit förbi deras lilla hem, utan att lemna

mågra spår efter sig. I frid och endrägt uppfostrade de sina tre barn, döttrarne Alma, Singoalla och Eufrosyna, af hvilka den äldsta var ungefär vid min ålder. Oaktadt deras hem var torftigt, gjorde det dock ett godt intryck, åtminstone på mig, genom den anda af kärlek, frid och endrägt, som der rådde.

Jag började min skolgång och gjorde ganska goda framsteg, ehuru det stundom var mig besvärligt nog att medhinna inlärandet af mina lexor, ty de tre glada flickorna lemnade mig sällan i ro. Dock gjorde fru Susanna hvad hon kunde för att stäfja deras längtan, efter att draga mig in i deras oskyldiga lekar, vid de tillfällen då jag behöfde använda min tid till hemarbeten, och jag vedergällde den goda frun denna hennes omsorg genom hvarjehanda små tjänster, som det stod i min förmåga att uträtta. Jag var henne behjelpig att träda tråden i synålen, att elda upp under kaffekitteln, att springa öfver gatan in i kryddboden efter kaffe och socker för några skilling och om aftnarne var det jag som tände lampan. Den goda frun, som i sig sjelf var vänligt sinnad mot alla människor, vann jag härigenom helt och hållet, och jag tror, att hon ännu i dag älskar mig, som om jag vore hennes eget barn.

Hvilket inflytande denna älskliga familj skulle utöfva på mitt sinne, är icke svårt att förstå. Den bitterhet, som under vistelsen i Björnkula småningom hade börjat rotfästa sig i min själ och som slutligen skulle hafva öfvergått till människofientlighet, utplånades helt och hållet. Det var mig ett nöje att för min nya fostermoder (ty såsom sådan betraktade jag verkligen fru Susanna) omtala mina små lefnadsöden och hon hade alltid till hands en kärleksrik ursäkt, eller förklaring öfver Åhréns och Sara Lisa Pålman's beteende emot mig. Småningom skulle den goda frun till och med hafva lärt mig att älska mina plågoandar, om jag icke under fritiderna på sommaren och vid julen hvarje år blifvit hemtad ut till Björnkula och der blifvit på nytt lika kärlekslöst och grymt behandlad som förut.

Äfven umgänget med kamraterne i skolan verkade godt på mitt sinne och skingrade i någon mån mitt lifs sorg öfver saken af far och mor. Månget oskyldigt pojkestreck förvarar jag ännu i liflig och kär hågkomst, och om vårt skämt icke alltid var sådant, att det kan gillas af äldre, mera erfarna personer, så kan jag dock försäkra, att vi sjelfve dermed hvarken tänkte eller åsyftade något ondt. Det var blott ett öfverflöd af ungdomskraft, af ren glädje öfver tillvarelsens sällhet, som framkallade våra lustiga upptåg.

Jag erinrar mig ett par sådana och vill framställa dem här, mindre i den tanken, att läsaren eignar dem samma intresse, som de hafva för mig sjelf, än för att lemna ett litet bidrag till historien om lifvet i skolorna på den tiden.

Nu för tiden händer det mera sällan, att personer, utan egentlig håg och kallelse till lärarens tröttsamma lefnadsyrke, egna sig åt ungdomens undervisning. Då var det vanligare och som en följd deraf påträffades också ganska ofta lärare, hvilka hvarken förmådde ingifva ungdomen någon kärlek till studier eller ens sjelfve förvärfva sig lärjungarnes vördnad. Barnets öga är särdeles skarpt, så snart det gäller att upptäcka fel eller löjlige egendomligheter hos äldre personer och i synnerhet hos sina lärare. Om nu barnet har vördnad och respekt för läraren, så vågar det icke gifva luft åt sådana iakttagelser, ja, barnets rättskänsla är i vanliga fall så stark, att det sjelf finner att en sådan lärares goda sidor vida öfverväga hans fel. Men om läraren icke har kunnat vinna barnets vördnad och kärlek, två begrepp, som hos barn äro nästan identiska, så begagnar barnet sig af hvarje lärarens fel till att förlöjligen honom.

Vi hade i * * skola en lärare af det senare slaget. Han hette Gråberg eller vi vilja åtminstone kalla honom så. Anställd såsom extralärare och med hopp om ordinarie plats vid läroverket, sökte han på alla upptänkliga sätt drifva oss framåt, för att kunna lysa med en vidsträckt kurs vid stundande examen och derigenom höja sina egna aktier. Om detta sträfvande

nu hade varit förenadt med måtta och, framför allt, om det hade varit genomandadt af kärlek, så skulle det ju varit ganska förtjenstfullt, men det var hvarken det ena eller det andra. Hans metod bestod ofkast blott i användandet af käppen, omvexlande med utdelade örflilar. Såsom ett exempel på hans oförnuf-tiga stränghet, kan jag berätta följande för hvars san-ning jag går i borgen.

Jag hade lärt mig den s. k. multiplikationstabel-len och hade gått fram till Gråberg för att låta ho-nom förhöra mig i den. Nå, det gick till en början ganska bra, men slutligen framkastade han en fråga, hvilken mina öron icke uppfångade. För att få bättre besked, frågade jag:

»Huru?»

En dundrande örfil, som för en lång stund beröf-vade mig sansen, blef Gråbergs lätt begripliga svar, åtföljdt af följande nya fråga:

»Skall du så fråga din lärare?»

Jag fick gå tillbaka till min plats, utan att hafva erhållit kunskap om, huru man egentligen skall fråga en lärare, när man vill vara riktigt höflig.

Genom sin omenskliga stränghet gjorde Gråberg sig nästan hatad bland gossarne och desse försummade sällan något tillfälle att visa honom det. En gång föranledde detta spända förhållande en lustig episod, hvilken ännu står så lifligt i mitt minne, som om den hade tilldragit sig i går.

I vår klass fanns en gosse, som röjde ganska utomordentliga anlag för teckning och som sedermera visat, att hans anlag icke blifvit bortslösade på en otacksam. En morgonstund infann han sig före oss andra i klassrummet och tillbringade en stund med att på svarta taffan med krita framtrolla Gråbergs föga tilldragande bild. Efterhand som vi samlades om-kring honom, tilltogo bifallsropen i styrka och då ett sista streck med den grofva kritan hade fulländat por-trättet och gifvit det en öfverraskande likhet med originalet, utbröt en storm af jublande bifall kring konstnären och hans verk. Jag vet icke, huruvida vår

vän Julius, konstnären, uppfattade detta jubel såsom en belöning för sin ådagalagda skicklighet, men hvad jag vet, det är, att ingen i hela klassen skulle hafva tillåtit bildens tillintetgörande, förrän Gråberg fått njuta af dess anblick.

Tiden nalkades, då Gråberg skulle inträda. Allvar samma och städade sutto vi på våra platser, väntande hans ankomst och inom oss glada öfver den öfverraskning, som vi hade beredt honom. På svarta tafian tronade hans väl lyckade porträtt, omgifvet af en krans af tistlar, björkris och rotting, hvilken blifvit framtrolad af samma konstnärliga hand. I lärosalen rådde en ljudlös tystnad.

Omsider inträdde Gråberg. Hans snabba och skarpa blick öfverfor enligt vanan lärjungeskaran, innan han ännu hade tagit af sig hatten och ytterplaggen. Ett förnöjdt, oefterhärmligt småleende hvilade öfver hans drag, då han iakttog den ordning och stillhet, som rådde bland oss. Han räknade det utan tvifvel vara sin egen förtjenst, att vi lärt uppföra oss så höfviskt.

Här besannade sig åter, att så snart en menniska ler af öfvermod, står henne ett fall, en olycka eller något annat lika obehagligt före. Att föra till näsan en flaska, som man tror innehålla en välluktande essens, och finna att den innehåller ammoniak, det är obehagligt. Ännu oangenämare är det om man hittar ett lysande föremål på vägen och tager upp det, i den glädjande tron att det är en diamant eller tjugokrona af guld, men finner, att det i sjelfva verket endast är en glasbit eller ett stycke messing. Likväl tror jag, att dylika öfverraskningar äro ett intet mot de känslor, som Gråberg erfor, när han började med att stolt och glad som en konung kasta sina blickar öfver en skara af slafviskt lydiga lärjungar och med ens fann denna lydighet bortblåst och förvandlad till en bristande såpbubbla, då han varseblef sitt konterfej på svarta tafian. Småleendet förvreds till ett grinande af ilska, under det att stoltheten tum för tum sjönk nedåt, till dess den slutligen genom tåspetsarne försvann bland golftiljorna.

Öfverraskad, mällös och häpen stirrade Gråberg en stund på sin bild. Derefter skakades hans kropp såsom af en frossbrytning, han slog händerna tillsammans och utropade:

»Sådana tjufpojkar! Jag skall hemta rektorn.»

Och borta var han. Som en pil hade han aflägsnat sig och nu var det vår tur att känna oss öfverraskade. Vi hade väntat oss en allmän afstraffning och voro beredde derpå, men att Gråberg skulle hemta rektorn, den på en gång fruktade och älskade styresmannen öfver läroverket, det förorsakade oss mera oro, än om svarta taflan i detta ögonblick hade exploderat och dessa bitar surrat omkring öronen på oss. Vi kände rektorn. Det var en man, som icke var att leka med och som var särdeles rädd om skolans anseende.

»Hvad skola vi nu taga oss till?»

»Jo, nu stå vi der vackert!»

»Hvem gitver ett godt råd?»

Dessa och andra uttryck af kamraternas fruktan hördes i ett oredigt virrvarr rundt omkring mig. Slutligen steg Julius upp på en bänk och begärde tystnad.

»Då jag», sade han, »jag ensam är skulden till hvad som händt och kan hända, så är det ock min pligt att, så vidt jag det kan, afvända faran. Varen därför lugna! Jag har en plan.»

»En plan», jublade skaran, medan Julius nedsteg och nalkades stora taflan, från hvars svarta yta han snart hade utplånat Gråbergs bild. Nu fattade han kritan och svingade den öfver taflan. Först framträdde några oregelbundna linier, hvilkas betydelse jag icke förstod, men Julius visste att småningom derur framställa bilden af en åsna — ett åsnehufvud med ett godmodigt, men sant komiskt utseende.

Efter fullbordadt värf utropade han:

»Nu tillbaka till våra platser!»

Vi lydde och sutto snart hvar och en på sin bänk, med det mest andäktiga och oskyldiga utseende i verlden. Längre behöfde vi icke vänta, innan Gråberg, åtföljd af rektorn, inträdde.

I sin ifver, att för rektorn tydliggöra våra brott granskade Gråberg icke taflan och märkte således icke dess förändrade utseende. Troende, att hans egen bild ännu tronade der, utropade han under åtbörder af häftig vrede:

»Se, herr rektor, se huru det liknar mig. Är det icke samma drag, samma panna, samma öron, samma . . .»

Gråberg gick icke längre i sin jmförelse. Utan tvifvel märkte han nu, hvad som tilldragit sig under hans frånvaro, ty han tystnade tvärt och såg helt förlägen ut.

Rektorn såg först på taflan och derefter med en lång, allvarlig blick på Gråberg. Slutligen sade han helt torrt:

»Likt! Ja, jag ser det nu verkligen.»

Derefter vände rektorn sig om och lemnade salen.

Besynnerligt nog brydde Gråberg sig icke om att vidare forska i saken, utan skred ofördröjligen till undervisningen.

Af de många, både lustiga och sorgliga episoder, som föreföllo under Gråbergs lektionstimmar, vill jag förtälja endast en till.

Det var den första maj tredje året efter min ankomst till skolan. Vi gossar hade öfverenskommit om att utbedja oss frihet under den dagen, för att tillsammans göra en utflykt i det gröna. Rektorn, till hvilken vi först vände oss, hänvisade oss till de särskilda lärare, hvilkas lektionstimmar inföllo den dagen, och följaktligen uppvaktade vi dessa. Alla lemnade sitt bifall till vår anhållan, men Gråberg var obeveklig. Våra böner inverkade icke mera på honom, än vatten på gåsen eller käpprapp på — åsnan. Han förklarade sig både vilja läsa och skola läsa på första maj.

Vårt förslag, åt hvilket vi hade gladt oss så mycket, blef således om intet. Visserligen voro vi fria hela den öfriga dagen, men som vi måste infinna oss i sko-

lan på Gråbergs lektionstimma och denna inföll vid middagstiden, var vår utflykt naturligtvis omöjlig.

Hvad var naturligare, än att vi sökte upptänka någon plan att hämnas. Julius var den, som äfven nu satta sig i spetsen för företaget, utvecklade planens detaljer och bringade den till utförande.

Dagen och timmen voro inne och vi voro samlade på lärorummet. Julius gaf oss sina sista instruktioner:

»Glömmen icke, att till allt hvad han frågar er skolen I endast svara: ja, herr magister! Låten mig sörja för det öfriga!»

Någon tog i låset och Julius böjde sig med ett utseende af djup andaktsfullhet ned öfver sin katekes, då Gråberg med ett triumferande leende på läpparne inträdde. Annu hade han icke lärt sig, huru farligt det är att le på detta öfvermodiga sätt. Stackars Gråberg!

Denna gång satte Gråberg ifrån sig sin käpp och beträdde katedern, utan att någonting obehagligt inträffade.

Katekesen blef framtagen och första frågan utdelades:

»Kan någon menniska fullgöra eller fullkomligen hålla lagen?»

Och svaret lydde enligt öfverenskommelse:

»Ja, herr magister!»

»Åh», sade Gråberg, ännu helt godmodigt. »Nu svarade du rasande. Kan du, som sitter bredvid, besvara frågan?»

Denne reste sig upp och svarade:

»Ja, herr magister!»

»Nå, det var förträffligt. Låt oss höra svaret då!»

»Ja, herr magister!»

»Nå, blir det af en gång?» Gråberg började blifva het.

»Ja, herr magister!»

»Drifver du spektakel, slyngel?» Hettan var i tilltagande.

»Ja, herr magister!»

»Är jag eller du galen?» Han blossade upp.

»Ja, herr magister!»

»Hvad säger du? Är jag galen?» Han befann sig i glödhett tillstånd.

»Ja, herr magister!»

Nu var Gråbergs tålomod slut och derpå undrar väl ingen. I vildt raseri rusade han ned från katedern, fattade delinqventen i hans yfviga hår och drog honom med sig till dörren, der hans käpp hade sin plats. Här hade emellertid Julius redan varit framme. Dold af de framför dörren sittande kamraterna, hade Julius öfversmetat Gråbergs vandringsstaf med någon fet olja och bundit ett starkt snöre nedanför dess handtag. Detta snöre, som var af en betydlig längd, hade han redan tagit med sig till sin plats.

Gråberg kom med den brottslige för att hemta straffredskapet. I sin blinda ifver märkte han icke hvarken oljan eller snöret. Han grep käppen och svingade den, för att exemplariskt afstraffa den uppstudsige gossen. Men just då han lyftat upp käppen och skulle låta den utföra hämnarens rol, drogs den af Julius med snörets tillhjälp ur hans hand. Oljan gjorde den hal som en ål, så att det var honom omöjligt att hålla den qvar.

»Jag menar f—n rider käppen!» utbrast han i det han lutade sig ned, för att återupptaga den, hvilket också skedde, utan att han observerade den förbindelse, hvori Julius och käppen stodo med hvarandra.

Ännu en gång lyftade Gråberg käppen och ännu en gång rycktes den ur hans hand.

»Jag tror f—n är lös!» utbrast han nu, vändande sig mot de i deras bänk sittande lärjungarne. Hans blick råkade dervid att stanna på Julius och denne arge skalk reste sig genast upp och svarade under en bugning:

»Ja, herr magister!»

»Jag menar det ock», gentog Gråberg och brydde sig nu icke om att återupptaga käppen, utan började

med sina oljiga händer bearbeta delinqventens hufvud. Denne hade emellertid af Julius blifvit underrättad om, huru han i detta fall borde bete sig, för att afvända faran.

Gråberg var liksom de fleste dödlige, begåfvad med så kallade liktornar. Vi visste det och vi hade intet skäl att antaga, att dessa voro hos honom mindre ömtåliga än hos andra människor. Nå, den stackars gossen, som nu var på väg att lida för oss alla, hade ännu icke undfått flera än två eller tre örflilar, förrän han, hyllande praktiskt den satsen, att det är bättre förekomma än förekommas, steg upp på Gråbergs fötter och började der den vildaste dans. Gråberg såg sig nödsakad att ögonblickligen släppa sitt tag i brottslingens yfviga lockar, och denne begagnade klokt sin frihet till att retirera till sin plats i bänken, medan Gråberg, linkande och småsvärjande, återvände till katedern.

Under den senare delen af detta uppträde hade emellertid Julius varit i full verksamhet. Med en liten strut i handen hade han tyst och försigtigt nalkats Gråbergs rygg och utgjutit strutens innehåll i den ficka, hvarest Gråberg förvarade sin näsduk. Struten, köpt i närmaste krämarbod, innehöll kimrök.

Uppkommen på katedern, utstötte Gråberg några väldiga väderpustar, men beklagligtvis kan jag icke upplysa, om hans förargelse medföljde de utstötta luftmassorna. Svetten hade emellertid samlats på hans panna, på hans kinder glimmade den i det klara solskenet som dagdroppar och han kände säkert behof af att torka bort den. Riktigt! Med en rörelse af otålighet trefvade han i fickan efter näsduken, drog upp den och gned sedan med ousäglig njutning Julius' kimrök in i sitt fagra skinn, en operation, hvilken naturligtvis hade till följd att han i ansigtet blef svart som en skorstensfejare. Lika naturligt var det, att Gråberg sjelf icke kunde se eller märka den förändring, som hans ansigte undergick. Hans min bar också vittnesbörd derom, att lugnet någorlunda hade återvändt i hans själ, då han nu på nytt frågade:

»Kan någon människa fullgöra eller fullkomligen hålla lagen?»

»Ja, herr magister!»

»Åh, det är nu för rasande.»

»Ja, herr magister!»

Gråberg satt stum af häpnad öfver så mycken oförskämdhet. Det är svårt att beräkna, huru detta upptråde skulle hafva slutat, om icke Julius åter hade åtagit sig att ingripa i händelsernas gång och derigenom besvärja den hotande stormen.

Han reste sig upp och yttrade:

»Herr magistern är säkert mycket sjuk!»

»Hvad? Hvem? Huru? . . . Hvaraf kan du tro det?»

»Jo, herr magister har en så sjuklig färg på sin ansigtshy i dag. Jag har en spegel. Se här!»

Och den tjufpojken upptog ur sin ficka en liten fickspegel, med hvilken han gick fram till Gråberg. Denne kastade en blick, blott en enda i spegeln, men denna var honom nog, ty den visade honom ett ansigte så svart som korpen eller sotaren.

Gråberg reste sig skyndsamt upp och lemnade med stora steg salen, utan att säga ett enda ord. Under ett ljudligt hurrarop lemnade äfven vi skolan för den dagen.

FEMTE KAPITLET.

Fru Syhlgrehns förträfflighet. — Ett bref och en sorglig underrättelse. — Jag återvänder till Björnkula och mina plågoandar der. — Jag måste praktiskt studera jordbruksfrågorna. — Något om oxar. — Tankar på mina föräldrar i förening med planer till rymning. — »Nådig kyrkoherdens» resa och dess närmaste följer för Sara Lisa och mig. — Hvarför prestgårdspigorna äro vid godt lynne. — »Mata glab». — Jag finner fragmenter af ett för mig viktigt bref — Till slut återigen Sara Lisa Pälman.

De år, som jag tillbringade i skolan i * * och i den Syhlgrehnska familjens sköte, skola alltid stå för mitt minne såsom en kär och dyrbar tid. På min lefnadsstråt ha vuxit så få rosor och så många törnen, att jag har lärt mig med en viss pietet bevara mina få glada minnen. Fru Susannas inflytande på mig var ganska stort. Hennes alltid milda lynne, hennes städse kärleksfulla tänkesätt och ord, hennes orubbliga tro på Guds godhet och den himmelska försynens vaksamhet — en tro, hvilken hon visste att bibehålla lika frisk, äfven då hon var omgifven af motgångar och besvärligheter på alla sidor — allt detta ställde den goda lilla frun så högt i mina tankar, att jag nästan betraktade henne såsom ett ideal af mensklighet och sökte så mycket som möjligt likna henne. Att vara i hennes sällskap var för mig nästan ett ännu större nöje, än att leka med hennes tre döttrar, och då jag om söndagsmorgonen vid hennes sida fick vandra till högmessan eller på eftermiddagen till aftonsången i stadens sköna tempel, kunde ingen vara stoltare eller gladare än jag.

Emellertid skulle äfven denna glada tid hafva slut. Jag hade tillbringat nära fem år vid skolan, då en dag ett bref ankom till Syhlgrehn från Åhrén, ett bref, som förorsakade stor bedröfvelse i vår lilla krets. I skrifvelsen förklarade Åhrén kort och godt, att jag med den snart slutade terminen skulle säga staden * * farväl för alltid, emedan min skoltid nu var tilländaluppen. Icke ett enda ord underrättade oss om, hvilka planer Åhrén hyste för min framtid.

Sedan Syhlgrehn med hög, men darrande, röst hade uppläst denna jobspost, rådde en viss förstämning, som till en början till och med hindrade oss att samtala om saken. Småningom började dock Alma, Singoalla och Eufrosyna att gifva luft åt sin oppositionslust. Med den mest näpna förtrytelse frågade Alma, hvad rätt »den stygga presten» egentligen hade att taga deras Josua ifrån dem, och Singoalla förklarade med naiv beslutsamhet, att hon aldrig skulle tillåta något dylikt, men den lilla Eufrosyna till och med sade, att hon skulle gifva Åhrén sin snällaste och mest älskade docka, om han blott ville låta dem behålla Josua.

Syhlgrehn sjelf och hans hustru hade en stund senare en hemlig öfverläggning med hvarandra ute i verkstaden, och då fru Susanna med tårar i ögonen åter inkom, blefvo såväl föremålet för, som resultatet af denna öfverläggning för mig tydliga, derigenom att hon kallade mig till sig, der hon satte sig i soffan, lade handen på mitt hufvud och blickade mig in i ögonen, under det hon yttrade:

»Min snälle gosse! Du ville väl gerna fortsätta att gå i skolan?»

Jag kunde icke neka dertill, ty det var i sjelfva verket min innerligaste önskan.

»Nå, min man och jag hafva fäst oss vid dig så mycket, att vi älska dig som vårt eget barn. Du har alltid varit en god och snäll gosse, därför gör det oss ondt, att du nu skall blifva hindrad på den bana, som du börjat. Visserligen har den betalning, som

kyrkoherden hvarje månad sändt, varit oss en god hjälp, men vi tro dock, att med sparsamhet skola vi kunna draga oss fram och försörja både oss och dig, äfven utan denna betalning, och vi hafva därför kommit öfverens om, att behålla dig hos oss och låta dig fortsätta din skolgång, om du vill mottaga detta vårt anbud.»

Synbarligen upprörd, tryckte fru Susanna mig till sitt hjerta, under det Alma, Singoalla och Eufrosyna, som åhört modrens tal, jublande dansade omkring och i glädjen öfver utsigten att få behålla mig togo hvarandra i famnen.

Jag var fjorton år. Mitt förstånd var således tillräckligt utveckladt att i denna stund lära mig både hvilken uppoffring de båda makarne för min skull ville göra och hvilka bekymmer, som skulle för dem vara förenade med utförandet af deras välvilliga plän. Jag ansåg mig därför icke kunna mottaga den goda fruns anbud, ty jag älskade henne för mycket att vilja vara henne en orsak till bekymmer eller lidande. Med tungt hjerta sade jag henne det och förklarade det vara mitt oryggliga beslut att lyda Åhréns vilja. Gud vet dock, huru svårt det var mig och att jag led outsägligt vid tanken att för alltid skiljas från denna familj, af hvilken jag var så älskad.

»För alltid?» sade fru Susanna. »Det kan icke vara din mening, Josua. Nog vet du, att du alltid är välkommen i vårt ringa hus och att vi med glädje skola sluta dig i våra armar, om du återkommer till oss. Om du blir i behof af sanna och oegennyttiga vänner, så vet du, att du här har sådana.»

De få återstående dagarne förflöto med snabbhet och en vacker morgon stannade Åhréns vagn utanför porten till vårt lilla hem. Åhrén kom sjelf för att hemta mig och följande dagen om aftonen var jag åter i Björnkula prestgård.

Fru Susanna hade vid afskedet upprepat sina ord:

»Om du blir i behof af vänner, så vänd dig till
oss.»

»För öfrigt hade Åhréns närvaro verkat afkylande, om icke på våra känslor, så åtminstone på uttrycken och yttringarne af hvad som bodde inom oss. Den naturligaste själsrörelse ville liksom stelna under denne mans blickar, hvilken betraktade allt sådant med hånfulla ögon och miner. Sjelf otillgänglig för alla bättre-menskliga känslor, kunde han icke heller förstå dessa, när de visade sig hos andra.

Det lif, som nu började för mig, var ingalunda angenämt och föreföll mig så mycket hårdare, som jag ännu hade i friskt minne det fridfulla husliga lifvet i Syhlgrehns torftiga hem. I Björnkula prestgård saknades framför allt en husmoder af fru Syhlgrehns älskvärda egenskaper, ty Sara Lisa Pålman var i allo en fullkomlig motsats till den milda, kärleksfulla, lilla skomakarefrun. Följande utdrag ur den dagbok, jag vid denna tid förde, skola öfvertyga läsaren derom, att mina dagar ingalunda voro glädjedagar.

Den 20 Juli.

Sara Lisa väckte mig i dagningen, så snart tuppen börjat att gala, och befallde mig att i hönshuset undersöka, hvilka höns denna dag skulle värpa. Dessa skulle jag som vanligt stänga inne och de öfriga skulle släppas ut. Då jag nu händelsevis släppte ut en höna, som några minuter derefter värpte ett ägg invid köks-trappan, dömde Sara Lisa mig förlustig frukosten. Middagen förlorade jag, för det att jag utan tillåtelse ätit några stickelbär i trädgården. Aftonmåltiden förlorade jag äfven på den grunden, att jag icke hade hindrat katten ifrån att taga en af Sara Lisas kalkonkycklingar.

Den 23 Juli.

I dag har jag ovanligt nog undgått stryk.

Den 2 Augusti.

I dag har jag ätit middag.

Den 3 Augusti:

Jag dumma människa, som af den omständigheten, att jag fick middagsmåltid i går, drog den slutsatsen,

att samma lycka skulle vederfaras mig i dag. Jag har i dag icke förtärt annat än två nedfallna, sura äpplen, som jag hittade i trädgården.

Den 4 Augusti.

Åhrén förklarade mig i dag, att jag skall blifva landtbrukare. Denna bana skall jag i morgon börja genom att hela dagen med oxar plöja på sommarträdan. Förgäfves invände jag, att jag är för svag ännu till så strängt arbete. Denna invändning inbringade mig endast mycket stryk och förlust af qvällsvarden.

Den 5 Augusti.

Jag är så uttröttad af arbetet på åkern, hvilket betydligt öfverstigit mina krafter, att jag känner mig riktigt sjuk. Och huru förfärligt enformigt och själsmördande är icke ett dylikt arbete! Tröttsamt nog för den, som är dervid vand och eger den mognare ålderns styrka, är denna sysselsättning en verklig pina för den som, i likhet med mig, ännu icke lemnat goss-åldern och dertill är i saknad af — tillräcklig föda.

Den 19 Augusti.

Under det jag trampat i plogfårorna har jag många gånger längtat från mitt slafveri ut i den vida världen. Hvad jag gerna skulle utbyta min hårda lott mot sjömannens fria lif på det vidsträckta, böljande hafvet! Ack, om jag kunde komma till sjös! Jag vill försöka att tala med Åhrén om den saken.

Den 20 Augusti.

Jag infann mig i dag oombedd i Åhréns arbetsrum och omtalade för honom min önskan att blifva sjöman. Han svarade mig med bittert hån och lofvade mig extra förplägning i bestraffningsväg, om jag en enda gång till vågar framställa inför honom en dylik »galenskap». — Bedröfvad gick jag ifrån honom, men om han trodde, att hans hot och hån hade inverkat på mina önskningsar, så bedrog han sig, ty jag känner i denna stund en ännu starkare längtan efter sjölifvets härliga frihet. Jag tror nästan, att det tvång, hvori jag blifvit uppfostrad, mera än något annat har hos mig väckt begäret efter, att få ila i frihet bort

till fjerran belägna länder öfver hafvets fria, om ännu obanade vägar. Åhrén och Sara Lisa till trots *skall* jag blifva sjöman.

Här slutar jag för denna gång utdragen ur min vid den tiden förda dagbok. Det anförda är tillräckligt för att gifva läsaren en föreställning icke allenast om arten af det lif, jag förde, och den behandling, jag nu åtnjöt i Björnkula prestgård, utan äfven om de önskningar och planer, som under denna bedröfliga afdelning af mitt lif började att röra sig inom mig — planer, hvilka blefvo afgörande för hela min lefnad och slutligen genom försynens skickelse ledde till det mest kära af alla mina önskningsmål — mina föräldrars återfinnande.

Åtskilliga anledningar tyckte jag mig ega till att hysa den öfvertygelsen, att Åhrén kände mina föräldrar eller åtminstone visste, hvilka de voro. Det föreföll mig ganska otroligt, att en man med hans absolut kärlekslösa sinne skulle upptaga ett barnhusbarn i sitt hus och gifva det en vårdad uppfostran i ett elementarläroverk blott i ändamål att utöfva en enkel välgörning. Hvad jag kände om min fosterfader ingaf mig tvärtom den tanken, att ett af honom upptaget fattigt och okänt barnhusbarn skulle hafva blifvit uppfostradt såsom ett barn af det lägsta folket och fått börja sin bana i en byskola eller såsom vaktare af prestgårdens boskap och öfriga fyrfotadjur. Helt naturligt var det därför, att jag kom till full öfvertygelse derom, att Åhrén hade kännedom om min härkomst och handlade af egennyttiga bevekelsegrunder, då han gaf mig en uppfostran, som säkert medförde icke obetydliga kostnader. Dessutom tyckte jag mig ega rättighet att anse hans vid min sjukdom ådagalagda ömhet såsom ett vittnesbörd, hvilket ännu mera styrkte mig i min en gång fattade öfvertygelse. Det oaktadt vågade jag icke tillspörja Åhrén om saken, ehuru mitt hjerta brann af begär efter upplysningar; jag vågade icke, ty jag hade en ganska tydlig föreställning derom, att min fosterfader skulle anse äfven denna framställ-

ning såsom en »galenskap» och till följd deraf vid minsta ord i den riktningen ihågkomma mig med den utlofvade extra förplägningen. De ordinarie straff-ratio-
nerna voro i sanning så rundligt tilltagna, att jag bäfvade för att väcka en vrede, genom hvilken de kunde ökas.

Emellertid var det försynens vilja, att jag redan i Björnkula prestgård skulle blifva ledd in på rätta spåret för mina efterforskningar och erhålla en, visserligen ganska ofullständig, men dock mycket välkommen underrättelse om min far och mor.

Jag hade redan en tid umgåtts med tanken att hemligen aflägsna mig från Björnkula, till fots uppsöka närmaste sjöstad och der försöka skaffa mig plats på ett till utrikes ort destineradt fartyg, lika godt om det bar af till England, Amerika eller till och med till Australien eller China. Då hände det sig en dag, att min fosterfader tidigt om morgonen reste bort, lemnade husbondeväldet åt sin trogna Sara Lisa Pålman. Alla husets tjenare måste under Åhréns bortovaro hörsamma Sara Lisa såsom den högsta myndigheten på platsen och naturligtvis måste äfven jag ställa mig till den bekjortlade enväldsherrskarens oinskränkta förfogande.

Sara Lisa, som af själ och hjerta hatade mig, huru mycket jag än gjorde för att behaga henne och huru ödmjukt mitt uppförande mot henne än var, plägade begagna de gynsamma tillfällen, då den nådige »kyrkoherden» var frånvarande, till och med den mest rafinerade elakhet pina och plåga mig, väl vetande, att jag vid husbondens hemkomst icke vågade föra någon klagan mot henne, enär jag kunde förutse, att nästkommande lägliga tillfälle skulle lemna mig värlös i hennes hämndgiriga händer.

Knappt hade vagnen, som bortförde Åhrén, försvunnit bakom det hörn af kyrkogården, kring hvilket vägen krökte sig, knappt hade den »nådige kyrkoherdens» sista skymt blifvit dold af de lummiga träd- och yfviga buskar, som likt en stor minneskrans kring-

slöto hela »de dödas stad», förrän jag hörde Sara Lisas lätt igenkänliga röst tillropa mig:

»Jaså! Din odåga! Du tror kanske, att du får stå der och lata dig som en annan torghängare, sedan nådig kyrkoherden vändt dig ryggen? Eller hvad?»

»Jag skall genast gå till mitt arbete.»

»Arbete? Jo, det är just ett arbete att tala om, som du uträttar. Eller hvad? Att gå och slå dank efter ett par oxar! Eller hvad? Nej, du skall få annat göra.»

»Hvad då? Jag vill gerna vara er till tjenst, om jag kan.»

»Du vill? Ja, jag kan just tro det! Du älskar mig visst utesägligt? Eller hvad? Och för kärlekens skull vill du göra allt till min tjenst! Hm! Jag tror du börjar ljuga, din odåga.»

»Ne-nej, jag menade verkligen hvad jag sade.»

»Att du älskar mig som din mor? Eller hvad?»

Visserligen hade jag föresatt mig att icke onödigtvis uppretta Sara Lisa, men då den gamla hexan sporde mig, om jag älskade henne såsom min moder, tyckte jag, att hennes elakhet gick för långt.

»Det har jag aldrig sagt. Jag sade blott, att jag gerna ville vara till nytta, och för öfrigt är min mor säkert allt för god att tåla någon jemförelse med en person af edra egenskaper. Er *kan* ingen menniska älska, men om jag kände min mor, skulle jag älska henne mer än allt annat på jorden.»

Knappt voro dessa ord uttalade, förrän en kraftig örfil brände på min kind. Jag var visserligen tillräckligt stor och stark, för att med utsigt till framgång kunna våga ett försök att vedergälla ondt med ondt, men dels kände jag inom mig en viss motvilja för att handgripligen tillrättavisa en qvinna, dels visste jag, att Åhrén vid sin hemkomst skulle återgälda mig det med många hundra procents ränta. Dessutom var det ju för min mors skull, för det jag talat med ömhet och kärlek om henne, som jag led. Denna senare tanke gjorde, att jag fördrog örfilen med en med viss — glädje.

»In med dig i köket», ropade Sara Lisa, »der skall du få sysselsättning i dag! Du store ofvan stjernorna! En sådan pojke! Hvad skall det blifva af den med tiden? Eller hvad?»

Och sysselsättning fick jag i sanning! Sara Lisa tog hela sin uppfinningsrikhet till hjälp. An var det ett och än var det ett annat, som skulle göras, och medan pigorna nästan fingo sköta sig sjelfva, stoppa sina strumpor och hviska och tissla med hvarandra, måste jag flyga från den ena pigsysslan till den andra, under det att oupphörligen en störtflod af oqvädinsord störtade öfver Sara Lisas hala tunga och spred sig i åskdigra dunster kring hela köksatmosferen. Knappt hade jag lagt handen vid ett anbefaldt arbete, förrän Sara Lisa kallade mig derifrån till ett annat, hvarvid jag naturligtvis fick uppbära tusende förebråelser för min oduglighet, min lättja, min liknöjhet m. m. Emellanåt gick Sara Lisa Pålman äfven handgripligt till väga. Skulle hon lemna mig något af de redskap, som användes i ett kök, lagade hon alltid så, att hon befann sig ett godt stycke aflägsnad ifrån mig, till följd hvaraf hon kastade föremålet till mig, oftast på ett sådant sätt, att det träffade någon af mina ömtåligare kroppsdelar. Denna grymhet kryddade hon ytterligare genom att i samma ögonblick, under åberopande af »den store ofvan stjernorna» och under användande af otaliga »eller hvad?» beskärma sig öfver min oskicklighet, att icke ana projektilens annalkande och gripa den i luften. Pigorna, som för min skull nu hade en fristund, tycktes vara mycket roade, antingen af matmoderns ilska, eller af min bedröfliga belägenhet — jag vill till mensklighetens heder tro det förra, eller att det var Sara Lisas vrede och icke den orättvisa, hvilken vederfors mig, som tramkallade så många utbrott af munterhet och skrattlust. Sara Lisa var blind i sin vrede. Hon märkte icke de qvinliga tjensteandarnes glada sinnesstämning. Hon rusade blindt framåt på den väg, som hon föresatt sig och som skulle leda till mitt fullständiga förödmjukande. Hennes tillstånd liknade i betänkelig grad den for-

domdags i norden förekommande berserkagången eller det raseri, hvaraf malajerna stundom anfäktas och som på deras språk kallas *mata glab* (blindt öga). Detta *mata glab* består deruti, att den rasande malajen drager sitt fruktansvärda mordvapen och springer framåt, nedstötande hvem helst han möter, vore det ock hans närmaste släktinge. I ett liknande *mata glab* befann sig Sara Lisa Pålman, med den skillnaden likväl, att under det den rasande malajen är fogelfri och kan dödas af hvem som det behagar, var deremot den rasande qvinnan i Björnkula prestgårds kök oåtkomlig för den aldri ringaste vedergällning.

Sedan Sara Lisa ända till kort före middagstiden hade på detta sätt »användt» mig i köket, började slutligen hennes uppfinningsförmåga, att se sig om efter andra utvägar till att sysselsätta mig. En högre ingifvelse förestafvade säkert hennes ord, då hon slutligen utbrast:

»In med dig i kyrkoherdens nådiga rum . . . .»

Här märkte den retade qvinnan, oakadt sin iråskade *mata glab*, det löje, som lekte på mina läppar, hvarför hon ändrade sitt uttryck sålunda:

». . . . hm! . . . . nådig kyrkoherdens rum, eller hvad? Kan jag nu inte tala vackert nog åt dig, din odåga? Eller hvad? Du store ofvan stjernorna, en sådan förtappad pojke! In med dig och lägg kyrkoherdens papper i ordning på hans skrifbord och ställ hans böcker i ordning på bokhyllorna. Men qvickt och fort, förstår du, eljest så . . . .»

Jag var redan långt borta och gick derigenom förlustig slutet af min plågoandes tal.

Inne i Åhréns helgedom, denna truktade lokal, der jag hade erhållit så många orättvisa och grundliga bestraffningar, men aldrig bekommit en smula kärlek eller ett vänligt ord, inne i detta rum, dit jag aldrig förut hade inträdt utan en viss bäfvan — derinne befann jag mig nu alldeles ensam och utan vittnen. Nästan häpen öfver min egen djerfhet, blickade jag mig omkring i kammaren, hvilken var enkelt, men beqvämt möblerad. Tapeter och möbler voro i en mörk och

dyster färgton — såsom naturligt var. Jag tror verkligen, att Åhrén hatade ljuset och det ljusa, i hvilken form det än uppenbarade sig, och jag hade alltid haft svårt att tro på allvaret i hans ord, då han i sina predikningar önskade sig sjelf och sina åhörare delaktighet i »ljusets rike» i himmelen.

Till en början glömde jag alldeles bort det uppdrag, som Sara Lisa hade sändt mig dit att utföra. Jag nalkades visserligen bokhyllan, men der möttes mitt öga af en del af Carl August Nicanders intressanta arbete »Minnen från Södern» och jag — fördjupade mig i dess läsning. Jag vandrade med den älsklige skalden bland oranger och lagrar och myrtnar och oliver, fröjdande mig öfver *Castellamares* paradisiskt sköna utsigter, eller njöt jag i Nicanders sällskap från foten af Tassos hus i *Sorrento* den sköna taflan af ett, liksom en spegel i förgyld ram infattadt, lugnt och fridfullt haf. En lång stund tillbringade jag med denna angenäma läsning, då ett häftigt buller från köksdepartementet återförde mig från de behagliga drömmarnes land till verkligheten, hvilken hade så föga behagligt att erbjuda mig. Sara Lisa Pålman var nu i färd med att ådagalägga sitt husbondevälde öfver pigorna och deraf härrörde bullret.

Skyndsamt återställde jag boken på dess plats och ilade till Åhréns skrifbord, som var öfverlastadt med papper af alla slag. Så prydligt som möjligt ordnade jag dessa i små högar, ett arbete hvilket, huru tråkigt det än var, likväl var bättre än att följa ett par tröga dragare fram och tillbaka på det enformiga trädesfältet.

Min ordnande hand påträffade slutligen ett papper, som väckte mitt lifligaste intresse, emedan jag vid första ögonkastet derpå igenkände mitt eget hedervärda namn — Josua. Utan någon tydlig orsak föreföll det mig otvifvelaktigt att brefvet — ty det var ett bref eller rättare en del af ett sådant — handlade om mig. Naturligtvis vaknade min nyfikenhet och detta alltid klandervärda, men det oaktadt stundom

nyttiga nyhetsbegär dref mig att taga kännedom om skriftens innehåll.

Brevet var sönderrifvet på ett sådant sätt, att blott öfre hälften af det dubbla pappersbladet fanns kvar, och förgäfves sökte jag bland papperen på bordet efter brevet nedre hälft.

På skrifvelsens första sida läste jag följande med en kraftig handstil skrifna rader:

»Min bästa kyrkoherde!»

»Edert bref af den 28 Juni har jag mottagit, i hvilket Ni underrättar mig, att Ni, enligt min önskan, låtit Josua sluta sin skolgång i * *. Jag upprepar, att jag ingalunda vill af honom bilda en lärd man . . . jag har afsky för allt hvad lärdom heter, så snart det vill intränga i min familj, ty i min släkt böra icke finnas andra än sådana, som duga till att förtjena penningar och öka våra rikedomar, och har Ni väl någonsin sett, att en lärd man dugt till att förvärfva något här i verlden? En lumpen lön på några tusen riksdaler om året, det kunna de visserligen komma i besittning af, men . . . .»

Här slutade första sidan.

Sedan jag genomläst den med klappande hjerta, sade jag till mig sjelf:

»Kan det verkligen vara min far, som skrifvit detta? Kan min far hysa så lumpna åsigter?»

Emellertid vände jag om bladet och läste på dess andra sida, hvilken i anseende till frånvaron af brevets nedra hälft icke hängde tillsammans med den föregående sidan:

». . . . . min far och farfar och deras fäder. Ser Ni, bästa kyrkoherde, just därför skall min dotters son aldrig blifva en lärd man. Jag har beslutat, att han skall tills vidare sysselsätta sig med landtbruksgöromål. Vi få sedan se, om han kan slå in på min och mina förfäders mera vinstgifvande bana. En enda fartygslast, som lyckligt och väl anländer till destinationsorten, gifver mig ofta på en gång lika stor vinst som en kyrkoherdelägenhet med jordbruk och tionde och offer och *jura stolæ* eller hvad det heter gifver Er

under en hel lifstid. Men om Josua verkligen en gång i tiden får inträda som delegare i firman, det beror, såsom Ni vet, på, huruvida min envisa dotter . . . . .»

Här var åter ett afbrott i meningen, emedan andra sidan här slutade och jag bemönade mig för-gäfvades att i kanten af papperet varseblifva någon af de bokstäfver, som blifvit bortrifna, för att kunna sluta mig till, huru brefskrifvarens dotter, d. v. s. min mor, kunde genom sitt beteende inverka på min framtid, sådan min mors fader hade tänkt sig den.

»Godt», sade jag för mig sjelf, »denna sida af brevet har lärt mig två viktiga ting. Det ena är, att min mors fader är grosshandlare, enär han befraktar fartyg och kan tala om sin firma. Det andra är, att min mor genom sin »envishet» ådragit sig sin fars missnöje. Men hvad? Hvad har hon gjort? Och står hennes »envishet» i något sammanhang med det tillstånd, i hvilket jag, grosshandlaren dotterson, befinner mig? Nå, jag vill icke ställa mina anspråk för högt eller spörja för mycket. Med tiden blir det nog uppenbart.»

Jag öfvergick nu till läsningen af den tredje sidan:

». . . . . som när en dotter gifter sig mot sin faders vilja. Bevara oss! Är icke dottern sin faders egendom och kan han icke gifva henne åt hvem han vill, eller har hon rättighet att sätta sig upp mot sin egen far? Ni kan bättre än jag med bibeln i hand besvara dylika frågor. Jag vet blott min pligt och den viker jag aldrig en hårsman ifrån.

»Nå, nu tillbaka till det, hvarmed jag började mitt bref! Kom ihåg, att Josua icke får blifva alltför lärd. Jag värderar visserligen kunskaper och lärdom så högt, som någon annan, men i mitt hus få de icke finnas annorstädes än i bokskåpet. Låt honom därför deltaga i alla landtbruksgöro . . . . .»

Mera stod det ej att läsa på brevets tredje sida och då jag vände bladet, för att inhemta innehållet af den fjerde, fann jag denna vara oskrifven. Troligen hade skrifvelsen afslutats på den bortrifna delen af

tredje sidan. Denna omständighet bedröfvade mig emellertid mycket, enär den beröfvade mig möjligheten att få veta brefskrifvarens namn. Således kunde jag icke säga mig genom den gjorda upptäckten hafva kommit mitt mål närmare, men så mycket hade jag åtminstone fått veta, att jag icke längre behöfde martera mig med den stundom ganska plågsamma tanken, att mina föräldrar måhända icke funnos bland de lefvandes antal, utan hvilade under den gröna torfvan på någon kyrkogård. Nu visste jag, att min älskade moder, min käre fader lefde, ja, jag hade fått veta, att mina föräldrar lidit och ännu ledo för min skull, och detta medvetande gjorde dem ännu mera dyrbara för mitt hjerta.

Emellertid hörde jag under dessa drömmier köksdörren häftigt öppnas och slungas igen. Sara Lisa Pålman var i annalkande och jag, beklagansvärde, som ännu icke hade utfört den delen af mitt uppdrag, hvilken rörde böckernas iordningställande! Med all möjlig skyndsamhet gömde jag den dyrbara skrifvelsen vid mitt hjerta och ilade till bokskåpet, der jag i brådskan vände upp och ned på Büchners Concordans och Palmérs Homiletik samt ställde Kyrkolagen med den förgyllda »ryggen» inåt väggen.

Nu öppnades dörren. Nu inträdde Sara Lisa och nu . . . . . öfverlemnar jag åt läsaren att föreställa sig den lifliga scen, som följde.

SJETTE KAPITLET.

Mina planer mogna. — Huru jag tog afsked af Sara Lisa. — Hvem är Svanhvit? — Bevis för det paradoxa påståendet, att ätven en katts blygsamma lif har stunder af djupt filosofisk betydelse. — Jag och Svanhvit äro af olika meningar angående rätta vägen, men jag går såsom segrare ur striden, hvilket bevisar, att människans intelligens är öfverlägsen kattsläktets. — Jag lånar mig ett fortskaffningsmedel. — Svanhvit vinner en ny beundrarinna. — Jag beslutar mig för att uppföra Svanhvit. — Något om patronessan på Gnidarp och hennes lefnadsvanor. — Jag döljer mig för möjliga förföljare på bottnen af en mjölkvagn.

Det fragment af min stränge morfaders skrifvelse till Åhrén, hvilket af en så lycklig tillfällighet hade fallit i mina händer, väckte hos mig till en början den tanken, att jag borde ärligt och rättfram fråga »nådig kyrkoherden» efter min morfaders och mina föräldrars namn, men då jag närmare besinnade saken, förkastade jag detta djerfva förslag, emedan jag till fullo insåg, att jag hvarken med böner eller tårar skulle kunna beveka den hårdhertade, obeveklige mannen. Jag måste således lugna mitt upprörda sinne och hädanefter såsom hittills nöja mig med att hoppas på de forskningar och undersökningar som jag i framtiden, då jag blefve fullväxt karl, ville anställa. I mitt ännu ganska barnsliga sinne hade jag nemligen den föreställningen, att för en karl ingenting kunde vara omöjligt. O, hvad jag längtade efter den stund, då jag såsom mogen man kunde få kasta in mig i människovimlet. Då skulle jag söka, forska, leta, såsom en vilsekommen kyckling letar efter hönan, eller såsom en ångerfull själ söker efter kärlekens Gud. Då . . . då skulle jag icke forska förgäfvets.

Emellertid gick nu den ena dagen efter den andra och jag kan sanningsenligt försäkra, att hvarje flyende minut stegrade min längtan efter den frihet, hvilken skulle sätta mig i stånd att söka efter dem, som varit mitt lifs upphof. Om jag sade, att denna längtan verkade hos mig någon tungsinnhet, så skulle jag icke följa sanningen. Jag kunde då såsom förut ännu njuta i fulla drag af det sköna i naturen, af det sköna, goda och ädla, i hvilken form det än mötte mitt öga. Öfverallt tyckte jag mig höra hviskande röster, som på outsägligt sköna tungomål talade till mig om den gode Guden, om den kärleksrika försynen, om den allsmåttiga och allvisa makt, som står så högt öfver alla jordiska sorger och bekymmer, men likväl deltagar i de jordiska varelsernas små sträfvanden och förhoppningar. Det oaktadt kände jag som sagt är en viss otålighet och önskade af hela mitt hjerta att få vända Björnkula, dess prestgård och mina der boende plågoandar ryggen för alltid.

Småningom började mina obestämda önsknningar att samla och ordna sig till en plan, beslut, liksom luftkretsens vattenångor samla sig till ett välsignelsebringande regn, och åtta dagar voro ännu icke förflutna, sedan jag bekommit det viktiga brevet i min ego, förrän jag hade fattat den orubbliga föresatsen att rymma från denna plats, der jag icke hade haft någon annan glädje, än den som den härliga naturen skänkt mig, och der jag icke hade haft andra sorger, än dem, som menniskor tillfogat mig. Det var således icke egentligen från platsen, som jag längtade att komma, utan det var från prestgårdsfolket. Ännu var jag, syntes mig, icke tillräckligt gammal, för att med hopp om framgång börja det sökande, åt hvilket jag sedan ville egna hela mitt lif, men jag tyckte, att det i sanning kunde vara bättre att tillbringa min väntans tid såsom fri sjöman, än såsom slaf under Åhrén och Sara Lisa.

Min nu utstakade plan omfattade både början, fortgången och slutet af den färd, som skulle leda mig till frihet och, som jag trodde, äfven oberoende.

Hvad början af min flykt beträffar, skulle den ega rum om natten eller rättare omkring en timme efter det att Åhrén, Sara Lisa och pigorna hade lagt sig till hvila. Sedan jag en gång hade stadgadt mitt beslut, var jag så otålig att utföra det, att jag icke ville uppskjuta min affärd ett enda dygn, utan redan samma afton ville jag sätta den i verket.

Vidkommande sjelfva fortsättningen af min hemliga resa, bygde jag min plan på den förutsättningen, att Åhrén skulle låta söka efter mig i den kringliggande trakten. Det var således nödvändigt att innan morgonens inbrott hinna så långt som möjligt ifrån Björnkula. Härvid skulle Polle vara mig behjelpig. Till läsarens kännedom vill jag här presentera Polle och kan försäkra, ett sämre bekantskap har mången människa gjort här i världen. Polle var nemligen en liten häst af den goda norska rasen, som är allmänt känd och lika allmänt prisad, såväl för sin snabbhet, som för sin uthållighet. Det var ett särdeles klokt och förståndigt djur. Då det sträckte sina öron framåt och såg på mig med sina eldiga, men dock vänliga ögon, var jag nästan frestad att tro honom vara egare af minst lika mycket förstånd som Sara Lisa Pälman, den förståndigaste bland de förståndiga — och då det smekande lade sitt hufvud intill mitt bröst, kände jag mig glad, ty jag märkte, att åtminstone en varelse på detta ställe närde tillgifvenhet för mig, och jag oroade mig i sådana ögonblick alls icke deröfver, att jag befann mig i den sorgliga belägenheten, att ett oskäligt djurs vänskap måste ersätta mig bristen på kärlek bland mina medmänniskor. Nu då jag stod på väg att lemna Björnkula, föll det sig ganska tungt att lemna Polle kvar, men nöden hade ingen lag. Det måste ske, ty jag ville icke rent af taga hästen med mig. Likväl ansåg jag mig icke begå någon synd genom att begagna honom under ett stycke af vägen och sedan skicka honom hem igen till egaren. Derigenom skulle jag både i det längste fördröja det bittra afskedets stund och hinna en längre väg under nattens lopp. Jag visste ganska väl, att Polle när jag släppte ho-

nom, skulle på egen hand finna vägen tillbaka till prestgårdsängen och dess frodiga bete. Jag kände mig därför ganska trygg med afseende på följderna af detta företag, ty då Polle följande morgon betade på sin vanliga plats på ängen, kunde ingen ana den rol, som han spelat vid min flykt.

Angående slutet af eller rättare målet för min färd hade jag äfven mina planer. Jag ärnade nemligen begifva mig till staden * *, till Syhlgrehnska familjen, och enär jag hade mig bekant att den snälla fru Syhlgrehn hade en bror, som var sjökapten, hoppades jag genom hennes bemedling kunna erhålla en plats på broderns fartyg, på samma gång som jag genom mitt besök i deras familj ville tillfredsställa mitt hjertas behof af att återse fru Susanna och hennes älskvärda döttrar, af hvilka Alma — den äldsta — redan då var mig kär.

Sedan min plan sålunda blifvit utstakad och mitt beslut fattadt, återstod ingenting annat än utförandet. Men jo! . . . det återstod verkligen något. Jag ville nemligen taga afsked af Sara Lisa på ett sådant sätt, att denna qvinna aldrig i detta lifvet skulle glömma mig. Ingalunda ärnade jag dock träda fram inför henne, der hon låg i sin jungfruliga bädd, omsväfvad af ljuftva drömmar, vid tiden för min affärd. Det skulle då hafva varit både ohöfviskt och oförsigtigt af mig att störa hennes drömmar om triumfer på den äktenskapliga vädjobanan. Något annat sätt att i afskedsstunden betyga henne min tacksamhet för den del hon tagit i min uppfostran, måste därför påhittas. Lyckan gynnade mig på det sätt, att den oförmodadt förde i mina armar den enda varelse, som utom »nådig kyrkoherden» hade förmått väcka den ljuftva kärlekens känslor till lif i hennes mot all vekhet och ömsinnet väl bepansrade hjerta. Denna lyckliga varelse kallades gemenligen Svanhvit och tillhörde det öfver hela den civiliserade verlden hemmastadda kattsläktet. Sara Lisa Pålman's hjerta lågade, som sagdt är, af de ömmaste känslor för Svanhvit och jag hade mången gång hört henne säga:

»Du store ofvan stjernorna! Om jag förlorar dig, min söte Svanhvit, så dör jag af grämlse och sorg. Eller hvad?»

Nu hade jag visserligen kunnat fånga Svanhvit och sänka honom eller på annat sätt göra en ända på hans af kärlekens genier omhuldade lif, men som jag afskydde all onödig grymhet och önskade Svanhvit all möjlig lycka och välgång här i tiden, beslöt jag att inskränka mina åtgärder till att helt enkelt taga Svanhvit med mig under min vandring, åtminstone till dess vi hunnit så långt bort från Björnkula, att det ömsinta djuret aldrig mera skulle kunna hitta vägen till Sara Lisas sängkammare och bädd. Sagdt och gjordt! Obemärkt grep jag katten och inneslöt honom i en tom hundkoja. Framför ingången till denna lade jag en barrikad, som gjorde det omöjligt för Svanhvit att komma ut. Med så lugnt samvete, som om jag hade gjort ett riktigt barmhertighetsverk, gick jag derifrån.

Få timmar dereftar hade jag det nöjet att höra Sara Lisa under ifrigt sökande ropa:

»Svanhvit! Min söte Svanhvit! Hvar är lilla vännen? Eller hvad? Är han här? Svanhvit! Du store ofvan stjernorna! Hvar kan det otäcka kattkräket, det sakramenskade odjuret vara? Min söte, lille, rare Svanhvit! Eller hvad?»

Men Svanhvit, den stackarn, satt i hundkojan och kunde icke komma hvarken ut eller in. Han hörde visserligen den ömt älskade rösten, som kallade honom vid namn, och han försökte äfven att genom ideligen upprepade jamningar tolka sitt ömma hjertas grymma qual, men hans röst var alltför svag och Sara Lisa allt för långt borta, så att de båda längtande varelserna icke kunde finna hvarandra. Menniskor af Sara Lisa Pålman's skaplygne hafva den egenheten, att hvarjesinnesrörelse, som de erfara, slutligen öfvergår i vrede. Det var därför icke underligt, att hon slutligen i vredesmod återvände till köket, der pigorna nu fingo umgälla hvad Svanhvit, det stackars djuret, ofrivilligt hade brutit. Deraf kan man draga den moralen, att

straffet har i verlden icke alltid träffar den brottslige, troligen emedan rättvisan är — blind.

Emellertid gick dagen till ända och aftonen inbröt, em at dessa lugna, fridfulla sommaraftnar, då sinnet känner en så behaglig hvila, en så njutningsfull stillhet, då själen känner sig upphöjd till ostörd och andaktsfull tillbedjan, då passioner och bekymmer lägga sig till ro — med få ord en af dessa aftnar, som Södern borde afundas Norden, ifall den icke sjelf hade så mycken skönhet, att yivas öfver.

I prestgården hade alla lefvande varelser, med undantag af en viss Josua och en viss Svanhvit, begifvit sig till hvila. Denne Josua kunde och ville icke sofva, emedan stunden nalkades, då han skulle taga sina första steg på egen hand här i verlden, och att denne Josua icke var någon annan än jag sjelf, det vet läsaren redan. Svanhvit åter satt säkert med klappande hjerta och brinnande ögon och försökte i den stilla natten uppsnappa något ljud från den omgifvande verlden. Hans förlossningsstund skulle emellertid icke länge låta vänta på sig, ty med ett knyte under ena armen och ett starkt snöre i handen praktiserade jag min stofthydda i allsköns stillhet ut genom ett af prestgårdsbyggnadens fönster och stälde mina steg rakt fram till den älskogsranke Svanhvits improviserade fångelse. Snart var Sara Lisas älskling säkert fastbunden vid mitt snöre.

Då jag nu med min fånge styrde kosan nedåt prestgårdsängen, började Svanhvit spjerna emot och så tydligt, som hans väl uppodlade kattförstånd förmådde, gifva tillkänna sin orubbliga öfvertygelse, att jag tog miste om vägen. Svanhvit kände sig i sitt innersta dragen till Sara Lisas hvita bädd, medan jag deremot längtade i mitt hjerta efter Polle och friheten. Deraf härflöto våra olika meningar angående rätta vägen. Som man vet, har näfrätten d. v. s. den större styrkans rätt, i våra dagar åter kommit till heders genom de Bismarck-Moltkeska annexionsidéerna. Jag kan berömma mig af att hafva gifvit en praktisk användning åt dessa idéer långt förrän de nämnda ryktbara per-

sonerna hade börjat att på fullt allvar dermed förblända världen. Fråga Svanhvit, om du någonsin skulle möta det vänsälla djuret, värde läsare, fråga honom, om jag icke begick ett gement våld på hans sjelfbestämmelserätt denna afton och om han icke ansåg sig genom alla naturens band fästad vid Björnkula prestgård, med samma rätt som befolkningen i Elsas och Lothringen ansåg sig sammanväxt med Frankrike. Och nu kom jag lik en annan Bissmarck och drog honom bort till andra trakter, för hvilka hans trogna hjerta icke kunde känna några sympatier.

Enär jag visste, att Sara Lisa älskade starkt kryddade anrättningar, hade jag icke underlåtit att strö litet salt och peppar på den soppa, som jag genom Svanhvits enleverande beredde henne. Dessa kryddor fick hon i ett bref, hvilket jag inlade i hennes söndagslektyr, »Hoofs predikobok». Der var jag säker om att hon skulle hitta skrifvelsen och att detta icke skulle ske förrän Söndagen derefter, enär hon aldrig oftare än på söndagarne begagnade denna bok. Bland annat underrättade jag henne, att jag och ingen annan hade beröfvat henne den kära ålderdomströsten.

Mitt knyte, som innehöll mina klädespersedlar, böcker och andra småsaker, till hvilka jag var rätt egare, hade jag snart fastbundit vid Polles hals. Sjelf kastade jag mig med Svanhvit i min famn upp på hans rygg. Utan sadel, utan betsel, blott med tillhjälp af en s. k. nosgrimma styrde jag Polle upp på vägen, och det kloka djuret föll genast in i en snabb traf, hvilken på ett par timmar förde mig och min ännu lifligt protesterande reskamrat omkring två mil från Björnkula. Klockan var nu omkring ett på natten och en svag ljusstrimma i öster sqvallrade om solgudens annalkande, på grund hvaraf jag steg af Polle, lösgjorde mitt knyte, klappade Polle för sista gången och lät honom ensam löpa tillbaka.

Medan Polle nu med ilande steg återvände till »de egyptiska köttgrytorna», d. v. s. till prestbolets med ymnigt gräs beväxta ängar, fortsatte jag och Svanhvit vår färd med raska steg, men likväl under fortfarande

protester å den senares sida. Det fick dock icke hjälpa. Han måste följa med ännu några mil, på det att jag skulle kunna känna mig förvissad om, att han icke skulle hitta vägen hem tillbaka till Sara Lisas kärleksfulla sköte.

Innan morgonen inbröt i sin fulla glans, liksom framdrifven af lätta vindar på ett haf af i rött och guld skimrande ljusvågor, hade jag tillryggalagt ytterligare en mil och befann mig således tillräckligt långt borta, för att icke hafva någon förföljelse att frukta. Likväl lyssnade jag med spänd uppmärksamhet till hvarje ljud, som på nära eller långt håll lät sig förnimmes.

Nu uppfångade mina öron ljudet af en efter mig kommande vagn. Mitt hjerta bätvade vid den tanken, att det möjligen kunde vara Åhrén eller någon af honom till mitt uppsnappande utskickad person. Nej, det var blott ett mjölkbud, som från någon af de kringliggande herrgårdarne skulle före mjölken till mejeriet i K. Således hade jag ingenting att frukta.

Den körande var en fet och frodig ladugårdspiga, hvilken utan många böner tillät mig, att jemte min fyrfotade vän sitta upp på vagnen och medfölja.

»Det var en vacker katt, unge herrn har», yttrade den frispråkiga pigan, under det hennes hand med välbehag strök den breda rygg, som tillhörde Sara Lisas favorit — en smekning, som det qvinnoälskande djuret med lika stort välbehag mottog.

»Ja», svarade jag; »och så klok och förständig sedan!»

»Är han? Ja, han ser minsann ut att icke vara dum.»

Ladugårdsskönhetens ögon glänste af en lystnad, hvilken för mig uppenbarade, att hon gerna ville blifva egarinna af Svanhvit, och som jag mer än en gång sett att de ledamöter af kattfamiljen, hvilka hålla sig til ladugårdsherrskarinnor, pläga må som »perla i guld», ville jag icke lägga hinder i vägen för Svanhvits lycka och framtida välstånd, utan beslöt i stället att göra hvad i min förmåga stod, för att bereda åt

honom en med hans lynne och vanor öfverensstämmande anställning. Derför svarade jag också:

»Dum? Nu pratar du sjelf dumheter. Det mest klara och ogrundade förstånd framlyser ur hans ärliga ögon. Svanhvit är den klokaste katt i båda de för- enade konungarikena.»

»Heter han Svanhvit? Kors, så besynnerligt!»

»Hvarför är det så besynnerligt?»

»Jo, riktigt konstigt skulle jag tro.»

»Nå?»

»Ser ni, unge herrn, min matmoder, nådig patronessan på Gnidarp, har en katt med det namnet. Hm, skulle ...!»

Den feta skönheten afbröt tvärt sitt tal och rod- nade, liksom om hon varit på väg att säga en dum- het eller som om hon hade tappat sitt strumpeband på sjelfva kyrkogolfvet.

»Säg ut!» uppmanade jag.

»Ussh, nej, det vågar jag icke.»

»Men gör det likväl, då jag ber dig derom.»

Efter mycket parlamentterande kom hon slutligen fram med det.

»Hm, jag tänkte», sade hon, »att det skulle vara roligt för mig att hafva en katt, hvilken har samma namn som nådig fruns. Men den tanken var för djurf. Unge herrn vill säkert icke lemna det kära kräket ifrån sig.»

»Det vore väl icke alldeles omöjligt», menade jag, »fastän jag håller honom mycket kär. Hvad vill du gifva mig för det vackra djuret?»

»Jesses, hur skulle jag kunna veta det, herre? Säg sjelf priset!»

»Ja, ser du, för penningar säljer jag den icke, ty det skulle jag anse för blodspengar, emedan jag hål- ler af Svanhvit ...»

»Så kristligt han talar och vackert sedan, den unge herrn!»

»... men», fortfor jag, utan att låta mig störas af pigans inflickade anmärkning, »men vill du skjutsa mig ett par mil, så skall du få katten såsom betalning.»

»Är det riktigt sannt, unge herre?» utropade hon med glädjestrålände anlete och såg riktigt förlägen ut.

»Ja, ser du, jag har mina skäl att vilja fram till staden * * så fort som möjligt och utan att blifva bemärkt af dem, som förfölja mig.»

»Jemine, hvad säger han? Förföljer man honom?»

»Ja, ser du, jag har rymt från min fosterfader, som slog mig hvarenda dag och icke gaf mig mat mera än hvarannan eller hvar tredje. Det var mig omöjligt att uthärda längre. Nu ärnar jag mig till goda vänner i * * och om du hjälper mig ett par mil framåt, så skall du få Svanhvit, men då måste du också på något sätt dölja mig på botten i vagnen, ifall min fosterfader skulle komma efter och söka mig.»

»Stackars den unge herrn! Ja, det har jag då alltid sagt, att människor ibland äro värre än vilddjuren. Att misshandla en sådan rar liten herre! Och svälta honom sedan!»

Den i grund och botten godhertade och ömsinta qvinnan fick tårar i ögonen, då hon tänkte på mina lidanden.

»Vill du hjälpa mig? sporde jag.

»Ja, nog vill jag, men det är ovisst, om jag kan göra det. Låt mig tänka efter! Klockan är nu omkring fyra på morgonen och hennes nåd patronessan, min matmor, stiger aldrig upp förrän klockan är elfva. Jag har således sju timmar på mig, ty jag måste vara tillbaka innan hon kommer på benen, annars så . . . ja, Gud hjelpe mig då! . . . Nå, på sju timmar kan jag hinna köra med unge herrn ett par mil och vara hemma igen på Gnidarp.

»Det är således afgjort att du skjutsar mig?»

»Ja, men huru skall jag dölja honom i vagnen?»

»Ah, det går lätt . . . med ett par hästtäcken.»

»Nå, då vilja vi göra ett försök. Men är det riktigt sannt, att jag verkligen sedan får den präktiga katten?»

»Ja!»

»Och är det riktigt sanning att han heter Svanhvit.»

»Ja! Och till bevis på, att jag talar sanning, då jag lofvar dig djuret, skall du få lemna honom qvar vid mejeriet, der du kan hemta honom på återresan. Jag förmodar, att det är mejeribyggnaden, vi nu se derborta bland de lummiga träden?»

»Mycket riktigt! Han är en hederlig ung herre!»

Dervid såg den landtliga skönheten på mig på ett sätt, som tycktes bevisa, att hon någon gång råkat ut för mindre hederliga unga herrar.

Emellertid svängde vagnen in på mejerigården, hvarest mjölkkärlen aflemnades och hvarest äfven Svanhvit blef lemnad qvar, tilldess min qvinliga skyddsengel på återresan skulle afhämta alltsammans. Sedan mejeriförestånderskan erhållit många förmaningar att behandla Svanhvit med moderlig ömhet och framför allt att icke släppa honom lös, satte vi oss upp och körde derifrån. Knappt voro vi ur sikte från mejeriet, förrän jag lade mig ned på botten i vagnen och öfverhöljdes af min välvilliga reskamrat med två på mejeriet lånade hästtäcken, till hvilka den uppoffrande qvinnan för större säkerhets skull lade en af sina egna kjortlar, som hon för min skull beröfvade sig sjelf och det inför mina ögon. Hon hade säkerligen ingen föreställning om det opassande deri.

Der låg jag nu till utseendet, enligt pigans försäkningar, fullkomligt lik en mjölsäck, så att förbipasserande personer icke kunde föreställa sig annat, än att den menniskoälskande qvinnan befann sig på väg från qvarnen.

Pisksnärten surrade, hästen började springa och på detta sätt färdades jag nu i allsköns trygghet mot det efterlängtade målet, som var staden * * och Syhlgrehnska huset. Mellan vagnhäckarnes spolar hade jag på båda sidor om mitt hufvud skaffat mig en liten öppning, för att kunna bespeja förbifarande åkdon.

SJUNDE KAPITLET.

Jag finner mig vara förföljd. — Åhréns hästar, vagn och kusk. — Något om olika känslöstämningar och något om apor och tjurfäktningar. — En öfverläggning i en kritisk belägenhet. — »Min bror på gästgivaregården». — Jag står oförmodadt inför Åhrén. — Hvilken verkan detta har på min belevnhet. — Återigen Svanhvit. — Strid på lif och död. — Huru det i stridens hetta gick med Åhréns peruk. — Jag är i min fiendes våld. — Den gamla afstraffningsmetoden kommer åter till heders. — En oväntad räddare. — Gabriel Krohn. — Förhöret. — En salomonisk dom till min fördel. — Svanhvit och jag skiljas för alltid.

Alltså hade jag på bästa sätt tryggt mig mot hvarje möjlighet att blifva upptäckt. Åhrén och Sara Lisa skulle ganska väl hafva kunnat fara förbi mig, utan att upptäcka mig, der jag låg nedbäddad på botten af den beskedliga, kattälskande pigans vagn. Det skulle också icke dröja alltför länge innan jag blef i tillfälle att pröfva verkningarna af mina försigtighetsmått.

Vi hade färdats framåt ungefärligen en timme, jag på djupet och pigan på höjden af den gamla vagnen, då jag förnam ljudet af en annan vagn icke långt ifrån oss. Ett vandt öra förmår af blotta ljudet afgöra af hvad slag en sig närmande vagn är, utan att understödjas af ögat. Så förstod jag ögonblickligen, att det fordon, som nu nalkades bakifrån, ingalunda kunde vara någon mjölktransportvagn eller något annat arbetsakdon, och ju närmare det kom oss, desto mera öfvertygades jag genom blotta hörsel förmågan, att det var Björnkula prestgårds halftäckta vagn, som nu med

snabb fart sökte upphinna oss. Jag var således följd och med den kännedom, jag egde om Åhréns karakter, hvars förnämsta drag var en oböjlig envishet, förstod jag, att af de nittionio möjligheter mot hundra, som jag för blott en stund sedan trott mig hafva till att lyckligt undkomma, egde jag nu icke qvar flera än en enda, såvida jag egde någon.

»Nu vill det förföljande åkdonet ila förbi oss . . . måhända har jag ändå bedragit mig . . . lätom oss se! . . . nej, bort med alla förhoppningar! Der äro Åhréns båda vagnshästar; jag skulle känna igen dem bland tusende. Der sticker hans kusk fram sin röda näsa förbi en af vagnshäckens spolar i mitt gömställe. Nu ser jag hela det rödbrusiga ansigtet. Riktigt! Det är Åhréns halftäckta vagn. Ock der är han sjelf . . . hans ormöga . . . Usch! Det är bäst, att jag tillsluter ögonen, så slipper jag att se hela tillställningen.»

Sådana voro de tankar, som sysselsatte mig, och de reflexioner, som jag gjorde, under det att det för mig välkända Björnkulaekipaget ilade förbi oss. Hvad den kattkära pigan tänkte, då hon varseblef Åhréns fina åkdon, det vet jag icke så noga, men jag erinrar mig ännu tydligt, att hon efter en kort stund vände sig om och sade:

»Jemine! Tror unga herrn, att det var en menniska, den der, som satt i vagnen?»

Försigtigt upplyftade jag hufvudet bakom hennes rygg och svarade med en annan fråga:

»Hvad skulle det annars vara?»

»Kors en apa, vet jag! Han var då kontant lik en apa, som jag såg i fjol i staden. Det kostade mina modiga sex skilling att få se den, men den här fick jag då se för ingenting.»

Mina egna känslor voro långt ifrån så behagliga som hennes. Den lyckliga! Hon trodde sig hafva sett en Orang-Utang och fröjdade sig öfver, att det icke hade kostat henne ett runstycke. Jag deremot visste, att det var en menniska, som hade skymtat förbi min

syn och skulle gerna hafva gifvit sex skilling (n. b. om jag egt så mycket) för att undslippa den synen. Jag visste knappt om jag borde gråta eller skratta åt mitt rymningsförsök, hvilket jag nu ansåg vara helt och hållet misslyckadt. Och der satt den djurälskande ladugårdspigan och fröjdade sig ofantligt i sitt sinnes oskuld öfver detsamma, som hos mig var nära att väcka känslor af förtviflan. Så kan en och samma sak hos olika menniskor väcka till lif olikartade känslöstämningar. Det beror helt och hållet på vårt eget förhållande till saken. Tjurfäktaren i Spanien ser med fasa och förtviflan i hjertat, att hans död är oundviklig, men publiken fröjdar sig öfver den rasande tjurens angrepp och jublar, när den stackars karlen, gripen på djurets horn, slungas högt upp i luften för att nedfalla som ett sönderstympadt lik. Mina känslor i denna stund voro icke långt aflägsna från den förtviflade tjurfäktarens, men det vore orättvist af mig att vilja påstå, att den beskedliga qvinna, i hvilken vagn jag åkte, kände någon del af den öfver tjurfäktarens död jublande publikens djuriska fröjd, ty hon visste icke ännu, att den aplike man, som nyss farit om oss, var identisk med den plågoande, som förbittrade mitt lif. Hennes glädje var naturbarnets enkla undran öfver en ovanlig naturföreteelse.

Emellertid underrättade jag henne om förhållandet och jag måste göra henne den rättvisan att erkänna, att hon derefter såg saken i ett annat ljus. I öfvermått af sin okonstlade förvåning hejdade hon ögonblickligen hästen, och medan djuret afbetade det frodiga gräset vid vägkanten, började hon med mig en allvarlig öfverläggning rörande min ställning och hvad jag nu borde företaga mig.

»Jemine!» utbrast hon slutligen. »Så stockdum jag är i alla fall! Min bror på gästgifvaregården, han kan nog hjelpa unga herrn.»

»Är här en gästgifvaregård i närheten?»

»Fem minuters väg härifrån.»

»Och du har en bror der?»

»Jemine! Vet han inte det?» Kors, det var då

besynnerligt, det må jag säga. Jo, jag skall berätta, att min bror rår om gästgifvaregården från grunden upp till öfversta kanten af skorstenen. Det är säkert, det. Och unga herrn visste icke det?»

»Nej, i sanning! Men låt oss fara dit, efter det så är! Kanske kan och vill han hjälpa mig i mitt bryderi.»

»Hopp, Brunte, nu får det vara slut med kalaset! Seså, skall du ha' dig en munfull till. Nå låt gå för det då. Nu fara vi.»

Och Brunte fick en släng af snärten, hvilken hade till naturlig följd, att han satte både sig och åkdonet i gång. Jag ansåg det icke vara skäl att qvarblifva längre på min plats på vagnens botten, utan »kraflade» mig upp och satte mig vid min vän mjölkpigans sida, fattande i mitt sinne ett beslut, att med Guds och gästgifvarens bistånd ännu en stund trotsa Åhrén och ödet.

Snart framskymtade en hvitmenad husgafvel mellan träden och vårt tarfliga ekipage svängde anspråkslöst upp framför dörren till gästgifvaregårdens snygga böningshus, under det att jag hviskade:

»Gud ske lof, att jag ingenstädes här kan upptäcka min fosterfaders vagn! Han hade farit förbi.»

»Troligtvis!» menade min sidokamrat, som i samma ögonblick hoppade ned från sin höga plats.

Ingen menniska syntes till.

»Jag skall blott binda Brunte. Sedan stiga vi in.»

Min trofasta väninna hade snart med van hand uträttat detta och vi trädde in i gäststugan, hon helt djerft i medvetandet att befinna sig under sin broders tak och jag helt blygsamt bakefter henne, så lugn som min osäkra ställning tillät mig att uppträda.

»Guds fred i dag!» helsade gästgifvarens syster vid sitt inträde och jag ville naturligtvis genom en liknande helsning både visa min belevnhet och ställa mig in med herren och husbonden på stället. Men beklagligtvis fastnade orden i min gom vid den syn, som tedde sig för mina ögon, då jag trädde ett steg

till sidan och kunde blifva varse hvad min väninna hittills med sin kropp hade undandolt.

Visserligen hade gästgifvaren ingenting fruktansvärdt, hvarken i sitt anlete eller i sitt uppträdande. Han var tvärtom den mest godmodiga afbild af sin godmodiga syster. Men vid hans sida eller, rättare, gent emot honom stod — Åhrén. Det var åsynen af dennes gulbleka, stränga, obevekliga ansigte, som förlamade min tunga och gjorde slut på alla mina försök att uppträda med belevfvenhet.

En allmän igenkänningsscen följde.

Åhrén vände sig emot mig och jag glömmer aldrig den min af hån och elakhet, som lägrade sig öfver hans drag, då han utropade:

»Se här hafva vi ju rymmaren! Det kallar jag en lycklig slump. Eller hvad?»

Samtidigt utbrast gästgifvaren:

»Min syster! Huru kommer det till, att du, Kajsa, har dina vägar i dag åt detta håll?»

Icke två sekunder senare hörde jag Kajsa själf ropa:

»Nej kors, se Svanhvit! Huru har du kommit hit?» Och verkligen satt Svanhvit der i egen filosofisk person och solade sig på en stol med tillslutna ögon, nappande emellanåt med sin väl slekta tass efter de näsvisa flygorna. Han hade ännu icke varseblifvit hvarken mig eller Kajsa. Troligen sökte han att i sitt minne samla sina reseerinringar för att låta en annan Svahn i »aukteriserad öfversättning» servera dem för Familj-Journalens lotteridelegare, der den säkerligen skulle väcka lika mycket intresse som Serpa Pintos resa »Tvärs genom Afrika».

Så snart Kajsa blef varse sin ömt älskade Svanhvit, förlorade hon besinningen, så att hon hvarken såg »den aplike» eller hörde sin brors fråga. »Tvärs genom» rummet ilade hon, och innan Svanhvit märkte hennes uppsåt och hann sätta sin smidiga kropp i säkerhet, hade Kajsa gripit honom och der satt han nu på hennes arm, ett lefvande bevis derpå, att i kritiska ögonblick ingenting är mera förderligt än filo-

sofi och spekulation. Förgäfves sökte Svanhvit slita sig ur Kajsas ömt tillgifna famn. Förgäfves använde han alla de öfvertalningsmedel, hvarmed en moderlig natur utrustat hans slägte. Kajsa, hvars hand var öfvad att vid hornet fasthålla en gensträfvig ko, behöfde icke anstränga sig mycket för att tillintetgöra alla den lille Svanhvits försök att återvinna friheten — alla lefvande varelsers förtjusning.

Emellertid kunde Åhrén icke motstå de bedjande blickar, som det älskvärda djuret egnade honom. Han förstod dem så innerligt väl, han uppfattade så tydligt deras stumma men värtaliga bön. Derfor lemnade han mig tills vidare och ilade Sara Lisas älskling till undsättning. Gripande den af förvåning storögda Kajsa i armen, skakade han henne ursinnigt och utbrast, under det hans ögon gnistrade af hat:

»Menniska! Hvad gör du? Eller hvad? Hvad vill du med katten?»

Svanhvit uttryckte sitt hjertas bifall till Åhréns ord genom ett högtljudande, innehållsrikt och långt utdraget »ja-a-au».

»Tyst, vännen min, det är alls inte farligt!» tröstade honom Kajsa, som helt naturligt trodde, att Svanhvit fruktade sig för Åhrén. Först sedan hon trodde sig någorlunda hafva lugnat djuret, vände hon sig med en förgrymmad uppsyn mot den »nådige kyrkoherden», som här stod i Sara Lisa Pålman's ställe och på hennes vägnar fordrade skydd och säkerhet för Svanhvit.

»Hvad vill ni? Vill ni göra katten illa, så får ni med mig att göra, och jag har både tänder och klor, det vet bror min.»

Men hennes bror gästgifvaren visste uppenbarligen i denna stund ingenting. Han stod der och betraktade hela uppträdet med tydligt framträdande förvåning och kom sig icke före, med att afgifva något intyg om Kajsas tänder och klor.

»Släpp katten!» röt Åhrén. »Katten är min! Eller hvad?»

»Nej, han är min,» försäkrade Kajsa lika bestämdt.
 »Det kan den unge herrn intyga, ty jag har köpt Svanhvit af honom.»

»Hvilken unge herre? Ah! Josua, kan jag förstå. Och du understår dig att sälja, hvad som icke är din egendom? Du ökar dina meriter med att stjäla och sälja tjufgodset. Eller hvad? Nå, vi få väl talas vid! Eller hvad? Och du, qvinna, släpp genast ned katten, såvida du icke vill stånda tjufvärd.»

»Aldrig i evighet släpper jag honom, förstår ni det?»

»Menniska!»

»Odjur!»

»Qvinna!»

»Apa!»

Nu var måttet rågad. Nu drabbade de tillsammans och på gästgivarens stugugolf stod nu ett fältslag, hvars like historien icke kan uppvisa. Det var en sammandrabbning, icke mellan två fiendtliga härar, utan mellan en rasande man å ena sidan och å den andra en qvinna, som beslutat sälja sin dyraste egendom så dyrt som möjligt. Kajsa försvarade sig med den ena handen, under det att hon med den andra tryckte Svanhvit till sitt hjerta.

Gästgivaren, hvilken till en början visat tecken till lust att skynda sin köttsliga syster till hjälp och bistånd, började allt mer och mer skåda saken irån dess komiska sida och gick slutligen ut, under det han afgaf följande utlåtande om saken:

»Känner jag Kajsa rätt, så går hon med seger ur striden.»

Dervid såg den dumme karlen på mig med en uppsyn, så godmodig, som om han hade sagt en qvickhet.

Han hade likväl rätt, det fann jag slutligen, och jag hade orätt, som i mitt hjerta fördömde honom, därför att han icke biträdde sin syster mot Åhrén. Sedan striden varat vid pass en minut, hade Åhrén fått nog deraf. Hans peruk, hans glasögon, hans hand-

skar och en mängd andra ting, tillhörande hans lösörebo, lågo kringstridda på golfvet och hans hotfulla ansigte hade blifvit ytterligare förskönadt genom en öfver ögat anbringad bulnad, hvilken redan började skifta i några af regnbågens färger. För att svalka sitt heta blod började »nådig kyrkoherden» att från golfvet sammanleta sina kringströdda tillhörigheter, under det att Kajsa med segrarens min och hållning aflägsnade sig ur stugan. Dock gaf hon sig tid att ropa till mig följande trösterika ord:

»Var inte rädd! Jag skall blott gömma Svanhvit. Sedan kommer jag tillbaka och, om den der apan vill något, så . . .»

Dermed var hon borta och jag stod der ensam med min förtryckare, färdig att hvilket ögonblick som helst springa på dörren. Jag liknade en olycklig, som på den yttersta dagen gjort ett fåfängt försök att undslippa den eviga pinan».

Emellertid blef Åhrén mig varse, ehuru hans ena öga allt mer och mer började gro igen, tack vare den svullnad, som Kajsa hade tillfogat honom.

»Drummel!» hväste han. »Skall du icke hjälpa mig att plocka upp bitarne? Eller hvad?»

Utan att invänta något svar på sin fråga och utan att gifva sig tid till att sätta peruken på sin kala hjessa, gaf han vika för sitt inre behof att på någon svagare varelse utösa sin vredes fulla skålar. Med peruken i hand störtade han sig öfver mig och började en afstraffningsscen, hvilken endast genom öfvermåttet af straff skilde sig från de otaliga sådana, hvari jag förut spelat den mottagandes ömkliga och beklagansvärda rol.

Huru länge han kunde hafva fortsatt att utdela och jag att mottaga stryk, vet jag icke, men förmodar det värsta. Lyckligtvis för mig blef han afbruten, just då hans ifver hade nått sin höjd. En väldig basröst, tillhörande någon, som under utförandet

af vår duell obemärkt hade inträdt i stugan, framdånade dessa ord:

»Vänta, min herre, ni seglar med alltför förlig vind. Ni bör stryka segel en smula och lägga bi, så kan jag få vara med om nöjet en liten stund. För f—n, det är en oförsigtig sjöman, som i sådan storm sätter till alla klutar.»

Egaren till denna imponerande stämma var en medelåldrig karl, klädd i en enkel, men snygg sjömansdrägt. Jag fick god tid att närmare betrakta honom, ty sedan han med stadig och stark hand bemärkt sig Åhréns person, sysselsatte han sig under en stund uteslutande med denne.

Min räddares väderbitna och solbrända anlete tillhörde tydligen en man, som tillbringat största delen af sin lefnad på hafvet under beständig kamp och strid mot stormar och vågor. Hans breda skuldror vittnade om mycken styrka. På dräkten tyckte jag mig finna, att han var befälhafvare på de plankor, som förde honom till aflägsna hamnar. Han hade detta hos sjömän icke sällsynta utseende, som genast ingifver förtroende.

»Nå, släpp mig!» stönade Åhrén. »Hvad vill ni mig? Eller hvad?»

»Åh, min gosse!» svarade sjömannen leende, spratla icke så der. Det tjenar er ändå icke till något. Håll er stilla, annars kommer jag att ännu hårdare brassa an toppläntorna.»

»Vill ni mörda mig?»

»Åh, fy! det vare långt ifrån mig! Jag vill blott hindra er sjelf att blifva mördare. Det svär jag vid både skot och brassar, att, om ni har fortsatt på det sättet fem minuter till, så hade pojkstackarn icke haft mycket lif kvar. Ni är en hetsig man, alltför hetsig för att vara prest, som jag nu ser, att ni är.»

»Släpp mig! Det är min rätt att straffa pojken. Eller hvad?»

»Det är just om er rätt vi skola tala. Låt oss kasta ankar här i soffan, medan ni redogör för, under

hvad flagg han seglar. Nej, icke åt dörren! Här i soffan slå vi oss ned.»

»Med hvad rätt griper ni mig på detta sätt? Eller hvad? Vill ni vara så god och släppa mig?»

»Rätt? Jo, det skall jag oförbehållsamt säga er. Jag har påträffat er i full sysselsättning med att slå den der gossen till döds och nu skall, märk väl, att jag säger *skall*, ni göra reda för hvem ni sjelf är, hvem gossen är och hvarför ni behandlar honom så illa. Och om ni icke vill svara mig, så halar jag upp seglen och kryssar fram till länsmansgården med er. Nu vet ni det och ni gör klokast att godvilligt redogöra här inför mig.»

Troligen fann Åhrén rådet godt, ty han började skildra förhållandet mellan honom och mig så som detta förhållande måste synas genom hans glasögon. Att skildringen derfor icke blef fullkomligt sann, är naturligt.

»Så sannt mitt ärliga namn är Gabriel Krohn, jag förundrar mig icke öfver, att pojken vill slippa ifrån er, ty ni är mig en hårdhänt gynnare, herr kyrkoherde. Brukar ni ofta handtera honom såsom ni gjorde det nyss?»

»Hm . . . Åh, visst icke . . .

»Ja, jag förmodar, att ni blyges att erkänna det. Du, gosse, är kanske uppriktigare. Hvarför ville du rymma från denne ärevärdige andans man?»

Jag visste icke hvad jag skulle svara. Gabriel Krohn såg min tvekan och tillade uppmuntrande:

»Nå, gosse, ut med det! Du behöfver icke frukta för det här gamla skrofvat. Han förhåller sig säkert stilla, så länge jag är med.»

Jag tog mod till mig och svarade:

»I hans hem fick jag arbeta öfver förmågan, fick sällan någon mat, men ofta obarmhertig aga. Derfor ville jag derifrån.»

»Såå! Förhåller det sig på det sättet? Ni seglar således alltid under falsk flagg, herr kyrkoherde! Den der svarta rocken tillhör ju ett embete, som har att predika trid och försoning i oroliga människohjer-

tan, men hos er är rocken blott en falsk flagga, under hvilken ni döljer er röfvarenatur. Godt! Jag hoppas, att ni aldrig mer skall misshandla denne gosse.»

»Nå, det lofvar jag er», utropade Åhrén, hvilken tyckte, att sjömannens ord voro ett löfte för honom om snar befrielse.

»Lofvar ni? Ah, för alla klyfvare och bolinor! Det var beskedligt af er. Men ser ni, jag har icke stort förtroende till edra löften.»

»Då vet jag icke . . .»

». . . huru ni skall öfvertyga mig derom. Nå, jag vill icke sätta hvarken er ordhållighet eller er kristliga kärlek på ett så svårt prof. Jag ämnar därför genast . . .»

»Huru? Hvem? Hvilket? Hvad?»

Detta tappra kompani af frågord utstötte den bestörte Åhrén i ett enda andedrag. Säkerligen anade han hvad som komma skulle.

»Jo, jag ämnar taga gossen med mig, om ni tillåter det.»

»Huru? Det tillåter jag aldrig.»

»Nå, då tager jag honom med mig utan er tillåtelse, såvida han vill följa med mig. Jag tycker om gossen. Det kan med klok behandling blifva en bra karl af honom med tiden, men med ert sätt att behandla barn skulle han snart blifva af er förderfvad.»

Gästgifvaren och hans syster hade emellertid åter inkommit i stugan och gåfvo genom högljudda utrop sitt bifall till känna.

»Vill du följa med mig och blifva sjöman?» frågade Gabriel Krohn.

»Ja, ack ja, gerna!»

»Godt! Då sätta vi genast till seglen och begifva oss härifrån. Och det säger jag er, herr kyrkoherde, att det icke är värdt, att ni gör något försök att ånyo bemäktiga er gossen, ty den här och den der (han framräckte dervid båda sina händer) skola säkerligen göra hvarje sådant försök om intet. Kom nu, min gosse!»

Åhrén satt tillintetgjord kvar, när vi aflägsnade oss. Gästgifvaren och hans syster följde oss till Krohns utanför väntande vagn och i samma ögonblick som vi aflägsnade oss åt ett håll från gården såg jag Kajsa med Svanhvit i sin famn kasta sig upp i mjölk-kärran och ila bort i en annan riktning.

ÅTTONDE KAPITLET.

En angenäm resa och en pratsam följeslagare. — Ett besök hos Syhlgrehnska familjen. — Löften. — Något om sjömannens lif och ännu mera om kunskaper. — En återblick öfver mitt förlutna lif. — Tagelsnärtens allmänna naturhistoria och dess speciela verkan i ett särskildt fall. — Ett missöde, åt hvilket ingen bör skratta, enär det kan träffa hvilken resande som helst. — Ett hjul, som först liknar en klockare, om hvars hemvist vår skjutsgosse kan gitva besked, och sedan en engelsk turist under vissa omständigheter. — »Du store ofvan stjernorna!» — Egaren till den med guldgaloner utstyrda mössan, som dock icke var någon nattmössa. — Huru Sara Lisa blir miss-tänkt för otrohet. — »Jag såsom lagens väktare». — »Arrester! Inte resonera! Bara arrester!» — Den guldsmidda mössan vänder sig efter vinden. — Sara Lisa såsom Orleanska jungfrun. — Upplösningen.

Ofta hade jag tillsammans med Åhrén företagit längre resor, men de hade alltid förefallit mig högst tråkiga och verkat nedstämmande på mitt lynne och det var därför alltid med en viss fasa, som jag motsåg de dagar, då jag skulle ut för att färdas tillsammans med den ohjelpigt dystre presten. Den resa deremot, som nu börjades för mig, var af en helt annan art, beroende derpå, att min reskamrat var en vida angenä-

mare personlighet. Visserligen var kapten Krohns vagr icke hvarken så fin eller så beqväm, som Björnkulaekipaget, men kaptenens pratsamma vänlighet gjorde, att jag icke lade märke dertill, förrän färden redan var ändad och vi befunno oss vid målet.

Kaptenen var, som sagdt är, en pratsam menniska, åtminstone då han icke var stadd i utföringen af sin tienst. Innan vi framkommo till staden * *, hade han anförtrott mig, att det fartyg, öfver hvilket han förde befålet, låg i Göteborg för att undergå en mindre reparation, innan det skulle begifva sig ut på väg till China, der han för rederiets räkning skulle intaga en last af dyra produkter, hufvudsakligen thé. Redaren, den rike grosshandlaren Joachim Briggman, väntade sig stor vinst af denna expedition. Sjelf hade Krohn begagnat den till fartygets reparation nödvändiga tiden på bästa sätt, genom att använda den till ett besök i sin hemort, der han hade en gift och fyra ogifta systrar, ur hvilkas armar han nyss slitit sig, för att återvända till Göteborg, dit han nu var på resa. Hans fartyg var en tremastare, som bar det vackra namnet »Anna». Den hederlige kaptenen blef riktigt varm, under det han utbredde sig öfver »Annas» förtjenster, och hans loford kunde icke hafva burit en hjertligare pregel, om »Anna» hade varit hans trolovade brud.

På det angenämaste sätt fortsattes vår resa till * *, der kaptenen tog in på Stadshotellet. Jag fick en halftimme för min egen räkning, och jag använde denna korta fritid till att aflägga ett kort besök i Syhlgrehns hus.

Med allmän förvåning och förtjusning blef jag der mottagen. Den goda frun grät glädjetårar, Syhlgrehn sjelf tog sig en extra pris snus för högtidens skull, och de tre flickorna foro som yra elfvor i oupphörligt jubel omkring min ringa person.

»Ack», tänkte jag, »om blott alla dessa kära, mig tillgifna varelser vore mina verkliga släktingar!»

En blick på Alma kom mig dock att ändra åsigt.

»Nej, fortsatte jag i mitt inre, »det är bäst som det är. Om denna älskliga unga flicka vore min syster, så kunde hon aldrig kunna blifva . . . något mera.»

Likväl kände jag den dagen djupare än eljest förlusten af den tillgifvenhet, som mina föräldrar och verkliga syskon kunde hafva egnat mig.

Nästan i ett andedrag hade jag berättat om min rymning från Björnkula och de äfventyr, jag upplefvat.

»Och nu tänker du blifva sjöman», sade fru Syhlgrehn. »Gud välsigne dig, min son, och gifve dig lycka på den banan! Sjömannens lif är fullt af faror, men den mäktige Guden finnes äfven ute på det vida hafvet och äfven der är du trygg i hans beskärm, om du fruktar honom.»

»Är det sant, att du skall fara ända till China?» sporde Alma med en tår i ögat, hvilken klädde henne väl. »Då dröjer det länge, innan vi få se dig igen.»

»Ja, säkerligen kommer månen att fullborda många hvarf dessförinnan, men om Gud vill, så kommer jag dock en gång och hoppas att finna Alma vara samma snälla flicka som nu. Jag skall i China köpa något vackert åt dig.»

Ungdomen är så full af förhoppningar, att ingen ting synes den omöjligt. Utan ett öre på fickan gaf jag här rundliga löften att åt mina vänner köpa all verdens härlighet. Fru Syhlgrehn var den förnuftigaste af oss alla, ty hon sade:

»Min käre gosse, som du än skulle komma lika fattig tillbaka, som du nu far härifrån, så är du oss lika välkommen ändå, om du blott kan då, såsom nu, ärligt se oss i ögat med ett godt samvete. Sedan må det vara med dina gåfvor till oss huru som helst.»

Med saknad skildes jag från dessa goda menniskor och jag lofvade mig sjelf att alltid troget bevara i minnet och efterleva de många goda råd som fru Syhlgrehn under min fleråriga vistelse i hennes hus hade gifvit mig, på det att en gång . . . nå, det är tids nog framdeles att omtala, hvilka de tankar och förhopp-

ningar voro, som yra, men liffulla och kraftiga, tumlade om i min ungdomliga fantasi. Dock anser jag det vara på sin plats att nämna, att längtan efter mina okända föräldrar icke utestängde andra önskningar ur mitt hjerta, och att jag, till en början med en viss förvåning, fann, att min ifver att finna mina föräldrar alldeles icke minskades, derigenom att äfven andra önskningsmål framträdde för mitt inre öga i eftersträfvarsvärda gestalter. Sedermera har det mången gång förundrat mig, att jag icke vid denna period af mitt lif beslutade mig att gentemot mina föräldrar visa samma likgiltighet och känslolöshet, som jag hade alla anledningar att tro dem hysa emot mig. Det var och förblef i mitt hjerta en lika obegriplig, som orubblig öfvertygelse derom, att min far och mor ingalunda frivilligt och af egen drift öfvergifvit mig och kastat mig ut i verlden. Denna öfvertygelse hade blott erhållit ny näring och styrka genom det bref, som jag i Åhréns arbetsrum hade tillegnat mig och som ännu hvilade vid mitt hjerta.

Ungefär en timme efter det jag hade tagit afsked af Syhlgrehnska familjen åkte jag vid kapten Krohns sida ut genom stadens ena »tull» — den benämning, med hvilken man ännu på den tiden hedrade de punkter, der stadsgatorna broderligt förenade sig med landsvägen.

»Nu ila vi med förlig vind till Göteborg, der jag förmodar, att man vid det här laget är i färd med att lasta »Anna», och så snart jag mottagit redarens order, sätta vi till alla segel och begifva oss till hafs, der hvarken prester eller judar eller jesuiter kunna nå dig, min gosse.»

»Hvilken fröjd det skall blifva för mig, som aldrig varit till sjös!»

»Har du aldrig satt din fot på ett ordentligt skepp?»

»Nej!»

»Då kan du icke föreställa dig, huru skönt det är att omkring sig hafva blott haf och öfver sig endast himmel. Man känner sig på samma gång så stor

och så liten. Man känner sig manad att på en gång tacka Gud, för det han gjort människan till människa, och att ödmjuka sig under hans mäktiga hand. Stundom ligger hafvet lugnt, jemt och glatt som en spegel, stundom är det stadt i uppror. När det är stilla, då tycker man sig förflyttad till ett förtrolladt område, sådant som sagorna omtala, ett område der endast goda andemakter herrska. Men när stormen ryter och piskar tackel och tåg, när orkanen rycker bort den sista segelkluten och vågorna skyhöga torna sig upp framför skeppets bog, då innebär det ett egendomligt behag att trotsa naturkrafterna i all deras obändiga vildhet och visa dem, huru litet deras kolossala styrka, rå som den är, förmår mot menniskoanden, som i sin litenhet dock innesluter en hel verld af mäktiga intelligenta krafter. — Nå, allt det der kommer du visserligen att sjelf erfara mycket bättre, än du nu genom mina ord kan skapa dig en föreställning derom.»

Vid ett annat tillfälle under denna resa, som räckte åtskilliga dagar, yttrade kaptenen följande tänkvärda ord:

»Det finnes ingenting i min förflutna lefnad, som jag ångrar och beklagar så mycket, som min försumlighet att i ungdomen inhemta kunskaper och öka mitt ringa mått af bildning.»

Jag svarade sanningsenligt, att jag tyckte hans tal röja mera kunskaper och bildning än de flesta andra människors, med hvilka jag hade kommit i beröring.

»Det förhåller sig», genmålde han, »med kunskapen så, att ju mera man vet, desto tydligare inser man, hvilka oändligt stora kunskapsfält man ännu icke har eus med sin fot beträdd. Det är endast den ytliga halfbildningen, som afgudar sig sjelf och försoffas i sin egen sjelftillräcklighet. Det gedigna vetandet medför alltid en törst efter mera och man känner glädje öfver hvarje nytt korn, som man kan plocka upp och bära till sitt redan befintliga kunskapsförråd. Just därför, ser du, att jag verkligen eger något litet vetande, just därför känner jag med så mycket större

smärta, att om jag bättre hade användt min ungdomstid, skulle jag hafva haft en ofantligt mycket större skatt af kunskaper. Och hvad dig beträffar min gosse, så har du i lärdomsskolan erhållit så god underbyggnad, att det bör blifva dig en lätt sak att på egen hand fullborda eller åtminstone föröka ditt vetande.»

»Kan man icke lära ganska mycket redan derigenom att man, såsom sjömannen, får se så många olika länder och folkslag?»

»Jo, visserligen, men tyvärr hafva de fleste sjömän ingen nytta deraf. När de efter en lång färd på hafvet äntligen komma i land, blifva de betagna af ett slags yrsel, som dritver dem att kasta sig in i de gröfsta njutningar och på samma gång förblindar dem, så att de icke kunna hvarken iakttaga eller lära något. Vore icke förhållandet sådant, skulle själsodlingen hos sjömännen i allmänhet vara betydligt större, än hos den folkklass, ur hvilken sjömännen oftast framgå.»

Under sådana samtal förflöt tiden ganska behagligt, och jag tänkte åtskilliga gånger i mitt hjerta, att det likväl var ofantligt mycket angenämare att företaga denna resa i den raske sjökaptens sällskap, än att tillsammans med Åhrén i den beqväma vagnen göra en af de dystra resorna från Björnkula till staden * *. Likväl var jag i mitt inre icke otacksam mot Åhrén. Jag erkände villigt, att jag hade honom att tacka för mycket. Lifligt påminde jag mig, att han låtit mig lära mycket och att han icke hade sparat några kostnader, så snart det gällde att bibringa mig någon nyttig kunskap. Han kunde hafva för mig gjort vida mindre, utan att bryta mot de pligter, som han hade åtagit sig, då han afhemtade mig från allmänna barnhuset i hufvudstaden. Det är tydligt, att ett så känsligt sinne, som mitt i verkligheten var, icke i längden kunde undgå att med en viss känsla af tack-sambet erinra sig detta. Jag tror till och med, att min själs behof af kärlek skulle hafva fäst mig vid Åhrén med tillgifvenhetens band, trots hans kulna dysterhet och oakttadt hans envisa och fränstötande hårdhet, om icke Sara Lisa Pålman hade stått vid hans

sida såsom den onda principen för alla hans mot mig riktade utbrott af elakhet. Mången gång skulle jag hafva undsluppit de grymma extra bestraffningarne, om icke denna furie hade stått vid Åhréns sida och hviskat onda tankar i hans öra. Huru stenhårdt, huru kallt och obevekligt Åhréns hjerta än var, anser jag det likväl icke omöjligt, att jag skulle hafva kunnat genom lydnad och beredvilliga tjänster, förvärfva mig åtminstone en atom af hans tillgifvenhet — ack, jag var nöjd med så litet på den tiden! Jag skrifer det på Sara Lisas räkning, att detta lyckliga förhållande aldrig kom att ega rum.

Dessa reflexioner sysselsatte mig, under det att kaptenen, lutande sig mot vagnsätets ena hörn, njöt af en liten »tupplur», och under det att den lille skjuts-gossen gjorde kolossala, allt erkännande värdiga, ansträngningar att genom två till formen olika, men till syftemål och verkan lika språk — tungans och pisksnärtens — uppmuntra den magre hästen till att mera anstränga sina återstående krafter.

»Nå», tänkte jag, efter att hafva gjort dessa iakttagelser rörande mina reskamrater, »detta är ett passande tillfälle att göra upp sluträkningen med mitt förflutna lif. Det gamla är, hoppas jag, nu för alltid förbi och något nytt skall komma. Hvad tager jag med mig ur det gamla och in i det nya? Finnes det verkligen i mitt glädjetomma lif något, som är värdt att med vänliga känslor erinra sig, hurudant mitt öde än må utveckla sig? Om jag hopsummerar hvad jag hittills upplefvat och erfarit, finnes det något hopp derom, att facit skall visa någon behållning, som förtjenar att bevaras? Min lefnad har hittills haft tre perioder — »i barnhuset, i skolan och i prestgården» skulle jag kunna kalla dem, om jag i detta ögonblick skulle skriva min lefnads historia. I barnhuset förflöto mina dagar visserligen lugnt, men jag qvaldes der oupphörligt af tankar på mina okända föräldrar, och mina vårdares kärleksfulla omsorger, för hvilka jag alltid bör känna tacksamhet, kunde dock icke hindra, att jag med ständig oro längtade efter att komma ut i verlden.

Till barnhuset kan jag därför icke längta tillbaka. Äfven om de ville mottaga mig der, skulle jag utan tvekan vägra att återvända. I skolan var jag lyckligare och jag tror nästan, att jag aldrig kan blifva lyckligare, än jag var under denna period. Tillfället att inhemta nyttiga kunskaper och dessutom . . . något annat . . . något, som står i förbindelse med en viss, liten oskuldsfull medlem af Syhlgrehnska familjen . . . är det aldri käraste af mina minnen. I prestgården åter upplefde jag icke annat än sorg och bedröfvelse och jag tror, att jag mycket heldre ville tigga mig fram, än återvända till den dystre Åhrén och den ännu förfärligare Sara Lisa. En smula kunskaper och minnet af min trefnad i mästern Syhlgrehns hus — se der allt hvad jag eger kvar, men jag får trösta mig dermed, att mången måhända finnes, som icke eger så mycket som jag.»

Nu, då jag efter flera år nedskrifver de tankar, som då sysselsatte mig, inser jag bättre, att huru ringa resultatet af min femtonåriga lefnad än månde tyckas vara, så var det i sjelfva verket en stor rikedom, en verklig skatt, hvilken blott behöfde rätt användas, för att lemna god afkastning. Mina kunskaper hafva utgjort grunden för min uppkomst i världen, och minnet af fru Syhlgrehns förmaningar, samt den ljuftva bilden af en guldlockig elfva med klara blå ögon och namnet Al . . . ., nå, namnet gör ingenting till saken . . . nog af, dessa minnen hafva bevarat mig från att falla i de frestelser af hvarjehanda slag, som naturligtvis mött mig under mina vidsträckta färder.

Emellertid förgick vår resa ganska angenämt under flera dagar, och när slutligen afbrott i dess behag helt oväntadt uppstod genom en tilldragelse, som jag nu går att skildra, var detta afbrott så snabbt öfvergående, att jag redan några minuter derefter endast erinrade mig dess komiska sida.

»Så, Grällen min! Hoppsan! Nog orkar du med det alltid. Hvasa? Inte? Åhjo, det går nog fastän vagnen är tung som ett stenlass och vi äro tre som åka. Det är märkvärdigt hvad det högra bakhjulet slingrar hit och dit på ett underligt manér, alldeles

som klockaren derhemma, när han varit på gille och öfverlastat magpåsen. Hm! Rätt nu ligga vi väl vackert i backen. Se så, Grällen min! Nog har du kraft er alltid.»

Skjutsgossen, en uppnäst, frispråkig bondpojke med ett ymnigt i pannan nedhängande hår, beledsagade dessa till hästen ställda ord med ett hvinande slag af tagelsnärten. Detta genuint svenska pinoredskap är i allmänheten ett bevis på, huru lätt en varelse kan blifva orsak till sin egen plåga (ty de hår, af hvilka tagelsnärten var flätat, hafva blifvit hemtade otta från samma häst, hvars länder sedan dermed undfågnas), och här hade tagelsnärten den speciela verkan, att Grälle reste sig på bakbenen och med ett hopp, som säkerligen påminde om hans ungdomstid, försökte rycka den tunga vagnen uppför den återstående brantare delen af den långa slutningen. Kratsch! Der lemnade det hvimmelkantiga, slingrande hjulet sin fasta medelpunkt och medan vagnen, hvilande på tre hjul och en axel, genom Grälles gigantiska hopp förflyttades upp på höjden, rullade det otrogna hjulet tillbaka utför backen under slingringar, hvilka säkerligen ännu lifvigare, än de föregående, erinrade den uppnästa pojken om den i hans hemort varande klockarens rörelser, när han, väl förplägad, återvände från ett samqväm af den mera glada sorten.

Det ligger utanför gränserna för allt tvifvel, att Grälle genom sin plötsliga kraftansträngning var orsaken till detta missöde, hvarigenom jag och min kapten voro nära att kastas ur vagnen. Lyckligt undgingo vi emellertid detta öde, men vår beqväma ställning var rubbad och jag hvilade i detta ögonblick mera på kaptanen, än på vagnsdynan. Men Grälle tog saken lugnt och visade inga tecken till ånger. Tvärtom stannade han tvärt och vände hufvudet tillbaka, troligen för att vara vittne till det lössläppta hjulets extravaganta snedsprång under färden utför backen. Stackars Grälle! Det torde ändå i hans hästhjerta hafva bött ett visst sinne för hvad som är *comme il faut*, ty han blickade med ett omiskänligt ut-

tryck af missnöje i sitt trofasta öga efter det bortlöpande hjulet. Jag misstog mig måhända. Kanske var det mig och min reskamrat missnöjet gällde. I denna händelse betvivlar jag icke, att Grälle i likhet med mig tog hjulets äfventyrliga färd från den mera komiska sidan och observerade dess omiskänliga likhet med en engelsk turist, hvilken, efter att hafva sträfvat sig uppför höjden af ett berg, derifrån han vill njuta den vigsträckta och härliga utsigten, mötes af en menniska som frågar honom, om han redan hunnit beskåda det eller det naturfenomenet nere i dalen. »Hals öfver hufvud» skyndar den originele karlen ned igen, emedan han försummat att taga i betraktande det fenomen, om hvilket han tillfrågas. Hela världen skulle icke kunna öfvertyga honom om, att det kloka ste, han kunde göra, vore att först taga den vidsträckta taflan från bergets höjd i betraktande och sedan på återfärden beskåda hvad han förbisett nere i dalen. Hvad likväl ordningen i allt är en välsignad sak! För dess skull underkastar han sig gerna ånyo att företaga den besvärliga vandringen uppför höjden. Hos mig var ordningssinnet icke så utpregladt som hos dylika originaler och därför ogillade jag i mitt sinne på det högsta hjulets på ett så öfverraskande sätt företagna återfärd.

Emellertid måste någonting företagas, ty det var lika omöjligt att med de tre återstående hjulen färdas vidare, som dåraktigt att hysa den förhoppningen, att hjulet skulle af egen fri vilja återvända till sin så trööst lemnade post. Icke utan åtskilliga svårigheter, hvilka kaptenen beledsagade med muntra skämtor, lyckades det oss att komma ur vagnen. Jag och den uppnästa pojken sändes af kaptenen ned att henta hjulet, men förmodligen tyckte Krohn, att vi dermed icke ådagalade tillräcklig skyndsamhet, ty han lemnade Grälle åt sig sjelf och började sakta nedstiga utför backen, för att bispringa oss! I samma ögonblick hördes ljudet af en i rask fart framrullande vagn, hvilken nalkades oss från den trakt, som vi sjelfva nyss hade lemnat bakom oss.

»Det skulle gå mycket lättare, om vi hade en stark käpp att draga genom hjulet», yttrade skjuts-gossen, under det att han vid min sida i sitt anletes svettsträfvade att återföra flyktingen. »Ah, se der hafva vi en! Vänta!»

Käppen, hemtad ur gärdesgården vid vägens sida, trädde genom hjulets medelpunkt, liksom träden i nålens öga. Derefter fattade jag i dess ena ända och den uppnäste i den andra, hvarigenom hjulet tvingades att hålla sig upprätt och att rulla emellan oss upp för höjden.

Min kamrat var just i full sysselsättning att genom lustiga språng och höga glädjerop hembära en hyllningsgärd åt sin egen uppfinningsförmåga, och jag kände mig för ett ögonblick smittad af gossens naiva fröjd, då helt plötsligt och oväntadt min glädje fick ett snöpligt slut. Någoting ljust och luftigt fladdrade fram till min sida, en hård och knotig hand fattade bakifrån ett kraftigt tag i min hals, jag hörde frasandet af en klädning och följande häftigt uttalade ord:

»Du store ofvan stjernorna! Rackarpojke, denna gång skall du icke så lätt slippa undan. Eller hvad? Nu är jag sjelf med.»

Jag kunde icke betvifla den saken, ej heller att jag för ögonblicket var i händerna på ingen ringare person, än Sara Lisa Pålman. Rösten, uttryckssättet och framför allt det om örnen grepp erinrande fasthållandet af min nacke — allt öfvertygade mig om min qvinliga plågoandes närvaro. Denna hennes uppenbarelse vid en tid och en plats, då och der jag ansåg mig tryggad mot all förföljelse, innebar likväl alls icke något öfvernaturligt, såsom jag i de första ögonblicken af min häpnad förestälde mig, då hvarjehanda oroväckande tankar på spöken och gengångare ville isa mitt blod med förskräckelse. Sara Lisa var lifslevande, derom fann jag mig på ett kämbart sätt öfvertygad, ty så hårda fingerknoter och så hvassa naglar kunde omöjligen tillhöra en ande.

Jag vände mig om, så godt sig göra lät i mitt

ofria tillstånd, och såg framför mig mina båda plågoandar från Björnkula. Det var Åhréns vagn, som jag nyss hade hört nalkas, och medan Sara Lisa, så snart vagnen stannat vid backens fot, skyndade att göra mig till sin fånge, nalkades Åhrén mera lugnt och sansadt. Den »nådige kyrkoherden» var denna gång väl försedd med hjälptrupper. Utom den djerfva, af hurtigt mod öfverflödande Sara Lisa medförde han äfven en liten korpulent herre med yfviga, gråsprängda mustascher och iklädd en uniformsmössa, kring hvilken slingrade sig en i guld glimmande, broderad krans föreställande något slags löf. Huru oerfaren af lifvet jag än var, insåg jag tydligt, att den man, som bar en så utstyrd och prydlig hufvudbonad, måste vara en mycket högt uppsatt och mycket mäktig person. Jag bedrog mig icke heller så synnerligt mycket i denna förmodan, ty den lille herrn befans vara en — länsman.

Att det icke var en ren tillfällighet, som hade sammanfört dessa tre personer — Åhrén, Sara Lisa och den lille tarflige mannen med den lysande hufvudbonaden — det var mig redan från början klart, och jag kunde icke heller inför mig sjelf förneka, att detta sammanträffande nödvändigt måste hafva sin grund i Åhrens anslag mot mig sjelf. Denna visshet föranledde mig att se mig omkring efter mina hjälptrupper — kaptén Krohn och den uppnäste pojken. Den senare hade emellertid hjertlöst öfvergifvit mig och förbehade hvarjehanda lustiga upptåg med hjulet. Kapténen deremot nalkades den plats, hvarest Sara Lisa höll mig fången, men jag inbillade mig, att den hedersmannen gerna kunde hafva påskyndat sin gång litet mera, för att rycka mig ur Sara Lisas klor, innan Åhrén och den lille tarflige mannen med guldgalonerna hunno komma henne till hjälp. Han stannade likväl helt lugnt, för att samtala med pojken, och först sedan han gifvit denne åtskilliga befallningar, fortsatte han sin makliga färd till det ställe, der Sara Lisa ännu hade mig i sitt våld. Visserligen skulle det hafva va-

rit mig lätt att befria mig från denna furies hårda grepp i min hals, men der satt ännu qvar hos mig en icke ringa del af min fordna respekt för Sara Lisa, så att jag icke rätt visste, om jag borde använda min styrka eller icke, och därför — blef jag stående stilla.

»Hvad nu, Josua? Har du gått och lagt dig ombord med den der gamla upptacklade skutan af fri vilja eller är det hon som med sina långa änterhakar gripit fast i ditt skrof? Är det din mor kanhända? Men det ser jag dock, att du skulle icke hafva den minnen på dig, om det vore din mor. Säg mig, gamla qvinna, hvad vill ni egentligen gossen? Vill ni draga honom med er till presten och kullerstolen, efter ni riggat upp ert gamla skrof så storståtligt?»

De senare orden voro en kompliment till Sara Lisa, med anledning af hennes storartade, men föga moderna klädsel.

Det var för öfrigt kaptenen, som till att yttra dessa ord begagnade en del af den halfva minut, hvilken återstod honom, innan Åhrén och hans tarflige, men dock lysande medhjelpare anlände till stället. Och Sara Lisa blef icke länge skyldig svaret.

»Du store ofvan stjernorna! Hvem har någonsin hört en så ohyfsad karl? Eller hvad? Ett gammalt skrof, det kan ni vara sjelf, för ser ni, jag . . .»

Här afbröt Krohn hennes svada genom att lägga handen på hennes skuldra och säga:

»Seså, för alla bolinor och spygattar, tag inte så illa vid er. Ni väsnas ju som en geting i en flaska. Ni må nu vara gammalt skrof eller nytt, om det senare behagar er bättre, men hvad som är säkert det är, att ni är gammal nog för att vara mor åt ett halft tjog sådana pojkar som Josua. Tag därför ert förnuft till fånga och sök ett mera tacksamt och för er höga ålder mera passande föremål för er kärlek, än denne yngling, som ju i alla händelser efter svensk lag är för ung att få gifta sig . . . Åh, se der hafva vi ju kyrkoherden Åm . . ., Åm . . ., jag kommer inte ihåg hvad ni heter, men ni vill kanske för gammal vänskaps skull säga det här kärlekskranka fruntimret, att

pojken der är alltför ung för att få gifta sig med henne.»

Åhrén, som nu framkommit, kände sig så utomordentligt förvånad af de ord, hvilka Krohn stälde till honom, att han på en lång stund endast förmådde framstamma:

»Eller hvad? . . . Har . . . du yttrat något . . . sådant, Sara Lisa?»

»Nej, vid den store ofvan stjernorna, jag är min nådige kyrkoherde trogen intill bleka döden och . . .»

Kyrkoherden såg generad ut, och Sara Lisa märkte, att hon inkommit på ett fridlyst område, hvarför hon också med beundransvärd skicklighet hejdade sin tunga. Som man vet blir hvarje hejdad rörelse enligt fysikens lagar förvandlad till värme, och det var troligen i enlighet med denna naturlag, som Sara Lisa blef blosande röd i samma ögonblick, då hennes tunga stannade.

För kapten Krohn rann nu upp ett ljus.

»Ah, skulle det verkligen vara Sara Lisa Pålsman?»

»Jo, det skulle det verkligen vara», svarade hon snäsigt.

»Jag ber om förlåtelse. Jag trodde, att ni ville taga gossen der ifrån mig och gifta er med honom, men nu förstår jag, att ni kommit för att taga ett rörande afsked af honom. Han har alltid varit er älskling, madam Sara?»

»Madam! Det kan ni just vara själf. Jag är mam-sell, jag.»

»Som ni behagar, ni är i alla händelser en kuriös qvinna, ja, vid alla skot och brassar, ni är riktigt lustig och jag skall hafva er i minnet, så länge jag lever. Men (han vände sig nu till Åhrén) hvad vill ni egentligen här? Har ni haft samma missöde som jag, nämligen att tappa det ena hjulet af er vagn?»

»Nej, visst icke, men . . .»

Den lille tarflige, mustascherade och guldsmidde karlen tyckte nu förmodligen, att det kunde vara hög tid för honom att tråda fram ur dunklet och visa sig

i sin glans, och hvem är väl kringstrålad af maktens glans, om icke en länsman, som uppträder på tjenstens vägnar? Han tog följaktligen tre steg framåt, så att hans lilla tarfliga person förflyttades framför Åhrén, hvarvid han afbröt den senares påbörjade svar genom att sjelf infalla, långsamt och med affekterad värdighet:

»Jag, såsom lagens väktare . . .»

Dervid spände han ut bröstskorgen, stack tummarna innanför västens armhål och såg öfvermåttan löjlig ut.

»Jag ber om ursäkt», afbröt kapten Krohn, »hvem har gifvit er i uppdrag att vara lagens väktare? Behöfver lagen verkligen en väktare? Lagen är ju så gammal som skapelsen. Icke är det väl möjligt, att den nu på gamla dagar börjat extravagera så starkt, att den behöfver vaktas?»

Troligen hade den guldbroderade mössans egare på förhand uppgjort en plan för sitt tillvägagående och liksom skrifvit concept i minnet för det tal, som han borde hålla, men sjömannens fria uppträdande och skämtsamma ord störde allvaret i hans tankegång och bringade honom i samma fatala belägenhet, som salig Dumbom, då han en gång skulle predika. Der stod den hedervärde tjänstemannen och gjorde vördnadsväckande ansträngningar att gripa sin bortilande värdighet i flykten, men det var lika fruktlöst som att försöka fånga på nytt en gädda, hvilken nyss nappat på kroken, men genom fatala omständigheter åter blifvit fri. Der stod han nu och stammade:

»Jag, såsom . . . hm! såsom lagens . . . jag . . . jag arresterar er.»

De sista orden snarare utstöttes, än uttalades af den hetlefrade tjänstemannen, under det hans ansigte uppsvällde betydligt af vrede, hvilken likväl snart lemnade rum för andra känslor. Han kunde nemligen icke undgå att sjelf märka, att han hade gått för långt i sin ifver.

»Arresteras?» utropade kaptenen, i det han sände sin tarflige antagonist en ljungande blick. Läggande

armarna i kors öfver bröstet, fortsatte han sedan med ett allvar, som bjert afstack mot hans förut visade munterhet: »Nå, det står er fritt, i den händelse ni tror er kunna inför högre myndighet försvara en sådan kraftåtgärd. Var så god! Här äro mina händer. Belägg dem med bojor, men kom ihåg, att ni på det hela taget blott är en obetydlig person i staten och att edra förmän säkerligen icke skola tacka er, för det att ni utan orsak arresterat en fredlig resande.»

Oaktadt kaptenen framräckte sina båda händer, gjorde den guldbroderade hufvudbonadens egare likväl intet försök att bemäktiga sig den frimodige sjömannen. Åhrén blandade sig i samtalet och sökte göra för kaptenen begripligt, att »herr länsman * * hade följt med honom, Åhrén, för att återtaga det förrymda barnhusbarnet». Denna senare benämning gällde mig. Lugnt och sansadt svarade Krohn, att »gossen var gammal nog att hafva en smula sjelfbestämmerätt och att, då han sjelf icke ville frivilligt återvända till sin fosterfader, egde ingen länsman i verlden rättighet att arresteras honom för det.»

Utan tvifvel kände länsmannen sitt samvete vara en smula sjukt, ty han såg helt förlägen ut, så ofta kaptenen nämnde ordet arresteras. Troligen hade den guldsirade mössans egare, då han villför Åhréns begäran att medfölja på denna färd, föreställt sig, att han skulle hafva att göra med en enfaldig, om lagar och författningar okunnig sjögast, på hvilken han kunde imponera med uniformsmössan och den högdragna, dumdristiga tjensteminen, liksom han ofta med lika ringa medel dragit »dumma bönder» vid näsan. Nu fann han sig i stället stå inför en man, hvilken i afseende på bildning var honom sjelf vida öfverlägsen och dessutom egde en sällspord själskraft, hvilken ovilkorligen verkade öfverväldigande på mindre starka andar, som med honom kommo i beröring. Det var således slut med hans förhoppning att kunna härvidlag »lura bönder» och dessutom ansåg han sig hafva,

genom sitt förhastade uttalande af ordet arrestera gifvit kaptenen ett farligt vapen i handen. Dessa omständigheter åstadkommo en omstörtning i den värde mannens hela tänke- och handlingssätt. Från att uppträda såsom ett rytande lejon öfvergick han smänigom till kattens smekande jamande — med få ord, han började uppträda som medlare mellan båda parterna, ty derigenom hoppades han sjelf kunna draga sig med helt skinn ur klämman. Det var numera icke tal hvarken om lagen eller hennes väktare, utan karlen ordentligt frossade i ett öfverflöd af höfligheter mot de båda motståndarne. Men midt i ett långt tal, genom hvilket vår föga filosofiske länsman sade sig vilja bevisa, »att det finnes förhållanden i lifvet, som äro så invecklade och betydelsefulla, att deras inveckling och betydelse . . .» midt i detta tal, som aldrig blef afslutadt, emedan han alltför mycket invecklade sig sjelf och den betydelsefulla hufvudbonaden i dess invecklade irrgångar, helsade kaptenen artigt på de tre Björnkulaborna, tog mig vid handen och sade:

»Kom Josua, innan den der herren invecklat sig allt för mycket i sina dumma tankar. Om vi blifva kvar här, riskera vi att förspilla en hel dag med att leta efter honom. Farväl, mitt herrskap! Om någon vill arrestera mig, så bör det ske, innan jag går ombord på den eländiga skutan deruppe. Jag ser, att pojken nu har satt det fjerde hjulet på sin plats. Farväl!»

Länsmannen var fullkomligt besegrad, Åhrén var modfärd och tyst, ehuru det tydligen jäste inom honom, att döma af de uppmuntrande knuffar, genom hvilka han ville sporra den tarflige lille mannen till nya ansträngningar, men den som aldeles icke var hågad att erkänna sig besegrad, det var Sara Lisa — en qvinna med Orleanska jungfruns mod och lika mycken ståndaktighet som Christina Gyllenstjerna. Hon såg, att fältslaget var på väg att gå förloradt och hon fattade det djerfva beslutet att göra ännu ett försök med sina uthvilade bataljoner. Hennes trupper ryckte

fram, d. v. s. hon ställde sig sjelf i vägen för kaptenen och mig.

»Inte ett steg, säger jag er,» utbrast hon, sättande händerna i sidan, på ett ganska utmanande sätt.

»Nå, och hvarför icke?» sporde Krohn, lugnt leende.

»Hvarför? För det ni är en tjuf, herre. Pojken är min och ni vill stjäla honom ifrån mig, liksom pojken stulit ifrån mig min älskade Svanhvit. Hvar har du gjort af katten, pojke?»

Dervid fattade hon i sitt ursinne mig i näsan på ett ganska kämbart sätt. Dock befriade jag mig snart från hennes knotiga fingrar.

Nu vände Krohn sig om och sade med ett ironiskt tonfall till den nedgjorde »kommissarien»:

Har ni hört? Denna qvinna har handgripligen förfördelat gossen, samt kallat mig och pojken här för tjufvar. Jag befaller er att arrestera henne för denna ärekränkande beskyllning och för öfverfall å allmän väg.»

Länsmannen såg ännu mera förlägen ut, och Åhrén, hvars kärlek måhända till Sara Lisa Pålman började taga ut sin rätt, tillropade henne med bedjande röst:

»För Guds skull, Sara Lisa . . . Sara Lisa . . . sansa dig! Eller hvad?»

»Ur vägen, gamla qvinna!» kommenderade kaptenen, men jag tror, att den envisa furien heldre skulle hafva låtit oss trampa sig under våra fötter, än gifvit vika, om icke Åhrén i samma stund hade närmat sig och ryckt henne med våld ur vår bana.

Fem minuter senare satt jag vid kaptenens sida i den nu åter lagade vagnen och färdades allt närmare till mina önsknings mål, den rika sjö- och handelsstaden. Då Grälle satte sig i gång, vände jag mig om för att kasta en blick ned i dalen och såg då det hedervärda triumviratet (Sara Lisas manliga natur berättigar mig att begagna detta ord) ännu kvarstå på samma plats, der vi hade lemnat dem. Det var blott en enda blick, som jag medhann att sända den, men

den var tillräcklig att visa mig Sara Lisa såsom en vildt gestikulerande talare och de båda männen såsom ödmjukt lyssnande åhörare. O qvinna! din makt är stor, men den blir ännu större, när man i stort får se realiseradt det slag af folkförsamling, som här tedde sig för mina ögon.

Nu, då jag efter åtskilliga år i minnet genomlever dessa obetydliga tilldragelser, tror jag mig bättre än då kunna fatta Åhréns mening med denna förföljelse, så många mil bort från Björnkula. Han trodde, att länsmannens blotta åsyn skulle så imponera på den enkle sjömannen, att denne af fri vilja vägrade att lemna mig beskydd, då jag naturligtvis skulle blifva nödsakad att åter kasta mig i Åhréns händer. Sara Lisas mission vid detta tillfälle skulle förmodligen enligt Åhréns plan hafva inskränkt sig till att bevittna hans uppgifter, ehuru den heroiska qvinnans inneboende stora ande och okuffliga mod beredde henne en mera ingripande, ehuru mindre lycklig plats i detta drama. Det är med blödande hjerta, som jag understundom har märkt, att här och der, såväl i landsorten som i städerna ännu, bland den stora mängden af utmärkta tjenstemän, finnes en och annan, som vid sin beröring, med den obildade hopen icke skyr att genomdrifva, ofta nog helt och hållet olagliga ting, genom ett sätt att gå till väga, som icke alltför mycket är olik de mått och steg, hvilka Åhréns medhjelpare här förgäfves försökte.

NIONDE KAPITLET.

Hamnen i Göteborg. — En språkkunnig bekantskap. — Pelle såsom pratmakare. — Hans tankar om kapten Krohn och mina tankar om Pelle. — Hvilket intryck åsynen af en stor stad gjorde på mitt sinne. — Fria fantasier på det gamla temat: min far och min mor. — Ett klokt beslut — Något om ungdomens uppfostran i lekamlig måtto. — Reflexioner öfver »sammällsolyckornas förnämsta orsak och botemedel med särskildt afseende på drycken-skapen». — I engelska kanalen. — Sammanstötning i dimma. — Peterson, Kling och Johan Glad — Olikheter i afseende på skägg, lynnen och ögon. — Pelle har gått till väders och öppnar från höjden en lärörlik konversation med mitt ringa jag. — Med hvilka känslor Pelle åskådade att jag gick ombord på »Anna». — Huru hans känslor förorsakade hans fall.

»Jaså, Pelle, du tror, att det går an att lata sig nu, då kaptenen är borta. Rör på spelet! Låt borsten gå, så att det en gång kan blifva slut med det eviga målandet.»

»Åh, styrman, nog hinner jag med det alltid, innan kapten kommer tillbaks. Han är ju ända uppe i Norrland eller Dalarne eller ditåt och det är icke troligt, att han kommer ännu på en hel vecka.»

»Du har en vana att resonira, som du får lof att lägga bort, Pelle, om du länge vill hafva din rygg hel på kapten Krohns skuta.»

»Ha, ha, ha!»

»Hvad skrattar du åt? Block och taljor! Pojke, brister du i rispekten, så hänger jag upp dig i rånocken.»

»Åh, styrman är alltför beskedlig att göra mig

något illa. För resten skrattade jag bara därför, att styrman sade resonira. Det heter ju resonära, vet jag. Och så heter det respikten . . . .»

»Det var då en hel skock otyg, pojke! Vill du nu lära mig att tala också, fastän jag var född trettio år förrän du blef skapad af vår Herre. Akta dig för daggen!»

Brummande gick styrmannen åt en annan sida af det ståtliga fartyg, på hvars akterdäck jag nyss hade läst namnet Anna. Den munvige Pelle var en lång sjuttonårig yngling, som var sysselsatt med att i hvit färg oljemåla yttre sidan af relingen.

Huru jag kunde befinna mig ensam vid hamnen i Göteborg och blifva vittne till denna vänskapliga tvist mellan Pelle och »Annas» styrman, det är med få ord berättadt.

Kapten Krohn och jag hade nyss anländt till staden och sedan vi på hotellet intagit en gemensam middag, hade kaptenen gått att aflägga en visit hos redaren. Under tiden hade jag med min beskyddares tillstånd företagit en promenad ner till hamnen. Huru länge jag sökte efter ett fartyg med namnet »Anna», hittade jag det slutligen, och af en lätt förklarlig längtan ilade jag dit för att beskåda de plankor, som snart skulle föra mig öfver hafvet.

Jag beslöt att gifva mig i samspråk med Pelle. Det kunde icke skada att ingå bekantskap med en blifvande kamrat.

»Hvad heter denna skutan?» frågade jag.

Pelle vände sig om och betraktade mig med en blick, i hvilken ironien kämpade om öfverväldet med föraktet.

»Skuta? Du måtte aldrig sett en tremastare förr, eftersom du kallar den en skuta.»

»Nå hvad är en skuta då?» frågade jag, road af sjömannens frispråkighet, men i synnerhet af hans höga tankar om sig sjelf i språkligt afseende.

»En skuta, det är . . . . det är . . . . ja, det gör detsamma hvad en skuta är, men ingalunda är en tremastare någon skuta.»

»Säg mig i alla händelser, hvem som är kapten på detta fartyg — denne storståtliga tremastare», rättade jag mig sjelf, ty jag såg på Pelles läppar en invändning knoppas, rörande detta fartyg.

»Krohn heter vår kapten.»

»Det månde vara en dugande karl, som kan vara befälhafvare på ett så stort skepp — tremastare ville jag säga.»

»Dugande? Ja, det är han visst, men argst som en björn, åtminstone i tjensten. Eljest lär han vara beskedlig nog. Men jag skall säga dig, att det dugde icke för en sådan landkrabba, som du är, att tjena under honom. När han kommenderar, måste hans order vara utförd inom ett ögonblick, och det duger icke som en af mina bekanta gjorde, när han exercerade beväring. Han var landkrabba liksom du, skall jag säga.»

»Och huru gjorde han?»

»Jo, ser du, när korporalen kommenderade något, t. ex. »höger om!» eller »framåt marsch!» så frågade han: »skall det vara strax?» Och huru ofta han än fick smaka korporalens käpp för dessa frågor, var det och förblef en omöjlig sak att förmå honom till att lyda order, innan han först frågat: skall det ske strax? och derpå erhållit det tydliga svaret: ja!»

Jag skrattade godt åt Pelles historia, men denne tog på sig en allvarsam min och sade:

Du skulle bara försöka en enda dag att tjena under vår kapten, så finge du erfara, att det icke duger att, då han kommenderar, fråga honom, om man får vänta med att lyda, till dess man hvilat sig. Straxt skall det ske och ve den, som sviker eller icke har tillräckligt talg i tummarna.»

»Du pratar så för mig, att jag nästan får lust att ställa mig under din kaptens befäl.»

»Du? Ja, du skulle visst duga, du!»

»Och hvarför icke?» sporde jag en smula stött.

»Hvartör? Jo, det skall jag säga dig, just för det, att du är en landkrabba, som icke kan skilja salt och sött vatten från hvartannat.»

»Åhjo, det kan jag nog.»

»Nå, vet du väl hvad som är skillnaden mellan styrbords sida och babords sida?»

»Nej.»

»Eller kan du skilja stagsseglet från kryssbramstängseglet?»

»Det kan jag lära mig.»

»Vet du hvad det är att brassa fyrkant?»

»Det är väl icke omöjligt att inhemta det.»

»Vet du hvar bovenbramrån sitter?»

»Nej!»

»Nå, der ser du sjelf, att du duger icke här.»

»Men jag kan ju lära mig allt det der.»

»Prat! Lära dig? Jo, du ser just ut till det. När jag sjelf, efter att hafva varit fyra år till sjös, ännu icke är fullt säker i mina stycken, så är det inte troligt, att du någonsin kan lära dig det. Jag har ändå af min far ärft ett godt hufvud, men du ser dum ut.»

»Hvad för slag?»

»Åh, blif inte ond för det. Ser du, jag är en sådan der en, som aldrig kan tiga med min mening.»

»Jag märker det.»

»För öfrigt är vår kapten så stygg ombord, att jag sjelf har tänkt på att snart nog taga annan hyra.»

»Stygg sade du! Men.....»

»Ja, just stygg. Riktigt elak begriper du.»

Jag trodde icke mycket på Pelles omdöme i denna fråga, ty jag hade under flera dagars samvaro lärt känna kapten Krohn såsom en hjertegod människa och jag hade redan inhämtat tillräckligt angående Pelle för att förstå, att denne ganska väl kunde behöfva en allvarlig och sträng husbonde.

»Nå, farväl nu Pelle», sade jag. »Vi se hvarandra åter.»

Jag aflägsnade mig och Pelle började gnola de första stroferna af en sjömansvisa.

Det var en för mig ny och egendomlig tafla, som öfverallt mötte mina ögon. Den långa raden af höga, vackra, välbyggda hus, som sträckte sig längsefter

stranden, skild från denna genom en bred gata, var så olik hvad jag hittills sett, att jag icke nog kunde betrakta detta jättearbete, som dock blifvit utfördt af små flitiga människohänder; dessa stora byggnader, sammanförda af atomlika stenar, vittnade för mitt oerfarna sinne om menniskoandens oändliga storhet och kraft. Jag hade nemligen sett högst obetydligt af hufvudstaden under min vistelse på barnhuset och dessutom var jag då för liten att kunna deraf hemta några varaktiga intryck. Den långa raden af fartyg af alla storlekar och olika slag, som lågo vid kajen, erbjöd äfven en lifvande anblick och väckte i min håg mången glad tanke på framtiden. Och sedan, denna fram och tillbaka böljandemenniskoskara så olik den stilla och liksom blygsamma rörligheten på gatorna i staden * * äfven den var egnad att förnöja en femtonårig ynglings ögon, hvilken sjelf brann af begär att kasta sig in i lifvets strid och tillkämpa sig ett icke alltför njuggt dagligt bröd.

Men det var icke blott dessa tankar, som sysselsatte mig under mitt kringströfvande på Göteborgs gator. Jag erinrade mig lifligare än någonsin de ord i brefvet, som jag bar vid mitt hjerta, hvilka ingitvit mig den tanken, nej den vissheten, att min mors fader var grosshandlare. Hvad hindrar, tänkte jag, att han bor i denna stora handelsstad? Kanske är just detta hus hans boning? Måhända är just detta fartyg hans tillhörighet? Hvad vet jag, om icke denne digre man, för hvilken jag just nyss med vördnad vek till sidan, är den som gifvit min okända moder lifvet? Kanske är denna stolta, men bleka och sorgsna dam, som åker i det fina ekipaget, just min moder? Sådana voro mina tankar, och jag måste slutligen med ansträngning af alla mina krafter rycka mig upp ur dessa drömmar, emedan jag småningom började, sedan fantasien fått alltför lösa tyglar, inbilla mig, att jag hos hvarje mötande, hvilken var väl klädd, fann något, som öfvertygade mig om vår nära släktskap.

Likväl buro dessa tankar någon god frukt, ehuru de icke voro annat än inbillningsfoster, ty såsom en

god frukt anser jag det beslut, jag nu fattade, att helt och hållet anförtro mig till kapten Krohn. Jag hade visserligen omtalat för denne faderlige vän allt hvad som rörde mitt yttre lif från den första dag, hvilken jag kunde minnas, och till den dagen då han så ädelmodigt befriade mig ur Åhréns hvassa klor, men angående mitt inre lif, rörande min själs inre qual, oro och trängtan hade jag ingenting nämnt, utan iakttagit en förbehållsam tystnad. Nu föll det mig in, dels att jag genom denna brist på förtroende handlade föga samvetsgrant, dels att kaptenen, som kände så många menniskor, möjligen skulle kunna leda mig på det rätta spåret. Jag beslöt alltså att vid första lägliga tillfälle öppna för honom hela mitt hjerta. Lugnad af denna förståndiga föresats, återvände jag till bostaden i en mera sansad sinnesförfattning, än jag en stund förut, då de oroande drömmarne regerade mig, hade vågat hoppas. Det efterlängtade tillfället lät emellertid vänta på sig några dagar, ty vi fingo från och med följande morgon fullt upp af arbete med inlastningen af en del varor, hvilka fartygets redare ärnade försöka afsätta på vår destinationsort.

I den mån, som mina krafter tilläto det, fick äfven jag deltaga i arbetet, och jag måste gåra min faderlige vän kaptenen den rättvisan att erkänna, att han ingalunda tillät mig någon öfveranstängning. Emellertid hade jag god nytta af den början, som jag i Björnkula hade varit nödsakad att göra, till att vänja min kropp vid groft och ansträngande kroppsarbete, och kaptenen, hvilken med erfarenhetens visdom talade om denna sak, yttrade sin förhoppning, att jag småningom skulle kunna vänja min kropp till att uthärda de största mödor.

»Det är», yttrade han, »i allmänhet mycket oförnuftigt att med ens öfvergå från ett mer eller mindre vekligt och sysslolöst lif till en ansträngande kroppsverksamhet. Man behöfver icke vara läkare för att inse, att en sådan plötsligt skeende förändring verkar menligt på organismen. Ädlare kroppsdelar blifva lätt öfveranstängda och derigenom sjukliga och så grund-

lägges ofta en förtidig död eller de krämpor, som vid mognare år ofta bryta den kraftige mannens hela lefnadsmod och sköfla den lycka, hvaraf han eljest kunde hafva njutit. En harmonisk och samtidig utveckling af alla kroppens delar är därför lika önskvärd, som en öfveransträngning eller en genom ensidigt arbete förorsakad för tidig utveckling af några vissa kroppsdelar är skadlig för hela organismens välbefinnande.»

Jag lade dessa min beskyddares ord på hjertat och har hos mig själf sökt att tillämpa den visdom, de innebära. För öfrigt tror och vet jag, att mången arbetsgifvare, som har ungdom i sin tjänst, icke tillräckligt iakttager försigtighet i fråga om arten och mängden af det arbete, som ålägges denna ungdom. Jag tror och vet, att här och der finnes en husbonde, en fabriksidkare m. fl., som af sina yngre arbetares ännu outvecklade kropp kräfver en daglig summa af arbete, hvilken icke står i den rätta proportionen till denna kropps ännu ringa förmåga att uthärda ansträngningar. Isynnerhet vet jag, att detta förhållande egt rum med många af barnhusets i landsorten utackorderade skyddslingar, ty dessa stå i många hänseenden utan skydd. Och hvad blifver följderna af denna tidiga öfveransträngning? En försvagad och förstörd kropp i första hand. Den, som någon gång har besinnat, hurusom kropp och själ stå till hvarandra i den aldernärmaste förening och vaxelverkan, kan emellertid icke betvifla, att följderna ingalunda inskränka sig till kroppen allena. Den sjukliga kroppens svaghet medför i många fall en moralisk svaghet, hvilken hos den obildade gerna gifver sig luft genom — dryckenskap och hos den halfbildade dessutom äfven genom andra laster. Hvarken Malthus eller Wicksell skola någonsin förmå pånyttföda världen, så länge det icke genom den lagstiftande magtens ingripande blir bättre sörjdt för de uppväxande generationernas rent lekamliga välbefinnande. Jag tror, att vissa moderna teorier för människoslägtets befriande från alla »sambällsolyckor» gerna kunna lemnas utan allt afseende, om samhället blott tillräckligt sörjer för, att hvarje dess indi-

vid må erhålla en fullkomligt sund och harmonisk kroppsuppfostran vid sidan af den andliga.

För detta afvikande från min lefnadsbeskrifning anholder jag om ursäkt och återtager berättelsens tråd.

Det var ungefär ett par veckor efter det att vi lättat ankar. Vi hade under åtskilliga faror passerat Engelska kanalen, en farled, hvilken jag räknar bland de aldra vådligaste i hela världen. Tätta och för ögat ogenomträngliga massor af töcken lägrade sig öfver de nästan stilla vågorna, och då jag skådade framåt mot fartygets för, tyktes denna hvarje ögenblick likt en murbräcka löpa an mot en fast vägg. Ändan af bogsprötet kunde jag icke se. Hundratals seglare möta hvarandra här dagligen och stundligen och isynnerhet vid nattetid är derförfaran fören sammanstötning ganska stor.

En matros beordrades att begifva sig ut på yttersta ändan af bogsprötet, för att dels gifva en möjligen annalkande fara tillkänna för den, som stod vid styret, dels genom ofta upprepade signaler med en väldig s. k. lur underrätta andra seglare om vår närvaro. Det oaktadt fastnade snart vår fockmasts rår i ett mötande fartygs mesanmasts barduner, der vi troligen skulle hafva anställt stor skada, om icke det främmande skeppets befälhafvare genom sin själsnärvaro hade förhindrat detta. Han sände nemligen ögonblickligen en af sina matrosor upp att kapa de tåg, hvilka hindrade de båda fartygen från att åtskiljas.

Knappt hade denne seglare försvunnit i dimman, förrän matrosen på bogsprötet af alla krafter ropade:

»Ett fartyg rätt för ut!»

»Babord!» hördes ögonblickligen kaptenens röst kommandera.

Matrosen vid styret lät »Anna» hastigt falla af med vinden och få ögonblick derefter sågo vi de spöklika konturerna af ett förbiilande skepp, hvars manskap å sin sida bemödade sig att genom starka slag på skeppsklockan väcka mötande fartygs uppmärksamhet på faran.

På detta sätt fortgick vår färd ganska långsamt genom hela kanalen. Kaptenen vågade icke föra mer

än en högst obetydlig segelyta, hvarför han äfven lät uppgiga till hälften de stora seglen och beslå till och med mässeglet. Slutligen kommo vi dock ut ur denna af faror uppfyllda farled och »Annas» smäckra bog badades nu af Atlantiska Oceanens vågor.

Det var med en underlig känsla, som jag för första gången såg framför mig en del af denna kolossala vattenmassa, hvars droppar sjelfva Abrahams beprisade räknekonst icke skulle förmå tälja, detta vidsträckta haf, som i norr och söder uppfylles af eviga ismassor och stelnas af den arktiska vinterns köld och vid eqvatern hägnas af en glödande sols lodrätt fallande strålar. Jag tyckte mig förflyttad till en sagoverld, hvars språk och anda jag ännu icke förmådde fatta. Tjusad och dock liksom bäfvande lyssnade jag till ljudet af de evigt lekande böljorna, ja, stundom trodde jag mig höra dem förtälja för hvarandra hemlighetsfulla sägor ur djupets mysteriösa verld. Oförgätliga äro dessa de första dagar, som jag tillbringade på det vida hafvet.

Här torde det vara på sin plats att för mina läsare presentera några af skeppets raska gossar. Kaptenen och Pelle äro redan kända. Äfven öfverstyrmannen har läsaren sett, ehuru blott under ett ögonblick. Han hette Petersson och var, såsom läsaren troligen redan har insett, en i grund och botten beskedlig karl. Hans väderbitna ansigte talade om ett lif, som ingalunda varit alltför vekligt, utan snarare uppfyllt af alla möjliga mödor. I detta ansigte tindrade ett par grå, allvarliga ögon, hvilka dock ingåfvo mera förtroende än fruktan. Understyrmannen var en personlighet af annat slag. Han hade mörka, eldiga ögon, hvilka oupphörligt återgåfvo en rörlig själs alla vexlande intryck. An brunno de af en riktig vredesglöd, än uttryckte de det mest gränslösa förakt, för att en annan gång, ofta blott få sekunder senare, afspegla den mest iskalla likgiltighet. Aldrig såg jag dock Axel Kling (detta var hans namn) i sina ögon tala det milda allvarets språk, som jag redan från första stunden lärde mig älska hos öfverstyrmannen. Under

det den senare lugnt och sansadt gaf sina befallningar eller uträttade ett arbete, var Kling deremot en man, som med hvirfvelvindens hastighet flog från ett till ett annat, och alltid var det med en viss häftighet, som han utdelade sina order. Lika älskad som Petersson var af besättningen, lika fruktad och nära nog hatad var Kling, ehuru han alltid hade bevisat sig såsom en god sjöman och åtnjöt kaptenens förtroende.

Bland matroserna vill jag för ögonblicket endast nämna och beskrifva en enda — en medelåldrig, ärlig, trofast och hederlig karl, hvilken af kaptenen utsågs till min första läromästare i sjömansyrkets praktiska delar. Johan Glad var till sitt yttre icke olik den af mig nys beskrifne öfverstyrmannen. Något längre var han dock och skilde sig dessutom från denne genom sitt långa hakskägg, hvilket han med synnerlig förkärlek omhuldade och lät växa så fritt, att det betäckte mera än hälften af hans kraftiga bröstskorg. Petersson deremot hade alltid sitt skägg kortklippt under hakan, men lemnade kindskägget frihet att efter behag utveckla sig, växa till och föröka sig.

Man kan lätt tänka sig, huru förvånad min gamla bekantskap, den slyngelaktige Pelle, blef, då han några dagar före »Annas» afseglande från Göteborg såg mig vid kaptenens sida beträda det präktiga fartygets, genom den då pågående lastningen, något oordentliga däck. Pelle satt just då uppe i en af vanterna, ssyselsatt med att sammansplitsa ett sönderslitet tåg. När han fick se mig på landbacken, nickade han åt mig helt förtroligt, och som kaptenen i detta ögonblick vände sig bort, för att samtala med en af de drängar, hvilka fraktade godset ned till hamnen, kunde Pelle naturligtvis icke fatta, att det förefans något samband mellan min obetydliga person och den mäktige kaptenen, hvarför han också tillropade mig:

»Jo du, så här högt får man allt klättra upp, när man är till sjös. Duger du till det, tror du?»

»Åhja, hvarför icke? Du sitter ju inte mera än högst fyra alnar från däckets, så att det tyckes icke vara något storverk.»

Pelle märkte, att hans öfvermodiga fråga var en smula förhastad, och för att godtgöra sin dumhet fortsatte han:

»Nå, men ibland måste jag gå ända upp till masttoppen och då må du tro, att mitt goda hufvud sättes på prof. Nej, du landkrabba, gif dig aldrig till sjös, ty så dum som du ser ut skulle kaptenen och understyrmannen snart låta dig smaka daggen.»

I detta ögonblick kom understyrmannen gående på däck.

»Hvad är det du kraxar om deruppe, du långbenta olycksfogel? Kanske du tycker, att daggen har hvilat sig för länge nu, medan vi legat i hamn?»

»Åhnej», mumlade Pelle, helt förlägen. »Den tål nog vid att hvila sig litet, den också.»

»Murrar du?»

»Åhnej, jag bara begrundar styrmans ord.»

Kling gjorde en hotande åtbörd med sin knutna hand och gick vidare, för att på ett annat ställe ännu häftigare utösa sin galla.»

Kaptenen gick nu ombord, och jag följde tätt efter honom, bärande ett litet skrin, som innehöll mina saker.

»Sätt ned skrinet der vid relingen», sade kaptenen. »Du kommer att ligga i rummet utanför min kajuta och någon af karlarne skall sedan få bära ditt skrin dit ned. Se dig nu omkring litet och deltag sedan i arbetet med den försigtighet, som din ovana vid dylik ansträngning gör nödvändig.»

Pelle satt nästan midt öfver våra hufvuden, så att icke ett enda af kaptenens ord till mig gick förloradt för honom. Troligen kom han nu plötsligt ihåg, huru på en gång otörbehållsamt och ofördelaktigt han för kort tid sedan hade, just till mig, yttrat sig angående sin högste förman, kaptenen. Åtminstone erinrade jag mig i detta ögonblick tydligt hans ord:

»Han är stygg. Riktigt elak begriper du!»

»Måhända upprepade äfven Pelle dessa fatala ord i sitt sinne. Säkert är åtminstone, att förskräckelsen

öfver det förtroliga förhållande, som otvetydigt rådde mellan mig och kaptenen, förorsakade en katastrof, som kunde hafva utfallit ännu mera olycksaligt för Pelle om han hade befunnit sig högre upp i tågverket.

Pelle föll nemligen ned på däck, dock utan att skada sig.

Medan han nu befann sig i en sittande ställning, icke olik den som turkarne anse vara den bekvämaste i verlden, lyftade han upp till mig sina vidöppna ögon, hvilka dock till hälften doldes af den i pannan nedfallna yfviga luggen, och utbrast:

»Ingen människa är en så beskedlig karl som kaptenen. Det är kontant säkert, det. Du må för resten tro mig eller icke, hvilket du vill, men en hjertans rar och beskedlig karl är han.»

Skrattande åt Pelles ifver att rättfärdiga sig, var jag honom behjelpig att uppstiga och lugnade honom dessutom med den försäkran, att jag för min del icke ärnade förråda honom.

På detta sätt förnyade jag och Pelle på »Annas» däck vår redan förut knutna bekantskap.

TIONDE KAPITLET.

Ett lägligt tillfälle att utföra ett redan fattadt beslut. — Hvertill kanoner kunna användas af handelsfartyg. — Afhandling om chinesiska sjööfware och ett historiskt bevis för Chinas förmåga att frambringa amazoner. — Huru kaptenen mottog mitt förtroende. — Jag lägger mig på matematikens studium och Pelle lägger sig på skälmsstycken. — Hvarför ingen af oss kunde tåla understyrmannen. — Hvilkendera är mest lik salig Dumbom, jag eller Pelle? — Pelle tvekar icke vid besvarandet af denna fråga — Afhandling derom, att sprit duger till annat än att begagnas i spritlampor. — Understyrmannen rågar mättet.

Jag förflyttar mig nu med min berättelse framåt några dagar till den tidpunkt, som jag redan i föregående kapitel omnämnde — nemligen ett par veckor efter »Annas» afresa från Göteborg — ehuru jag genom hvarjehanda mellankommande omständigheter i nämnda kapitel icke blef i tillfälle att berätta hvad det var, som vid angifna tid tilldrog sig.

Min vana vid sjölifvet hade under dessa veckor ganska betydligt tillväxt och jag kände mig helt hemmastadd inom den lilla verld, som begränsades af fartygets plankor. Dertill hade i synnerhet bidragit den goda undervisning, som Johan Glad meddelat mig angående namnet på och ändamålet med hvar och ett af de många för mig nya föremål, som här öfverallt mötte mig. Också hade jag ingalunda gifvit min läromästare anledning att instämma uti Pelles omdöme om mina fattningsgåfvor, hvilket läsaren säkerligen erinrar sig. Bland de föremål, hvilka i synnerhet väckte min nyfikenhet, erinrar jag mig särskildt ett par grofva metallkanoner, hvilka stodo i fartygets akter

och nästan gifvo tremastaren ett utseende af en örlogsman. Naturligtvis var jag icke så oerfaren, att jag icke förstod, hvartill dylika pjeser pläga begagnas, men det som förekom mig obegripligt, det var, att man ansett nödigt att förse »Anna» med dessa mordverktyg.

»Vi lefva ju i djupaste fred», sade jag en dag till Johan Glad, »hvad är då meningen med de der kanonerna?»

»Kanonerna?»

»Ja.»

»Åh, kors, de brukas ju att skjuta med.»

»Det vet jag väl, men tror ni, att vi komma att behöfva begagna dem?»

»Det kan man icke veta i förväg. Om vi skulle råka i nöd, så äro de goda att hafva, ty vi kunna då genom nödskott fästa förbiseglade fartygs uppmärksamhet på vår nödställda belägenhet och påkalla hjälp.»

»Ah! De äro således icke afsedda att begagna mot fiender?»

Johan Glad antog en hemlighetsfull min och nickade betydelsefullt, men sade ingenting. Desto mera stegrades mitt begär efter att erhålla kunskap om sanna förhållandet. Jag ansatte honom därför med lifliga frågor, hvilka han icke länge förmådde motstå. Isynnerhet som jag förstod konsten att genom små gifvor af tobak öppna den hederliga mannens hjerta och lösa han tunga.

»Jo, ser ni», sade han, det är nu så, att derborta i de chinesiska farvattnen, dit vi äro destinerade, lära finnas sjöröfvare, och som vår modige kapten icke är sinnad att låta fånga sig, såsom en fluga i sin värnlöshet fångas af spindeln, så har han försett sig med de der svåra tingestarna och för öfrigt . . . .»

»För öfrigt?»

»Ja, det är kanske dumt af mig att tala om det.»

»Tvärtom, min käre Glad, det är mycket klokt af er att omtala hvad ni vet.»

»Tycker ni det? Nå, ni är en sådan der en, som man har svårt att neka någonting. Jo, det är så, att

kaptenen utom dessa båda kanoner har en hel mängd andra vapen ombord, så att nog lär det blifva svårt för en sjöröfware att taga oss.»

Det var en solljus och ganska varm dag. »Anna» hade alla segel tillsatta för att tillgodogöra sig hela kraften af den friska bris, som blåste. Som himmelen var molnfri och allting lofvade godt väder och lagom vind, hade besättningen en fridag och kaptenen själf satt på akterdäcket i skuggan af seglen, sysselsatt med läsning. Plötsligt kallade han mig till sig.

»Josua!» hördes hans djupa, kraftfulla stämma.

Naturligtvis skyndade jag att efterkomma kallelsen.

Han log vänligt mot mig och sade:

»Jag har lust att examinera dig en smula i dag, för att se, huru den hederlige Glad har utfört sitt uppdrag.»

Med den respekt, som jag alltid, oaktadt min tillgifvenhet, ådagalade mot kaptenen, bugade jag mig och svarade:

»Jag hoppas, att ni skall blifva nöjd med både mig och Glad. Åtminstone har den senare ingen skuld till min bristande kunskap, utan den måste om den finnes, tillskrifvas min egen svårighet att fatta.»

»Åh, om jag känner dig rätt, Josua, så har du lättare att fatta, än både jag och den stackars Glad tillsammans. Nå, låt höra! Hvad heter det der seglet, som . . . .?»

Jag vill icke trötta läsaren med en detaljerad beskrifning om detta förhör, utan blott i förbigående nämna, att jag besvarade alla frågor till min förmans belåtenhet och att Johan Glad på kaptenens befallning fick sig en extra grogg den dagen.

Sedan förhöret var slutadt, var det min föresats att verkställa det af mig redan i Göteborg fattade beslutet, att omtala allt för denne faderliga vän och begära hans råd och bistånd vid forskningen efter mina föräldrar, ty ehuru jag hade full sysselsättning både för mina tankar och för mina händer hvarje dag, från morgon till afton, ombord på »Anna», kände jag lika fullt smärtan af att vara utan fader och moder — en

besynnerlig belägenhet, då jag visste, att båda två funnos bland de lefvandes antal. Mången natt, medan jag satt eller låg på däck och lät min blick fördjupa sig i det stjernbeströdda himlahvalfvets djup, försjönk jag i en med sorg blandad undran, huruvida den Gud, som skrifvit de lagar, efter hvilka dessa glänsande verldar kretsar i rymden, också i sin viljas bok tecknat en lag, enligt hvilken det aldrig skulle tillåtes mig att med mina ögon skåda eller med min kärlek omhulda dem, som gifvit mig lifvet.

Nu var det ett passande tillfälle att öppna mitt hjerta för kaptenen och beslöt att begagna mig deraf. Jag lemnade honom därför icke, då förböret slutat, utan försökte att inleda ett samtal, under hvilket jag hoppades kunna komma fram med hvad som låg mig på hjertat.

»Jag har betraktat de båda kanonerna», sade jag, som stå derborta och se så hotande ut, och undrat vid mig sjelf, hvad de månde hafva att uträtta på ett fredligt handelsfartyg.»

»Kanonerna?» sade kaptenen, i det han åter bortlade boken, som han redan hade fattat, för att fördjupa sig i dess innehåll.

»Ja! Är det sannt hvad Johan Glad nyss sade, att det ännu finnes sjöröfvare i de chinesisiska farvatten?»

»Utan tvifvel är det sant och det är just för att kunna, i händelse af behof, försvara mig mot dem, som jag medför de båda artilleripjeserna. I början af detta århundrade voro de likväl ännu talrikare och farligare, än de nu äro, sedan England utsändt krigsfartyg, som ständigt kryssa der i trakten. Då lär der hafva funnits en qvinlig sjöröfvarehöfding, enkan efter en man med namnet Sching Yih, hvilken utgjorde en skräck för hvarje seglare i dessa trakter, till och med för den chinesisiska regeringens egna fartyg, af hvilka hon borttog en stor mängd, så att slutligen intet enda chinesisiskt fartyg vågade lemna kusten. Denna enka Sching Yih lär hafva haft befäl öfver inemot ett tusen väl väpnade sjöröfvarefartyg, så att slutligen regeringen i

China blef nödsakad att med karingen afsluta ett formligt fredsfördrag på vilkor som voro särdeles fördelaktiga för enkan, men icke så för regeringen, om man undantager att största delen af piratflottan förstärkte den chinesiska sjömakten*). Ehuru förhållandet, som jag nyss nämnde, nu blifvit bättre, är det likväl icke exempellöst, att sjöröfvare här och der uppenbara sig i närheten af de chinesiska kusterna.»

Sedan jag på detta sätt hade lyckats komma i samtal med kaptenen, var det icke svårt att komma fram med den sak, som jag egentligen ville omtala. Krohn åhörde mig med synbart intresse och jag tyckte mig till och med märka, att detta intresse stegrades i samma mån som min berättelse fortgick. När jag slutligen omtalade det bref, som jag tillegnat mig på Åhréns skrifbord, utropade han:

»Har du gömt det?»

»Ja!»

»Nå, låt mig få se det. Kanske . . . , men det är icke skäl att jag yttrar mig om saken, förrän jag inhemtat allt.»

Jag framtog den söndriga skrifvelsen och jag tyckte mig märka, att Krohns hand darrade, då han tog brefvet ur min hand.

Med blandade känslor af hopp och fruktan afvakade jag hvad kaptenen skulle säga. Knappt hade hans öga fallit på skriften förr än han utstötte ett betydelsefullt:

»Ah!»

»Mitt hjerta klappade hörbart. Jag var så uppörd i mitt inre, att jag knappt förmådde sitta stilla. Hade detta »ah!» verkligen någon mening? Kände han igen stilen? Var jag nu nära att erhålla lösningen på mitt lifs gåta?

Som det tycktes med mycken uppmärksamhet genomläste kaptenen de med en kraftig, stor och redig

*) Hela denna skildring är historisk. Enkan Sching Yih lefde sedan i frid och ro af sina rötvade skatter och hennes underbefälhavare undfingo af Chinas regering officersfullmakter.

stil skrifna raderna. Dereftar sammanvek han brefvet och räckte mig det utan att säga någonting och tycktes försjuka i djupa tankar. Jag hörde honom sakta hviska:

»Förunderliga öde!»

Ehuru jag törstade efter att få höra hans omdöme, hvarpå så mycket berodde för mig, vågade jag likväl icke afbryta de betraktelser, hvilka tycktes sysselsätta honom.

Då han slutligen vaknade upp ur sitt drömande tillstånd sade han till mig:

»Du har gjort rätt, som gaf mig detta förtroende, Josua. Jag förstår och värderar din längtan efter att träffa dem, som du i ditt hjerta alltid har älskat, ehuru det sett ut för dig, som om de icke haft en motsvarande kärlek till dig. Det är hårdt att vara utan fader och moder, fastän man vet att de lefva. Dock vill jag vara dig i faders ställe, så länge till dess du finner dina verkliga föräldrar.»

»Ja, ni har varit så god mot mig, att jag aldrig kan visa er tillräcklig tacksamhet. Men . . . . kan ni gifva mig någon upplysning om mina föräldrar?»

»Jag kunde visserligen säga, att jag tror mig känna dem. Jag skulle också kunna säga dig hvad jag tänker att de heta, men då jag icke eger absolut visshet om saken, så är det icke skäl att i ditt hjerta väcka alltför säkra förhoppningar, som kanske sedermera, om de icke blefve verklighet, skulle medföra en ännu större bitterhet. Hvad jag kan säga dig det är, att du tryggt kan förlita dig derpå, att då vi återkomma till fäderneslandet, jag skall göra allt hvad i min förmåga står för att skaffa visshet, och då jag funnit den, skall också du erhålla del deraf. Låtom oss emellertid nu för denna gång lemna detta ämne!»

Kaptenen, som en stund hade uppmärksamt betraktat himmelen, gick nu bort till öfverstyrmannen, som på fördäcket utdelade befallningar åt några matrosor, hvilka voro sysselsatta med segelsömnad.

»Hvad tror ni, Petersson? Gå vi icke för nära den portugisiska kusten?» yttrade kaptenen.

»Femtio famnars vatten, kapten.»

»Godt! Men jag tycker icke riktigt om himlens utseende i afton. Jag tror, att vi måste aflägsna oss från land, i den händelse en storm verkligen skulle sticka upp.»

»Sätt till läsegel!» kommanderade kaptenen.

Befallningen utfördes, och sedan mannen vid styret erhållit sina ordres, började fartyget aflägsna sig från land, så att, då mörkret föll på, hade kusten redan under ett par timmar icke längre varit synlig.

Kapten Krohns farhåga för en storm visade sig emellertid denna gång vara ogrundad. Hela natten förblef himmelen klar, och de lätta moln, som emellanåt uppstego från horisonten, tågade under högtidlig tystnad öfver himlahvalfvvet och sjönko ned vid motsatta sidan. God vind af tillräcklig, men icke för stor styrka, fyllde seglen under hela natten och fortfor, då morgondagens sol uppgick på en fullkomligt klar himmel.

Ett par dagar derefter kallade kaptenen mig in i sin kajuta och tilltalade mig på följande sätt:

»Min unge vän! Jag tror, att du nu är på så god väg att lära dig känna fartygets delar och hvad som hörer till matrostjensten, att du äfven torde kunna börja med en smula teoretiskt studium af de vetenskaper, som hafva sin användning vid ett fartygs manövrerande. Först och främst måste du lägga dig på matematik.»

»Jag skulle», svarade jag, »så mycket heldre följa detta råd, som jag sjelf inser, huru nödvändiga dessa kunskaper äro, om jag vill hafva hopp om framgång på denna lefnadsbana, men . . . .»

»Nå? Hvad menar du med detta 'men'?»

»Ganska mycket. Först och främst det, att jag saknar böcker, och sedan det, att jag nästan tviflar på möjligheten att på egen hand göra några betydande framsteg.»

»Har du icke kvar dina skolböcker eller lemnade du dem efter dig hos den der skumögde prestmannen, hvars namn jag har så svårt att erinra mig?»

Millionärens dotterson.

»Nej, jag har dem med mig, men då jag redan inhemtat hela den visdom, som de innehålla, så har jag icke längre någon nytta af dem.»

»Det fågnar mig att höra, att du redan är på så god väg. Nå, du har fri tillgång till mina böcker. Der finnes allt hvad du kan önska dig och för öfrigt vill jag gerna, när jag har tid, hjälpa dig, till dess du inhemtat det kunskapsmått, som jag sjelf besitter. Är du nu nöjd, min gosse?»

Dervid såg han mig in i ögonen med detta hjertliga uttryck i blicken, som redan för länge sedan hade eröfrat hela mitt hjerta. Djupt rörd svarade jag:

»Huru skall jag kunna tacka er nog för all er godhet mot mig? Ni kunde icke hafva varit mera kärleksfull mot mig, om jag varit er egen son.»

»Huru du skall tacka mig, säger du? Jo, den bästa tacken är den, att du förblifver en god och hederlig menniska. Någon annan belöning väntar jag icke, så vida du icke vill på köpet skänka mig en smula tillgifvenhet.»

»O!» utropade jag med tårar i ögonen — tårar af rörelse och tacksamhet. — »Skulle jag icke älska er? Sannerligen jag.....»

»Seså, min käre gosse, inga scener! Jag tror dig ändå om godt. Gå nu upp till Johan Glad och låt honom lära dig att klättra i tacklingen.»

Flera veckor förgingo nu under den angenämaste verksamhet. Största delen af dagen tillbringade jag med studier i kaptensens kajuta och för öfrigt deltog jag i alla ombord förefallande göromål, så ofta mitt biträde erfordrades. Johan Glad hade fortfarande glädje af sin lärjunge, hvars framsteg beredde den hederlige matrosen mer än en extra förplägning ur kaptensens eget konjaksförråd.

Pelle hyste fortfarande stor respekt för mig. Den slyngeln trodde icke helt och hållet på mina löften, att jag för kaptenen skulle förtiga Pelles hårda omdömen om honom. Det var alltid med en viss skygghet, som han nalkades mig, men jag trodde mig ändå märka, att han var angelägen om min vänskap, ty

esomoftast kom han fram med förslag till skälmstycken. i hvilka han ville att jag skulle deltaga, fastän han oftast icke lyckades öfvertala mig dertill.

Ehuru Pelle var omkring sjutton år gammal och lång till vexten, var han dock till sinnet mycket mera pojktaktig, än jag, som likväl var mer än två år yngre.

En person ombord, som isynnerhet var föremål för Pelles pojktaktiga hat och som därför ofta retade honom till hämndplaner, var understyrmannen Kling, och jag måste medgifva, att Klings beteende mot den stackars Pelle ingalunda var sådant, som man borde kunna fordra af en förman mot en underordnad. För den minsta förseelse slog och misshandlade han honom på alla sätt, dock aldrig så att kaptenen bevitnade det, emedan han väl visste, att denne skulle hafva tagit den värlöse ynglingens försvar mot sådan orättvis behandling. Manskabet, som den ena gången efter den andra såg Klings beteende, vågade icke rapportera det för kaptenen af fruktan att understyrmannen skulle på något förfärligt sätt hämnas. Alltså var kaptenen stadd i okunnighet om Klings uppförande, och då denne fortfarande fullgjorde sin tjenst oklanderligt, hade kaptenen ingen orsak att vara missnöjd med sin understyrman.

Att Kling älskade mig lika litet som han kunde fördraga Pelle, det märkte jag ganska ofta, ehuru han hade sjelfbeherrskning nog att, då han var nära att utösa sin vredes och sitt hats fulla skålar öfver mig, påminna sig mitt förhållande till kaptenen. Åtminstone tror jag, att han vid sådana tillfällen erinrade sig detta, ty mot mig inskränkte sig hans ondska till brinnande blickar, hvilkas betydelse jag alltför väl förstod, för att göra mig några förhoppningar om vänskap eller tillgifvenhet.

Under sådana förhållanden är det lätt att förstå, att jag icke helt och hållet motvilligt lånade mitt öra till de förslag, som Pelle framställde till utförande af pojkestreck mot herr Kling. Mot ingen annan man ombord skulle jag hafva velat företaga något sådant,

men jag var alldeles icke obenägen dertill, så snart det var fråga om understyrmannen. Likväl hade Pelles planer hittills varit af en sådan beskaffenhet, att jag icke ville låna min hand till medverkan vid deras utförande. Men en vacker dag satt jag med min algebraiska lärobok i handen i fartygets för och bråkade min hjerna med »digniteter» och »rötter» och andra lärda saker, då Pelle plötsligt blef synlig på afstånd. Jag märkte tydligt af hans besynnerliga beteende, att han ville tala med mig, men icke vågade gå till mig, om jag icke gaf honom tecken. Naturligtvis lät jag honom icke länge vänta på detta, och knappt hade han blifvit det varse, förr än han upphörde att gå omkring och syna skeppstågen så noga, som om de hade varit silkestrådar och han sjelf en fin fröken, hvilken skulle utvälja materialier till en broderad present åt sin fästman. Han kom nu med långa steg bort till mig och visade mig ett ansigte så bredt och skinande som fullmånens.

»Nå, Pelle?» sade jag uppmuntrande, ty jag såg, att han hade någonting på hjertat, och jag var ännu barn tillräckligt, för att hoppas, att hans förslag skulle gälla vår gemensamme fiende, understyrmannen.

»Jo, nu vet jag det,» svarade han med en ton så mättad af glädje, som om han varit den lycklige upp-täckaren af ett guldfält i Californien eller ett diamantfält i Afrika.

»Hvilket?»

»Jo, hvad vi skola göra.»

»Nå, hvad är det då?»

»Jo, vi skola göra honom full. Ha, ha, ha, ha! Det skall blifva en lustig syn.»

»Hvem skola vi göra full?»

»Kling, understyrmannen, vet jag. Hvad du ändå är dum! Hvem skulle vi väl annars göra rusig?»

»Och huru skall det tillgå?» frågade jag, som verkligen började känna intresse för saken.

»Begriper du verkligen icke, huru det skall gå till? Du är då inte mycket klyftig, det får jag uppriktigt säga.»

»Nå, om du är klyftigare och begriper saken bättre, så för all del låt mig få del deraf.»

»Det skall du också, ty du måste naturligtvis hjälpa mig, så godt du med ditt klena förstånd begriper den svåra konsten att deltaga i skålmstycken.»

»Du smickrare!» sade jag, leende åt hans höga tankar om hans egen förträfflighet och hans benägenhet att ständigt framställa mig såsom ett mönster af dumhet.

»Här skall du få höra. Du känner kanske, att den gemena karlen har en ful ovana?»

»Nej.»

»Åh, så dum du är. Vet du inte, att han hvar enda dag dricker tre till fyra glas toddy? Det är då sannt, att han icke blifver rusig deraf, men en ovana är det ändå, och jag tror icke, att kaptenen skulle berömma honom därför, om det komme till hans öron. Han, liksom du, är dock för dum att sjelf se det.»

»Hör du, min käre Pelle, mig må du gerna kalla dumbom så mycket han behagar. Det gör ingenting, ty jag vet, att du är en enfaldig pojke, som knappt vet hvad du säger. Men jag förbehåller mig, att du aldrig mera yttrar något ondt om kaptenen, ty då kan du vara öfvertygad derom, att jag går direkt till hans kajuta och talar om det.»

»Åh kors, nu är du dum igen. Inte är det något ondt, om jag säger att kaptenen är dum. Det råar han då inte för, kan du väl begripa. Han har ju inte skapat sig sjelf. Inte råar hvarken jag eller min mor för, att jag har fått ett så godt förstånd? Nej, visst icke! Och därför kan hvarken du eller kaptenen hjälpa, att vår Herre knappat för mycket in på rationen, när han skulle inblåsa en smula sundt förnuft i er.»

Pelle var oförbätterlig, det märkte jag mer och mer, och det bästa jag kunde göra, var att afstå från alla försök att bibringa honom redliga begrepp i denna sak, isynnerhet om hans starkt utpreglade egenkärlek dervid gjort sig gällande. När en människa är på

samma gång dum och egenkär, då är hon oåtkomlig för hvarje försök till upplysning. Och äro icke i allmänhet dessa båda egenskaper oskiljaktiga? Åtminstone måste man medgifva, att om än icke alla dumma menniskor äro egenkära, så går alltid egenkärleken dumhetens ärenden.

»Ser du», fortfor Pelle, jag har gjort upp en god plan, hvars make du aldrig har kunnat drömma om. Det händer ofta, att Kling befaller mig anskaffa varmt vatten, då han skall tillaga sin toddy. Vet du, om jag hade litet klar sprit, skulle jag värma det öfver elden och låta honom få det, utan en enda droppa vatten. Jag är säker om, att han icke skulle kunna märka det, utan hålla den varma spriten i sitt glas, såsom om det vore vatten. Tror du inte, att han då skall blifva full?»

»Jo, det tror jag nog.»

»När till och med du kan begripa det, så måste det vara säkert», menade Pelle.

Jag tvekade verkligen, huruvida jag skulle uppmuntra Pelle till utförande af detta spratt och dervid vara honom behjelpig, men jag var icke ännu tillräckligt utvecklade till mitt förstånd, för att kunna inse det farliga eller orätta i ett sådant företag, och dessutom kände jag verkligen en viss längtan efter att på något sätt straffa den öfvermodige och hetsige understyrmannen. Den enda invändning, jag gjorde mot Pelles plan, gällde därför svårigheten att anskaffa sprit.

»Åh», utropade Pelle, »så dum trodde jag ändå aldrig att du kunde vara.»

Visserligen kände jag mig förnärad öfver den besynnerliga tonvigten på ordet så, men jag förteg detta och sporde i stället:

»Huru vill du gå till väga för att anskaffa sådant?»

»Det måste du göra», försäkrade Pelle med en ton, som icke lemnade rum för något tvifvel.

»Jag? Men . . . .»

»Åh, var nu icke dum. Der finnes sprit nere i

kaptensens kajuta, det vet jag, ty jag har sjelf hemtat kärlet på apoteket. Du förstår väl, att det är sprit, som kaptens brukar slå i lampan under teköket?

»Derpå har jag aldrig tänkt», svarade jag sanningsenligt. »Kanske förhåller det sig som du säger.»

»Ja, hvad tänker du väl egentligen på, det skulle jag vilja veta? På sin höjd tänker du på de der dumma böckerna, men aldrig på något nyttigt, det är då säkert.»

»Nå, om kaptens har någon sprit, så lofvar jag att du skall få litet deraf, för att utföra din plan. Kaptens har en gång för alla tillåtit mig att anse allt sitt såsom mitt eget, så att jag väl icke begår någon orättvisa genom att taga litet deraf.»

»Orättvisa? Du pratar då dummare än Dumbom. Ar det orättvist att spela Kling ett litet spratt?»

Jag brydde mig icke om att tvista med Pelle om denna sak, ty jag visste, att han omöjligen kunde fatta hvad jag menade. Och om jag än hade haft lust att göra ett försök, skulle jag dock icke nu hafva haft tid dertill, ty viingo plötsligt till vår förskräckelse höra Klings röst aldeles invid oss.

»Hvad f—n han I för er derborta? Mätte . . . , om du inte på ögonblicket skyndar dig upp och biträder dem att brassa fyrkant!» För att icke såra läsarens öra utelemnar jag den gräsliga eden.

»Kom!» hviskade Pelle. »Den karlen skämtar aldrig.»

Jag ville ila efter den bortskyndande Pelle, men hejdades af Kling, som med ironisk höflighet sade:

»Nej, min bästa herr Josua, jag menade inte er, ni är naturligtvis allt för god att deltaga i så simpla göromål.»

»Jag hoppas», svarade jag icke alltför ödmjukt, »att jag aldrig visat mig vara för god till något arbete ombord.»

Derefter gick jag lugnt förbi honom, för att vara matroserna behjelpig vid det anbefallda arbetet, hvilket utfördes af det skäl att vinden nu börjat blifva mera

förlig, än den under de senare dagarne varit. Men Klings hånande ord utplånade ända till sista skymten af den tvekan, jag dittills känt, att låna mig till biträde vid utförande af Pelles planer.

ELFTE KAPITLET.

En stad på Afrikas kust. — En moralisk fara lyckligt och väl besegrad. — Freetowns historia. — Freetowns härliga läge vid Sierra Leone i en tropisk natur. — Skuggor bland dagrarna. — I land. — »Krus» och »fulahs». — Tre fulahs uppföra sig på ett oroväckande sätt genom att ådagalägga en oförklarlig nyfikenhet. — Pelle har räkat i en ögonskenlig fara, men hans unga lif räddas af kaptenen till stor glädje för den qvinna, som framdeles lyckas eröfra Pelles hjerta. — Afrikanerna visa sig göra lika mycket för bränvin som en tysk för pengar. — Pelles ur har gått förloradt. — Sex personer af den svarta rasen göra högst oförnuftiga anspråk. — I slutet af detta kapitlet antydes, hvarför »krus» behöfde en hel dag till att utföra en half dags arbete.

Vi befunno oss redan i jemnhöjd med den på Afrikas kust liggande staden Freetown. Det var kaptenens afsigt att inlöpa till denna stad, för att förse »Anna» med nytt vattenförråd. Ännu hade icke något tillfälle gifvits för Pelle att utföra sin plan mot understyrmanen, och ju mera jag tänkte på den del, som jag skulle taga der igenom att anskaffa spriten, desto mera villrådig blef jag, huruvida jag borde göra det eller icke. Visserligen var det mitt fasta beslut att planen borde utföras, och det var icke heller detta, som min tvekan gällde. Kling hade genom sina hånande ord bringat min ovilja mot sig till mognad. Men att utan

särskild tillåtelse tillegna mig spriten, det kunde jag icke betrakta annorlunda än såsom en stöld, ehuru jag försökte invagga mitt samvete med den tanken, att kaptenen dock hade tillstodt mig att anse och begagna allt hvad han egde, liksom om det vore mitt eget. Det är icke lätt att säga, hur denna min inre strid skulle hafva slutat, om icke en tillfällighet hade öppnat för mig en annan utväg till anskaffande af det nödvändiga. Emellertid var det illa nog, att jag en gång i mitt lif känt mig verkligen frestad till en oärlighet, och jag tänker aldrig derpå, utan att känna en ganska stark blygsel. Den tillfällighet, som befriade mig från den moraliska fara, hvori mitt begär att straffa understyrmannen hade försatt mig, var kaptenens beslut att landstiga i Freetown. Der ville jag inköpa hvad Pelle behöfde för att gifva Kling den välbehöfliga lexa, som vi båda tillärnade honom.

»Freetown», sade kaptenen, då jag stod vid hans sida och blickade hän mot den afrikanska kusten, hvilken småningom uppsteg ur vågorna. »Freetown är en stad, som blifvit anlagd här på kusten, för att tjena såsom fristad för de negerlafvar, hvilka man lyckats befria från slafskeppen, ty slafhandeln florerar ännu på dessa kuster, oaktadt isynnerhet engelsmännen göra hvad i deras förmåga står, för att göra ett slut på dessa ohyggliga affärer i lefvande människokött.*). Längre ned på kusten ligger en amerikansk koloni, hvars namn är Liberia och hvilken har samma ändamål som Freetown.»

Det dröjde icke länge, förrän vi kunde varseblifva konturerna af den afrikanska staden — en anblick, som i skönhet vida öfverträffade hvad jag dittills i detta afseende skådat. I bakgrunden höja sina branta bergsmassor, öfverallt beklädda med tropisk vegetation. Vid foten af dessa bergjettar ligger den lilla staden, erbjudande den anländande seglaren den mest behagliga tafra, der den småningom terrasslikt höjer sig från

*) Vi vilja erinra läsaren, att det är många år sedan kaptenen yttrade dessa ord och att förhållandet nu är annorlunda, emedan slafhandeln troligen alldeles upphört.

stranden. Man tycker sig vid dess anblick erfara en känsla af frid och lycka, man vore frestad att föreställa sig, att sorger, lidande och elände måste vara bannlysta från en så härlig trakt — men taflan saknar lika litet som de flesta andra ej sina mörka skuggor. På en kulle ligger en liten — fästning, erinrande om strid och blodsutgjutelse, och huru pittoreskt dess läge än må vara, kan man dock icke undgå att erfara liksom en känsla af missräkning vid dess åsyn — en känsla, hvilken ingalunda mildras, då man erfar, att de stora, hvita, vackra byggnaderna der bredvid äro — kaser- ner. Att platsen, oaktadt sitt sköna och tilldragande yttre, likväl icke är helsosam, derom bär den långa hospitals- och lazaretsbyggnaden vittne och om det- samma vittnar äfven den stora dödligheten bland de europeer, isynnerhet missionärerna i dess omgifning, Leicester Regent, Kiskey, Wilberforce m. fl.

Dessa upplysningar meddelades mig af min vän kaptenen, under det att »Anna» småningom gled fram öfver Sierra Leones sakta lekande vågor. Sierra Leone kallas den hafsvik, vid hvilken Freetown är belägen och till hvilken åtskilliga små floder, såsom Rokelle och Port Logo, nedföra vatten från bergen.

Ankaret fälldes och snart låg »Anna» stilla i den underbart sköna viken. Allting var behagligt, utom — hettan. Denna var åtminstone midt på dagen så odräglig, att kaptenen dagligen flera gånger måste låta öfverspola hela fartyget med vatten, så länge vi befunno oss i dessa trakter. Denna mera än tropiska värme är tillräcklig förklaringsgrund till den stora osundheten och dödligheten.

Först mot aftonen kunde vi gå i land och jag hade den glädjen att vara bland de få, somingo följa. Luften var då något afkyld, så att jag var i stånd att mera njuta af hvad jag såg. Medan kaptenen träffade aftal med några nakna individer af ett folk, som kallas »krus», att dessa följande dagen skulle utföra det på grund af hettan för europeer omöjliga arbetet att förse »Annas» vattenhållare med nytt för- råd, ströfvade jag omkring på Freetowns gator bland

en besynnerlig menniskomassa af alla möjliga folk, både de som begagna kläder och de som icke ens skylasig med fikonlöt. Pelle hade till en början varit i mitt sällskap, men jag förlorade honom snart ur sigte och måste på egen hand uppsöka ett s. k. apotek, der jag för tredubbla värdet tillhandlade mig en half kannarens och oförfalskad sprit. Derefter beslöt jag återvända till hamnen, för att icke försumma det ögonblick, då kapten Krohn ville återvända ombord, hvilket naturligtvis måste ske före nattens fullständiga inbrytande, enär det skulle hafva varit förenadt med nästan öfverstigligen svårigheter att i detta afrikanska samhälle erhålla någon duglig bostad.

Då jag anlände till hamnen, hade kaptenen ännu icke infunnit sig. Ett par af våra matrosar, som redan hade uträttat sina göromål i staden, stodo vid den plats, der vår skeppsbåt låg förtöjd. Deremot var Pelle ännu icke synlig och ingen visste hvar den slyngeln fanns. En af matrosarna hade sett honom stå och begäpa en till salu utbudet äpa, men derefter hade ingen blifvit varse en skytt af honom.

Jag slöt mig till matrosarna och fann mig ganska road af deras osminkade förvåning öfver de nya och underliga ting, som öfverallt mötte deras nyfikna blickar.

»Se», utropade en, »den der mannen, som paraderar i den vida, brokiga mössan och de säckliga byxorerna! Hvad trön I, att det kan vara för en karl? Min sann har han icke en skramlande sabel vid sidan! Vid alla bottenrefvade märsssegel, det är säkert en mycket rik man.»

»Det är en s. k. fulah», svarade jag, som förut erhållit denna upplysning af kaptenen. »Det är en särskild folkstam, som anser sig vara mycket bättre än de nakna »krus», ehuru de oftast hafva förväfvat sin rikedom genom slafhandel.»

»Då borde de hängas allesammans», menade den andre matrosen.

»Ähja», svarade jag, »om engelsmännen eller amerikanarne gripa dem på bar gerning, så lära de icke

hålla hvarken ransakning eller dom med dem, utan direkt befordra dem upp under rånocken på sina örlogsmän.»

Den ifrågavarande »fulah» tycktes med stort intresse taga vårt ståtliga skepp i betraktande. Han gick några slag fram och tillbaka, under det att hans ögon oupphörligt mönstrade »Anna» ända från vattengången upp till vimpeln på masttoppen. En annan karl af samma folkstam nalkades honom och hviskade några ord i hans öra, hvarvid han ifrigt pekade på vårt fartyg. Den förste nickade belåtet, hvar efter båda med gravitetiska steg aflägsnade sig inåt staden, bland hvars folkmängd de snart gjorde sig osynliga.

Fem minuter senare såg jag dem återvända. De medförde då en tredje fulah, hvilken var ännu ståtligare utstyrd än de båda andra. Hans blå benkläder voro af en ännu mera oerhörd och ohygglig vidd, hans hufvudbonad var ännu brokigare, ännu mera turbanlik, och hans korpsvarta ansigtshy var ännu mera smord och glänsande, än de båda andres. Under lifliga åtbörder utpekades nu för den senast anlände ett föremål ute på vattenytan, och hvilket detta föremål var, derom kunde intet tvifvel uppstå, ty med undantag af ett engelskt barkskepp och en spansk skonare, som lågo i en helt annan riktning, än den af de båda fulahs utpekade, fanns på hela viken intet annat synligt föremål än »Anna».

De tre negerernas beteende väckte min förvåning. Kunde det vara nyfikenhet, som föranledde dem till detta uppförande? Var det förvåningen öfver vårt skepps storartade dimensioner, dess prydliga former eller dess vackra tackling? Icke troligt, ty då Free-town årligen besökes af en mängd sjöfarande af alla nationer, kunde jag icke förutsätta, att dessa på samma gång hemska och löjligen karlar aldrig förut skådat ett så stort eller vackert fartyg. Men hvarför betedde de sig då så underligt? och hvarför hade de tillkallat denne af högfärd »pösande» neger? Det var mig icke möjligt att på ett tillfredsställande sätt för-

klara detta, och jag fick icke heller tid till att begrundade saken, emedan ett annat uppträdde plötsligt tilldrog sig min uppmärksamhet.

Jag nämnde nyss, att Pelle hade spårlöst försvunnit från oss i den folkrika staden. Nu uppenbarade han sig hastigt, men, min Gud! under hvilka förhållanden och i hvilket tillstånd!

En hojtande, larmande och på alla möjliga andra sätt bullersam folkhop trängde sig fram genom mynningen af en närbelägen gata och utbredde sig på hamnplatsen. Till en början förstod jag icke hvad som förorsakade detta vilda upplopp. Hela scenen föreföll mig såsom ett uppträdde af rasande afgrundsandar, ty det var idel svarta, ohyggliga negergestalter, som under djerfva språng och ohyggligt skrån surrade omkring en för mig obekant medelpunkt, hvars tillvaro jag endast genom periferiens kringgående rörelse kunde konstatera. Detta okända, mystiska centrum befanns slutligen vara vår vän Pelle, hvilken här tycktes hafva råkat i en svårare förlägenhet, än till och med vid de tillfällen, då understyrmannen öfver honom urladdade sin vredes väldiga åskor.

Jag öfverlade redan med de båda matroserna om den frågan, huruvida vi borde skynda vår vän Pelle till hjälp eller icke, ty vi insågo, att han på något sätt var i fara och i behof af bistånd, då vi blefvo befriade från hvarje verksamt inskridande, derigenom att kaptenen anlände till platsen och utan långt betänkande kastade sig in bland hopen, som med en viss respekt drog sig undan för den djerfve kaptenen. Det oakadt närmade vi oss skyndsamt för att vara våra landsmän till bistånd, i den händelse det skulle blifva af nöden.

Kaptenen kände dessa negermenniskor, ty han hade varit i Freetown åtskilliga gånger. Han visste således, att både »krus» och »fulahs» tala engelska, eller åtminstone någorlunda begripa detta öfver hela världen kända språk, emedan negrerna här dagligen sammanträffa med menniskor af engelsk härkomst, och emedan Old Englands tungomål här, liksom i de chi-

nesiska kuststäderna, klingar i hvarje gathörn, för så vidt man kan om detta föga klangfulla språk begagna ett sådant uttryck. Kaptenen visste vidare, att både »krus» och »fulahs» älska bränvin mera än lifvet, ja till och med mera än de mest förföriska ögonkast af den mest behagfulla svarta skönhet. På dessa båda grunder byggde nu Krohn sin plan till Pelles befrielse och lyckades fullkomligt att genomföra den. Han tilltalade dem på engelska:

»Hvad nu, godt folk! Hörden I icke, att jag nyss utlofvade ett halft mått bränvin åt den, som fångar mig en hane af pisangätarefogeln *)? Hvarför försummen I att försöka förtjena denna belöning?»

Folkskaran tystnade och blef stillastående. Tydligt begundade de hvad de hört och voro villrådda i fråga om hvad de borde företaga sig. Ett halft mått bränvin var för dessa fattiga, men på starka drycker begifna varelser en hel rikedom. Kaptenens påfund var därför ganska lyckligt, och fastän han kunde vara förvissad om att följande dag få mottaga flera pisangätare, än han hade lust att med bränvin betala, så ledde det dock för ögonblicket till Pelles befrielse ur den ögonskenliga fara, hvori han sväfvade.

Först såg man en lång och mager »krus» skilja sig från hopen och ljudlöst smyga bort. Ett ögonblick senare följde tre eller fyra andra hans exempel, till dess slutligen hela hopen befann sig i upplösnings-tillstånd, i det att hvar och en sökte blifva den förste, som hunne ut på landsbygden, på det att han äfven måtte blifva den förste att till kapten Krohn hemföra bytet och undfå den utlofvade belöningen. Slutligen återstod ingen annan än Pelle, och han visade ingen åtrå att följa de andra eller täfla med dem.

Pelles yttre var i förfärlig oreda. Mössan hade han tappat, hans sjömanströja var söndersliten och liknade en tiggares lumpor. Håret nedhängde i oordning

*) *Musophaga violacea*, en fogel, som lefver i dessa trakter. Hans kropp och vingar äro svarta med ett blått skimmer, hufvudets tjädrar äro olivfärgade och hans näbb är orangegul, något upphöjd vid roten.

i pannan, den del af håret nemligen, som icka fann det mera behagligt att resa sig på ända. Mera ömklig än Pelle i detta ögonblick var skulle knappt en af sin rival besegrad tupp vara till att skåda. Ja, Pelle var till den höga grad slagen med häpnad, att om styrman Petersson i detta ögonblick hade varit närvarande och kunnat säga »resonira» eller »rispekten», skulle Pelle icke hafva egt qvar så mycket af sin vanliga tvärsäkerhet, att han kunnat lära styrmanen, att han borde i stället uttrycka sig »resonära» och »respekten» — och när det hade kommit så långt med Pelle, då var det blott föga qvar af hans gamla menniska.

»För alla bolinor och spygattar, Pelle», sade kaptenen, »hvar har du varit, hvad har du tagit dig till och huru har du kommit att falla i händerna på det der packet?»

»Jesses, kapten . . .» Pelle hade gråten i halsen, så att han icke förmådde tala.

»Nå, ombord med dig nu, innan det svarta sällskapet kommer tillbaka! I morgon få vi väl veta hvad de ville dig.»

»Jemine, kapten . . .»

»Inga historier nu, utan i båten med dig! Ser du inte, huru de der båda engelsmännen betrakta oss? Låtom oss undvika skandal! Kom nu, Pelle!»

Men Pelle gick icke. Han var utom sig och det var omöjligt att få honom ur fläcken, förr än två matroser togo honom under armarna och mot hans vilja förde honom ned i båten, hvilken snart lade ut från land och snabbt förde oss ut till fartyget.

Kaptenen hade just med handen gripit i fallrepet för att svinga sig upp på däck, då Pelle rusade upp med ett vildt skri och en oförsigtighet i sina rörelser, hvilken nära nog hade förorsakat skeppsbåtens kantrande.

»Hvad nu? Hvad är det, Pelle?» frågade kaptenen.

»Jesses, kapten . . . min klocka! Hu!»

»Har du förlorat ditt ur, min gosse, så lär du

nog aldrig få det igen», sade Krohn kallt, hvarefter han raskt svingade sig upp på fartygets däck.

Gråtande beträdde Pelle denna gång »Annas» däck och först följande morgon hade han lugnat sig så mycket, att det var oss en möjlighet att ur hans egen mun få höra beskrifningen om hans äfventyr den föregående aftonen och inhemta upplysning om orsakerna till hans ovänskap med de svarta.

Enligt den berättelse, han nu afgaf, hade han af en fulahqvinna tillhandlat sig en liten lustig apa, hvilken helt vänskapligt hade intagit sin plats på hans axel, och han hade just för afsigt att med den lustiga varelsen begifva sig ned till båten, då han plötsligt blef antastad af en naken »kru», hvilken under de mest hotfulla åtbörder ville taga apan ifrån honom, påstående på dålig engelsk dialekt, att djuret hade blifvit honom fränstulet. Förgäfves dundrade Pelle och slog omkring sig med alla en sjömans kraftord, förgäfves uppbjöd han hela sin förmåga att på felfritt småländskt tungomål bevisa, att han hade köpt den af en artig qvinna, hvilken var utstyrd i en grannlåt, som Pelle noggrannt beskref. Antingen förstod den oförsynte karlen icke ett ord småländska eller också var han en fulländad skurk och Pelle var lika böjd att tro det senare, som jag är benägen att tro det förra. Nog af, den välsignade »krun» skrek och Pelle orerade, och båda skötte detta sitt göromål så oklanderligt, att inom fem minuter en stor skara nakna eller halfklädda korpsvarta individer voro samlade omkring dem. Nå, på det hela taget hade detta varit mera glädjande än sorgligt, mera tillfredsställande för Pelles fåfanga än nedslående för hans småländska sinne, om denna nyfikna hop blott hade inskränkt sig till att tyst och overksam, eller på sin höjd genom hyllningsrop åt segraren vara vittne till striden, ty en strid blef det verkliga, en strid, i hvilken icke kunde vara tal om något fredsfördrag, förrän seger och nederlag hade enligt näfrättens lag afgjort frågan om apans rätte egare. Den nyfikna hopen ställde sig emellertid snart på sin landsmans sida, ehuru och kan-

ske just emedan han var naken liksom de sjelfve. Någon vördnad för Pelles civilisation hade de således icke, men de hade en så mycket större kärlek till hans löseghedom, särskildt den lysande urkedjan. Det hade redan lyckats dem att eröfra både kedjan, uret och apan, innan kaptenen kom Pelle till hjälp och lyckligt räddade åtminstone hans unga lif. Så länge vi kvar-lågo i Freetowns hamn, råkade Pelle i fullt raseri vid åsynen af en »kru», en »fulah» eller till och med en beskedlig »mandingo».

Knappt hade det hunnit blifva full dagar denna morgon, förrän ett halft dussin »krus» visade sig i en båt, som lade till vid »Annas» sida. Få ögonblick derefter hade negrerna med otrolig vighet klättrat upp på däck, der de under oupphörligt vaggande fram och tillbaka med sina ulliga hufvuden och under lifliga gester, samt ett oafåtligt hoppande omkring på däckets tiljor sökte förklara för den leende kaptenen, hurusom den ende pisangätare, som en af dem bar, hade blifvit fångad af dem *alla* gemensamt, hvarför de också gjorde anspråk på att få *hvardera* ett halft mått bränvin. Denna logik roade visserligen kaptenen ganska mycket, men han kunde icke erkänna dess juridiska giltighet, utan affärdade de närgångna varelserna med det enda halfva mått, som han utlofvat. Om Pelle hade fått råda, skulle de i stället hafva bekommit — något annat. Då »krus» väl voro borta, erhöll Pelle pisangätaren för sin räkning, men förmodligen tyckte han, att den magra fogeln var en alltför ringa ersättning för hans förlorade ur, ty med en åtbörd af raseri kastade han pisangätaren ned i Sierra Leonas djupblåa vågor.

Emellertid arbetare »krus» hela dagen med att tylla vårt vattenförråd, men då, enligt negrernas upp-gift, vattnet måste hemtas ett godt stycke utanför Freetown, gick arbetet icke fort och det var redan sent på qvällen, innan det var fullbordadt. Derför beslöt kaptenen att tillbringa ännu en natt i den in-bjudande hafsviken och först följande morgon lätta ankar och styra söderut. Dock tror jag, att om Krohn

hade kunnat förutse de tilldragelser, som skulle tima denna andra natt, skulle han, så snart vattenförrådet blifvit förnyadt, genast hafva gått under segel. Sedermera har jag nästan fattat den öfvertygelsen, att den långsamhet, hvarmed »krus» arbetade, hade sin grund i en till vårt förderf uttänkt plan.

Detta vårt äfventyr förtjenar emellertid sitt eget kapitel.

TOLFTE KAPITLET.

Nattmörker och nattliga ljud. — Något om olikheten mellan de svarte i Freetown. — Pelle såsom språkforskare. — Huru vetenskapen genom Pelle riktades med den intressanta upptäckten, att negrerne i Afrika icke förstå hvarken småländska eller stockholmska. — Hvad som rätteligen bör förstås med »stockholmspråk». — Hvad »dnalknabfargmodekir» är för något. — Gåta: »hvar händer det att, fyra (4) personer äro från åtta (8) konungariket? »Svar: »I Freetown». — Det hemlighetsfulla angreppet. — Hvad jag denna natt fick upplefva. — En fruktansvärd strid högt från däck. — Jag är nära att försvifa. — Huru negern slutligen blef hängd i stormärsråns perter.

Mörkret hade inbrutit — detta tropiska nattmörker, hvilket är djupare och hemlighetsfullare än det, hvarvid vi nordbor äro vande. Sakta plaskade de sällan hvilande vågorna mot skeppets sidor och utöfvade genom sitt enformiga ljud nästan en söfvande inverkan på oss sjömän, som hade första nattvakten ombord. Öfver den nästan lugna hafsviken hördes från land perlhönans gendomliga skrik, som hon höjde från något

trääd på stranden och som hade en viss, ganska obehaglig likhet med filandet af en såg. För öfrigt var allting tyst och stilla. I Freetown hade alla innevärnare gått till hvila eller det såg åtminstone så ut, ty intet ljud af rörelse på gatorna nådde våra öron och på intet ställe syntes något ljussken. Mörkret var dessutom så tjockt, att det icke var möjligt skilja stranden från vattenytan.

De enda varelser, utom den evigt skrikande perlhönan, hvilka voro vakna, tillhörde myggornas förargelseväckande slägte, som öfverallt är framme och öfverallt är människoslägtets plågoris — öfverallt nämligen der icke kölden tvingar dem att dö eller gömma sig undan, om de vilja undgå att blifva blåfrusna om näsan och få frostsador på tårna. Den tropiska natten var visserligen icke varm, men då det fördras en riktigt nordisk vinter för att qvåsa de små djuren, så brydde de sig naturligtvis föga om termometerns sjunkande under natten här i den heta zonen, utan lefde ett muntert lit oafbrutet under nästan hela den mörka delen af dygnet.

Jag tillhörde första vakten, jemte öfverstyrman Petersson, Johan Glad och några andra matrosar. Alldenstund fartyget befann sig i hamn och låg för ankar på ett vatten, som var så lugnt, att »Anna» hvarje ögonblick låg på fullkomligt rät köl, tycktes ingen fara vara för handen och vakthållandet således egentligen öfverflödigt. Vi vore därför icke särdeles uppmärksamma, utan sutto eller lågo samtalande på däck. Petersson var den ende, som emellanåt gjorde ett slag kring fartygets reling, och hvarje gång han hade afslutat en sådan rund, brummade han något om den becksvarta natten, hvilken icke vill tillåta en ärlig sjöman att skåda omkring sig.

Vårt samtal vände sig, såsom naturligt var, nästan helt och hållet kring de många egendomligheterna i denna afrikanska stad, hvilken engelsmännen helt vårdslöst kastat hit, för att sedan nästan helt och hållet lemna den åt sig sjelf, att på egen hand tillgodogöra sig de småsmulor af engelsk civilisation, som blifvit kvar och

för kommande släkten kunna utvisa stadens härkomst. Ehuru Freetown kan skryta af engelska anor, är den nu nästan helt och hållet i de svartes händer, och de européer, som hafva mod att bo här, äro ganska få.

Så ungefär yttrade sig öfverstyrmannen, och en matros inföll:

»Men säg mig, styrman, huru kommer det till att man kan märka så stor skillnad mellan de svarte sjelfva här?»

»Huru så? Aro icke alla lika svarta?»

»Jo, det kan jag icke förneka, men både nu och de båda gånger, då jag förut varit här, har jag iakttagit, att somliga äro nakna som en fiskarebåt utan segel, andra åter äro utstyrda i antingen tarfliga eller högst lysande drägter. Likaledes har jag märkt, att de svarta tala en mängd olika språk, så att de stundom hafva svårt nog att förstå hvarandra. Det är en riktig babylonisk förbistring.»

»Ja», inföll Pelle, som också var med och af hvars spasmodiska rörelser med kroppen (han satt nemligen vid min sida) jag en lång stund hade förstätt, att han brann af begär efter att få yttra sig, »ja, allt hvad som rörer språk och tungomål, det är just min sak, det vet nog styrman, som jag ofta har rättat, när han på ett rasande sätt uttalat det eller det krångliga ordet. Naturligtvis begagnade jag tillfället i går afton, då jag var inne i staden, till att närmare undersöka hvad språk de talade. Först tilltalade jag en på småländska språket, men fastän jag uttalade det alldeles lika korrekt som skolmästaren derhemma och så som jag sjelf hört det talas på Vernamo marknad, så begrep det svarta nötet icke hvad jag sade, utan . . .»

En allmän skrattsalva belönade och afbröt Pelles berättelse. Hade det icke varit så mörkt, skulle man säkert hafva sett Pelles ansigte skinande af förtjusning öfver detta högljudda bifall! Nu kunde vi icke urskilja hans drag för mörkrets skull, men vi fingo i stället njuta af fortsättningen af hans beskrifning om hans språkforskningar.

»Ja», sade Pelle, »var det icke ett nöt? Nå, tänkte jag, så må jag försöka med stockholmska då?»

»Hvad sade du då, Pelle?» frågade jag.

»Du dumme! Jag sa' naturligtvis »fröken» till de gamla käringarna och »fru» till de unga flickorna och se'n sa' jag »domm» till allesammans, när jag på småländska skulle sagt »de». Ser du, deri består hela konsten! Det är stockholmska.»

»Nå, förstodo de stockholmska?»

»Ne-nej, det gjorde de inte», sade Pelle, »men så försökte jag med engelska?»

»Hvad?» utbrast jag förvånad. »Kan du engelska, Pelle?»

»Ja visst kan jag det. Hvad kan icke jag? Jag sa' *very vell* till dem, för jag tänkte att engelska måste de väl förstå.»

»Nå, och de svarade?»

»Dnalknabfargmodekir.»

En ny skrattsalva belönade Pelle.

»Jag vill aldrig mera refva ett segel eller splitsa ihop ett tåg, om jag förstår, hvad det der skall betydada», utropade Johan Glad.

Pelles anletsdrag företedde i detta ögonblick säkerligen ett uttryck af smicker och egenkärlek, men mörkret hindrade oss att njuta af denna lustiga syn. Den slyngeln var nu i farten med att skryta och ingenting i världen, icke ens en plötslig orkan eller understyrmannens brinnande ögon, skulle hafva förmått hejda honom.

»Sen I», fortfor han, »jag studerade mig noga in i förhållandena och kom till det resultat, att när fyra personer mötas i denna stad, så äro de från minst åtta konungariket, ty värre förbistring har jag aldrig hört.»

Änyo åstadkommo Pelles ord ett utbrott af skratt. Den hederlige gossen var sjelf den som skrattade både lifligst och längst. Ännu hörde man ekot af Pelles röst svara i bergens hemlighetsfulla gångar och gömslen på stranden, då vi plötsligt varseblefvo en raket, som å landsidan uppskickades. Den uppsteg såsom en klart lysande, skarpt begränsad stråle, och när den

håde uppnått sin högsta punkt, exploderade den med en hörbar knall och utspridde ett skönt regn af eldgnistor, hvilka med blixstens hastighet slungades i alla riktningar, lyste en stund och försvunno.

»Hvad i alla märsssegels namn skulle det betyda?» utropade en af matroserna.

Ingen af oss kunde gifva besked derom, ehuru vi visserligen försökte att gissa oss till sanna förhållandet. Dock skulle det icke dröja särdeles länge, innan vi skulle erhålla visshet i saken.

Öfverstyrmannen hade stigit upp och förnyade sin rund kring däckbet. Knappt hade en minut förflutit, sedan han lemnade vår krets, då plötsligt en varm och brännande andedräkt kändes på min hals, der jag satt med ryggen vänd mot hafvet på en hög af sammanlagda segel. Ett buller af den mest egendomliga beskaffenhet nådde derefter mina öron från däckstiljorna framför mig, och då jag lyssnade, förnam jag, att samma ljud upprepades likt ett eko från alla trakter af fartygets däcksyta. Detta ljud liknade det som uppkommer, då man barfotad hoppar ned på ett golf från ett högre föremål. Det var ett tisslande, »dumpande», i högsta grad obehagligt ljud, hvilket medförde en nästan hemsk fasa. Jag rusade upp och stötte dervid mot en mensklig varelse, men om det var en af mina kamrater eller någon annan, det förmådde jag icke afgöra, ty jag stannade icke för att fråga honom om hans namn, utan skyndade mig bort till trappan, som förde ned till kaptenens kajuta, emedan jag ville underrätta honom om den hemlighetsfulla faran. Men äfven vid luckan törnade jag emot en menniska och emedan jag denna gång kände mig före med handen och vidrörde en naken människokropp, drog jag mig lika hastigt tillbaka, som jag kommit, sägande vid mig sjelf:

»Antingen hafva de tillslutit luckorna, så att kaptenen och besättningen äro fångar, eller också hafva de redan mördat dem på deras hviloläger. Det är bäst, att jag försöker dölja mig någonstades.»

Sedan jag fattat detta kloka beslut, smög jag mig bort till styrbords vanter och satt snart uppe i tacklaget.

Hvad som hade blifvit af mina kamrater, om de lefde eller voro döda, det visste jag icke, men jag tyckte mig i detta ögonblick höra halfqvädda nödrop från däck och jag anade det värsta.

Hittills hade icke ett enda ljud gått öfver de hemlighetsfulla varelsernas tunga, hvilka så plötsligt och oväntadt hade gjort sig till herrar öfver vårt fartyg. Men knappt hade de halfqvädda nödroppen tystnat, förrän inkräktarne upphörde att smyga omkring såsom kattor och under iakttagande af den djupaste tystnad. Liksom genom ett trollslag sattes på en och samma gång så många tungor i rörelse, att ett surrande ljud, liksom från en bisvärm, uppsteg från däcket till den höjd, hvarest jag befann mig, stående på stormärsrån och fasthållande mig i tågverket. Bland detta surrande urskilde jag emellanåt ljud, hvilka hade stor frändskap och likhet med Pelles:

»Dnalknabfargmodekir».

Detta genom Pelle för mig icke obekanta sätt att uttrycka sina tankar öfvertygade mig fullkomligt angående hvilket svar jag borde gifva mig själf på den frågan, hvad det mände vara för folk, som på detta nedriga sätt hade bemäktigat sig vårt skepp. Det var tydligen negrer, »krus», »fulahs», »mandingos» om hvarandra. Nu erinrade jag mig lifligt uppträdet med de tre fulahs den afton, då jag varit i land. Jag påminde mig huru nyfiket de hade betraktat vårt fartyg från alla sidor, huru de för hvarandra utpekade vissa delar af skeppet, som väckte deras synnerliga förvåning och belåtenhet. Jag erinrade mig vidare huru trögt »krus» hade arbetat, den långsamhet, hvarmed de ombesörjt fyllandet af våra vattenfat. När jag nu gjorde en summa af allt detta, kom jag till ett resultat, som i början förvånade mig själf, men icke desto mindre öfvergick från ett blott antagande till orubblig visshet. Se här mina tankar!

Då de tre fulahs, männen i de oerhördt vida och

med otaliga veck prydda blåa benkläderna, den der af tonen hedrade vårt fartyg med sin uppmärksamhet, uppgjorde de säkerligen planen till att göra sig till herrar öfver detsamma. Kapten Krohn hade (medan han lefde, hade jag så nära tillagt i mina tankar) berättat mig, att frigifne eller befriade negrer ofta sjelfva blifva slafhandlare och med kallt blod bringa sina i frihet födda landsmän i slafmarknaden. De köpa sig ett fartyg eller de stjäla det, om de kunna. Detta fartyg bemanna de med svarta, vilda sällar af samma skrot och korn som de sjelfva, hvarefter de segla utefter kusten, landstiga och tillfångataga den likaledes svarta befolkningen i byarna på stranden. Jag insåg, att vårt fartyg, vår präktiga »Anna», som vi alla älskade, nu skulle i dessa svarta mäns händer tjena ett så rysligt ändamål. Att »krus» arbetade så vidunderligt sakta under dagens lopp, det skedde naturligtvis efter öfverenskommelse med de tre fulahs, hvilka derigenom afsågo och verkligen lyckades att fördröja vårt afseglande så, att vi ännu lågo qvar utanför Sierra Leones kust på hafsviken af samma namn den natt, som af de tre löjligt utstyrde negrerne blifvit utsedd till dådets verkställande.

Oväsendet, skriket och hoppandet fortforo en god stund dernere på däck, då slutligen en röst, starkare än de öfriga, höjde sig och yttrade något med en ton, som utvisade att det skulle vara ett kommandoord.

Och hvad sade han?

Naturligtvis: »Dnalknabfargmodekir» eller någonting, som liknade detta i tonfall och välljud. Jag kan emellertid icke så noga utreda den saken, ty tillfället var just icke särdeles väl valdt till anställande af språkstudier. Hade deremot Pelle lefvat — jag begrep icke, hvarför jag ovilkorligen tänkte mig honom såsom död — så skulle han hafva mera korrekt än jag kunnat återgifva negerns ord.

Inom få ögonblick var det tyst och stilla på däck, men i samma mån, som bullret der nere aftog, började det blifva lif och rörelse uppe i tacklaget. De svarta ohyggliga gestalterna krälade omkring öfverallt. Snart

hunno de upp till mig och jag hade endast mörkret och min själsnärvaro att tacka för, det jag undgick att blifva upptäckt.

»Ah, de vilja lossa seglen», tänkte jag. »Godt, det är bäst att tjuta med vargarna, då man råkat in bland dem.»

Och utan dröjsmål började jag lossa stormärsseglet. Två eller tre negrer — jag kunde icke i mörkret fullkomligt noga räkna dem — kommo mig till hjälp och vi arbetade i broderlig sämja, fastän vreden brann i mitt bröst och ehuru min vådliga ställning kom mitt hjerta att klappa fortare och hårdare än vanligt. Snart var märsseglet utspändt för vinden, och samtidigt hade äfven de öfriga seglen blifvit iordningställda. Ankaret hade man troligen redan vindat upp med tillhjälp af brottspelet, ty knappt voro seglen utspända förrän fartyget med en tung suck började vända ut mot hafvet.

Nu visade sig ett ljus på afstånd i den riktning, der det engelska barkskeppet borde haft sin plats. Jag tyckte, att detta ljus, som uppenbarligen tillhörde en skeppslykta, flyttade sig framåt i riktning mot oss.

»Om jag blott vågade ropa», tänkte jag, »skulle detta barkskepp måhända kunna hjälpa oss.»

Men jag vågade icke ropa och dessutom inträffade snart på närmare håll något som tilldrog sig min odelade uppmärksamhet och kräfde hela min själsnärvaro.

Den neger, som varit mig närmast, medan vi utspände seglet, hade troligen börjat ana, att jag icke tillhörde hans stam. Troligen delade han med de flesta vildar förmågan att i mörkret se skarpare, än en menniska med hvit hudfärg och större civilisation. Alltnog han närmade sig mig och vidrörde mig inom få sekunder med sina illaluktande händer. Säkert fann han genom denna ytliga undersökning sina misstankar bekräftade, ty han grep mig i strupen, under det att han mellan de till och med i mörkret glänsande hvita tandraderna mumlade det eviga »Dnalknabfargmodekir», hvilket nu så länge och så ofta nått mina öron, att det försakade mig verklig trötthet och leda.

Jag var ung, temligen vig och ovanligt stark för min ålder. Den styrka, som jag aldrig hade dristat använda under mina kampanjer mot Sara Lisa Pålman, hade jag här ett godt tillfälle att pröfva. Jag beslöt att försvara mig och detta så mycket hellre som det gällde mitt lif. Åtminstone ville jag sälja mitt lif så dyrt som möjligt. Befallande mig i Guds hand till kropp och själ, egnande en kärleksfull tanke åt mina okända föräldrar och min egen Alma, började jag striden.

Med svårighet betriade jag min strupe från negerns hårda grepp. Nu voro vi i jemngod belägenhet.

Det är lättare att föreställa sig än att beskrifva den strid, som här utkämpades uppe under stormårsseglet. Detta uttryck är berättigadt — det var verkligen under eller till och med i detta segel, som vår strid utkämpades, ty vi stodo med fötterna på den nedanför varande rån och våra kroppar kringsveptes af den vind, som tyllde stormårsseglet. En rund, smal rån är en föga lämplig stridsplats. Huru lätt kan man icke förlora fotfästet och då — är det slut. Dessutom måste vi båda fasthålla oss vi tågen med ena handen, hvarigenom våra kroppar fingo en lutande ställning öfver däck. Vi hade hvardera således blott en arm fri och med denna måste vi föra striden. Dessutom hade negern framför mig den fördelen, att han fick använda den högra handen, medan deremot jag måste strida med den venstra, som var betydligt svagare.

Båda bemödade vi oss att störta motståndaren ned i däck. Emellertid gaf rån i någon mån vika för hvarjegang vi med kraftiga tag och väldiga ansträngningar sökte draga hvarandra ned. Stundom utdelades äfven bastanta knytnäfsslag, men det var blott under de hvilostunder, som vi emellanåt måste unna oss. Tågen, i hvilka vi höllo fast, voro visserligen hårdt spända, men likväl kunde de icke helt och hållet motstå den

tryckning, som uppstod, då vi sökte blifva hvarandra öfvermäktiga. De gånge efter, hvarigenom afståndet förökades mellan rån, der vi stodo, och tåget, i hvilket vi fasthöllo oss. Mången gång under denna fruktansvärda strid var jag på grund häraf nära att förlora fotfästet, med jag lyckades alltid undgå denna fara.

Det förvånade mig, att negern icke genom ropande sökte påkalla hjälp från den nu på däck församlade skaran, ty han borde hafva insett, att jag skulle varit ohjelpigt förlorad, om blott en enda hade kommit honom till hjälp. Men troligen insåg den svarte röfvaren, att hans röst skulle förklingat ohörd såsom »ens ropandes röst i öknen», enär ett bedöfvande larm uppsteg från däck. Han nöjde sig därför med att understundom, dock icke högre än att det blott kunde förnimmas af mig, utstöta sitt:

»Dnalknabfargmodekir.»

Redan var min sjömanströja söndersliten, redan var mitt ansigte betäckt med bulnader, redan var min högra arm (den, med hvilken jag fasthöll mig) så maktlös, att han började domna bort, redan såg jag det ögonblick nalkas, då jag skulle störta ned i däck, redan var tåget, hvori jag fasthöll mig, nästan sönder, sargadt af min krampaktigt slutna hand, redan var seglet söndersparkadt af våra fötter och redan flögo spillror från rån, hvilka mina grofva, jernbeslagna stöflar lösslagit, ned på däck och jag började allvarsamt frukta, att den genom den dubbla tyngden af det spända seglet och två oafbrutet i häftig rörelsevarande menniskor kunde brista — då varseblef jag, att min motståndare under en kort paus framtog något föremål ur den gördel, hvarmed hans länder voro omgjordade, och jag ansåg mig fullkomligt förlorad, enär jag anade, att detta föremål var en knif eller något annat mordvapen. Jag var nära att i denna försvifade belägenhet skynda ut på ändan af storrån och kasta mig i hafvet.

Skeppet hade emellertid under denna strid, hvilken försiggick obemärkt af negrerna på däck, hunnit

sluta sin vändning och redan börjat röra sig ut mot hafvet. Denna omständighet var emellertid ett hinder för utförandet af nyssnämnda afsigt att kasta mig i vattnet. Min mening var nemligen att försöka simma i land, men under stridens hetta hade jag icke haft tillfälle att gifva akt på tidens flykt — jag visste således icke, om icke »Anna» redan var så långt från land, att det skulle blifva mig omöjligt att uppnå stranden. Dessutom beherrskades jag af två tankar, hvilka med bindande nödvändighet fasthöllo mig der jag stod. Den ena var tanken på mina föräldrar, den andra var tanken på fartyget — besättningens öde vågade jag icke tänka på. Huru? Skulle jag verkligen gå ur lifvet, utan att hafva sett dem, som gifvit mig lifvet? Skulle jag dö, utan att hafva tryckt dem till mitt hjerta, utan att hafva af deras mun hört ett välsignelsens ord? Det finge icke ske! Nej, Gud skulle icke tillåta, att det skedde! Jag måste blifva kvar på min post och kämpa för lifvet. Och fartyget? Skulle jag öfvergifva det, lemna det i de svartas händer utan att våga ett försök till dess återeröfring? Kunde icke en lycklig tillfällighet bereda framgång åt ett sådant försök? Visserligen! »Nå», slöt jag, »då är det bäst att ännu en gång göra ett anfall mot min svarta fiende.»

Men huru? Hvad skulle jag företaga? Min ställning var sådan, att jag hvarje ögonblick måste frukta för att utan min fiendes åtgärd falla ned. Ingen tid att förlora!

»Ha», tänkte jag, »om jag skulle försöka att hänga den krabaten i märssegelrånns perter. Om jag blott hade tillräckligt starkt snöre! Tyst! Der har jag ett i fickan. Det var ämnadt att användas vid sammansplitsningen af en bland bardunerna, men nu måste det rädda mitt lif och förpassa min fiende in i negrarnas evighet. En rännsnara! Se der är en, som håller i alla väder! Nå, nu upp i en af springstopperna med den. Så der ja! Det gick förträffligt. Se så, nu är jag redo. Ah, du är i ordning, du också,

ser jag! Och du har en knif i handen, lång som de israelitiska presternas offerknifvar. Nå, det gör ingenting. Så der ja!»

Och vi rusade åter till strids. Han hade knifven i sin hand och jag hade snaran. Hvilken skulle väl segra? Och hvilken af oss skulle i nästa ögonblick vara ett lik?

Negerns hugg träffade mig i sidan, men det var lyckligt, att det blott upprispade huden och att knifven, utan att tillfoga mig någon nämndvärd skada, gick ut genom sjömanströjan litet närmare ryggen.

»Nå, nu är det min tur», ropade jag högt, säker om att icke höras på däcket, der bullret ännu oförminskadt fortfor. »Der har du betalning för knifstynget.»

Inom ett ögonblick låg snaran om hans hals, jag drog åt med användande af all min styrka och karlen släppte knifven i däcket, i samma ögonblick som han sjönk tillsammans. Handen släppte tåget och fötterne förlorade sitt fäste på rån. Jag hade vunnit seger.

TRETTONDE KAPITLET.

Jag fattar det djerfva beslutet att försöka frångå negrerna skeppet. — Jag söker först en tillflyktsort och har äfven lyckan att finna en sådan. — Huru Pelle och jag råkade i lufven på hvarandra och hvad som blef upplösningen af detta äfventyr. — Jag företager med Pelles beredvilliga hjälp en manöver med kanonerna. — Negrernas uppträden på »Annas» däck. — Det dagas. — Jag får återse kapten Krohn och uppröres af att se honom, bunden, gå till döden. — Jag affyrar babords kanon. — Verkan af detta skott. — Kapten Krohn kommer till mig. — Det andra skottet. — Matroserna befrias. — Fullständig seger. — Det engelska barkskeppet och dess för oss dyrbara passagerare. — Vi styra mot söder.

Ja, jag hade vunnit seger, men en seger öfver blott en af mina många fiender. Ännu var hvarken min egen eller fartygets räddning en afgjord sak, utan tvärtom skulle den farligaste delen af mitt företag nu först begynna. Om jag hade lyckats besegra en af mina fiender, så var dermed icke gifvet, att det måste lyckas mig att öfvervinna alla de öfriga. Fastän jag kände mig stark, då det gälde en strid man mot man, en strid mot en enda, så kunde jag nu icke undgå att förnimma en känsla af rysning, då jag skulle gå till strids mot en stor skara af svarta, hemska, rasande varelser — en skara, hvilkens antal jag icke i mörkret förmådde ens uppskatta. Min afsigt, mitt orubbliga beslut var emellertid att våga det yttersta för räddningen af fartyget, mig sjelf och dem af besättningen, som jemte mig möjligen hade hittills undgått döden.

Det var en lycka i olyckan, att de svarta icke

upptände något ljus på däckets, ty då skulle jag svårigen kunnat undgå att blifva upptäckt. Skyddad af det ännu rådande mörkret, nedsteg jag nu utför stormastens vanter, bemödande mig att iakttaga all den försigtighet, som det stod i min makt att använda. Det ohyggliga larmet, skriket, hoppandet af en sådan skara, som den, hvilken hade öfversvämmat »Annas» däck, gynnade min reträtt, så att jag inom få minuter befann mig utanför relingen, hvilande med tåspetsarna mot det listverk af omkring en och en half tums bredd, hvilket på fartygets yttersida lopp utefter den linie, hvarest skrofvat och relingen mötte hvarandra. Det var en i högsta grad obehäglig ställning, ehuru relingens öfra kant tjenade till fäste för mina händer, men jag tröstade mig dermed, att jag i alla händelser befann mig tryggare här än inne på däckets, der jag hvarje ögonblick skulle löpa fara att blifva upptäckt och söndersliten af de ohyggliga varelserna.

Under mig hörde jag brusandet af vågorna, ty »Anna» sköt mask fart och de af hennes bog undanvräkt vattenmassorna uppförde en orolig dans längs efter skeppsidan.

Min närmaste omsorg var nu att uppsöka någon säker tillflyktsort, om någon sådan verkligen funnes. Var det väl troligt? Nej, det måste jag medgifva, men jag begärde också blott en tillfällig fristad, en plats, der jag under en half timme kunde hvila mig, medan jag utfunderade någon plan, och det ansåg jag icke vara omöjligt, att en sådan plats kunde finnas åtminstone så länge detta tjocka mörker låg utbreddt öfver hafvet. En svag ljusstrimma vid horisonten bådade dock, att solguden snart skulle uppstiga ur sin rosen-skimrande bädd, sjelf åter fatta de glänsande tyglarne och låta sitt guldkimrande spann börja färden öfver firmamentet.

Jag erinrade mig nu, att i fartygets akter der de båda kanonerna stodo, fanns en mängd saker af hvarje-handa slag, upplagd i en hög. Dit ville jag ställa min kosa och söka ett skydd bakom de lådor, fat, kablar

o. s. v., som här funnos. Följande med tåspetsarne den smala listen och fasthållande mig vid relingen, lyckades det mig att nedhukad bakom denna slutligen uppnå den efterlängtdade platsen och snart hade jag den tillfredsställelsen att hoppa ned bakom de föremål, af hvilka jag här väntade ett tillfälligt skydd.

Med min tillfredsställelse (jag nämnde nyss detta ord) var det dock i sjelfva verket illa bevändt. Läsaren döme sjelf, då jag nu säger honom, att jag icke befann mig ensam i denna lilla vrå, att tvärtom det första föremål, som mina händer och fötter vidrörde, var en människas kropp.

»Ah», tänkte jag, »det blir således nödvändigt att genom strid eröfra denna plats. Nå, till verket då!»

Utan att gifva mig sjelf eller min motståndare tid till långvariga reflexioner, störtade jag mig öfver honom och lyckades redan i första anfallet fatta hans båda händer och fasthålla dem, huru mycket han än spjernade emot och sökte frigöra sig. Som jag fann mig vara min fiende betydligt öfverlägsen i styrka, gaf jag mig god tid och detta var en — lycka, såsom läsaren snart torde finna. Under den paus, som uppstod i vårt handgemäng, frammumlade jag dessa ord, mera såsom ett uttryck af mina känslor, än i afsigt att mina ord skulle fattas af min motpart:

»Ligger du inte stilla så . . . .»

Hvem kan icke fatta min förvåning, då jag ögonblickligen hörde min motståndare svara på den vackraste smålandsdialekt, som någonsin blifvit talad till och med på Vernamo marknad.

»Au, au!» Släpp mig! . . . . Den här vilden kan åtminstone svenska.»

»Åh, kors», utropade jag häpen, »är det du Pelle?»

»Om Josua nu hade varit här, skulle han hafva blifvit mycket förvånad öfver att höra, att negrerne känna mitt namn, men jag har sett så mycket, att ingenting kan förvåna mig.»

»Din narr», svarade jag, »här är ju Josua. Jag är ingen neger, jag är Josua, förstår du.»

»Nå, jag måtte väl säga! Men hvarför vill du mörda mig?»

»Åh, bevara mig Gud! Det har aldrig varit min afsigt att göra dig någon skada. Jag trodde det var en neger, som låg här.»

»Verkligen? Då äro vi goda vänner igen!»

»Ja visst! Men säg mig, har du sett hvad som blifvit af kaptenen och besättningen?»

»Nej, jag flydde hit, så snart jag märkte hvad som var på färde och här har jag sedan legat stilla. Jag har ingenting sett, men nu gläder det mig i alla händelser att träffa dig, Josua. Möjligtvis kan jag hitta på något medel att rädda oss. Du är då för dum till den saken. Det förvånar mig verkligen, Josua, att du med ditt klena förstånd har kunnat så länge undgå negrerna.»

Det var nu en gång för alla en mani hos Pelle att anse alla människor utom sig sjelf såsom idel dumbomar och jag kunde därför icke vredgas öfver hans föga höfliga ord. I denna sak var Pelle otillräknelig.

Jag befann mig blott en aln från den ena kanonens mynning och jag hade en ännu otydlig aning om, att jag här hade det vapen, hvarmed jag skulle komma att strida. Jag visste, att båda kanonerna voro laddade med skarpa skott och jag trodde det icke vara omöjligt att vända dem så att mynningarne, hvilka nu pekade ut mot hafvet, i stället komme att hota fartygets däck. Hvad fienderna företogo sig, kunde vi icke se, men de åstadkommo ett sådant buller, att skeppstimmermannen ganska väl kunde hafva drifvit en golfspik in i stormasten, utan att det på tre alnars afstånd kunde varit möjligt att förnimma ljudet af hans hammarslag. Raskt beslutande att begagna mig af det gynsamma tillfället, bad jag Pelle hjälpa mig att vända kanonerna, innan möjligen negrerna genom att iakttaga tystnad och stillhet gjorde det omöjligt. Jag fruktade äfven, att dagen snart skulle inbryta, och jag hade skäl till denna fruktan, emedan ensliga ljusstrålar redan skimrande uppstego här och der från horisonten. Sedan det börjat ljusna, skulle det varit frukt-

löst och dåraktigt att försöka manövrera med kano-
nerna, enår vi då ögonblickligen skulle hafva blifvit
upptäckta.

Med ansträngning af alla våra krafter lyckades det
oss att vända babordskanonen så, att man med den
kunde bestryka hela babordssidan af däckets. Fem mi-
nuter senare hade äfven styrbordskanonen erhållit en
liknande ställning.

Emellertid började det dagas. Himlens nedre del
öfvergöts af en hög rodnad och soluppgången i all dess
tropiska skönhet kunde icke länge uteblifva. Den da-
ger, som nu rådde, hade emellertid en gråaktig färg-
ton och var tillräcklig att låta mig tydligt se, hvad
som föregick på däckets.

På den plats, hvarest vi om aftonen sutto, då ne-
grerna gjorde sitt hemlighetsfulla angrepp, såg jag två
af våra matrosar ligga utsträckta, och som däckets var
färgadt med blod, insåg jag, att de stackars karlarne
blifvit dödade. Längre bort låg liket af en annan ma-
tros — det var alltsammans en hemsk syn, hvilken vi-
sade mig det öde, som sväfvade likt ett Damoklessvärd
äfven öfver mitt hufvud.

Negrerna, till ett antal af omkring femtio, sutto,
gingo, sprungo, hoppade eller dansade öfverallt, under
det att de oafslätligen alla på en gång läto höra sitt
enförmiga:

»Dnalknabfargmodekir».

Här och der syntes en och annan, som sysselsat-
te sig med seglen. En stod vid rodret. För öfrigt
tycktes negrerne icke hafva någonting annat att göra,
än att fröjda sig öfver framgången af sin djerfva plan,
och det måste jag medgifva, att de fröjdade sig af alla
krafter. Medan »fulahs» sutto eller gravitetiskt spat-
serade omkring, gnidande händerna af belåtenhet, me-
dan »mandingos» brottades sinsemellan för att ådaga-
lägga sin fröjd, hoppade »krus» omkring under de mest
fantastiska åtbörder och alla pratade, skrattade, skre-
ko och väsnades på hvarje upptänkligt sätt.

Jag hade icke svårt att igenkänna de tre »fulahs», hvilka under min korta vistelse på land hade ådragit sig min uppmärksamhet, och jag rädde icke för, om jag i denna stund var nog okristlig att sända dem några af hat glödande blickar — hvilka de dock icke märkte — ty jag var förvissad derom, att just dessa tre absurda, löjligen karlar voro upphofvet till hela det nedriga företaget.

Vi befunno oss nu ute på öppna hafvet och det var icke möjligt att någonstädes upptäcka en skymt af fastlandet. Den hastiga blick, som jag kastade kring hafstytan, öfvertygade mig dock om, att det engelska barkskeppet troget följde efter oss. Var det en vän eller var det ännu en fiende?

Innan det ännu var full dager, hörde jag den ene af de tre »fulahs» — densamme, som den der aftonen blitvit af de två andre tillkallad — upphäfva sin röst och med dånande stämma ropa, så att det hördes till hvarje vrå af fartyget i trots af bullret, något, som i mina öron var alldeles lika det vanliga:

»Dnalknabfargmodekir».

Genast tystnade larmet och den af högmod pösande karlen satte sina svarta läppar i gång och höll till folket ett tal, af hvilket jag icke uppfattade något annat än det eviga, missljudande: »dnalknabfargmodekir». När han slutat, följde ett bedöfvande larm, som tydligen skulle uttrycka folkets bifall till den högfärdige fulahns ord.

Derefter skyndade några af dem bort till däckluckan, som betäckte nedgången till kaptensens kajuta, och fem minuter senare återvände de, förande emellan sig kapten Krohn, hvars händer voro sammanbundna på ryggen.

En plankan frambars. Man sköt den ut, så att den med sin midt hvilade på relingens öfra kant. Ah! Man ärnade låta den stackars kaptenen »springa öfver plankan» ned i djupet.

Jag ryste, då mina ögon skådade dessa förberedelser. I min själ korsades de mest olikartade tankar och känslor. Medan jag tänkte på all den kärlek, som

denne min faderlige vän hade bevisat mig, uppstod samtidigt en så häftig vrede i mitt inre mot dem, som nu voro på väg att döda honom, att blodet rusade i heta vågor till mitt hufvud och jag tyckte, att en döds skyla satte sig fast i mitt hjerta.

»Nej, det får icke ske!» hviskade jag för mig sjelf.

Hastigt gaf jag Pelle befallning att ställa sig vid styrbords kanon och rigta den noggrant, så att kulan komme att stryka fram i däckets linea två alnar från tiljorna, men han skulle icke affyra sitt skott, förrän jag gaf honom tecken. Han skulle endast tända eld på sin tobakspipa och först då jag gaf honom tecken skulle han utgjuta piphufvudets heta och glödande innehåll öfver fånghålet.

Sjelf tände jag en cigarrstump, hvilken skulle af mig begagnas såsom lunta vid babords kanon.

Medan hela skaran af negrer samlades vid babords sida icke långt från stormastens vanter, ty der hade den olycksdigra plankan blifvit nedlagd, tvingades kaptenen att bestiga denna improviserade brygga, hvilken skulle föra honom till döden. Jag såg honom blicka omkring sig liksom om han väntade sig någon hjälp. Derefter lyftade han sina ögon mot himmelen och säkert bad han i sitt hjerta. Hans fot ydrörde plankan. Ännu några steg och sedan skulle allt vara slut . . .

Då, i samma ögonblick, som Krohn skulle lyfta äfven den andra toten upp på plankan, tog jag cigarren ur munnen och förde den till fånghålet. Jag kände en våldsam skakning, hörde ett åsklikt dån och ett skarpt hvinande samt såg ett moln af krutrök utveckla sig ur kanonmynningen. Få ögonblick senare förnam jag ljudet af nödrop — nöden har i hvarje land ett språk, som lätt begripes, ett verkligt kosmopolitiskt tungomål, om hvars mening äfven en främling icke kan misstaga sig. Allmän oreda. Genom krutröken såg jag en gestalt nalkas mig, snabb och tyst. Jag fattade en handspak för att försvara mig, men tappade den åter af glädje, då jag igenkände kaptenen. Raskt svingade denne sig öfver de mellanliggande hindren och stod inom ett ögon-

blick vid min sida. Mitt första göromål var att med en pennknif sönderslita hans bojor.

Krutröken hade nu i någon mån skingrat sig och jag varseblef, att de negrer, hvilka icke hade fallit för min kula, hade flytt öfver till babords sida. Detta var just i enlighet med min önskan. Jag gaf Pelle ett tecken, och huru enfaldig den slyngeln eljest kunde vara, så visade han denna gång ganska mycket förstånd. Det heta innehållet af hans kritpipa antände fängkrutet. Åter kändes en fruktansvärd skakning, ånyo hördes en stark detonation, på nytt utvecklade sig ett moln af krutrök, som stängde utsigten för oss. Men då luften i samma stund genljöd af förnyade nödrop, visste vi, att Pelles skott hade gjort verkan.

»Till storluckan!» ropade nu kaptenen. »Jag tycker mig höra, att de instängda matroserna arbeta på att slippa ut. Kommen!»

Snart var luckan öppnad och matroserna strömmade upp på däck, icke litet förvånade öfver den syn, som mötte deras ögon.

De flesta negrerna hade antingen blifvit dödade af de båda kanonskotten eller också hals öfver hufvud störtat sig i hafvet. De få, som ännu förfärade lupo omkring på däck, blefvo snart öfvermannade och bundna till händer och fötter. Nu var segern fullständig, »Anna» var åter eröfrad, fienderna voro förjagade. Hela besättningen uppstämde ett ljudligt hurrah! som säkert hördes vida vägar på hafvets yta.

Emellertid hade det engelska barkskeppet satt alla klutar till och nalkades oss med skyndsamhet.

»Vi vilja invänta den der gossen», sade kaptenen. »Han längtar uppenbarligen efter att samspråka med oss. Brass back! Vi vilja lägga bi och afvakta hans ankomst. Ladda emellertid kanonerna ånyo. Det skadar icke att vara beredd, i den händelse det skulle vara en fiende.»

Medan några af matroserna utförde dessa uppdrag, blefvo de öfrige befallde att kasta liken öfver bord. Fyratiotre negrers lik kringslötos snart af det gästfria vattendjupet. De tre döde matroserna fördes ned i

kölrummet, der värmen var mindre tryckande, för att sedermera begrafvas med större högtidlighet. Ingenstädes kunde vi emellertid upptäcka något spår af öfverstyrmannen och af tre matrosar, bland dem Johan Glad. Hade de omkommit i vattnet? Eller hade de i god tid kastat sig i hafvet och simmat i land?»

Här är rätta stället till att omnämna, att Pelle utanpå en fallen fulahs klädedrägt varseblef sin urkedja. Hvem var glad, om icke han, då han sålunda kom i besittning af sin såsom förlorad betraktade egendom, ty vid kedjan hängde äfven uret, och Pelle gjorde sig intet samvete öfver att taga hvad honom med rätta tillhörde.

Det engelska tvåmastade fartyget hade emellertid nu kommit oss så nära, att vi kunde igenkänna de personer, hvilka befunno sig på dess däck. Utom den engelska besättningen varseblefvo vi våra saknade vänner, öfverstyrmannen, Glad och de öfriga matroserna — ett återseende, hvilket naturligtvis icke kunde annat än öka vår glädje öfver segern. Snart lågo de båda fartygen sida vid sida och vi mottogo de saknade vännerna med öppna armar.

Se här hvad de hade att berätta om sina äfventyr:

Så snart de hade märkt hvad som föregick och insett, att fienderna redan voro i besittning af skeppet och allttör många för att tillåta ens en tanke på strid utan främmande hjälp, hade de kastat sig i Sierra Leones vatten och simmat öfver till det engelska fartyget, hvars kapten varit beredvillig att försöka företa någonting till skeppets återeröfring. Han hade genast tillsatt alla segel, som hans fartyg kunde bära, men »Annas» snabbhet hade gjort det omöjligt att hinna upp henne.

Barkskeppets kapten, hvilken skulle återvända till Freetown, samtyckte till kapten Krohns begäran, att han måtte taga de fångna negrerna ombord på sitt fartyg och öfverlemna dem åt de engelska myndigheterna i Freetown.

Seden fångarne blifvit öfverflyttade, styrde engelsmannen kurs mot land, men »Anna» utbredde sina hvita vingar, för att ila mot södern. Dess närmaste mål var nu Capstaden.

FJORTONDE KAPITLET.

Efterdyningar. — Hvad som tilldrog sig, då »Anna» passerade den tjugonde parallelen söder om eqvatorn och huruledes Pelle beredde Kling ett rus och matroserna ett frispektakel — Understyrmannens subordinationsbrott och hvad följden deraf blef — Pelle framställer en fråga, som endast kaptenen skulle kunna besvara. — Hvilken förändring mina känslor för Kling undergingo! — Jag nödgas rodna för mig sjelf, rodna af blygsel — Ett godt beslut. — Hurusom kaptenen väntar en storm och huruledes Pelle skickas upp att refva segel — Pelle försöker en konst, som han icke är vuxen. — Olyckshändelsen — Var det Nemesis, som vakade och visade sig verksam? — Min skada kan icke botas ombord på »Anna». — Kaptenens förhoppningar att finna en läkare i Capstaden. — Mina förhoppningar att icke nödgas lemna »Anna» och kapten Krohn.

Sedan de sorgliga ceremonierna vid våra fallna kamraters begrafning blifvit verkställda och liken, insydda i segelduk och med kanonkulor vid fötterna (för att draga dem till botten) blifvit af kaptenen med några enkla böner öfverlemnade åt Atlantiska Oceanens vågor återvände allting ombord i sina gamla spår och ingen tänkte vidare på vårt äfventyr eller talade derom, om icke då vi om aftnarne sutto samspråkande på däck under den klara stjernhimmelen.

Med glädje hade jag iakttagit, att kapten Krohns

tillgifvenhet för mig hade antagit en ännu varmare färgton, ehuru han aldrig talade derom. Han hade, sedan lugnet återvändt ombord, blott tryckt min hand och sagt:

»Tack, Josua! Vid Gud skall jag aldrig glömma hvad du nu har gjort för mig. Utan din rådighet hade vi alla varit förlorade.»

Vidare hade han ingenting yttrat, men jag såg ändå i hans ögon, jag förnam af hans hjertliga ton, då han samtalade med mig, huru det stod till i hans hjerta. Ännu ifrigare än förut sysselsatte han sig med min undervisning och det förgick ingen dag, då han icke egnade mig ett par eller tre timmar. Följden häraf blef, att jag gjorde stora framsteg, och då till de öfriga omständigheterna, som voro gynnande för mina studier, äfven kom det, att jag redan vuxit ifrån Johan Glads praktiska undervisning, emedan jag lärt allt hvad denne sjelf visste, så hade jag snart nått ett så stort teoretiskt kunskapsmått, att kaptenen kunde börja låta mig deltaga i utförandet af de dagliga observationerna, hvarigenom jag småningom lärde mig de nautiska instrumenternas bruk. Vi befunno oss på den tjugonde parallelen söder om eqvatorn och något sydligare än det på kusten liggande Benguela, då Pelle en eftermiddag slog sina lofvar i min närhet, såsom han alltid brukade, då han ville tilltala mig. Som vi befunno oss nära Stenbockens vändkrets, hade den odrägliga hettan något minskats, så att det var möjligt att tillbringa eftermiddagarna på däck.

Huru det nu var, hade der alltsedan vårt gemensamma äfventyr den natten, då vi återeröfrade skeppet från negrerna, bildat sig en viss sympatisk förtrolighet mellan Pelle och mig. Gemensamt bekämpade favor hafva förmågan att mera än gemensamt upplefd glädje närma menniskor till hvarandra. Jag hade därför knappt märkt, att Pelle önskade samtala med mig, förrän jag gaf honom det tecken, som han väntade.

»Nå», hviskade han, sedan han slagit sig ned vid min sida, »nu är det gjordt, må du tro.»

»Hvilket? Hvad är det, som är gjordt?»

»Ah, nu är du dum igen! Du kommer väl ihåg . . . ?»

»Såå, understyrmannen menar du?»

»Ja visst!»

»Har du gifvit honom spriten i stället för vatten?»

»Ja!»

Pelle var förtjust, men jag kände en hemlig aning, att det skulle hafva varit bäst, om detta aldrig hade skett. Dock ville jag icke bedröfva den stackars gossen eller skämma bort hans glädje genom att omtala mina aningar, hvilka kanhända icke voro annat än foster af min inbillning och af ett samvete, som i denna enda fråga var en smula sjukt. Mitt förstånd hade, dels genom de äfventyr jag upplefvat och dels genom mina flitiga studier under de senare veckorna utvecklat sig med jettesteg och jag förstod nu, huru orätt jag hade handlat, då jag lånade mig till biträde vid utförandet af en hämndplan. Den pojkkaktighet, hvilken för sex veckor tillbaka hade förmått mig att med en viss glädje omfatta tillfället att mot Kling utföra en barnslig hämnd, fanns nu icke mera. Jag hade från pojken obetänksamma gillande af en dylik plan öfvergått till den utvecklade mannens sundare öfverläggning. Nu kunde jag emellertid icke göra det gjorda ogjordt, utan måste foga mig efter de förhållanden, som jag sjelf bidragit att framkalla.

Från den plats i tören, hvarest vi nu befunno oss, kunde vi beqvämt öfverskåda hela däckets, och det var verkligen med en viss nyfikenhet, blandad med oro, som jag väntade att få se Kling uppstiga genom luckan. Och han kom verkligen. Aldrig i min lefnad har jag sett någon menniska se så ut, som understyrmannen i det ögonblick, då hans gestalt raglande sköt upp genom storluckan. Han var icke blott rusig, utan öfverlastad, icke blott oregerlig, utan vild. Jag var icke tillräckligt nära, för att kunna iakttaga uttrycket i hans ögon, men hans åtbörder gingo icke förlorade för mig.

Lyckligt och väl anländ på däck, började han fäk-

ta med armarne, efterhärma en engelsk boxares rörelser och sparka omkring sig som en bångstyrig häst. Stackars karl! Han var mera lik ett djur, än en människa, der han nu omedvetet efterhärmade de nordamerikanske vildarnes krigsdansar eller de af »hang» rusiga fakirernas vilda uppträden i det oberoende Indien. Hufvudbonad hade han ingen, utan håret, befriadt från hufvudbonadens tvång, hoppade upp och ner på hans hjessa och framför hans ögon i samma takt som kroppens rörelser. Skjortan var öppen framtill och visade ett hårbevuxet bröst — en syn, hvilken ännu mera ökade det djuriska och vilda i hans uppträdande.

Tyvänn äro väl de menniskor få, hvilka icke någon gång hafva tvingats att se en öfverlastad menniska. Jag torde därför icke behöfva vidare i detalj beskrifva hvad Kling företog sig. Man må blott tänka sig en människa, hvilken i sin person framställer allt det vidriga tillsammantaget, som två eller tre andra rusiga hvar för sig erbjuda åskådaren — och man skall få en föreställning om understyrmannens utseende och sätt att skicka sig.

Matroserna betraktade på vördnadsfullt afstånd den föga uppbyggliga tafian af en rusig förman. Deras allvarsamma ansigten antydde icke, huruvida de funno sig roade af denna syn eller icke. Den djupt inrotade respekten, hvilken är så nödvändig ombord, tillät dem icke att skratta eller ens le. Blott i ögonen kunde man läsa, att understyrmannens förnedring ingalunda beklagades, utan snarare åsågs med ett visst nöje.

Emellertid märkte Kling, att han var föremål för deras uppmärksamhet, och vare sig nu, att han verkligen inbillade sig läsa ett hånlöje i deras ansigten eller han med de flesta rusiga delade den egendomliga benägenheten att blifva vred för den aldraminsta skynt af aktgifvande på deras beteende — nog af, hans ursinnighet stegrades till verkligt raseri, när han såg alla matrosansigtena vända mot sig. Olyckligtvis stod en handspak lutad mot stormasten i hans närhet. Denna grep han och med en skyndsamhet, som föreföll onaturlig, då man besinnade hans redlösa tillstånd.

störtade han fram mot matroserna, svingande handspaken öfver sitt hufvud. Slaget föll. Det vidrörde lätt Johan Glads öra och träffade med stor våldsamtet den stackars karlens axel, så att han, öfvervåldigad af smärtan sjönk samman och föll omkull på däck, ur stånd att åter resa sig. Gud allena vet, om icke Kling hade gifvit den arme matrosen slag på slag, ifall icke öfverstyrmannen händelsevis hade uppträdt på skådeplatsen.

»Hvad nu, Kling? Hvad tager ni er för? Min Gud, jag tror karlen är rusig.»

»Jo, du lismande råf, du ruttna gamla galeja», skralade Kling, »just så är det. Och nu skall du, din s-ns skurk, få betaldt.»

Kastande handspaken ifrån sig, rusade Kling på Peterson, hvars sjömansmössa han slet af hans hufvud och slungade långt ut i sjön. Derefter började han med en hårfrisörs hela ifver, men icke med en sådan artists hvarken konst eller tålmod, bearbeta öfverstyrmannens hårprydnad till någonting högts utomordentligt i »den barocka stilen». Petersson hade dock icke något sinne för »denna verdens fåfånglighet» i härartistiskt riktning. Han undanbad sig vackert alla vidare försök, men då hans böner icke hade någon verkan på den rusige, befallde han matroserna att gripa honom — en befallning, hvilken de med nöje låto lända sig till efter rättelse. Kling fördes ned genom storluckan och instängdes säkert. Öfverstyrmannen deremot begaf sig ned till kaptenen i kajutan, för att till honom i enlighet med sin plikt inrapportera hvad som passerat.

»Hvad tror du, Jonas», sade Pelle, hvilken under hela den tid uppträdet räckte, hade genom knuffningar och andra hemlighetsfulla tecken sökt stegra min uppmärksamhet, »hvad tror du?»

Dervid såg Pelle så snusförnuftig ut, som om han varit en lärd professor och jag en stackars tentand.

»Hvad jag tror? Hvad menar du med den frågan?»

»Jo, du är dum, du, så att det förslår. Jag me-

nar naturligtvis hvad straff du tror att understyrman-
nen får, när kaptenen får reda på saken?»

»Det vet jag icke», svarade jag kort, »men hvad jag vet, det är att vi hafva burit oss dumt åt och att jag ångrar den del, jag haft i detta äfventyr.»

Med dessa ord reste jag mig upp och lemnade Pelle åt sig sjelf. Säkerligen fann den slyngeln detta mitt uppförande så underligt, att han tyckte sig hafva förnyad anledning att förvåna sig öfver min »dumhet.» Hvad mig sjelf beträffar, gick jag bort till andra ändan af fartyget och då jag vid passerandet förbi matroserna hörde dem göra sig lustiga öfver Klings beteende, kände jag liksom ett styng i samvetet. Jag erfor derjemte ett visst medlidande med den rusige understyrmannen, ty hvilka fel honom än annars kunde tillskrifvas, så var man dock icke vand att se honom öfverlastad, och det var tydligt, att om icke Pelle hade räckt honom sprit i stället för vatten, skulle han icke heller denna gång hatva blifvit drucken. Med få ord: jag var högeligen missnöjd med mig sjelf och med Pelle, medan deremot allt mitt fordna missnöje och pojkhat mot Kling voro liksom bortblåsta.

Pelle åter syntes icke erfara något slags ånger. Tvärtom såg jag honom en stund derefter inför en matros, som befunnit sig under däck under uppträdet och således icke bevittnat det, på det mest lifliga sätt åskådliggöra Klings beteende, under det att den slyngeln ideligen skrattade. Om skrattet gällde Kling eller det var hans egen härmningsförmåga, som så roade honom, det vet jag icke.

Då Kling följande dagen visade sig på däck, var hans utseende dystert och hotande. Han liknade verkligen ett åskmoln, hvilket hvarje ögonblick kunde utsända den förfärliga, dödande, elektriska gnistan. Alla skydde honom, emedan alla fruktade honom.

Men den, som hvarken ville eller kunde fly honom, det var kaptenen. Han vinkade kallt åt Kling, att denne skulle följa honom ned i kajutan. Hvad han der hade att säga sin understyrman, det fick ingen meniska veta, men med den kannedom jag eger om kap-

tenens menniskoälskande karakter, tror jag mig kunna försäkra, att Krohns ord innehöllo lika mycket förmaning som bestraffning. Till mig yttrade kaptenen senare samma dag:

»Det gör mig ondt om Kling, ty han är en god sjöman och en hederlig karl, men jag måste det oakadt skilja mig ifrån honom. Det är nödvändigt, att manskapet hyser aktning för sina förmän, och derför duger han icke längre ombord på »Anna». Emellertid fruktar jag, att någon spelat honom ett fullt spratt, ty han försäkrar, att han icke hade druckit mera den dagen, än han alla dagar brukar. Sjelf säger han sig icke kunna begripa, hur han blef rusig. Skulle du få höra något om saken bland besättningen, så ser jag helst, att du icke talar om det för mig, ty saken kän nu i alla händelser icke hjälpas och det skulle göra mig ondt att nödgas afskeda ännu flera af mitt goda manskap.»

Jag kände på mig, att jag i detta ögonblick rodade af blygsel och det var endast kaptенens egen uttalade önskan att slippa höra talas om saken, som hindrade mig, att nu, nu genast ångerfullt bekänna allt. Jag fann nu, huru godt det är att alltid handla så, att man aldrig behöfver blygas hvarken för sig sjelf eller andra, och jag fattade det allvarliga beslutet att bortlägga all pojkaktighet och bemöda mig om att städse handla med den eftertänksamhet, det lugn och den besinning, som bäst anstår en man. Också lyckades det aldrig för Pelle att efter den dagen locka mig till delaktighet i sina streck.

Vädret var fortfarande vackert och kaptenen förklarade sig sällan eller aldrig hafva gjort en resa under så gynsamma förhållanden. Emellanåt blef visserligen horisonten molnhöljd, men knappt hade kaptenen vidtagit åtgärder för att möta ett möjligen hotande oväder, förrän molnen åter skingrade sig.

En dag — vi befunno oss då på tjugotjerde parallelen — tyckte kaptenen sig ånyo varseblifva tecken till storm och befallde derför, att en del af seglen skulle intagas. Bland de andra matroserna, som skulle ut-

föra denna befallning, var äfven vår språkkunnige smålänning.

Knappt hade emellertid Pelle kommit upp på fockrån, förrän han gjorde ett dumdrigt försök att utan stöd springa längsefter denna. Han hade alltid så underliga infall och kunde sällan behandla ett göromål som andra menniskor.

Jag, som satt på däck rakt nedanför, hade just ärnat tillropa honom ett varningsord, då han förlorade balansen och föll ned. I fallet var han nära att krossa mig, men jag slapp lyckligtvis undan med en icke alltför svår skada i ena armen, hvilken starkt uppsvullnade. Pelle deremot förlorade flera af sina tänder och vred dessutom sin ena fot ur led.

Visserligen sökte kaptenen att med de få medel, som stodo honom till buds ombord, hjälpa oss, och hvad Pelles skadade fot beträffar, lyckades det honom äfven, fastän Pelle länge nog företedde en bedröflig syn genom sin haltande gång och sina sura miner. Men mot skadan på min arm förmådde kaptenens läkemotod intet. I stället för att förbättras, blef det onda för hvarje dag värre. Plågorna tilltogo i samma mån som svullnaden ökades. Att läsa eller förrätta något annat arbete var mig omöjligt och jag tillbringade min tid helt och hållet sysslolös, liggande om dagen på däck under ett soltält. Det skulle varit mig omöjligt att uthärda dessa långsamt förinnande timmar i den qvafva och trånga kajutan, men det var en förströelse för mig att vara på däck, att se menniskorna der och skåda det vida hafvet.

De tankar, hvilka sysselsatte mig, voro ingalunda af de gladaste slag. Ovilkorligen tvingades jag att tänka på det underbara öde, som åtminstone för en tid gjort både mig och Pelle till invalider. Var det en obeveklig Nemesis, som beredt oss detta till straff för vårt beteende mot understyrmannen? Jag vet det icke, men då grubblade jag mycket deröfver och jag tror nästan, att den tanken kom mig att med större lugn bära pröfningen. Ett straff, som man genom sina förvillelser förtjenat, har den tänkande menniskan lät-

tare att fördraga, än en oförtjent olycka, medan deremot en tanklös människa ursinnigt rasar mot Gud, människor och döda ting då hon finner, att hennes förvillelser efterföljas af straffdomar. Säkert är åtminstone, att jag nu lärde mig tålmodets svåra konst — en lärdom, hvaraf jag sedermera under livvets ofta hårda pröfningar har haft ett stort gagn.

En dag, då kaptenen hade undersökt min skada; sade han:

»Min käre gosse, jag finner att jag icke kan hjälpa dig. Lyckligtvis hoppas jag, att vi inträffa i Capstaden i morgon, och det vore besynnerligt, om vi icke der skulle kunna anträffa någon läkare, i hvars vård jag kunde anförtro dig. Enär jag kommer att med »Anna» qvarligga der under fjorton dagar, bör du kunna vara återställd, så att du kan följa med, när jag är nödsakad att afsegla.»

»Äfven såsom sjukling ville jag ogerna skiljas från er, så vida ni vill behålla mig i er närhet.»

»Lita på mig, min gosse! Träffa vi blott på en skicklig läkare, så gör han dig snart frisk.»

Följande dagen lopp »Anna», enligt kaptenens förutsägelse, in i Capstadens hamn, sedan vi redan aftonen dessförinnan hade kommit i sigte af Taffelberget och Lejonhufvudet.

FEMTONDE KAPITLET.

En liten kurs i sydafrikansk geografi. — Exempel på högst besynnerliga geografiska villfarelser. — Capstadens läge. — En oregelbundenhet i stadens byggnadssätt. — Underrättelser för dem, som vilja prenumerera på sydafrikanska tidningar. — Professor Darelli. — Något om en märkvärdig skalbagge. — Professorn undersöker min skada, sedan han betraktat mig på ett besynnerligt sätt och hans leende gifvit mig anledning till filosofiska betraktelser öfver leenden i allmänhet. — Professorn vet icke med viss- het, men skall snart afgöra, huruvida han vill följa med oss till China. — Hvad jag trodde mig se, då jag lem- nade professorns boning.

Taffelberget och Lejonhufvudet? Hvad är det? På denna för alla katekesläsare bekanta fråga, här använd på en annan kunskapsgren, vill jag försöka att afgifva ett så tydligt svar, som det är mig möjligt. Till detta försök drifves jag af ren människokärlek. Jag har nämligen alltid i mitt hjerta beklagat de människor, hvilka i fråga om geografin kunna hänföras till samma kategori, som den, hvilken på tillfrågan »hvad Dardanel- lerna äro för något» svarade »att det är turkiska prin- sar» eller som den utan tvifvel mycket hederliga ma- trona, hvilken, på tal om Södertelje menade, att det är en sockerbagare i Stockholm, som är mycket berömd för sina goda kringlor». Naturligtvis är jag såsom författare lifvad af så vänliga känslor mot alla dem, som göra mig den äran att läsa hvad jag skrifver, att jag vill, så vidt i min förmåga står, bereda dem en möjlighet att icke räknas bland otvanskrifna kategori af för öfrigt ganska aktningvärdt folk. Alltså: Taf- felberget och Lejonhufvudet? Hvad är det?

Taffelberget är icke något berg, der fri taffel hålles för resande och icke heller är Lejonhufvudet ett lefvande hufvud med fladdrande man, blixtrande ögon och förfärliga käkar. Se här hvad dessa båda namn beteckna!

Sydligaste delen af den verldsdel, som kallas Afrika, är uppfylld med berg, till en del nakna, skrofliga, skyhöga klippor, men till en del skogbevuxna höjdstreckningar. Denna natur är äfven rådande i närheten af Capstaden, hvilken ligger vid stranden af Tafelviken och vid foten af en eller rättare tre bergshöjder, som bära namnen: Taffelberget, Lejonhufvud och Djefvulsberget. Dessa väldiga toppar resa sig så högt och majestätiskt öfver sjelfva staden, att denna nästan blifver en för ögat omärklig punkt, ehuru den i verkligheten eger en betydlig utsträckning och innesluter inom sina starka befästningar en ganska ansenlig människomängd.

Det är en tjusande tafla, som från hamnen öppnar sig för det beundrande ögat. De höga, väldiga bergen, här och der nakna, skiftande i en rödaktig färgton, antaga jättelika dimensioner, som nästan öfverväldiga åskådarens sinne, så länge han icke granskar hvarje enskild punkt, utan blott låter sitt öga taga intryck af det hela. Om han deremot sänker blicken från de af ständiga moln kringdansade topparne, om han låter sin blick följa bergets afsatser, der en yppig grönska vittnar om god jordmån, så behöfver ögat icke söka länge efter en angenäm hvilopunkt. Ljusa, trefliga, täcka landställen ligga här inbäddade i den säftiga vegetationens rikedom. O, det måste vara förtjusande bostäder! Capstaden nedanför fötterna, det vida oändliga hafvet med dess sagolika färgspel och dess många seglare så långt ögat kan nå! Till venster kan ögat följa den täcka stranden af den udde, som för att i sjelfva namnet gifva ett uttryck för dess vänliga, nästan hemtrefliga natur, blifvit kallad Godahoppsudden.

Ehuru jag var sjuk och nedstämd till lynnet, såsom alla sjuklingar äro, glädde jag mig dock obeskrifligt öf-

mer hvad jag såg. Kapten Krohn hade i båt landstigit så snart »Anna» lupit in i hamnen och medan manskapet under öfverstyrmannens befäl fällde ankaret. Den gode kaptenen! Det var för min skull, som han ådagalade denna skyndsamhet. Han ville så fort som möjligt anskaffa läkare. Hvad jag älskade honom för detta nya bevis på tillgifvenhet!

Jag hade ännu icke sett mig mätt på den öfverraskande tafra, som Capstaden och dess omgifningar erbjuda, då kaptenen återvände och genast uppsökte mig på min obemärkta plats på fartygets fördäck. Han såg upprörd ut, tyckte jag, men måhända var det blott värmen och brådskan, som gifvit honom detta utseende. Kanske misstog jag mig, men . . . det var då i alla händelser besynnerligt, att äfven hans röst icke hade sitt vanliga, naturliga, lugna uttryck, då han vände sig till mig och brådskande sade:

»Min kära gosse, jag har funnit en läkare.»

»Verkligen? Det gläder mig. Förmodligen är det en engelsman?»

»Nej, min gosse, det är en svensk, en herr . . .»

Kaptenen hejdade sig, liksom om han hade varit nära att begå en oförsigtighet, ett tankfullt uttryck drog öfver hans ansigte, och han tycktes besinna sig ett ögonblick, innan han fortsatte:

»Han heter Darelli, är titulärprofessor och företager för ett vetenskapligt sällskap i Eurupa upptäcktsresor i det inre af Afrika. Det var en lycka, att jag träffade honom här, ty han är en skicklig läkare, det vet jag.»

»Ni känner honom således?»

»Hm! Ja, något litet!»

Jag undrade i mitt sinne, hvad det då egentligen funnes hos denne Darelli, som kunde hafva bringat min kapten i ett så upprördt tillstånd. Emellertid yttrade jag icke vidare några frågor, utan följde honom oförtöfvadt, när han, efter att hafva meddelat öfverstyrmannen behöfliga ordres, genast steg i båten för att åter fara i land.

Lika intagande som Capstaden ter sig, då den på afstånd betraktas från någon punkt i hamnen eller i Taffelviken, lika angenäm är den, då man beträder dess regelbundet anlagda gator. Den enda oregelbundenhet, som faller i ögonen, är husens olika byggnadsstil, ty det var mig sannerligen omöjligt att under hela den tid, vi der qvarlägo, upptäckta två hus, hvilka liknade hvarandra i afseende på byggnadsätt. Något visst mod tycktes hvarken förnt hafva gjort sig gällande eller då finnas, utan den mest fullkomliga frihet gaf hvar och en tillfälle att vid byggandet af sin boning följa sin individuella smak. Kanske är det också det bästa. Åtminstone måste jag erkänna, att denna oregelbundenhet gaf staden i mina ögon ett pittoreskt utseende, som fullkomligt uppvägte värdet af de intryck, man tager af ordningssinnet i de städer, der hvarje hus är bygd efter samma modell som alla de andra. Nästan öfverallt på gatorna i Capstaden äro alléer af almar, popplar, ekar och barrträd — en anordning, hvilken här på grund af den rådande värmen kan anses vara absolut nödvändig, men som borde mana till efterföljd öfverallt, både emedan den otroligt bidrager till sundheten och emedan det icke blott vid Godahoppsudden, utan öfverallt i verlden är angenämt att under sommarvärmen vara på gatorna, genom den skugga, träden sprida, skyddad mot en föga angenäm hetta.

Jag hade icke gått många steg på Capstadens gator, förrän jag med förvåning iakttog, att europeisk civilisation tycktes hafva slagit ned fasta bopålar här i sydligasta ändan af det vilda, till största delen ännu icke genomforskande Afrika. Freetown är ännu till nio tiondelar vildt och ociviliseradt. Här deremot mötte mig öfverallt det ordnade samhällets kännetecken. Minnsann ligger icke derborta ett storartadt skeppsvarf. Här ser jag ett ståtligt hus, hvilket tillkännagifves såsom varande eu teater, genom en på façaden anbrindgad inskrift. Der är ett annat hus af väldiga dimensioner, om hvilket kaptenen säger mig att det är handelsbörsen, hvarest hvarje lördagsafton hålles auktion på de handelsvaror, som under veckans lopp anländt

till denna hviloplats för långväga gående fartyg *). Ah, se der kommer verkligen till och med en pojke, som kolporterar ut tidningar! Låtom oss se, hvad pressens representanter här vid Afrikas och världens ände heta. Der hafva vi »*de waare Afrikaan*», och der är »*de Zuid Afrikaan*». Nå, jag finner mig verkligen hafva skäl att känna förvåning öfver denna mängd af tidningar. Kommer icke der en, som utbjuder »*the Cape Frontier Times*» och »*the Graham Town Journal*»? Om tidningarnes mängd, såsom det blifvit från något håll ytt-radt, är ett bevis angående ett samhälles bildningsgrad, så torde Capstaden stå lika högt på bildningens trappa som Göteborg och högre än sjelfva Christianstad, hvilken senare stad ändå har en så öfverraskande »fin publik».

Utanför ett ståtligt hus stannade kaptenen.

»Nu äro vi framme. Här bor professor Darelli.»

Jag blickade upp på husets façad och varseblef en i bjerta färger målad skylt, på hvilken fans följande tillkännagifvande:

»*English Hotel*».

Vi stego in och möttes öfverallt af en fullkomligt engelsk komfort. En betjent ledsagade oss till rummet N:o 13 och öppnade dörren till professors bostad. Jag förstod icke sjelf, hvarför jag väntade mig något underbart i detta rum. Måhända hade kaptенens tydligt upprörda tillstånd alltför starkt inverkat på min inbillning. Kanske var det också en aning om den inverkan, som den ännu för mig obekante professorn skulle komma att utöfva på min framtid. Jag trädde in och ehuru ingenting i detta rum tycktes vara all-dagligt och vanligt, kände jag likväl ingen missträk-ning, såsom jag eljest varit vand, då verkligheten vi-sat sig icke motsvara mina förhoppningar och de före-ställningar, jag gjort mig. Äfven deröfver att jag icke kände någon missträkning förvånade jag mig och har först flera år derefter lärt mig inse, att detta torde

*) Sedan Suezkanalen öppnades, har likväl Capstadens betydelse för världshandeln blifvit betydligt inskränkt.

hafva haft sin grund i en mystisk förening mellan mig och den lärde professorn — ett hemlighetsfullt, oförklarligt samband mellan våra själar. Långt ifrån att finna mig missnöjd öfver att blott se en till det yttre helt vanlig människa och ganska alldagliga föremål, kände jag en viss hvila i sinnet, en stilla lycka, hvilken aldrig förut varit mig förunnad och hvilken jag först lång tid derefter lärde mig att förstå.

Professor Darelli satt beqvämt tillbakalutad i en hvilstol, sysselsatt med en, som det tycktes, ifrig vetenskaplig undersökning af några insekter. Han var en man af omkring fyratio års ålder, lång, mager och med ett distingueradt utseende. På den höga pannan, från hvilken håret var tillbakastruket, läste man, att ädla tankar trufdes i detta skönt formade hufvad. Ögonen, som till hälften doldes inom ett par i guld infattade glasögon, hade ett på samma gång genomträngande och godmodigt uttryck och vittnade för öfrigt om en hög grad af intelligens, liksom professors hela personlighet bar vittne om en förfining, hvilken tycktes snarare böra hafva sitt hem i en hufvudstads salonger, än här borta i Afrika, i närheten af vildmarker, som aldrig blifvit trampade af en civiliserad menniskas fot. Dragen omkring munnen, hvilka hos de fleste menniskor äro så talande, då man rådfrågar dem angående deras egares lynne och förnämsta böjelser, voro här dolda af ett yfvigt, ehuru väl putsadt skägg, hvilket sammanhänge med kindskägg, medan deremot den välformade hakan var fri från denna prydnad och med omsorg rakad. Håret hade ännu sin naturliga färg, men skägget hade börjat gråna.

Sådant var professors utseende och när jag tillägger, att öfver hela hans personlighet låg utbredd det trygga lugn, som medvetandet om eget värde skänker, så har läsaren, hoppas jag, en tydlig bild af denne man, som i min berättelse kommer att intaga ett ganska viktigt rum. Låtom oss nu se till, huru detta mitt första besök hos honom aflopp!

Då professor Darelli blef varse kaptenen, reste han sig upp och gick honom till mötes med den belevade

mannens hela artighet, likväl utan att lägga ifrån sig den insekt, med hvilkens undersökande han hade varit sysselsatt.

»Ah, välkommen tillbaka, min käre kapten», sade han vänligt. »Det var bra, att ni kom. Kanske kan ni gifva upplysning om, huruvida den här insekten finnes i Sverige.»

Han framräckte med den venstra handen en stor blåaktigt glänsande skalbagge, medan han med den högra qvarhöll kaptenens till [helsning framräckta hand.

Kaptenen betraktade det vidunderligt stora djuret och svarade:

»Nej, herr professor, den finnes icke i vårt hemland. Den är inhemsk här i Sydafrika och utom här har jag icke sett den på något annat ställe än i närheten af Sidney i Australien.»

»Er underrättelse förtjusar mig, herr kapten, ty den öfverensstämmer med min egen åsigt, och det är en svaghet i den menliga naturen att gerna vilja hafva rätt. Ni måste vara vidtberest, herr Krohn?»

»Jag har besökt alla fem verldsdelarna.»

»Och jag har icke hunnit med mera än Europa och Afrika.»

Ett svärmodigt leende lägrade sig kring professors läppar och kunde tydligt iakttagas, ehuru det afundsjuke skägget gjorde allt hvad i dess förmåga stod, för att hindra det. Blott det sätt, hvarpå människan ler, innehåller ofta en hel lefnadsbeskrifning. Åtminstone är det säkert, att hvarken den vilda eller ens den civiliserade människan kan le så fint och älskligt, som Darelli, om hon icke besitter både hjertats godhet och i högsta drag uppodlade själsförmögenheter samt — ett obefläckadt samvete.

»Nå», utropade professorn, hastigt uppvaknande ur sitt drömmande tillstånd, »förlåt mig min ohöflighet att så der försjunka i betraktelser, då ni är min gäst. Huru är det med den unge patienten, om hvilken ni talade? Är han . . . . Äh, se der ha vi honom jul!»

Nu först blef den lärde professorn mig varse. Mitt ansigte tycktes utöfva en viss, icke obehaglig verkan på honom, ja, det såg nästan ut som om han kände sig dragen till mig med samma sympati, som jag till honom. Han betraktade mig länge och oafbrutet, under det hans ansigte omvexlande uttryckte glädje och smärta. Slutligen drog han en lätt suck och sade med vinnande hjertlighet:

»Kom, min unge vän, så vill jag se till hvad jag kan göra för er.»

Han ledsagade mig till ett af fönstren, der han lät mig sitta ned i en stol, hvarefter han lät mig blotta den skadade armen. Med len hand undersökte han det sjuka stället på det mest noggranna sätt och förklarade derefter, att han trodde mig kunna blifva fullkomligt återställd om ett par veckor. Benet var icke brutet. Det var blott musklerna, som kommit ur sitt normala läge, hvarigenom äfven blodkärnen blifvit störda i sina funktioner. Om jag ville »göra honom den äran att dagligen besöka honom på slaget klockan tio före middagen, skulle han göra allt för att bota mig, och han hade grundade anledningar att förmoda, att hans bemödanden skulle hafva framgång, ty han hade hundra gånger förut lyckligt behandlat dylika fall.»

»Jag tackar er på det förbindligaste, herr professor», svarade jag. »Jag skulle gerna gå tre mil om dagen, för att träffa en så vänlig och, som jag tror, äfven skicklig läkare.»

Åter betraktade mig professorn med denna sällsamma blick, i hvilken jag tyckte mig läsa uttryck för ett visst igenkännande. Men det kunde icke vara annat än inbillniug, ty professor Darelli hade aldrig förut sett mig, derom var jag fullt förvissad, emedan jag i den händelsen äfven borde hafva sett honom och icke gerna kunde hafva glömt en människa med hans distinguerade utseende.

Emellertid kände jag mig sällsamt dragen till denne man. Äfven kaptenen var ett föremål för min själs varmare känslor, såsom läsaren vet, men jag fann med mig själf, att der dock var en väsendtlig skillnad i mina

känslor för de båda männen. Hvaruti denna åtskillnad i sjelfva verket bestod, det visste jag dock icke och gjorde icke heller något försök att komma till klarhet i den frågan, emedan jag väl insåg, att hvarje sådant försök skulle stranda mot min oerfarenhet i fråga om den menskiga naturens hemlighetsfullaste kraf-ter och lifsyftringar.

Sedan professorn med sina händer under en stund bearbetat den sjuka armens muskelväfnad och förklarar, att mera icke kunde den dagen göras, gaf han mig vissa förhållningsregler, hvarefter han öfvergick till en intressant afhandling med kaptenen angående Afrikas natur, dess växt- och djurverld. Kaptenen hade många värderika upplysningar att meddela, hvilka synbarligen glädde professorn.

»Och hvarthän reser ni, när ni lemna Cap?» frågade Darelli.

»Till China.»

»Ah, jag kunde verkligen hafva lust att en gång se detta ganska märkvärdiga land, hvars civilisation tyckes vara urgammal. De chinesiska förhållandena hafva alltid synts mig vara besynnerliga. Der sörjer man de afidna med hvita drägter, då vi begagna det svarta såsom saknadens och sorgens färg. Der anser man stympade qvinnofötter såsom höjden af det täcka könets behag, medan vi föredraga qvinnorna, då de äro sådana, som naturen skapat dem. I sanning ett högst underligt land! Jag vore nästan frestad att be er om tillåtelse att medfölja.»

»Tillåtelse? Min Gud, det skulle både hedra och glädja mig, herr professor, om ni ville följa med oss, och vi skola försöka att åt er inreda en bekväm hytt, så att er resa icke skall blifva oangenäm.»

»Nå, sannerligen, jag vill tänka på saken. Förslaget är frestande. På återfärden från China kan ni landsätta mig här. Nå, på min ära, jag vill taga förslaget i betraktande. Ni skall snart få höra mitt beslut, herr kapten.»

Efter ännu en stunds samtal, som rörde sig kring de chinesiska förhållandena, för så vidt dessa äro för

européer bekanta, lemnade vi professor Darelli. Då jag på gatan vände mig om, tyckte jag mig se honom stå kvar i ett fönster och blicka efter oss. Men måhända bedrog jag mig.

SEXTONDE KAPITLET.

En kurs i sydafrikansk historia, hvilken innehåller berättelsen om ett högst berömvärdt uppförande å engelsmännens sida. — Dagliga besök i N:o 13 English Hotel. — Pelle i Capstaden. — "Au, Au, A...j! Den besten äter ju upp mig". — En sannfärdig berättelse om, huru glupande och rytande lejon gå omkring i Capstaden, sökande efter hvem de uppsluka må. — Filosofiska betraktelser öfver "tillfälligheternas" inverkan på menniskolifvets början, fortsättning och slut. — Historiska bevis för sanningen af mina åsigtter i denna fråga, hvilka bevis hemtas ur Pelles äfventyrliga öden i Capstaden. — Huru Pelle slutligen blef befriad ur det rytande lejonets gap. — Pelle dokumenterar sig såsom en språkkunnig man. — Om bord!

Mången gång under de följande dagarne satt jag flera timmar å rad på en beqväm soffa under ett skuggrikt träd på en mycket trafikerad gata, betraktande Capstadens fram och tillbaka ilande befolkning. Den svarta befolkningen var här mycket fåtaligare än i Free-town, hvilket också är helt naturligt, då man besinnar, att den senare staden blifvit grundad just till en fristad för negrer, då deremot Capstaden blifvit grundad af holländare såsom en boningsplats för europeiska handlande och en beqväm hviloplats för sjöfarande under färderna till och från Ostindien. Ehuru holländarne hafva mycket gamla rättigheter till Capkolonien (den bebyggdes nemligen af dem år 1652), hafva dock

engelsmännen aldrig lemnat dem i ostörd besittning af denna deras egendom, och redan innan kolonien år 1806 genom engelsmännens*) seger öfver holländarne nedanför Taffelberget i Capstadens närhet hade för alltid blifvit engelsk egendom, redan dessförinnan hade England och Holland lefvat i oupphörliga stridigheter om besittningen af denna viktiga plats, så att kolonien ständigt var utsatt för det skadliga inflytandet af en oupphörlig vexling af engelska och holländska guvernörer. Från 1652 till 1795 räknar man tjuogoåtta af de senare och aderton af de förra. Efter striden vid Taffelberget år 1806 utvandrade största delen af holländarne till det på Afrikas östra kust och på 30 parallelen belägna Port Natal, men såsom vi hafva erfarit, hafva Boers icke ens der fått vara i ro och fred för den vinningslystna engelska nationen, utan sett sig nödsakade att draga sig djupare in i landet, der de länge trotsade engelsmännen, för att slutligen år 1844 genom list åter bringas under det engelska oket. I den aldra senaste tiden hafva vi bevittnat de sjelfständiga Boers försök att återvinna sitt oberoende — ett försök, som blifvit i England mycket olika bedömdt, men hvilket i hela den öfriga civiliserade verlden förvärfvat Boers allmän sympati, odelad beundran och allmänt erkännande af deras ädla frihetssinne.

Ehuru de flesta holländarne numera troligen äro försvunna från Capstaden, så att dess holländska pregel åtminstone är på väg att försvinna, funnos dock vid den tid, som denna berättelse afhandlar, så många holländare kvar, att man tryggt kunde påstå, att fyra fentedelar af den *engelska* stadens befolkning hade ett utpregladt holländskt utseende. Åtminstone gjorde jag dessa iakttagelser, då jag på förutnämnda skuggrika ställe satt och betraktade de förbi mig passerande menniskorna. Dessa i breda halmhattar och tunna linnekostymer klädda män, hvilka sågo så utomordentligt godmodiga ut och vandrande sin väg så lugnt

*) Under Sir David Baird och Sir Home Popham.

och tycktes anse matsmältningen såsom den viktigaste af alla affärer i världen — de härstammade säkert från Nederländerna och Holland, derom kunde jag så mycket mindre tvifla, som de buro den för dessa länders befolkning egendomliga ansigtstypen. En son af modern England skulle ingalunda — om han icke befann sig i turistärenden — gå så sakta, lugnt och stilla, utan handla mera i öfverensstämmelse med sitt valspråk: tid är pengar.

Mitt angenämaste göromål under den tid, vi kvarstannade i Cap, var emellertid icke åskådandet af folklivet på gatorna, huru behagligt detta i och för sig kunde vara. Mina besök, hos professor Darelli skall jag deremot hafva i ständigt minne såsom verkliga glanspunkter af ogrumlad lycka. Hans lugna, fina sätt, hans behagliga, men likväl lärrika samtal, men framför allt den hjertlighet, med hvilken han af någon outgrundlig orsak bemötte den obetydlige sjömansgossen — allt detta bidrog att i mitt hjerta utveckla de känslor af sympati, som jag redan från första stunden kände för Darelli, till en verklig tillgifvenhet, hvilken med hvarje dag tillväxte i styrka. Jag längtade hvarje morgon efter att klockan skulle blifva tio och jag kände mig bedröfvad och full af saknad, då jag efter en eller ett par timmar aflägsnade mfg från N:o 13 English Hotel.

Så ofta Pelle erhöll tillåtelse att gå i land, plägade han drifva omkring på gatorna och med nyfikenhetens outröttlighet beskåda allt hvad han kunde blifva i tillfälle att se. Huruvida han kom i tillfälle att göra några språkstudier af det vanliga, naiva slaget, det är jag åtminstone icke för närvarande i tillfälle att omförmåla. Omöjligt är det ingalunda, och i fall han verkligen inhemtat något, behöfver det icke gå förloardt för läsaren, ty Pelle behöfver blott ett passande tillfälle för att genast med ifver kasta sig in på sitt älsklingsstema. Det, som jag nu har att berätta om min slyngelaktige vän är af en helt annan art, men då jag inbillar mig hafva ingifvit alla mina läsare och kanske äfven någon af mina läsare en smula

intresse för Pelle, så anser jag mig skyldig att ännu en gång (och troligen återfaller jag oftare i samma fel) afbryta berättelsen om mina egna öden, genom att skildra de äfventyr, för hvilka min småländske vän var utsatt.

En dag hade jag icke förr än omkring klockan ett aflägsnat mig från Darellis bostad, emedan denne hade förevisat mig sina samlingar af alster ur Afrikas flora. Då jag befann mig utanför English Hotel, var middags-hettan så tryckande, att jag beslöt söka svalka under ett af träden på den lifligt trafikerade gatan. Således satte jag mig ned på en bänk och sysselsatte mig, dels med mina egna tankar och dels med åskådandet af de menniskor, som oupphörligt strömmade ut och in i en handelsbod midt emot min plats.

Mina tankar återgingo till sitt vanliga föremål — mitt lifs gåta — mina föräldrar. Jag undrade öfver den besynnerliga skickelse, som fjettrade mig på afstånd från dem, som borde vara mig aldra närmast, men deremot lät mig här och der sammanträffa med menniskor, hvilka icke hade den aldra minsta skyldighet att åtaga sig några omsorger om mig och likväl egnade mig en icke ringa kärlek och tillgifvenhet. Jag tänkte härvid närmast på kapten Krohn och professor Darelli och kände mig tacksam mot den hulda försyn, som hade sändt dessa båda ädle män i min väg.

Längre hann jag icke denna gång i mina reflexioner, enär jag bakom mig förnam följande på småländsk-dialekt uttalade ord:

»Au, Au, Ai...j! Den besten äter ju upp mig.»

Nå, att höra småländska i Capstaden, det var nu i och för sig sjelf icke underligt, emedan sjöfarande af alla nationer landstiga här. Dessutom hade jag ett särskildt skäl att icke blifva förvånad, eller rättare jag hade två dylika. Det ena var nu, att jag visste Pelle vara i staden, och det andra var, att jag tydligt igenkände Pelles röst.

Ehuru jag icke föll i något slags förundran, kunde jag likväl icke underlåta att vända mig om, isynnerhet som jag af Pelles nödrop och derefter följande ord

kunde förstå, att han var nära att blifva uppäten af ett eller annat vidunder, och alltsedan vår gemensamma nattliga strid utanför Freetown närde jag en viss ömhet för min något enfaldige vän och skulle hafva känt mig mycket bedröfvad, ifall han verkligen var på väg att blifva föremål för en eller annan storartad matsmältningsprocess, ty jag visste icke med visshet, om Pelle kunde uthärda dermed och vara lika seglifvad som den mycket beundrade profeten Jonas.

Alltså — jag vände mig om och såg Pelle mellan käkarne på ett i högsta grad uppretadt lejon. Min språkkunnige vän anlidade sitt djupa språkliga vetande för att på alla möjliga tonarter och på ett halft dussin kända och okända, lefvande och döda tungomål gifva sin nöd till känna. Hans nödrop hördes vida vägar och lockade samman en skara af nyfikna och deltagande människor från alla hål och kanter.

För att förklara, huru Pelle kunde hafva råkat i denna utomordentliga fara och huru djurens väldige konung kunde vara närvarande på en ganska civiliserad stads gator och just till hands för att bereda Pelle en olycka, måste jag göra en afvikning från ämnet.

Otta beror en människas lefnadsöde på de mest obetydliga omständigheter, och om man ville gå rätt djupt med frågan, skulle man måhända till och med kunna känna sig frestad att tänka, att hela vår tillvaro och alla våra lefnadsskickelser äro foster af de mest obetydliga tillfälligheter. Så var det ock med Pelle — jaha, förstå mig rätt, värde läsare, jag talar nu icke om hans tillvaro, ty om dess ursprung vet jag ingenting med historisk visshet, utan jag talar blott om den fara, hvori han nu hade råkat — faran att uppslukas af ett lejon, att lefvande, bit för bit, atom efter atom ingå i vildjurets mage och genom denna in i dess blodmassa, att upphöra vara Pelle och i stället blifva blott en del af öknens vilde son. Jaha, allt detta skulle nu icke hafva varit en möjlighet, utan Pelle kunde i fred och ro hafva vandrat på Capstads gator, om icke den obetydliga omständigheten

hade funnits till, att det i Europa finnes en mängd nyfikna varelser, som kasta ut sina penningar för att få se andra länders vilda djur. Jag är förvissad derom, att Pelle i denna stund önskade all dylik nyfikenhet så mycket ondt som möjligt, och jag är nära nog frestad att instämma. Jag håller före, att mycket ondt, framför allt mycket himmelskriande djurplågeri kunde undvikas, om man skickade dessa nyfikna *en masse* till vilddjurens hemländer, att der själva i urskogar och ödemarker uppsöka föremålen för sitt nyhetsbegär. Åtminstone hade Pelle starka anledningar att i denna stund hysa sådana tankar, ty det lejon, mellan hvars käkar Pelle nu befann sig, var just ett sådant olyckligt djur, hvilket blifvit röfvadt från sin hembygds skogar och fält, kanske ock från barn och maka, för att tråna bort och svälta till döds i ett hårdare klimat, under en menageriegares piska. Det var därför alldeles icke underligt, att lejonet i sitt stolta sinne vredgades på menskligheten och att han sökte efter hämnd på den »mensklighet», som beröfvat honom allt. Jag skulle gjort detsamma och varit lika blodtörstig, om jag hade varit lejon och dömd till en dylik tortyröd. Men att det just var Pelle, som blef föremål för lejonets hämnd, det torde hafva berott på ett misstag, ty jag är förvissad om, att den stackars gossen aldrig i sin lefnad hade hyst några brottsliga tankar mot lejonens konungsliga slägt. Det oaktadt kan man icke betvifla själfva hufvudsaken, nemligen att Pelle nu befann sig i den mest vådliga belägenhet mellan lejonets tänder. Pelle utanför och lejonet innanför burens starka — galler.

Ah! Värde läsare! Jag hörde dig draga en suck af lättnad, då du anlände till denna punkt af berättelsen. Jag hörde dig hviska, så väl det var, att det icke var så farligt! Jag kan så mycket mindre undra på detta utbrott af medlidande för Pelle, som jag själf också drog en suck för att lätta mitt bröst och tyckte att det var en lycka både för mig och Pelle, att faran var mera — löjlig, än oroväckande.

I Capstadens hamn låg för tillfället ett engelskt

fartyg, om hvilket, jag hade hört, att det skulle taga ombord en mängd djur af olika slag, som en Mr Reed hade fångat och med hvilkas förevisande i Europa Mr Reed ville grundlägga sin ekonomiska lycka. Det lejon, som var bestämdt till detta höga syfte och möjligen äfven att efter slutade lidande eller rättare efter en mångårig dödskamp, med sin hud pryda och värma Mr och Mrs Reeds äktenskapliga bädd, skulle — återigen var »tillfälligheten framme» — just denna dag transporteras ombord på det af Mr Reed förhyrda fartyget. Samma »tillfällighet» gjorde äfven, att karlarne, som ombesörjde transporten, kände sig törstiga i middagshettan. »Tillfälligtvis» passerade de förbi en krog, och tillfälligheten gjorde äfven, att de icke tillhörde dessa starka karakterer, som kunna motstå de svåraste frestelser. Alltså stannade de och läto djurens konung blifva ensam på samma plats, der Pelle »tillfälligtvis» ett par minuter senare färdades fram. Hela denna massa af »tillfälligheter» behöfdes således, för att ställa Pelle med vidöppen mun och af förvåning stirrande ögon framför en lejonbur på en gata i Capstaden. Nå, han stod der emellertid och såg och såg. Aldrig i lifvet hade han sett en så väldig »katt» och han var till på köpet gul. Pelle kunde icke nog förvåna sig. Steg för steg närmade han sig buren, omedveten om faran, ty han kunde naturligtvis icke föreställa sig, att detta stora djur, som han ansåg vara en vanlig katt af oerhörd storlek, kunde vara farligare än de små, för sin milda fromhet kända kattorna derhemma, hvilka hvarken göra människor eller råttor något ondt, om de kunna undvika det. Men lejonet tyckte förmodligen icke om Pelles dumma bondmin och fann sig måhända äfven förnärmat derat, att Pelle nalkades det under ideligt upprepande af det gamla välbekanta smeknamnet, »kiss, kiss, kissen min!» — och hvem vill harnas deröfver, att lejonet fann sig häraf retadt till vrede? Åtminstone icke jag, ty jag har en föreställning om, huru ytterst försmädlig en sådan der obeskriflig bonduppsyn kan vara. Nog af — då Pelle befann sig alldeles invid buren, rusade lejonet, lydande sin vilda in-

stinkt, fram för att gripa sitt rof, men Pelle, som mera anade än förstod faran, vände sig om för att taga till reträtten och skulle troligen denna gång hafva, förrän han var väntad, återvändt till »Annas» åtminstone mot kolossala »kattor» skyddade däck, om icke lejonet hade huggit sina hvassa roftänder i Pelles rockärm. Lejonet drog åt ett håll och Pelle åt ett annat och närmaste följden häraf blef, att det hemväfda tyg, hvaraf Pelles rockärm var tillverkad, brast sönder; intet tyg i verlden skulle hafva kunnat motstå en sådan spänning.

Det var just i det ögonblick, då detta tilldrog sig, som jag hörde Pelles röst ropa:

»Au, au, ai... j! Den besten äter ju upp mig.»

Jag var nära att utbrista i ett ohejdadt skratt, då jag blef varse min vän Pelle. Han var till sin person helt och hållet oskadad. Icke ens en enda atom af hans lekamen hade fastnat mellan rofdjurets käkar, icke en enda droppe af hans ungdomsvarma blod hade blifvit spildt på Capstadens gata. Pelle kunde således skatta sig lycklig, men det oakadt kunde man verkligen icke i hans ansigte se ens ett enda spår af någon lycka. Han såg snarare surmulen och gråtfärdig ut, under det att han förgäfves försökte sammanfoga bitarna af den i trasor slitna rockärmen. Under dessa fåfänga försök mumlade han någonting, som jag på grund af afståndet icke förmådde urskilja. Derefter hotade han lejonet med sin knutna hand — det gråt-milda ansigtsuttrycket gaf vika för ett uttryck af förbittring, som dock icke rätt väl harmonierade med de af naturen mycket godmodiga anletsdragen.

Och lejonet? Det gick mycket uppretadt fram och tillbaka i sin tränga bur, piskade sidorna med den långa svansen och tuggade med raseri de fragmenter af Pelles rockärm, som utgjorde dess enda byte. Det var ett magert rof, det är sant, men så hade ju tyget blifvit väfdt i det magra Småland och af ull, som vuxit på småländska får. Hvilka tankar och reflexioner, som sysselsatte »djurens konung», eller om det tänkte någonting alls, det är svårt att afgöra. Säkert är emel-

lertid, att det väldiga djuret plötsligt kastade sig med all sin kraft och hela sin tyngd mot burens galler och att detta — gaf vika för den gigantiska påtryckningen. Vare sig att dörren till buren icke var omsorgsfullt tillsluten eller att de rostiga jernstängerna voro förtärda af »tidens allt frätande tand» — nog af, djurens konung var fri — fri såsom fordom i sin hembygds öken. Fruktansvärdt stod djuret inför den stackars Pelle.

Scenen, hvilken till en början hade förefallit mig komisk och roande, hade inom ett ögonblick antagit den mest allvarsamma och högtidligt spännande karakter.

Lejonet piskade sina grågula sidor med den långa svansen, skakade sin yfviga man och visade Pelle sina förfärliga tandrader. Pelle var emellertid icke så lätt bringad ur fattningen. För öfrigt tror jag till och med, att han ännu ansåg djuret vara en »katt» och att hela äfventyret därför icke kunde vara så farligt. Han tog på sig en morsk min och såg djuret stadigt in i ögonen, under det han ropade:

»Jo, du är mig just en fin kanalje, som rifvit sönder min bästa tröja, väfd af mor sjelf derhemma. Jag beklagar dig, om mor min finge veta, huru illa du burit dig åt.»

Det har blifvit sagdt, att menniskoögat utöfvar en hemlighetsfull magt öfver vilddjuren af kattsläktet. Måhända var det den bistra glansen i Pelles på lejonet stadigt hvilande öga, som gjorde, att det ursinniga djuret icke ögonblickligen kastade sig öfver min småländske vän, för hvars öde jag i sanning kände en hemsk bäfvan. Förbigående personer flydde af alla krafter från det farliga granskapet. Jag deremot ville icke feigt öfvergifva min vän, men å andra sidan visste jag icke något medel att komma honom till hjälp. Pelle tycktes vara förlorad och likväl stod han der så lugn och morskade sig så ogeneradt, som om lejonet hade varit i större fara för honom, än han för lejonet.

Ah, hvad ser jag? Der anländer verkligen hjälp

för Pelle. Mätte lejonet blott stå stilla ännu en half minut!

En tysk matros, som kom smågnolande framåt gatan, hade icke förr varseblifvit hvad som tilldragit sig, än han skyndade fram till Pelles undsättning. Han bar i handen en lång och ganska tjock jernkedja. Ett femtioårigt träd växte på några famnars afstånd från lejonet och bakom detta. Att säkert fästa den ena ändan af sin kedja kring detta träd och att af den andra ändan göra en snara, samt kasta denna kring lejonets hals, efter att ljudlöst hafva smugit sig bakom detta, det var blott ett ögonblicks verk för den djerfve sjömannen. I samma sekund, som kedjan slöt sig kring lejonets hals och försvann bland de yfviga håren i dess man, stod jag vid Pelles sida och ryckte honom med våld bort ur den krets, utanför hvilken lejonet numera icke kunde komma. Ursinnigt slet och ryckte det fångna djuret i sin boja. Både Pelle och den raske matrosen voro oåtkomliga för yttringarne af dess vrede.

»Wie steht's und wie geht's?» frågade Pelles råddare.

»Jo, jag heter Pelle, jag», svarade min småländske vän, som sålunda erhöill tillfälle att lägga sin språkkunskap i dagen. »Och jag är från Småland», tillade han med en min, som om han icke blott hade korrekt besvarat den välmenande frågan, utan till på köpet upplyst den frågande om mera än han hade begärt att få veta.

Med några ord på matrosens modersmål tackade jag denne för det att han räddat min väns lif och, utan att gifva mig tid till att se, huru lejonet fann sig i sin ånyo iråkade fångenskap eller huru man gick till väga för att drifva det tillbaka in i buren, skyndade jag med min vän Pelle tillbaka ombord på »Anna».

SJUTTONDE KAPITLET.

En glädjande nyhet. — Professorn går ombord. — Pelles omdöme om vetenskapliga instrumenter, när dessa äro inpackade i lädor, som han icke får öppna. — Johan Glads sjukdom, gudsfruktan och envishet. — Mot sin vilja får han besök af en läkare och hvad han tyckte om denne. — Hotande åskmoln. — Lugnet före stormen. — »Lossa klutarne!» — Stormen. — Ett lifsfarligt arbete. — Pelles öfvermod och derpå följande straff. — Huru jag lyckas rädda min småländske väns lif. — Vi måste väl finna oss i att länsa». — Vår f. d. understyrman ombord på »den flygande holländaren». — Den historiska grunden för sagan om den flygande holländaren. — Huru professorn vill på förnuftigt sätt förklara, att sjömän tro sig se spökskeppet.

Efter det i föregående kapitel omförmälda äfventyret med lejonet skulle Pelle hafva begärt hundra riksdaler af hvar och en, som bedt honom gå i land och uträtta något ärende i Capstaden. Det var då egentligen ingenting att blygas öfver, att han varit nära att blifva uppäten af ett utsvultet lejon och lyckligt räddats undan en så sorglig och föga ärofull lott, men Pelle var nu en gång sådan att han kände en smula blygsel, och det är visst icke alla menniskor om hvilka så mycket godt kan sägas. Likväl tror jag, att det var mindre sjelfva äfventyret, än den omständigheten, att någon hade behöft komma honom till undsättning, som grämde honom.

Emellertid förflöto dagarne med vanlig snabbhet och kaptenen hade redan bestämt sig för, att om ett par dagar afsegla från Capstaden, då professor Darelli vid ett af mina dagliga besök mötte mig med följande ord:

»Nå min gosse, i dag har jag en nyhet att förkunna dig. Kan du gissa hvad den handlar om?»

»Förmodligen har ni funnit någon ovanligt intressant skalbagge?»

»Nej så lycklig har jag icke varit.»

»Eller har ni gjort någon annan vetenskaplig upptäckt, som är af värde.»

»Alla vetenskapliga upptäckter äro af värde», svarade professorn med ett fint leende, »ty de äro att anse såsom mensklighetens villkor för framskridande mot fullkomlighetens mål. Men icke heller detta var rätt gissadt.»

»Då är mitt förråd af gissningar uttömdt och jag väntar att ni godhetsfullt sjelf uppenbarar sanningen.»

»Jag måste väl det under sådana förhållanden. Nyheten är denna, att jag följer med eder till China.»

»Ah!»

»Du blifver väl icke ledsen för det, min gosse?»

»Tvärtom! Jag gläder mig uppriktigt deröfver, det kan jag försäkra er. Ätven kaptenen skall blifva glad.»

»Jag tror dig, min gosse.»

Och huru skulle han kunna tvifva på sanningen af mina ord? Det stod utan tvifvel tydligt att läsa i mitt ansigte, att jag uppriktigt fägnade mig öfver den glada nyheten.

»Ser du», fortfor den lärde professorn, jag har länge önskat anställa en jemförelse mellan vissa växtfamiljer här i Afrika och i Asien. Ganska mycket beror för vetenskapen af att ega säkra fakta i denna viktiga fråga. Jag hoppas i China få tillfälle att . . .»

Och nu utbrede professorn sig i en mycket lärd afhandling om vissa rön, som han hade gjort angående somliga växters känslighet för skillnaden mellan ljus och mörker, och ehuru jag med det största intresse lyssnade till hans ord, hvilka genom sin enkelhet gjorde det mest obegripliga ganska begripligt, skulle det dock nu icke vara mig möjligt att återgifva hans tankar. Framför allt skulle jag icke förmå återgifva den värma, hvarmed han talade, eller det klara intellektuella ljus, som tindrade i hans ögon och liksom meddelade en

oförklarlig glans åt allt hvad han talade. Slutligen erinrade han sig dock, att han icke befann sig i en akademisk lärosal, utan helt enkelt i ett rum på ett hotell vid världens ända och med intet annat auditorium in för sig än en okunnig och fattig sjöman, som sökte läkarehjelp.

»Min Gud», utropade han då, »jag glömmer det, som borde vara mig som läkare och er såsom patient mest angeläget. Tillåt mig, min unge vän! Låt mig se er arm!»

Efter verkställd undersökning yttrade han:

»Ni är nu nära nog återställd, min gosse, och den vård, ni efter detta behöfver, kan jag lemna er ombord på »Anna». Det är ju så ert galanta skepp heter? Jag var i går nere vid hamnen och besåg det.»

Jag erfor i mitt hjerta liksom en känsla af smärta och utropade:

»Vill ni dermed säga att jag icke behöfver komma hit i morgon?»

»Ja, min gosse, jag har så mycket att uträtta, för att blifva redo till att åtfölja ert fartyg, att jag icke kan taga emot er i morgon.»

Jag kämpade för att tillbakahålla en tår, hvilken ville framtränga i mitt öga. Dessa besök hos professorn hade, besynnerligt nog, blifvit för mig verkliga högtidsstunder, timmar af oblandad njutning, och jag kände därför smärta att nödgas blott för ett par dagar afsäga mig glädjen att en stund få vistas i professors närhet. Lyckligtvis märkte denne icke mitt upprörda tillstånd, hvilket jag skulle hafva haft svårt att nöjaktigt förklara, om han hade tillfrågat mig derom.

»När afgår kaptén Krohn med »Anna»?» frågade han.

»Om torsdag.»

»Och i dag hafva vi tisdag. Jag får i sanning mycket att göra, men hoppas likväl kunna blifva i ordning. Farväl, min gosse! Helsa kaptenen ifrån mig

och säg, att jag mottager hans anbud och att jag sänder mina saker ombord i morgon.»

Dervid log han mot mig så mildt och vänligt, att det leendet ensamt skulle hafva varit tillräckligt att vinna mitt hjerta, och hans ögon sände mig denna egenomliga blick, i hvilken jag ofta hade tyckt mig läsa ett igenkännande eller åtminstone, att han sökte i sitt minne efter en person, som jag liknade.

Denna gång fördröjde jag mig icke i staden, genom att hvila mig under de skuggrika träden, utan skyndade genom gatorna ned till hamnen, hoppade i båten och lät den väntande matrosen ro mig ut till fartyget, der jag genast uppsökte kaptenen och fullgjorde mitt uppdrag, att till honom framföra den glada nyheten om professors beslut att med »Anna» företaga en färd till China.

Följande dagen fördes professors tillbehörigheter om bord och funnos bestå af ett par reskoffertar samt sex eller sju lådor med vetenskapliga instrumenter af de mest olika slag. På de båda kofferterna voro fastnitade blanka messingsplåtar, i hvilka var med prydliga bokstäfver ingraveradt:

Arthur Darelli

Göteborg.

Då sakerna skulle föras ombord, var naturligtvis Pelle tillhands att mottaga dem, icke därför att han hade erhållit befallning dertill, utan därför att det var för honom någonting nytt, och det nya utöfvade alltid på honom en mäktig dragningskraft, hvilken han icke var karl att stå emot. Hvarje låda, som gick genom hans hand, undersöktes mycket noga i ändamål att utforska, huruvida icke det skulle vara möjligt att öppna den och få en inblick i dess mystiska innehåll. Då detta emellertid icke lyckades honom, gick han surmulen bort, mumlande mellan tandraderna:

»Bara skräp alltsammans!»

Stackars Pelle! I sin okunnighet kallade han skräp

det, som utgjorde en lärd professors stolthet, men det var då icke något att förundra sig öfver, ty Pelles natur var sådan, att allt hvad han icke genast kunde fatta eller tro sig fatta, det var i hans ögon »dumt» och enfaldigt, ja, jag är nästan förvissad om, att professorn sjelf af Pelle hänfördes till denna skräpiga kategori.

Bland »Annas» besättning saknades nu två, utom de, som blifvit dödade af negrerna utanför Freetown. Understyrmannen hade nemligen aflägsnat sig, så snart vi anlände utanför Capstaden, och hade sedan dess icke vidare varit synlig. Äfven Johan Glad fick man aldrig se, men han fanns likväl ombord, ehuru han ständigt låg i sin koj, ännu lidande genom följderna af det dråpslag, som Kling tilldelade honom. Kaptenen hade många gånger uppmanat Glad att följa med mig till professor Darelli, hvilken säkert gerna skulle hafva egnat honom nödig omvårdnad och hjälp, och äfven jag hade försökt öfvertala min gamle läromästare till ett sådant steg, men han var obeveklig. Hos honom rådde en instinktlik motvilja mot doktorer och »doktramer», af hvilken anledning känner jag icke. Jag hoppades emellertid, att sedan professorn kommit ombord, skulle något tillfälle yppa sig, då jag kunde anmoda den lärde och välvillige mannen att oombedd aflägga ett besök hos den lidande matrosen.

Särdeles rörande var det att bevittna denne ärlige, fastän obildade mans sätt att bevisa sin gudsfuktan. I bibeln var han lika hemmastadd som i tackel och tåg. Hans tålmod under plågorna var mera värtaligt än en predikan, hans resignation var värdig en martyr, hans böner buro vittnesbörd om en oskrymtad tro på den Allgodes kärlek.

Det tycktes mig som om denna dag aldrig ville gå till ända, så stark var min längtan efter morgondagen, då Darelli skulle infinna sig. Tiden är dock aldrig så lång, att den icke slutligen löper bort, och så gick det äfven nu. Aftonen kom och på henne följde en klar, månbelyst, härlig natt, hvilken i sin ordning slutligen gaf vika för den inbrytande morgo-

nens klarare ljus. Jag var uppe på däck redan vid soluppgången, så att jag fick bevittna den underbara öfvergången från mörker till ljus, och tänkte dervid, att på samma sätt skall slutligen allt andligt mörker i verlden undanjas af det gudaborna ljusets strålar.

Omkring klockan åtta anlände professorn och en half timme senare hade »Anna» lättat ankar. Snart hade vi kringseglat Godahoppsudden och kaptenen styrde nu längre bort från kusten, emedan han visste, att ingenting är mera ostadigt, än väderleken i dessa trakter, der plötsligt förfärliga stormar utbryta, hvilka åt hundratals sjömän hvarje år bädda en orolig graf bland nästen alltid upprörda vågor. Han kände naturligtvis äfven, huru farligt det är att under en rasande storm befinna sig i närheten af land, der man hvarje ögonblick sväfvar i fara att stranda mot klippor och skär och känna fartyget brista under sina fötter för de våldsamma stötarna, då det af vind och vattenmassor kastas mot stranden.

Professorn var icke synlig under hela förmiddagen, emedan han var sysselsatt med iordnigsställandet af sina saker i den åt honom upplätta hytten. Vid middagstiden kom han upp på däck och satte sig under det uppspända soltältet. Då jag händelsevis gick förbi honom, ropade han mig an, och naturligtvis var jag icke sen att infinna mig hos honom.

»Nu, min gosse», sade han glädtigt, vilja vi se till, huruvida din arm har lidit någon skada genom att under en hel dag icke hafva undergått läkarebesigtning. Åh, nej! Det allmänna tillståndet i armen är godt, blodet har återtagit sitt naturliga lopp. Du är trisk, min gosse, och jag afpolletterar dig med nöje från sjuklistan.»

»För detta lyckliga resultat har jag er att tacka, herr professor, och fastän en fattig sjömansgosses tacksamhet icke kan vara af stort värde för er, är det dock den enda vedergällning, jag kan gifva er.»

»Hvarje människas tacksamhet, min gosse, är en äkta perla, så mycket mera dyrbar, som den är synnerligen sällsynt här i verlden. Jag är därför full-

komligt belåten med denna ersättning för min lilla möda. Under ett par år har jag icke haft andra patienter att plåstra med, än negrer, och det har därför varit mig en glädje att ännu en gång låta min vetenskap tjena en vit människa och dertill en landsman.»

»Hvaraf kan det härleda sig, herr professor», frågade jag en stund senare, efter att hafva åhört en mycket intressant afhandling om svarta och hvita människors olika sjukdomar,» hvaraf härleder det sig, att en del af våra landsmän känner liksom en afsky för att låta en läkare behandla sig under sin sjukdom?»

»Förmodligen hafva de förut någon gång fallit i händerna på någon usel qvacksalfvare, ty äfven bland läkarne finnas sådana, som mera tänka på förtjenandet af penningar, än på att lindra och afhjelpa nöden. Känner du för öfrigt någon, som hyser en dylik rädsla?»

»Ja, vi hafva en sådan här ombord. Mähända skulle ni vilja vid något för er lägligt tillfälle se till honom? Det är möjligt, att er vänlighet kan verka hvad hvarken mina eller kaptenens böner hafva förmått åstadkomma.»

»Visst vill jag det och är dig till och med tacksam, därför att du underrättat mig om saken. Hvar finnes han?»

Jag gaf professorn de nödiga anvisningarna och det töfvade icke länge, förrän jag såg honom vandra öfver däck och stiga ned genom storluckan. Då han en half timma derefter återkom på däck, sade han till kaptenen:

»Karlen är illa handterad, men jag tror dock icke, att han kommer att hafva något men deraf för framtiden. Jag går nu ned och tillreder en helande salfva, som jag hoppas skall göra honom godt.»

Jag smög mig emellertid ned till Johan Glad, för att höra hvad han skulle hafva att säga om professors besök. Han mottog mig med ett vänligt ansigtsuttryck, och innan jag hade hunnit framställa någon fråga, ytttrade han:

»Du kan aldrig tro ett sådant rart besök jag har haft!»

»Ah, hvem har då varit hos dig?»

»Hvem han är, det vet jag icke, men en gudfruktig karl är han, så mycket vet jag. Han lofvade emellertid att gifva mig en salfva som snart skall göra mig frisk och kry igen.»

»Det är då en läkare?»

»Vet inte! Han må vara läkare eller ej, så är han en bra karl och därför tager jag emot salfvan. Sedan må det i Guds namn gå hur det vill.»

Varm om hjertat, aflägsnade jag mig. Jag kunde icke förklara för mig sjelf, hvarför det alltid gjorde mig så glad, då jag hörde Darelli berömmas, af hvem det vara månede.

Hvar och en känner, med hvilken otrolig hastighet de mest digra åskmoln kunna samlas på en förut klar himmel. Detta fenomen, som vetenskapsmännen söka att på ett populärt sätt förklara, genom att tala om ett oförmodadt möte mellan två luftströmmar af mycket olika värmegrader, fingo vi denna dag bevittna.

Klockan tre var himlen klar, men kronometern ombord hade ännu icke visat en minut, tretiofyra sekunder öfver tre, förrän hela himlen var öfverdragen med ett svart täckelse af moln. Fullkomlig vindstilla inträdde och hela luftkretsen liksom genombäfvades af en aning om någonting förfärligt, då en minut senare en lätt vindsuck sakta krusade hafsytan, hvilken dock genast återtog sin spegelrika släthet.

»Detta är lugnet före stormen», yttrade professorn.

»Ja, vid himmelens Gud, inom fem minuter skola luft och haf befinna sig i fullkomligt uppror. Må den Högste stå oss bi!»

Straxt derefter hördes kapttenens dånande stämma kommendera:

»Alle man på däck!»

Karlarne, af hvilka några befunno sig i sina sof-

platser, skyndade upp vid detta välbekanta rop, som genljöd i skeppets längst ned belägna delar.

»Tag in segel! Raskt, mina gossar! Lossa klutarna! Förmärs- och mesanstagseglena refvas till hälften! Alla de öfriga seglen strykas! Raskt nu till verket!»

Matroserna ilade skyndsamt till sina poster, och två minuter hade icke förlidit, innan kaptenens befallning redan var utförd.

»Skola vi icke äfven stryka bramstängerna?» frågade öfverstyrmannen, som i detta ögonblick nalkades kaptenen.

»Nej, Petersson. Det torde icke vara af nöden. För öfrigt hafva vi nu icke tid dertill. Inom ett ögonblick bryter det löst. Bevara oss alla, milde Herre Gud!»

Med häpnadsfull undran väntade jag stormens utbrytande. Det var den första storm på hafvet, som jag skulle komma att bevittna, ty under hela färden från Göteborg till Afrikas sydligaste ända hade vår färd varit gynnad af det härligaste väder. Jag hade alltid hört sägas, att en storm på hafvet skulle vara någonting på samma gång förfärande och majestätiskt skönt, hemskt och dock förenadt med ett visst intresse, åtminstone för den som är begåfvad med sinne för storartade naturscener. Derför kände jag mig både rysa för och längta efter hvad som skulle komma. Och det kom verkligen. Det kom icke en sekund senare än kaptenen förutsagt. Det kom med en styrka, ett raseri, som endast en storm i närheten af Cap kan förete.

Först började det att koka, susa, brusa rundtomkring oss i vattnet. Osynliga krafter satte hafvet i rörelse och, min Gud, hvilken rörelse! Det var icke böljor, det var ingenting som kunde kallas vågor, ty dessa följa den ena på den andra i en viss ordning, så att människan till och med förmår matematiskt bestämma deras höjd, bredd, djup, styrka och våldsamhet. Här sjöd det på hvarje punkt, här fräste det på hvarje tum, här kämpade vattenmassorna mot

hvarandra, på samma gång som vattenmassa splittrades mot vattenmassa öfverallt, så långt mitt öga kunde nå. Om hafvet hade varit en ofantlig kittel, fylld med vatten, och underjorden en omätlig eldstad, hvarest millioner tons kol utsände en glödande hetta, som bringat oceanen i kokning, skulle det för en åskådare hafva sett ut liksom nu. Hvilken var den kraft, som åstadkom denna kokande jäsning? Var det en vulkanisk rörelse eller en vulkanisk utgjutning på oceanens botten? Eller var det elektriciteten, denna hemlighetsfulla, mäktiga naturkraft för hvilken ingenting synes vara omöjligt, som liksom lyftade upp vattenmassorna, ständigt förenande och åter splittrande de ofantligt stora, såväl som de ofantligt små vattendelarna.

»Två man till styret och två till loggen!» kommanderade kaptenen.

Knappt var denna befallning utförd, förrän luften råkade i samma uppror som förut vattnet. Först kom en vindstöt, sedan ånyo en af ännu förfärligare kraft och derpå utbröt stormen i hela sitt raseri. Ett ögonblick senare upplystes hela luftkretsen af en enda ofantlig jätteblixt eller, kanske rättare sagdt, af en knippa af otaligt många blixtar, hvilken delade sig åt alla väderstreck. Derpå följde en åskknall af så oerhörd vidd och styrka, som om alla världens kanoner, mör sare och kulsprutor blifvit, till antalet mångdubblade, uppställda på flottor rundt omkring oss och derefter på en gång, såsom genom en till alla sänd elektrisk gnista, aflossade. Nu följde blixt på blixt, den ena knallen brakade efter den andra, under det att vinden med förfärande snabbhet och kraft ilade öfver vågen och under det oceanen mer och mer började framrulla höga vattenmassor. Regnet strömmade i strida floder ned från »himlens öppnade fönster». Vattnets kokande hade upphört och i stället upptornade det sig till höga, i rörelse stadda berg, som än upplyftade »Anna» på sina ryggar, än veko undan, så att skeppet sjönk ned i ett, som det tycktes, bottenlöst djup, hvarifrån vi ingenting kunde se, annat än rundt omkring oss uppresta vattenvägg. En sekund senare kom en ny

våg, hvilken ånyo upplyftade oss så högt, att horisonten vidgades och jag kunde öfverskåda en betydlig del af det upprörda hafvet.

»Refva märs- och mesanstagseglen!» befalldes kaptenen. »Vi måste taga in hvarje klut och gå för topp och tackel.»

Stormen var nära att med sin väldiga stämma öfverrösta kaptenen. En dundrande och brakande åskknall kom stormen till hjälp. Den utdelade befallningen hördes därför icke af någon annan än mig, ty jag stod vid kaptenens sida. Jag blickade upp på masterna, kastade derpå en blick omkring mig på den i uppror varande naturen och betänkte mig ett ögonblick, huruvida jag skulle våga mig upp i tacklaget eller om jag skulle öfverbringa kaptenens befallning till någon annan.

»Nej», tänkte jag, »en sjöman får icke vara rädd för något. Jag vill i Guds namn försöka.»

Derefter kastade jag mig till vanterna och ilade upp, fastän jag tyckte mig höra kaptenen ropa efter mig:

»Pojke! Det der kan du inte. Låt de gamla sjömännen sköta seglen i detta hundväder!»

Men jag ville visa, att jag redan hunnit blifva så god sjöman som någon, jag ville framför allt pröfva och härda mig sjelf, för att vinna skicklighet i mitt lefnadsyrke och därför . . . dertför ilade jag allt högre upp, under det att fartyget krängde hit och dit genom stormens och vågornas förenade kraft. Att i ett sådant elementernas uppror, sväfvande mellan himmel och jord, uträtta ett arbete, det är icke en lätt sak, det fordrar både mod, kallblodighet och själsnärvaro, det kräfver äfven mycken kroppsstyrka. Likväl lyckades jag utföra det, ehuru jag vid skeppets oförutsedda krängningar mer än en gång vara nära att slungas ut i det vida, skummande hafvet, der jag skulle hafva varit utan räddning förlorad.

Just då jag skulle äntra ned, kastade jag en blick kring horisonten och varseblef på något afstånd ett fartyg — att säga »ett segel» vore här icke på sin

plats, emedan detta fartyg liksom vi icke hade en enda linnelapp uppe. Nästa ögonblick hade en skyhög våg trädt emellan, så att jag icke kunde se ens masttopparna af den främmande seglaren, och då samma våg snart upplyftade oss på sin skummande och fräsande kam, var jag redan nere på däck, hvarest nya framrullande vågor stängde utsigten.

»En seglare på lovartsidan!» rapporterade jag till kaptenen, som jemte professorn åskådade naturens uppror från akterdäck, båda fasthållande sig i mesanmastens vanter.

»Gott! Mätte vi icke under denna oreda törna tillsammans med honom! Men en sak, min gosse! Du förskräckte mig nyss genom ditt djerfva tilltag att uppstiga i tacklingen. När har du lärt dig det? Du har ju aldrig varit med om en storm förr än nu? Vid alla skot och brassar, du är nu en fulländad sjögast.»

Jag ämnade svara, men dertill blef ingen tid, ty jag såg Pelle sväfva i dödsfara och måste skynda honom till hjälp.

Flera gånger, sedan stormens utbrott, hade jag varseblifvit min smålandsvän, der han helt lugnt rökte sin kritpipa, sittande på en sammanrullad ankartross. Stormen tycktes icke bekomma honom någonting, åskan syntes glädja och roa honom och vattnets uppror tycktes icke utöfva någon annan verkan på honom, än om det hela hade varit en danslokal, der sköna tärnor och raska gossar svängde om med hvarandra. En gång hade jag gått förbi honom just då en väldig blixst kastade sitt mystiska sken ned i de svarta djupen mellan upptornade vågor, och Pelle hade tagit pipan ur mun och leende yttrat:

»Nu, Josua, har du väl hjertat i halsgropen, liksom klockaren derhemma, när han varit full och skall stå skrift för presten?»

»Ingalunda, Pelle», svarade jag, en smula förtretad, och vände honom ryggen.

Emellertid skulle Pelles öfvermod snart blifva straffadt.

En skyhög våg nalkades »Anna» i det ögonblick, då hon från toppen af en föregående våg hade blifvit slungad ned i djupet. »Anna» hann icke snabbt nog lyftas upp igen. Hälften af den frambrusande nya vågen trängde sig ned under »Annas» köl, men den andra hälften vräkte sig med ett dånande ljud öfver hennes reling och utgöt sig med förfärande kraft öfver hennes däck, under det att stormen hven och pep och gnisslade i tågen och blixtar korsade hvarandra och åskan brakade. Nu gällde det att hålla sig fast. Matroserna, som voro vanda vid alla hafvets faror, grepo tag i föremål, som voro dem närmast, och fasthöllo sig der, medan vattenmassorna spolade öfver dem. Kaptenen, professorn och jag fattade tag i mesanmastens vanter. Vattnet ryckte och slet och trängde på. Förgätves! Vi höllo oss fast och vågen måste draga vidare, utan att lyckas slita oss från vanterna eller vräka oss öfver bord. För Pelle deremot hade saken icke aflupit så lyckligt.

Han satt naturligtvis och rökte ur sin kritpipa med öfvermenschligt lugn — hvilket jag likväl tror hafva varit mer låtsadt än verkligt — och då vattenmassan bröt in öfver däck, hade han ingenting annat till hands att gripa fast uti, än den sammanrullande ankartrossen. Denna fattades emellertid af vågen och fördes bort af dess gigantiska kraft. Pelle tappade pipan och famlade efter något föremål, som kunde gifva honom stöd och hejda den vilda farten. Men hans händer fattade endast kring det mjuka, undanvikande vattnet. Han måste följa med det, med eller mot sin vilja, ty derefter frågade vågen icke, och Pelle blef icke ens tillspord om han önskade aflägga ett besök hos drottningen i oceanpalatsets kristallklara salar. Nu var det slut med Pelles mod. Ett nödrop — ett enda blott, men ett rop, som öfverröstade storm, vågor och åska — gick öfver hans läppar.

Allt detta tilldrog sig inom ett ögonblick, sedan kaptenen hade sagt till mig:

»Vid alla skot och brassar! Du är nu en fulländad sjögast.»

I stället för att svara kaptenen, skyndade jag min vän Pelle till hjälp, ty mitt hjerta kände sig beklämdt, då jag såg hans fara. Vågens första våldsamhet hade jag redan lyckats bestå genom att fasthålla mig vid mesanmastens vanter, men nu släppte jag dessa och lät vattenmassan föra mig öfver halfva däckets bort till sjelfva mesanmasten, kring hvilken jag fattade ett förtvifadt tag med användande af all min kroppstyrka. Då jag anlände till masten, skedde det med sådan våldsamhet, att min näsa, som varit utsatt för den svåraste stöten, utsände en blodstråle. Derpå aktade jag likväl icke, utan sträckte ut den fria handen för att fatta tag i min drunknande vän.

Då vattenmassan bröt in öfver däckets, antog den en hvirflande rörelse, af hvilken orsak vet jag icke. Måhända hade den en sådan rörelse redan innan den kom i beröring med »Anna». På grund af denna hvirflande svängning slungades Pelle icke direkt från lo-vartsidan öfver däckets ned i djupet, utan ankartrossrullen, med hvilken han tycktes vara i lif och död sammanväxt, surrades i halfcirkel bort mot mesanmasten och Pelle följde med, dock passerade han icke så nära masten, att han sjelf hade kunnat gripa kring den och qvarhålla sig. Jag deremot pressades af vattnets egen påtryckning på min kropp så hårdt mot masten, att jag, icke ens om det varit min vilja, skulle hafva kunnat slita mig derifrån. Det var mig således en möjlighet att gripa tag i Pelles hår, just då denne på sin ankartrossrulle passerade masten på tre fots afstånd. Pelles lif berodde på min själsnärvaro i denna stund, ty om han icke blefve hejdad här, skulle vågen lyfta honom allt högre upp och slutligen vråka honom öfver relingen midt emellan stormastens vanter. Jag försummade icke tillfället att rädda en medmänniskas lif. Jag sträckte ut handen och grep ett fast och säkert tag i Pelles hår. Derigenom lyckades det mig att qvarhålla honom, medan vågen vältrade sig förbi under ett brusande dån, som ackompanjerades af åskans toner i en djupare liggande skala. Ankartrossrullen slungades öfver bord och försvann, men Pelle var kvar

på däck, då vattenmassans sista droppar bestänkte re-
lingens öfre kant.

»Det var ett karlatag,» sade professor Darelli, hvil-
ken kom bort till mig. »Låt mig se karlen. Han har
väl insupit så mycket vatten att han kan behöfva min
hjälp för att få upp det igen.»

Pelle hade verkligen förlorat medvetandet och må-
ste af två matrosor nedbäras under däck, dit äfven
professorn nedsteg, för att egna honom sin omvårdnad.

Men kaptenen sade:

»Vi måste väl finna oss i att länsa, ty sådana
störtsjöar medföra ingenting behagligt. Vi vilja se om
»Anna» kan löpa lika snabbt som de brusande stört-
sjöarna.»

Matroserna vid rodret erhöllo befallning att ändra
fartygets riktning, så att det skulle komma att löpa
för vinden. Refvadt förmärssegel tillsattes, på det att
skeppet skulle erhålla tillräcklig fart, för att kunna
undgå att upphinnas af de förföljande störtsjöarna, hvil-
ka i en ständig kamp vältrade sig fram bakom oss
och liksom utsträckta väldiga polyparmar för att gripa
oss och draga oss ned i det fruktansvärdt upprörda
djupet.

Hela natten fortforo vi att länsa undan för stor-
men och hela natten voro vind och vatten stadda i
uppror. Vid midnatt aftynade åskans och blixtnas
kraft allt mer och vid pass klockan ett om morgonen
hade den aflägsnat sig så långt, att vi icke kunde höra
dundret, ehuru ännu matta blixtrålar med långa mel-
lanrum utskickades af molnen vid horisonten. Öfver
oss var himlen visserligen ännu mulen och dyster, men
de svarta, hotande åskmolnen hade dragit bort i fjer-
ran, för att sprida fasa och förstörelse öfver andra trak-
ter. Emellertid fortfor stormen med oförminskad styr-
ka och nattens mörker upplystes blott af skenet från
de millioner glänsande smådjur*), hvilka lefva i dessa

*) Små infusionsdjur, hvilka blott genom mikroskop kunna upp-
täckas, men hvilkas sken mångdubblas till storlek och styrka genom
strålarnes brytning mot vattnet.

traktens vatten och sprida omkring sig ett obestämdt, irrande svafvelsken.

Då klockan var omkring två, upplystes skådeplatsen för »Annas» kamp mot elementerna genom en enda blixtn från ett öfver våra hufvuden sväfvande åskmoln. Huru förvånande blefvo vi icke då öfver att på blott fyratio eller femtio famnars afstånd från oss varseblifva en välbyggd tremastare.

Jag såg vid blixterns sken några af matroserna blekna och genombälfvas af en rysning, hvilken jag icke förstod, förr än en af dem yttrade:

»Den flygande holländaren!»

Matroserna yttrade icke mera, men betraktade med tydlig fruktan det hemlighetsfulla fartyget, hvilket nu emellanåt klart belystes af blixtnar, emedan åskvädret åter drog sig samman öfver oss.

Jag gick öfver till babords sida, der professorn och kaptenen stodo, inbegripna i samtal. Kaptenen riktade sin kikare mot det hemlighetsfulla skeppet och lät höra ett långt utdraget:

»Ah!»

Derefter tog han fjerrglaset från ögat, räckte mig det och sade:

»Känner du igen den mannen, som står med korslagda armar, stödjande sig mot stormasten?»

»Jag inväntade nästa blixtn, och då den kom, hade jag knappt kastat en blick genom kikaren, förr än jag ofrivilligt utropade:

»Kling!»

»Ja, verkligen,» sade kaptenen, »det synes vara vår förre understyrman. Han tyckes hafva förskaffat sig en ny plats och liksom vi vara på väg till chinessernas land. Nå, jag hoppas, att han icke hyser någon fiendskap eller umgås med några hämndplaner mot oss.»

Jag undrade i mitt sinne, hvarför väl Kling skulle vilja skada oss och huru detta skulle kunna vara honom möjligt, men yttrade ingenting derom, emedan jag önskade få veta någonting om den af matroserna fruktade »flygande holländaren». Jag sade därför:

»Det der fartyget kan således icke vara »den flygande holländaren?»

»Hvem har sagt, att det skulle vara ett spökskepp?»

»Det sade matroserna nyss derborta.»

»Jag kunde tro det. De äro alltid färdiga att se öfvernaturliga ting i de naturligaste saker. Hvad tror ni, herr professor, om tillvaron af den »flygande holländaren?»

»Derom kan jag icke hysa någon bestämd mening,» svarade Darelli, »ty det har aldrig lyckats mig att få höra en korrekt framställning af sjömännens naiva tro i detta fall.»

»Icke? Nå, jag kan med få ord framställa dess innehåll. Det var en gång en sjökapten med namnet Bahrend Focke, hvilken genom sina djerfva och snabba resor väckte sådan uppståndelse bland andra sjöfarande, att han allmänt ansågs vara i förbund med onda andar, ty man kunde icke inse, huru det var honom möjligt att med alla segel uppe uthärda de svåraste stormar. Denne Focke har verkligen lefvat, det är historiskt bevisadt, äfvensom att han en gång omkom på en af sina färder, så att man aldrig återsåg hvarken honom eller hans fyrtyg annat än såsom spökgestalter. Sjömännen inbilla sig nämligen, att han enligt en paragraf i det med den onde afslutade kontraktet måste till den yttersta dagen kryssa omkring i närheten af Godahoppsudden och att hans enda utsigt till räddning består deri, att han försöker skicka ett bref till Holland med en sannfärdig beskrifning af sitt öde. Men som man vet är den onde en varelse, hvilken vet taga reda på sina intressen och därför, så snart holländaren kastat sitt bref ombord på ett fartyg, drager den onde ned detta i djupet med manskap och allt. Det förunderligaste af hela historien är emellertid, att man verkligen ibland, under sådant väder som detta, här i trakten plötsligt får se ett ståtligt fartyg med alla segel tillsatta på föga afstånd och att, då nästa blixtnöje inom ett ögonblick kommer, den hem-

ska synen är alldeles försvunnen, hvarigenom den i minnet blifver ännu hemskare.»

»Jag tror dock,» sade Darelli, »att saken kan naturligt förklaras.»

»Derom är äfven jag öfvertygad», svarade kaptenen, »ehuru jag icke har kunnat komma till någon visshet i afseende på sättet, huru man skall förklara den.»

»Enligt min mening kan denna synvillan — ty en sådan ur det — uppkomma af två olika anledningar, beroende af de olika omständigheter, som tillfället erbjuder.»

»Skulle ni vilja upplysa oss derom?»

»Gerna! Ni vet, att på hafvet stundom inträffa s. k. skydrag, hvilka bestå deruti, att vattnet i oceanen liksom uppsuges mot höjden och likt en pelare reser sig upp samt möter en pelare, hvilken från molnen samtidigt sänker sig ned. Nu tror jag, att, då blixten plötsligt för ett ögonblick belyser detta fenomen, pelarens breda bas kan för ett af vidskepelse i någon mån bedäradt öga antaga formen af ett fartygskrof, medan den ljusare, luftigare pelaren, hvilken ofta är här och der genomkorsad af mörka skuggor, synes såsom master och utspända segel. Några få ögonblick äro tillräckliga att upplösa en sådan vattenpelare i yrande skum eller föra honom bort ur synkretsen och deraf förklaras tillräckligt, huru det är möjligt, att synen kan vara försvunnen, då nästa blixtnedslaget redan inom få sekunder upplyser rymden.»

»I sanning», utropade kaptenen, »denna förklaring är lika naturlig som öfvertygande, men om jag ville meddela matroserna den, skulle de skratta mig upp i ansigtet eller också kalla mig en gudlös människa.»

»Vänta», sade professorn, »ännu har jag icke talat till slut. Jag sade ju, att jag hade ännu en förklaringsgrund, hvilken mitt förstånd gillar. Har ni någonsin hört talas om Ulloas cirkel eller det fenomen, som kallas vädersolar?»

»Ja!»

»Ni vet då, att om man en morgon från en bergs-

topp blickar mot den uppgående solen, händer det stundom, att man får se sin egen gestalt fullkomligt noggrant aftecknad med alla dess detaljer på något afstånd ifrån sig och omgifven af concentrisk ringar. Detta underbara fenomen äfvensom de icke sällan sedda vadersolarna bevisa, att moln och dimma ega förmågan att återgifva bilder, att de med ett ord kunna under vissa, till en del ännu icke utredda vilkor, antaga en spegels alla egenskaper. Hvad hindrar, herr kapten, hvad hindrar, att »den flygande holländaren» stundom kan vara en dylik återspeglning i molnen eller i vågornas yrande skum af det fartyg, på hvilket man själf befinner sig? Åtminstone kan jag icke finna någonting, som lägger hinder i vägen för en dylik förklaring.»

»Icke jag heller, min bästa professor. Tvärtom anser jag den senare förklaringen lika värdefull som den förra, ty jag tror verkligen, att på hafvet, under storm, vågsvall och blixtrande alla de vilkor kunna vara för handen, som möjliggöra en sådan återspeglning.»

Länge fortforo kaptenen och professorn att samtala om detta för alla sjöfarande intressanta ämne och länge lyssnade jag till deras ord med vetgirighetens hela förtjusning och ifver. Men stormen hven och susade fortfarande mellan »Annas» tackel och tåg och vågorna vältrade sig lika fiendtligt i våra flyende spår och åskan brakade ännu då och då ända till dess dagen inbröt. Då först stillades upproret i naturen, först åskan såsom den medgörligaste, sedan stormen såsom den der icke vill förakta ett godt exempel och slutligen — dock icke förr än mot middagstiden — äfven hafvet liksom en okynnig pojke, hvilken fortsätter att gråta, väsnas och kasta sig hit och dit lång tid efter det han mottog det sista slaget af en välförtjent aga.

Först då kunde »Anna» återtaga sin rätta kurs under en klar himmel och en glänsande sol, samt led-sagad af goda vindar.

ADERTONDE KAPITLET.

Vår väg till China, till de gula människornas land. — Hvad Hong Kong är. — Några drag ur Hong Kongs historia. — Staden Hong Kongs utseende. — Chinesiska typer och chinesiskt folklif. — En »fru» med mustascher eller en herre med solfjäder. — Pelle och tankaffickan. — Hvad »congjangtsching tsilantschen ning» betyder enligt Pelles öfvertygelse. — Pelle skickas in till Hong Kong och jag följer med. — Pelle hyser en önskan, som till en början synes omöjlig att få uppfylld, men hvilken först professor Darelli och sedan kaptenen, den förre omedvetet och den senare medvetet, understödjer. — Hvad den gode kaptenen gaf mig med på resan till Canton och hvad det är som noteras på börsen i alla länder. — Vi träda i underhandling om en dschonk. — Pelles språkkunskap tillfogar hans fåfånga ett sår. — Slutligen lyckas jag, mera genom tecken, än genom ord göra saken begriplig.

Efter att hafva kringseglat Afrikas sydliga ända, vände »Anna» förstäfven mot nord ost och följde denna världsdels östra kust, seglade mellan Madagascars och fastlandet, styrde derefter en mera östlig kurs mot Engelska Indien, lopp in till Calcutta, der vi hvilade oss några dagar, och stälde sedan sin kosa i sydöstlig riktning, seglade genom sundet mellan halfön Malaka och ön Sumatra, vände sedan tvärt mot norr och gjorde en lycklig resa upp till China, så att vi sjuttiosex dagar efter vår afresa från Capstaden inlupo i staden Hong Kongs hamn på ön af samma namn. Vi befunno oss nu hos människor med gul ansigtsfärg.

Hong Kong är, såsom nämndes, en ö, hvars läge vid mynningen af floden Canton är så fördelaktigt för engelsmännen som möjligt. Också har denna i afseende på sina intressen särdeles vaksamma nation ve-

tat att förskaffa sig eganderätt till ön, genom det år 1842 framtvungade fördraget i Nanking, en vid Jangtsekiang belägen stad, som kan berömma sig af att ega omkring en million gula, välrakade, snedögda innevärnare och ett beryktadt, hundra alnar högt porslins-torn. Den fjerde punkten uti nämnda fördrag, som den 15 September 1842 trädde i gällande kraft, hade nemligen följande lydelse:

»Ön Hong Kong afträdes för evärdlig tid till H. Britiska Majestät, liksom till hennes arfvingar och efterträdare.»

Man finner således, att tronföljden här på Hong Kong är omsorgsfullt ordnad och att ingen anledning finnes till att för framtiden frukta några oroligheter eller någon blodsutgjutelse med anledning af denna ö. Chineserne äro inga holländska Boers och de hafva för ofrigt lärt sig att hysa tillbörlig respekt för den engelska öfvermakten.

Namnet Hong Kong tillhör egentligen ön, men hufvudstaden har erhållit samma namn som ön, medan stadens hamn genom benämningen »Victoria-hamnen» erinrar om öns aflägsset boende herrskarinna.

Hvilket lif, hvilken aldrig hvilande rörlighet i denna hamn! Alla sjöfarande Nationers flaggor voro der representerade. Engelska, franska, italienska, tyska, holländska, svenska fartyg lågo här sida vid sida och dessutom en otalig skara af chinesiskska dschonker, senipas och tankabåtar. Sjelfva staden har ett fullkomligt engelskt utseende med väl underhållna gator, magasin, skeppsvarf, lazaretter, ett Government House och en kyrka efter europeiskt mönster, utom en mängd enskilda byggnader, tillhörande köpmän af alla tänkbara folkslag.

Pelle var utom sig af förvåning. Maken hade han då aldrig i sin lefnads tid sett. Så snart han såg en brungul chines eller japanes var han nära att skratta sig till kramp i magen. Ett fyrkantigt hufvud med platt ansigte, framstående kindben, liten och bred näsa, men framför allt de snedt liggande smala ögonen, dessa äro de drag, som mest utmärka den mongoliska eller

gula rasen, och äfven en allvarsam människa måste medgifva att ett sådant hufvud, när det till på köpet är rakadt och försedt med hårpiska, är en syn, som skulle kunna komma den mest misantropiska människa att skratta, och Pelle var, som vi veta alls icke någon misantrop. Derfor roade det honom obeskrifligt, när han från sin plats på »Annas» däck såg en lättrodd tankabåt ila förbi och ett dylikt kinesiskt hufvud sticka fram bakom en solskärm, liksom en skalad rofva i en upp- och ned-vänd gryta. Lustigast fann han det dock, då en fiskarebåt nalkades i hvilken satt en tjock, kostlig figur med ryggen vänd mot Pelle. Det var tydligen en passagerare, hvilken af de två fiskarne skulle föras till något ställe på den midt emot belägna stranden och då Pelle varseblef, att passagerarens hufvud var betäckt med en halmhatt och hans tjocka gestalt insvept i en brokig kappa, utropade han:

»Det är då visst och sant, att den der frun på ett hår liknar hennes nåd friherrinnan på herrgården derhemma.»

Båten passerade förbi »Annas» akter och Pelle varseblef, att den resande icke var ett fruntimmer, utan en karl.

»Ett lustigt land, det här!» utbrast han då. »Här kläda karlarne sig liksom fruntimmer. Se! Har icke den der mustacherade gamle herrn till och med solfjäder. Solfjäder och tobakspipa i samma persons hand! De äro lustiga, de här chineserne, det måste jag säga. Eller hvad tycker du, Josua?»

Jag måste medgifva, att han hade rätt, ty jag fann mig sjelf mycket road af det ovanliga skådespelet — det hela liknade nemligen mera ett uppträde på »de tiljor, som föreställa världen», än en scen ur det verkliga världslifvet. Denna mångfald af brokiga drägter, som buros af chineser, japaneser, kalmucker, tibetaner m. fl., liknade en maskerad eller ett karnevalsuppträde och det var till en början svårt att föreställa sig, att alla dessa underliga personer voro allvarsamma människor, som voro stadda i allvarliga ärenden.

»Tror du, att de förstå småländska, de der lustiga kurrarne?» frågade Pelle, sedan han skrattat sig trött.

»Du kan ju försöka», svarade jag.

»Du är då alltid ett dumhufvud! Tror du, att jag icke har tänkt på den saken för länge sedan? Se, der kommer ett litet fruntimmer roende. Henne vill jag tilltala. Hvad skulle du säga, om jag en dag gifte mig med en sådan der liten brungul, snedögd skönhet?»

»Jag skulle önska dig mycken lycka», svarade jag skrattande.

»Ja, skratta du, men ser du, att en sådan hustru har hvarken presten eller klockaren eller länsmannen derhemma, och jag kunde just hafva lust att skämma ut dem allesammans genom att hemföra ett sådant här underligt litet exemplar af qvinnosläktet.»

Qvinnan i tankabåten passerade nu förbi. Dessa tankabåtar hafva formen af ett ägg och det har blifvit sagdt, att deras namn är härledt från ett chinesiskt ord, som betyder ägg*). Pelle hade dock icke tid att reflektera öfver farkostens besynnerliga utseende, enär hela hans uppmärksamhet koncentrerade sig på bemödandet att finna en riktigt höflig fråga, med hvilken han kunde uppvakta den chinesiska flickan. Denna å sin sida såg redan på afstånd, att hon var föremål för Pelles beundrande uppmärksamhet, och skänkte honom ett soligt leende och en skälmaktig blick. Det finnes intet folk, som är i stånd till att inlägga så mycken skälmaktighet i sina blickar, som chineserna, ty deras ögons sneda ställning och litenhet äro särdeles väl egnade att uttrycka, ja uttrycka af naturen just det som vi med ofvannämnda ord mena.

Slutligen var Pelle färdig.

»God dag, lilla mamsellen!» ropade han.

En ström af chinesiska ord forsade öfver den ganska behagliga flickans läppar, under det hon log vän-

*) Tankabåtarna hafva ett flyttbart tak af bamburör, hvilket tjernar deras egarinnor till skydd mot både regn och solsken. Otta äro dessa båtar tankaflickornas enda egendom, och det är icke sällsynt att de både lefva och dö der, utan att de under många år ett enda ögonblick stiga i land.

ligt och upprepade gånger nickade mot Pelle. Deref-
ter gled båten förbi och var snart ur sigte.

Pelle såg länge efter den bortilande flickan och först när hennes båt försvunnit bland fartygen i hamnen, vände Pelle sig om till mig, och jag försäkrar att han såg helt lycklig ut.

»Nå», sade jag, »hvad sade hon? Förstod hon din småländska?»

»Det hörde du väl.»

»Nå, hvad svarade hon då?»

»Congjangtsching tsilantschen ning.»

»Ha, ha, ha! Hvad skall det der betyda?»

»Det betydde: »Goddag, min sockersöta vän!»

Så mycket tycker jag, att du borde kunna förstå», svarade Pelle helt allvarsamt. »Men du är då i alla fall så dum!» tillade han med sin vanliga älskvärda uppriktighet.

Om denna berättelse rörande mina lefnadsöden vore en resebeskrifning, skulle jag icke underlåta att använda några sidor af utrymmet och några grader af läsarens tålmod till en beskrifning af Chinas natur i närheten af Hong Kong, ty jag blef i tillfälle att besöka åtskilliga af platserna på kusten, bland hvilka jag vill nämna det portugisiska Macao och den till hälften chinesiska, till andra hälften europeiska staden Canton. Men jag måste nu inskränka mig till att säga, att Chinas natur i allmänhet är föga behaglig för ögat, åtminstone för så vidt den är känd af europeerna.

Vi hade redan varit fjorton dagar i Hong Kong. Kaptenen var sysselsatt med sina egna och redarens affärer. Professorn hade företagit en liten utflykt till Canton, hvarest han hade någon bekant bland köpmännen. Då inträffade en händelse, hvilken gjorde ett afbrott i den nästan tråkiga enformigheten, ty att ständigt se Hong Kongs stela, skrofliga berg och chinesiska ögon och hårpiskor, ingifver snart en känsla af öfvermättnad. Den tilldragelse, om hvilken jag nu vill tala, gaf emellertid både mig och Pelle annat att tänka på, än att gå omkring och hafva tråkigt bland flintskallarna.

En vacker dag hade jag just avslutat uträkningen af ett svårare algebraiskt problem och kände mig en smula modstulen och tung i hufvudet — det var en verkan af trötthet, ty jag hade arbetat utan afbrott under fem eller sex timmar — då Pelle syntes göra vissa, för mig väl bekanta kretsgångar i min närhet. Jag förstod ganska väl hvad han önskade och lät honom genom tecken förstå, att han hade tillåtelse att nalkas min höga person.

»Vill du», utropade han, då han kommit till min sida, »vill du följa med in till staden, Josua? Kaptenen befallde mig nyss gå i land för att möta professorn, som lär kommit tillbaka från Canton i går och vid fyratiden i eftermiddag vill gå ombord på »Anna» igen. Vill du, min gosse?»

Jag var trött af mina studier och längtade verkligen efter att komma ut, hvarför jag beslutsamt svarade:

»Jag följer med.»

»Nå, skynda dig då! Du är då i alla fall ett nött, som inte begriper, att jag måste gifva mig af nu.»

»Det är ju god tid. Klockan är endast omkring två.»

»Kanske ville du, att vi skulle vänta tills klockan slår fyra nere i kajutan. Jo, det vore just vackert, det! Huru många flintskallar skulle vi då få se, tror du? Eller tycker du verkligen, att jag kan hinna göra några iakttagelser med afseende på språket i det här landet, om jag blott lägger till vid kajen och sedan ögonblickligen rör tillbaka igen? Jo, du är inte litet dum, du!»

Vi stego i båten och rodde i land. Pelle roade sig med att yttra några artiga ord till hvarje chinesisisk skönhet, som vi mötte under denna båtfärd, och de glada tankaffickorna svarade med klingande skratt och ännu mera klingande ord:

»Congjangtsching tsilantschen ning.»

Åtminstone påstod Pelle tvärsäkert, att de yttrade sig så. Jag, som var mindre språkkunnig än Pelle,

såg blott ett par rader hvita, glänsande tänder och hörde blott obegripliga ljud, men Pelle deremot var lika säker i öfversättningen som i uppfattningen af de lefnadslustiga flickornas ord.

Med Pelle vid min sida vandrade jag framåt gatorna och tillbringade tiden rätt angenämt, dels med att se mig omkring, dels med att åhöra Pelles naiva och mången gång rätt putslustiga anmärkningar öfver hvad han såg. Ett på en vägg såsom arkitektonisk prydnad fästadt kolossalt kineshufvud med den skönaste flintskalle och den mest smakfullt tillplattade näsa var tillräckligt att för en lång stund fjettra Pelles uppmärksamhet och bereda honom ett omåttligt stort nöje. Och tillfällen till en dylik förlustelse funnos många.

»Den som ändå finge fara öfver till Canton!» utropade han. »Der lär det vara ännu mera chinesiskt än här.»

»Så förhåller det sig verkligen», svarade jag. »Som du vet har jag varit der en gång tillsammans med kaptenen, och jag kan försäkra dig, att der äro flera chineser, men färre européer. Det är mer gult än hvitt i fråga om ansigtsfärg.»

»Säger du det? Jag måste dit en gång, om jag så skall . . .»

Hvad Pelle skulle vilja göra för att nå detta önskningsmål, det fick jag emellertid icke veta, ty professor Darelli kom oss till mötes och Pelle afbröt sin påbörjade mening för att utbrista:

»Ah, min julle, nu är det slut!»

»Hvad menar du?»

»Du dumbom! Ser du honom inte?»

»Jag! Nej! Hvem? . . . Ah, professorn!»

Darelli kom bort till oss och räckte mig handen, men det var troligtvis af tankspriddhet, som han glömdes att skaka hand med Pelle, ehuru denne med en både frimodig och förlägen uppsyn räckte fram sin näfve, hvilken genom solens inverkan hade erhållit en brungul färg, som för öfrigt var ganska passande i de gules land.

»Det var förträffligt att jag mötte dig Josua. Förmodligen har kaptenen skickat mig en båt för att hemta mig ut till skeppet i dag?»

»Ja, jag och min kamrat här hafva farit i land just i detta ändamål och vi äro redo när helst herr professorn be . . .»

»Tack, tack!» afbröt Darelli. »Det är mig omöjligt att i dag gå ombord, emedan jag utanför staden funnit en växt, hvilken chineserna kalla »tein-sching», men som på vetenskapligt språk benämnes *Isatis indigotica*. Jag vill nu anställa försök, huruvida det är sant, att man af denna växt kan tillreda indigo, lika god som den äkta. Helsa kaptenen, att jag icke kommer ombord förrän i morgon. »Farväl, min unge vän!»

Innan han aflägsnade sig, fästade han sina klara ögon på mitt ansigte och jag kunde åter märka det uttryck af igenkännande, hvaröfver jag så ofta hade förvånat mig. Besynnerligt var det i alla händelser, att jag kände mig dragen till den lärde mannen af en oförklarlig sympatetisk känsla, som jag aldrig erfarit beträffande någon annan menniska.

Emellertid var han borta och Pelle hoppade af fröjd, utropande:

»Nu kunna vi hafva tid att fara till Canton!»

»Du glömmer, att vi icke hafva kaptенens tillåtelse dertill.»

»Åh, du är dum, du, som vanligt. När vi blott komma igen i afton, så behöfver ju icke kaptenen veta något om saken.»

»Pelle!» utropade jag, förargad. »Anser du det vara rätt att handla så och sedan ljuga inför din förman? Dessutom kunna vi icke vara tillbaka i qväll.»

»Ah, du är och förblir då en dumbom. Har jag sagt, att jag skulle ljuga? Att tiga med en sak, det är väl icke att ljuga?»

»Jo, det kan stundom vara ett och detsamma.»

»För resten kommer kaptenen der och du kan fråga honom, Josua, om vi få hans lof. Du är hygg-

lig som vår sockenskräddare derhemma, om du gör det, och han är då den gentilaste karl i hela häradet, när han om söndagarne har klädt sig i sin . . .»

Pelle skulle hafva beskrifvit den »gentile» sockenskräddarens drägt från det allra innersta till det allra yttersta plagget, om icke kaptenen, som stod på något afstånd, samtalande med en köpman, hade blifvit oss varse och kallat oss till sig i så god tid, att jag lyckligt undslapp att blifva invigd i den blomstrande skräddarens toiletthemligheter.

»Nå, Pelle», yttrade kaptenen, »har du träffat professorn?»

»Ja, herr kapten!»

»Och hvad sade han till dig?»

»Ingenting!»

»Hvad nu? Sade han ingenting till dig?»

»Nehej!» förklarade Pelle fräckt.

»Kanske han märkte dig icke.»

»Åh, jo, men till *mig* talade han icke.»

Kaptenen märkte den egendomliga tonvigt, som Pelle lade på ordet *mig* och detta föranledde honom att temligen barskt fråga:

»Till hvem talade han då?»

»Till Josua, som var i mitt sällskap.»

»Ditt nö», brummade kaptenen otåligt.

Jag skyndade mig att framföra professorsnors helsing och att derefter å Pelles och mina vägnar anhålla om tillåtelse att medfölja någon af de talrika dschonker, som nästan hvarje minut foro öfver till *Macao*, derifrån vi ville, om kaptenen tillät det, söka något tillfälle att komma till Canton.

Kaptenen gaf den begärda tillåtelsen, men tillade:

»Akten er för chineserna och går icke för långt in i den chinesiska stadsdelen!»

»Ah, kapten», sade Pelle, »det är alls inte farligt. Jag kan redan språket, så att vi taga oss nog fram.»

»Kan du det?» sade kaptenen gäckande. »Men det var rätt, Josua, jag har ett par ord att säga dig.»

Efter att hafva tagit mig atsides, hviskade han:
 »För att fara till Canton behöfver du penningar.
 Du kan visserligen få bo hos Mr Gauthier, den engelske köpmannen, hos hvilken vi logerade, då du var med mig derborta, men det oaktadt, så . . . se här!»

Utan att afvakta mina tacksägelse tryckte han en engelsk banknot i min hand — ett papper, hvilket som man vet med begärlighet mottages såsom likvid öfverallt i verlden — hvarefter han aflägsnade sig.

Här är ett passande tillfälle att nämna, att jag hittills icke hade åtnjutit någon aflöning af fartygets egare och att jag således hade ganska måttliga inkomster. Kaptenen hade likväl lofvat mig fast lön i likhet med matroserna från den dag, då vi skulle afsegla från Hong Kong.

Pelles glädje var lika högljudd och stormande som en skatas tokrolika lynne, då hon funnit en godbit vid köksdörren. Det dröjde icke länge, förrän vi hade funnit en dschonk, hvars tarfligt klädda, men det oaktadt till utseendet äkta chinesiska egare mot god betalning lofvade föra oss direkt till Canton. Underhandlingen härom var svår, ty de verkliga chineserna tycktes icke vilja förstå Pelles chinesiska munart och huru ofta han än pinade sin tunga med det välklingade »congjangtsching tsilantschen ning», så skrattade chineserna åt honom på denna nations vanliga sätt — chineserna skratta mera med de små plirande ögonen, än med den breda, ohandterliga munnen — och vi kommo icke en tum längre i vår underhandling. Slutligen måste jag försöka tolka vår önskan och lyckades bättre. Genom att upprepade gånger uttala ordet Canton och samtidigt peka på båten och oss, samt derefter framtaga ett mynt af omkring två riksdalars värde lyckades det mig att få de gula flintskallarna till att förstå mig.

Vi stego ombord på den besynnerliga farkosten och lade från land, hvarefter dschonkens förare med stor skicklighet bogserade oss fram genom den trånga

labyrinten af farkoster. Vår dschonk aflägsnade sig från ön och var snart ute på den icke särdeles breda hafsvik, vid hvars nordvestra ända staden Canton är belägen.

NITTONDE KAPITLET.

Canton, dess hamn och ett fartyg, som är alldeles likt »Anna». — Iakttagelser angående chinesiskt folklif. — Jag känner mig obehagligt öfverraskad af att förnya en gammal bekantskap. — Pelle öfvergår från en viss rädsla till en helt vänskaplig sinnesstämning mot personen i fråga. — Hvad som tilldrog sig med Pelle och mig i rökhuset i Canton. — Rus och uppvaknande. — Klings återupp-trädande. — Hvad han hade att säga mig och huruledes han slutade sitt tal genom att föresätta mig ett förfärligt alternativ. — Tjugofyra timmars betänketid. — Klings afskedshelsning, då han lemnade mig. — Hvarför jag var nära att känna afund mot Pelle.

När vi efter en intressant färd utefter den med bambulundar, trädgårdar, villor och pagoder betäckta stranden landstego i Canton, förvånades vi öfver den mängd af fartyg, som fanns i hamnen — skepp från nästan alla länder i världen. Bland andra seglare, som lågo för ankar här, observerade jag särskildt en stor tremastare af nästan samma storlek och tackling som »Anna», så att jag ett ögonblick var frestad att tro, att »Anna» genom ett trollslag hade blifvit förflyttad hit, men nästa minut såg jag, att det var den amerikanska flaggan, som svajade öfver dess däck, och dessutom såg jag, att denna trogna afbild af »Anna» bar namnet »Atlantic». Det föreföll mig, liksom om ett annat namn fanns måladt under detta, men öfver-

struket som det var med färger, kunde jag icke läsa det. Dessutom fästade jag mig föga dervid, emedan det ju är ganska vanligt, att fartyg, när de vexla egare också ombyta namn.

Här i Canton kunde jag bättre än i Hong Kong eller Macao få en inblick i chinesernas folkklif, ty här vimla gator, gränder, torg, kajer och vatten af idel gulhyade individer. Här äro de snedt liggande ögonens egare liksom hemma hos sig, medan de deremot i Hong Kong äro liksom främlingar och det är derföre icke underligt att då de i Hong Kong måste för europeernas skull gå temligen tysta och surmulna, så taga de här i Canton skadan igen genom att skrika öfverljuddt och skratta öfverdådigt. Troligen är det här i Canton en sed att icke omtala andra nyheter, än de som äro viktiga och glädjande. Åtminstone såg jag aldrig två chineser här stå och samtala på gatan, utan att den ene med hög röst förkunnade någonting och den andre hjertligt skrattade, till dess slutligen båda två efter en liten stund öfvergingo till pantomimen genom att hålla båda händerna för magen under ett hejdlöst skratt och ett plirande med de sneda ögonen, som visade att de förstodo hvarandra så innerligt väl. Det såg alldeles ut som om hela denna skara af brungult folk lefde utan sorg i »det himmelska riket»*).

Pelle stod just och gapade på en skön flintskalle med dervid hängande hårpiska, hvilken uppenbarade sig ofvanpå taket af ett chinesiskt hus, då någon slog mig på skuldran och jag hörde en röst säga på god svenska, så god att Pelle icke hade kunnat frambringa bättre:

»God dag, gossar! Roligt att se er i China! Ja, vid alla gigande segel, det var lustigt.»

Naturligtvis vände vi oss om och sågo — Kling.

Det var verkligen vår f. d. understyrman, men icke den dystre Kling med de eldsprutande ögonen, utan en Kling med ett skinande solskensansigte — jag

*) Chineserne sjelfva kalla sitt land det »himmelska riket».

ber om förlåtelse för det tautologiska uttrycket, men det finnes intet bättre för att uttrycka den tillgjorda vänlighet, som nu utmärkte honom. Hans vänliga grin föreföll mig emellertid mycket mera obehagligt, än den hatfulla min, som han förr plägade bära.

»Hvad vill det säga?» fortfor han ännu mera välvilligt och smilande. »Jag tror, vid alla refvade gaffel-segel, att I icke glädjen er öfver att träffa en landsman. Huru lefver världen med er kapten?»

»Åh, kaptenen mår förträffligt», svarade jag kallt. Pelle deremot svarade ingenting. Han bara stod och gapade af förvåning, kanske äfven af en viss rädsla.

»Nöjsamt, i sanning! Det är en präktig karl, den der Krohn, och jag önskar honom all möjlig lycka. Äfven Peterson, styrmannen, är ta mig f—n en sjöman, som man får leta efter maken till.»

Detta tvetydiga beröm gjorde mig ännu mera mistrogen, ty jag visste, att Kling aldrig hade kunnat tåla Peterson.

Pelle hade nu någorlunda hemtat sig från sin förvåning och då han såg sin f. d. fiende visa en så vänskaplig uppsyn, var han icke sen att å sin sida visa ett försonligt sinnelag, hvaraf följde, att de båda fordna fienderna nu i den mest broderliga endrägt täflade att göra sig lustiga på de stackars chinesernes bekostnad. Jag för min del hade hvarken lust eller förmåga att vid detta tillfälle deltaga i det uppslupna skämtet, utan längtade blott efter den stund, då Kling skulle lemna öss.

Men Kling tycktes hafva satt sig i sinnet att icke släppa oss så lätt.

»Här ligger ett café strax invid. Viljen i göra mig det nöjet att i mitt sällskap intaga några förfriskningar?»

Jaha, Pelle var genast villig att bevisa sin nyförvärfvade vän denna ära. Jag deremot betackade mig och förebar såsom ursäkt, att vi måste väl använda den korta tid, vi kunna qvarstanna i Canton, om vi

ville medhinna att taga alla dess märkvärdigheter i skärskådande.

»Åh», sade Kling, »en liten stunds hvila kan icke skada er. Äfven den bästa skuta behöfver någon gång hvila och reparation. Ha, ha, ha!»

Och Pelle, den enfaldige slyngeln, blinkade förnumstigt med det öga, som var vändt ifrån Kling, och sade:

»Nu är du dum igen, Josua!»

Det skulle icke hafva tjenat till någonting att göra flera invändningar, ty Kling hade redan tagit Pelle under armen och de båda f. d. fienderna hade redan tillryggalagt hälften af afståndet mellan caféet och den plats, der jag ensam stog qvar. Jag måste alltså besluta mig för att följa efter dem, så vida jag icke ville lemna Pelle åt sitt öde.

Alltså inträdde jag bakefter Kling och Pelle i en mörk, dyster lokal, hvars väggar voro nedsvärtade af rök och hvars golf här och der upptogs af ett bord och några stolar i den främre delen af rummet, medan deremot i rummets bakgrund funnos två rader af låga säten, belagda med kuddar. Vid sidan af hvarje sådant säte stod ett litet bord, på hvilket brann en lampa. Der bredvid låg en liten pipa och stod en liten ask, men den senare var för liten, för att kunna innehålla tobaksförrådet, tyckte jag.

Jag förstod icke ändamålet med dessa anstalter, ty jag hade då aldrig hört något om opium, dess berusande verkningar eller chinesernas passion för dess förderbringande njutning.

Kling reqvirerade konjak och slog i deraf. Jag vägrade dock bestämdt att smaka denna dryck, men Pelle drack mycket och ofta, utan tvifvel i akt och mening att ännu fastare öfvertyga Kling om sin vänskapliga sinnesstämning.

Under det flitiga pokulerandet skrattades, pratades och skämtades så uppsluppet, som om hela jordelifvet hade varit ett paradiset och detta simpla ställe en verklig lustgård.

Naturligtvis blef Pelle snart rusig och när Kling märkte det, började han att mera syssetsätta sig med min person. Han antog nu en mera allvarlig ton, liksom om han trott, att det derigenom skulle lättare lyckas honom att vinna mig för något visst ändamål, men hvilket detta var, förmådde jag icke fatta.

Han började göra en verkligt intressant skildring af åtskilliga chinesiska förhållanden. Han talade väl, allvarsamt och förståndigt. Han fällde de mest riktiga omdömen och förstod så väl att framhålla egendommeligheterna i det chinesiska folkets skaplynne, att jag småningom började finna honom först intressant och sedan angenäm. Han var nu en helt annan människa, än då han nyss samtalade med Pelle — den stackars Pelle drack ännu alltjemt konjak, bara konjak — och jag började småningom glömma det misstroende, som hans vänlighet till en början väckte i min själ.

»Möjligtvis», tänkte jag, »har han på något sätt blifvit underrättad om den del, som Pelle hade haft i hans olycka ombord på »Anna», och vill nu hämnas genom att i sin tur berusa Pelle.»

Denna tanke dödade den sista skymten af misstroende i min själ och jag hängaf mig en stund åt njutningen att höra honom tala om sina äfventyr bland chineserna, om ett besök, som han en gång hade lyckats göra i en chinesisk familjs sköte, om de till sina fötter stympade, men på hufvudets och hjertats område han liksom i förbigående ordet opium.

»Opium?» frågade jag. »Hvad menar ni dermed?»

»Ah, ni vet icke det? Verkligen? Jo, opium är en vätska, som sipprar fram ur vallmoväxtens blomhufvud, om man med en knif uppristar eller afskär det. Solen torkar den och människan har intet annat att göra, än att hopsamla de små torkade perlorna. Det är opium. Det användes dels såsom läkemedel, dels såsom njutningsmedel.»

»Njutningsmedel? Opium kan således ätas?»

»Nej, det rökes i en pipa liksom tobak och frambringar de mest utomordentliga verkningar. Det höjer

lifskrafterna, det alstrar de sällaste drömmar, med få ord, det är ett af dessa oskattbara medel, hvilka naturen sjelf gifvit till en oskyldig njutning, till en väl behöflig uppmuntran och förströelse under jordelivets mödor.»

Under det Kling yttrade dessa väl beräknade ord, hvilkas blandning af lögn och sanning jag icke då var i stånd att inse, hade han vid ett af borden i rummets bakgrund hemtat en brinnande lampa och två små pipor.

»Jag brukar alltid, då jag uppehåller mig i China, dagligen röka litet opium», sade han. »Jag befinner mig bättre deraf än af tobaken. Skulle ni vilja göra mig sällskap?»

»Ja, hvarför icke», svarade jag, nyfiken att erfara, om opium verkligen kunde medföra den af honom beskrifna lyckliga stämningen.

»Var så god! Sätt blott pipan till lampan och laga att ni väl inandas röken. Jag vill blott smaka litet mera på konjakken, innan jag tänder min pipa.»

Utan att misstänka något förräderi satte jag pipan mellan läpparna och förde den till lågan. Öppningen i pipan var icke större, än att den hade en ärtas diameter, men den lätta lågan svepte raskt ned genom det lilla hålet. Jag drog djupt efter den genom lågans inverkan på opiumskornet bildade röken, jag drog den ned i lungorna, kände till en början liksom symtomer af qväfning, men hemtade sedan oförfäradt ett nytt förråd af rök ur pipan. Huru otroligt! Jag tyckte verkligen, att det mörka, qvafva rummet blef ljusare, det förekom mig, som om hela lifvet vore blott ett muntert skämt, ett upptåg, en karneval och jag sjelf en af upptågs-makarne, det föreföll mig, som om jag hade alla möjliga orsaker att skratta, sjunga, hoppa, dansa, jubla och jag tror verkligen, att jag gjorde allt detta. Åtminstone försäkrade Pelle sedermera att han hört mig sjunga:

»Kom, flicka lilla, valsa med mig etc.»

Men Pelle var sjelf i denna stund så öfver-

lastad af konjak, att jag icke mycket litar på hans minne.

Min glädje ökades med hvarje rökmoln, som jag upphemtade ur den underbara pipan, hvilken jag i denna stund och i detta sinnestillstånd icke skulle hafva velat byta bort mot alla världens skatter. Ett ögonblick tänkte jag på mina okända föräldrar och denna tanke var nära att väcka mig till besinning, att rådda mig, men Kling märkte det och jag hörde honom utropa:

»Håll pipan intill lampan! Hon släckes ju.»

Omedvetet lydde jag och nästa rökmoln dref på flykten alla skrupler. Redan såg jag allting liksom genom en dimma. Mina öron började underhålla mig med en bedöfvande susning. Jag kände den öfverflödande glädjen på ett nästan mekaniskt sätt öfvergå i ett slags maktlös förtviflan. Ännu en dimmig blick — en blick, hvilken visade mig Kling och Pelle, den ene med konjaksflaskan, den andre med det tömda glaset i hand — derefter kände jag mig liksom upplyftas af osynliga händer och bäras bort till de ljufliga drömmarnes land. O, huru ljuft! O, huru skönt! O, huru härligt! Min tunga saknar förmåga att uttrycka och min penna saknar bokstafstecken till att nedskrifva hvad jag under denna bedöfning kände. Stackars chineser! Det är icke underligt, att I kännen eder så frestade till att missbruka denna farliga uppfinning!

Troligen föll jag omkull. Jag minnes icke mera någonting af verkligheten, förrän jag uppvaknade och då var jag icke längre kvar i det mörka, qvafva, dystra rökrummet.

Mycket ljusare, luftigare eller gladare var der likväl icke på det ställe, der jag befann mig, när jag slutligen vaknade till lif. Det var ett trångt rum, riktigt ett »kyffe», hvars dimensioner icke voro större än att jag från den plats, der jag låg, kunde med händer och fötter nå alla dess fyra väggar. En ganska oangenäm matthet hade bemäktigat sig mina lemmar och i mitt hufvud erfor jag en känsla, som om en blytyngd hade intagit hjernans plats, utan att kunna utträta

tankeverkstadens göromål. Jag tyckte mig känna, att golfvet befann sig i rörelse af ett eller annat slag men innan jag hann undersöka, huru dermed i verkligheten förhöll sig, hade den ovanliga tyngden i mitt hufvud ånyo försatt mig i känslolös dvala.

Då jag nästa gång uppvaknade, var mitt hufvud redigare och jag kunde med större noggrannhet göra mina iakttagelser. Jag låg utsträckt på golfvet och vid min sida låg en annan, till utseendet liflös mensklig gestalt, hvilken jag till en början icke kunde igenkänna. I den mån mina ögon hunno vänja sig vid det svaga dagsljus, som inströmmade genom en rund öppning omkring fem fot öfver mitt hufvud, blef det mig emellertid möjligt att närmare granska de omgifvande föremålen, och då igenkände jag Pelle. Han tycktes lida utsägliga qval under sömnen genom rusets ännu icke bortdunstade inflytande, ty han kastade hufvudet än hit än dit, under det hans bröst häfdes af djupa suckar och ängsliga ljud med möda banade sig väg äfver hans läppar.

Jag hade i halffiggande ställning just lutat mig öfver honom, för att väcka honom, då mina tankar fingo en annan riktning, derigenom att jag ånyo tyckte mig känna golfvet liksom vackla under mig genom en gungande rörelse. Samtidigt hörde jag rasslandet af tunga kedjor och ljudet af människors steg och röster öfver mig. Min första fullkomligt rediga tanke efter mitt uppvaknande var denna:

»Har befinna vi oss?»

Knappt hade frågan uppstått inom mig, förr än jag högt och omedvetet uttalat svaret:

»På ett fartyg!»

Med ett språng var jag uppe och borta vid den runda fönsteröppningen. Riktigt! Detta runda hål, som var försedt med glas, kunde ganska väl vara infattadt i ett fartygsskrof. Och dessutom hörde jag hafsvågorna brusa alldeles invid mig och såg det vida hafvet liggande utbredt för mina ögon. Jag kunde således icke betvifla, att jag och Pelle befunno oss inneslutna på ett fartyg, som för fulla segel ilade bort

mot något mål. Men hvilket detta mål var och hvad fartyget hette, det var mig omöjligt att säga. Visserligen erinrade jag mig nu, att ombord på »Anna» verkligen fanns ett litet rum, liknande detta och ställdt till skeppskockens förfogande, ja, jag påminde mig verkligen, att det upplystes af ett litet rundt fönster, likt det som här insläppte en gråaktig, tålamodspröfvande dager. Men var det möjligt, att vi befunno oss ombord på »Anna»? Hade kapten Krohn på något sätt lyckats finna oss och i vårt berusade tillstånd inneslutit oss här, efter att hafva fört oss från Canton till Hong Kong? Men om vi verkligen befunno oss ombord på »Anna», hvarför hade man kastat oss in i denna skrubb? Och hvarför hade kaptenen så brådstörtadt begifvit sig från Hong Kong, då han likväl hade haft för afsigt att qvarstanna der ännu ett par månader? Nej, det kunde icke gerna vara möjligt. Men hvar befunno vi oss då?

Länge behöfde jag icke sväfva i ovisshet om rätta svaret på denna fråga, ty en smal dörr på ena väggen öppnades och en sjömansklädd karl trädde in.

»Kling!» utropade jag ofrivilligt, då jag igenkände »Annas» f. d. understyrman.

»Ja, Kling», svarade denne med ett hånande tonfall. »Kling och ingen annan! Och om du tillägger, att Kling från denna stund är din befälhafvare och kapten, så har du nära nog hela sanningen.»

»Ni misstager er», svarade jag kallt. »Min kapten heter Krohn.»

»Ha, ha, ha! Nej, min gosse, vid alla bottenrefvade storöfverbramsegel, det är du sjelf, som misstager dig. Du är nu ombord på *mitt* fartyg och under *mitt* befäl, ty jag är kapten här, förstår du, och mina raska chinesiska karlar skola icke tåla, att du sätter dig upp emot mig.»

»Hvad vill ni mig och min kamrat der? Ah, nu förstår jag, hvarför ni var så angelägen om att berusa mig med opium och Pelle med spritdrycker. Ni

wille fånga oss i en snara. Det var nedrigt och ni är en stor usling.»

»I alla helgons och d—rs namn, pojke, reta mig inte till vrede, ty då . . .» utropade han med ursinne, men afbröt sig och tillade mera saktmodigt: »Ah, det är sannt, du vet ännu icke, huru farligt det är att sätta sig upp mot mig. Kanske skall du vara förnufvigare, när du fått veta allt. Hvasa?»

»Derpå kan jag icke svara er, förrän ni gifvit mig del af de ting, som ni tyckes hafva lust att anförtro mig.»

»Vet då», svarade Kling, leende på sitt inferniska sätt och sprutande eld ur de mörka ögonen. »Vet då, att du befinner dig ombord på ett af utslutande chinesiskt sjöfolk bemannadt skepp, som heter . . .»

»Atlantic!» inföll jag hastigt. Genom någon oförklarlig idéförbindelse kom jag i detta ögonblick att tänka på det fartyg med detta namn, som jag hade observerat i Cantons hamn och öfver hvars likhet med »Anna» jag då hade förundrat mig. Möjligt är dock, att det var likheten mellan den trånga lokal, i hvilken vi befunno oss, och en afdelning under »Annas däck, som förorsakade denna idéassociation.

»Riktigt, ja, »Atlantic» heter den här präktiga skutan. Men hur f-n kan du veta det?»

»Åh», svarade jag med ett svagt försök att injaga någon rädsla hos Kling, »åh, jag vet mera om er, än ni tror.»

»Det vore väl s-n», svarade han och lät dervid höra ett sorglöst skratt, som fullkomligt öfvertygade mig om fruktlösheten af mitt lilla försök. »Nå, så mycket lättare har du då att förstå, att jag är . . . . .»

»Sjöröfvare? Ja, jag har alltid tyckt, att ni pasade bättre för en sjöröfvares laglösa lif, än för en hederlig sjömans yrke. Jag kan därför spara er den sorgen att se min förvåning öfver er förnedring.»

»Ah, pojke! Tag dig väl i akt, att du icke oftare låter dylika ord undfalla dig! Du vet, huru hetlefrad jag är, och det skulle måhända efteråt förefalla mig föga angenämt att hafva dödat min blifvande öfverstyrman.»

»Öfverstyrman? Hvad menar ni med det? Ni kan väl inte inbilla er, att jag vill tjena under er?»

»Jo, det inbillar jag mig verkligen och jag kan sanningsenligt tillägga, att jag tror mig kunna genomdrifva min vilja i detta fall. Ser du, då jag i Capstaden lemnade Krohns skepp, sökte jag mig naturligtvis ny anställning. Jag fick då på hemliga vägar genom gamla bekantskaper och goda vänner veta, att ett under amerikansk flagga utanför Capstadens redd liggande tremastadt fartyg i sjelfva verkligheten var en maskerad sjöröfvare, hvars chinesiska besättning nyligen vid en storm hade haft den sorgen att se sin kapten spolat öfver bord. De behöfde nu en ny befälhafvare. Jag anmälde mig och blef antagen.»

»Jag gratulerar er, efter ni tycks sätta värde på denna er upphøjelse men jag kan försäkra, att ehuru jag är en fattig fånge, skulle jag likväl icke vilja byta med er.»

»Det bara säger du, min gosse, och om du på allvar blefve erbjuden en liknande anställning, skulle du säkert mottaga den.»

Jag föraktade att svara och han fortfor:

»Att manövrera ett skepp med blott chineser, det är, ta mig f-n, lika omöjligt som att med lillfingret vinda upp ankaret från sjöbottnen, ty chineserna äro dåliga sjömän, ehuru de äro tusan så bra, när det gäller ett handgemäng. Jag behöfver därför anställa ett par kristna menniskor, som kunna vara mig behjelpiga att sköta fartyget, och då jag i Canton påträffade dig och den andra slyngeln, så beslöt jag att göra mig till herre öfver edra personer, emedan jag väl kunde veta, att er dumma samvetsgrannhet och skenhelighet skulle hindra er från att ingå på mina pla-

ner, om jag icke hade förskaffat mig makt att befälla. Derför berusade jag er, därför lät jag om natten föra er hit och därför ären I nu här. Du blifver öfverstyrman och Pelle blir understyrman och till betalning erhållen I eder rättmätiga andel af det rika byte, som vi hoppas göra.

»Och derjemte», sade jag ironiskt, erhålla vi naturligtvis också vår andel af skulden uti de mord och andra brott, som ni kommer att begå, eller kanske ni tager synden på ert eget samvete?»

»Sliddersladder,» svarade Kling med ett gapskratt. »Jag gifver er tjugofyra timmar till att betänka er, men jag vill lägga dig på minnet, att om I vägren att lyda mig, har jag i beredskap åt er en död, så ryslig och full af fasor, att du icke kan derom göra dig ens en aflägsen föreställning. Innan i morgon vid denna tid på dagen befinna vi oss minst åttio mil från Chinas kust, och du inser, att räddning är dig omöjlig på annat sätt, än att du underkastar dig min vilja.»

Med dessa ord och en hotfull blick lemnade han mig ensam, ett rof för de mest stridiga tankar. Jag nästan afundades Pelle för de få minuter, som återstodo till dess äfven han skulle få veta sin förfärliga ställning.

TJUGONDE KAPITLET.

Verkningarne af ett rus i China likna verkningarne af ett sådant i Sverige. — Pelle säger bestämdt ifrån, att han tror mig vara galen. — Huru vi blefvo räddade från den hotande hungersnöden. — Pelles åsichter om qvinlig skönhet hemma och borta. — Hvarför Kling icke infann sig på aftalad tid. — En strid, i hvilken vi icke få deltaga. — Det fiendtliga fartygets slut. — Vi blefvo sjöröfvare, men icke i själ och hjerta. — På piratens däck. — Hvad Pelle sökte. — Upptäckten. — Sjøröfvaren förföljes ihärdigt af en engelsk örlogsman. — »Josua, jag har träffat henne». — Äfven jag får den äran att träffa »henne». — Något om chinesiska qvinnofötter och pack i allmänhet. — Vårt beslut.

Då Pelle omsider vaknade upp, tillkännagaf han sitt återvändande medvetande genom att mumla:

»Åh, herre Gud, hvad det spränger i mitt hufvud?»

Detta utrop underrättade mig om Pelles vakna tillstånd, hvilket jag annars icke skulle hafva märkt så snart, emedan jag satt med tillslutna ögon lutad mot ett af den lilla fyrkantens hörn.

»Deröfver, sade jag, »bör du icke vara mycket förvånad ty du var betänkligt full.»

»Annamma det! Var jag full? Huru kom det till? Ah, nu påminner jag mig, att vi foro till Canton, att vi träffade Kling och att den hederlige gossen bjöd mig på konjak, men du var som vanligt dum och ville ingenting smaka.»

»Gifve Gud, att jag verkligen hade låtit blifva alltihop i det der fördömda nästat. Kling berusade dig genom konjak och mig genom opium?»

»Opium? Det har jag aldrig smakat. Är det dyrare än konjak? Huru mycket kostar flaskan.»

Med stor möda lyckades det mig att inpregla i Pelles hufvud, att opium icke är en dryck, att det rökes i pipa och att ett helt litet korn af det giftiga otyget är tillräckligt att med sin rök berusa och bedöfva den starkaste karl.»

»Ah, den skurken! Träffar jag Kling ännu en gång här i tiden, så skall jag minsann låta honom smaka mina knytnäfvar.»

Dermed rusade Pelle upp från sin plats, liksom i medvetande att hafva fattat ett stort beslut.

»Nå», fortfor han, »jag qväfs här nere i kockens skräprum och måste upp på däck för att hemta frisk luft. Kanske skall den friska luften fördrifva hufvudvärken. Kom, Josua!»

»Försök!» sade jag lakoniskt och betydelsefullt.

»Hvad nu? Hvad i alla kryss-segels namn är det för konster? Skulle kapten Krohn hafva fångslat oss? Det vore då mindre underligt hvad mig beträffar, ty jag har alltid varit af honom strängt behandlad, men du . . . du, som är hans guldgosse, är det möjligt att han låtit fångsla äfven dig? Jag vill emellertid tala vid kaptenen och förklara . . .»

»Min käre Pelle, du talar så mycket om kapten, men du vet icke ännu hvem som är din kapten i dag.»

»Hvad? Heter han icke Krohn, så må man låta hänga mig i den högsta rån. Vet du något annat, hvad?» utropade Pelle med en viss skärpa, ty han började tro, att jag förehade något gyckel.

»Ja», svarade jag, »det vet jag. Vår kapten heter i dag Kling.»

»Kling!» utropade Pelle! »Din narr! Ha, ha, ha!»

»Du må skratta huru mycket du vill, så är likväl Kling vår kapten. Vet du hvad din öfverstyrman heter?»

»Petersson!»

»Nej, han heter Josua Krohn.»

Till läsarens upplysning vill jag här meddela, att kapten Krohn hade tillåtit mig begagna sitt familjenamn.

»Du är då rakt mogen för dårhuset Josua.»

»Och understyrmannen ombord?» fortsatte jag.
 »Nå, huru skulle jag kunna veta, hvad du spunnit ihop i ditt vanvett, ty du är tydligen galen? Hvem är understyrmannen?»

»Jo, det är du sjelf, Pelle.»

»Det var då rama osanningen, Josua! Din olycka att låta berusa dig har angripit ditt förstånd, som var så klent förut.»

Jag har redan alltför länge uppehållit mig vid beskrifningen om Pelles sätt att mottaga de nyheter, som jag hade att meddela honom. Sedan jag öfvervunnit tusende hinder och invändningar, var han slutligen fullkomligt öfvertygad. Han fattades nästan af ursinne, då han hörde att Kling ämnade göra oss till sjöröfvare, och det var i detta upphetsade ögonblick hans verkliga allvar, då han under hotfulla åtbörder yttrade:

»Jag hoppar hellre i sjön eller låter dem steka mig lefvande, än jag vill blifva sjöröfvare. Fy!»

Emellertid hade vi god tid att öfverlägga, ty under de tjugofyra timmar, som utgjorde vår betänketid, störde oss ingen. Kling visste utan tvifvel, att hunger och törst äro mäktiga bundsförvandter, när det gäller att öfvertala till något orätt. Det var tydligen kaptenens afsigt att genom dessa umbäranden uppmjuka våra styfva sinnen.

När jag nyss sade, »ingen störde oss», så kan jag genom att nu säga, att vi likväl mottogo ett besök, så mycket mindre beskyllas för osannfärdighet, som detta besök ingalunda var af en störande beskaffenhet. Om kaptenen eller någon af hans gulhyade, snedögde, plirande matrosar hade kommit in till oss, så skulle jag hafva funnit det ganska störande. Men läsaren må sjelf döma, om jag nu hade skäl att finna mig störd!

Utan att hafva hört när dörren öppnades, förnam jag en ljuf melodisk qvinlig stämma, hvilken på dålig svenska yttrade med en hviskning:

»Se! Tag detta korg! Gören såsom kaptenen vill!»

Samtidigt såg jag en välformad qvinnoarm sträcka sig in genom dörren, hållande i handen en korg af en besynnerlig, sockertoppliknande form, hvilken man endast finner i China och möjligen Japan.

Hungrig som jag var, skyndade jag fram och mottog den af födoämnen uppfyllda korgen. Den oefterrättlige Pelle deremot utropade:

»Det heter icke 'detta korg', utan 'denna korg'.»

Ett silfverklingande, men dämpadt skratt visade, att vår qvinliga välgörarinna förstod Pelles rättelse.

Jag hörde derefter blott en hviskning, hvarefter dörren tillslöt sig nästan ljudlöst. Den sköna okändas afskedshelsing var ett råd, innefattadt uti blott ett enda ord:

»Lyda!»

Naturligtvis var det med både ifver och glädje, som vi mättade våra hungriga magar med chinesiska älsklingsrätter, bland hvilka jag till de hulda läsarinornas upplysning vill uppräknå några. Stekta ödlor och frikasserade ormar, inkokta maskar — dessa äkta chinesiska rätter kastade vi ut genom fönstret, men åto oss mätta af några af ris och mais tillredda födoämnen och likväl lemnade vi kvar tillräckligt för att äfven följande dagen få en måltid.

Vi undrade mycket angående vår qvinliga skyddsandes person och hvad hon gjorde ombord på sjörefvarfartyget. Pelle var öfvertygad, att hon måste vara en chinesiska, ja, han önskade det till och med, ty han hade den egenheten att anse andra folks qvinnor skönare och förträffligare än de svenska — en åsigt om saken, hvilken, som man vet, annars icke lär vara vanlig bland resande eller sjöfarande svenskar. Emellertid var det omöjligt att öfvertyga Pelle om det orätta i hans åsigt, och hvad särskildt vår skyddsande beträffar, så måste hon enligt hans åsigt ovilkorligen vara chinesiska. Höjden af qvinlig skönhet var nemligen i Pelles ögon de der plirande, snedt liggande ögonen, och Pelle stod fast vid sitt en gång afgifna yttrande, att det icke vore omöjligt, att han komme att gifta sig med en »brungul, snedögd skönhet», och

den här måste vara den rätta — emedan det måste så vara.

Jag deremot bar i mitt hjerta en liten ljuf qvinnobild, hvilken nu beskyddade mig för alla utflykter på det erotiska området. Hon finge gerna för mig vara hvem som helst, denna mot oss vänliga fé, derom bekymrade jag mig föga. Hufvudsaken var, att hon tycktes mena det väl med oss och att hon gifvit oss ett råd, hvilket vi till slut öfverenskommo att följa. Icke så, som om vi skulle hafva beslutat att med lit och själ blifva pirater, nej, vår religiösa uppfostran var alltför god att kunna tillåta oss en dylik afväg. Men vi insågo vid närmare eftersinnande, att vår enda utväg till lifvets räddning nu var, att låtsa som om vi gingo in på Klings förslag. Derigenom skulle vi vinna tid och troligen äfven ganska snart kunna finna tillfälle till flykt, och vi gjorde oss så mycket hellre förvissade om ett sådant tillfälle, som vi nu visste, att ombord fanns en menskelig varelse, hvilken tänkte på oss med välvilja, äfven om denna varelse blott var en svag qvinna.

Med en viss otålighet afvaktade jag under följande dagen den stund då Kling skulle inträda till oss. Emellertid hördes han icke af under hela dagens lopp och orsaken dertill blef mig snart bekant.

Jag satt just och öfvertänkte, med hvilka ordalag jag borde för Kling tillkännagifva vårt beslut, för att lättast föra honom bakom ljuset rörande våra verkliga tankar, och Pelle var sysselsatt med att för mig uppdraga en härlig bild både af sin chinesisiska brud och sin chinesisiskt husliga lycka — ett ordsvall, till hvilket jag alls icke lyssnade — då plötsligt något mörkt föremål helt och hållet dolde det runda fönstret. I samma ögonblick förnam jag ett väldigt brakande, ungefär som om hela himmelen hade störtat ned öfver sjöröfvaresskeppet. Höga rop, bullret af brådskande steg, smattrandet af handgevär, häftiga stötar, nödrop och ursinniga skri — allt detta hörde jag inom ett ögonblick, sedan fönstret hade blifvit förmörkadt. Det var ett virrvarr af alla tänkbara ljud.

Pelle fann för godt att afbryta sin hymn till de chinesisiska kvinnornas ära, för att på ett mera prosaiskt språk utropa:

»Hvem tog bort solen? Ah, så det dundrar! Tror du inte, att den yttersta dagen nu är kommen? Svara Josua?»

»Nej, det tror jag icke, men jag tror att piraten har råkat i strid med någon annan seglare. Kanhända blifva sjöröfvarne besegrade och då slår vår befrielsestund förr än vi trodde.»

Larmet uppe på däck fortfor under en half timma. Då blef åter det runda fönstret blottadt. Jag skyndade dit. Piraten hade lagt ut ifrån det främmande fartyget och jag kom tillräckligt tidigt fram till fönstret för att se den främmande seglaren sjunka. Djupet öppnade sig, fartyget försvann, och en snart utjemnad svallvåg utvisade stället, der det sjunkit. Förargad utropade jag:

»Piraterna hafva segrat, det är slut med våra förhoppningar om frihetens vinnande denna gång. Vi måste foga oss i vårt öde.»

Vi hörde däcket sopas och rengöras ofvanför våra hufvuden såsom naturligt var efter en strid med den dervid oundvikliga blodsutgjutelsen, men Kling besökte oss icke denna dag. Först den följande morgon öppnade han dörren till vårt fängelse och inträdde. Det samtal som nu följde, vill jag icke i alla dess detaljer anföra, emedan jag längtar efter att snart komma till skildringen af gladare tilldragelser, än dessa. Blott det vill jag nämna, att vi lyckades öfvertyga Kling om uppriktigheten af vår önskan att tjena honom, och att han derefter genast släppte oss ut ur vårt fängelse. Vår öfverenskommelse lydde så, att vi skulle tillbringa ett par profmånader ombord på sjöröfvarfartyget och, om vi då befunnos vara pålitliga, skulle jag blifva öfverstyrman och Pelle understyrman med lika rätt till del i bytet, som kapten Kling sjelf.

Naturligtvis skyndade vi att begagna oss af tillåtelsen att begifva oss upp på däck. Der sågo vi chineser — bara chineser och ingenting annat, utom na-

turligtvis master, segel och öfriga skeppsinventarier. Desse chinesiske sjöröfvare voro ytterst löjlige figurer, stöflade omkring på däck i morgontofflor och iklädde en kostym, hvilken liknade en europeisk mans nattrock. De hade på huvudet en rund, sockertoppsformig hatt, hvars bas likväl var betydligt utvidgad, så att den skänkte skugga åt de brungula skurkarnes långa öron och platta näsa. Prydliga hårpiskor af större eller mindre omfång lågo längs efter deras flottiga ryggar och långa mustascher fulländade det genuint chinesiska och omåttligt löjlige i deras uppsyn. Huru det var dem möjligt att i dessa obehväma drägter och med den hindrande hårpiskan i nacken gå till väders och manövrera med seglen, det kunde jag icke förstå, men jag blef sedermera i tillfälle att iakttaga, att när de skulle upp i tacklingen, kastade de »nattrocken» af sig och läto den qvarligga på däck, medan de i en kortare rock, liksom en blus, uppstego bland tackel och tåg.

Pelles första göromål var att snoka omkring i hvarje tillgänglig vrå af fartyget, för att finna den chinesiska skönhet, om hvars fullkomligheter hans hjerta drömde. Äfven jag såg mig omkring efter henne, men då hon icke fanns på däck, tänkte jag för denna gång icke längre på henne, utan började granska fartygets utseende och egenskaper.

Då jag befann mig på däck, var det mig nästan omöjligt att finna någon skillnad mellan »Atlantic» och »Anna». Master, segel och tåg — allt var lika och den enda åtskillnad, som var mig möjligt att upptäcka, var besättningens olikhet. »Anna» och »Atlantic» voro uppenbarligen tvillingfartyg, byggda af samma mästarer. Denna upptäckt, hvilken jag redan vid »Atlantic» första åsyn i Cantons hamn hade gjort och som nu ytterligare bekräftades, gaf mig mycket att tänka på. Var väl »Atlantic» ursprungligen ett svenskt fartyg? Hade dess svenska besättning blifvit mördad af chinesiske pirater, hvilka satt sig i besittning af fartyget för att använda det till sjöröfveri? Hade jag icke sjelf iakttagit, att under det nu utmålade namnet

»Atlantic» fans spår af ett annat namn? Skulle jag möjligen kunna tyda dessa tecken?

Försigtigt närmade jag mig aktern och lutade mig ut öfver relingen. Jag vågade icke genom alltför tydlig nyfikenhet blottställa mig för chinesernas misstänksamhet, ty jag såg, huru deras plirande ögon förföljde mig öfverallt. Jag låtsade därför som om jag skådade ned i den brusande vattenhvirfveln bakom fartyget, men mina ögon voro derunder i verkligheten skarpt riktade på det egentliga föremålet för min vetgirighet. Med någon svårighet lyckades jag tyda de återstående spåren af »Atlantics» förra namn. Der hade förr i tiden stått att läsa:

Elisabeth, Göteborg.

En grof pensel hade med lika grof färg trott sig dölja fartygets gamla namn, men hade endast ofullkomligt lyckats i sitt bemödande.

Genom denna upptäckt besannades min förut närda misstanke, att de båda skeppen »Anna» och »Atlantic», hade någon gemenskap med hvarandra. Min tankegång utvecklade sig nu med mera bestämdhet. Möjligen, tänkte jag, har äfven »Atlantic-Elisabeth», tillhört grosshandlare Briggman i Göteborg, och ju mera jag besinnade de båda fartygens alldeles lika inredning under däck, deras lika tackling och deras likhet i afseende på skrofvets storlek och form, desto mera var jag böjd för att tro, att de blifvit byggda för en och samma persons räkning. »Så mycket bättre! Om det lyckas mig att eröfra »Atlantic» ur chinesernas och Klings våld, så skall jag derigenom göra »Annas redare en tienst. Nå, jag har då i det hela blott en ringa utsigt dertill, ty dessa brungula chineser tyckas vara ganska vaksamma, men ett försök vill jag vid lägligt tillfälle det oaktadt göra.»

»Ett segel i lovalt!» ropade nu utkiken i masttoppen på ett af chinesisiska och engelska blandadt tungomål.

Knappt hade detta rop hörts, förrän hela skaran af chineser samlades vid den uppgifna sidan af skeppet under ett larm, som föga vittnade om sjömansegen-

skaper, Kling sjelf uppkom på däck. Genom sin kikare betraktade han uppmärksamt den främmande segelaren, hvars tacklage allt mer och mer höjde sig öfver horisonten.

»Vid alla d-r», utropade han, »det är en engelsk fregatt. Han hade märkt oss. Han sätter till flera segel för att jaga oss. Den gynnaren torde icke vara angenäm att möta och därför vilja vi fly.»

Han sköt tillsammans kikaren och kommenderade:

»Sätt till hvar enda klut!»

Befallningen utfördes. De nya seglen uppfångade vinden förträffligt och liksom upplyftade »Atlantic», som nu började skjuta fart. Det var schakalens försök att undgå det vredgade lejonet. Det engelska krigsskeppet vann icke på oss och ehuru jag längtade efter att se dess stolta skrof nalkas, var det mig omöjligt att hysa några förhoppningar om en för mig och Pelle så lycklig utgång.

Under flera veckor räckte denna jagt. Stundom var örlogsmannen nära att upphinna oss, men Kling undgick alltjemt den hotande faran genom listiga manövrer, hvilka ofta på en fjerdedels timme omintetgjorde den framgång, på hvars vinnande engelsmannen hade använt flera dagar. Naturligtvis voro mina sympatier hos fregatten, men det oaktadt kunde jag icke annat än beundra den utomordentliga skicklighet, som Kling ådagalade i sitt yrke och som han hade förtjennat ett bättre mål att lefva och arbeta för.»

Den annars hetsige och hetlefrade karlen var nu i farans stund lugn och sansad. Endast blickarnes eld talade om, att hans inre ingalunda var så lugnt och stilla, som hans yttre. Stundom försökte Kling att under natten taga en annan riktning, för att följande dagen vara ur sigte för engelsmannen, men då morgonrodnadens första strimmor spred en knippa af svaga ljustrålar öfver hafvets vida fältt, var den engelska fregatten likväl det första föremål, som mötte våra spejande ögon. Chineserna rasade då såsom ursinniga djur, och Pelle och jag funno oss nödsökade att »tjuta med vargarne», på det att icke alla dessa hårpiskor

skulle upptändas af vrede och låta oss lida och umgälla för fregattens envishet. Emellertid kände naturligtvis både jag och Pelle i sjelfva grunden glädje öfver att hvarje morgon vid vårt uppvaknande se engelsmannen inom horisontens gränslinier. Vi erforo nämligen dervid en viss känsla af trygghet, enär vi dels hoppades slutligen blifva af fregatten befriade ur vår kinkiga ställning, dels förstodo, att Kling icke skulle våga i örlogsmannens åsyn anfälla något mötande handelsfartyg. Den stunden syntes således ganska aflägsen, då vi skulle blifva tvingade att deltaga i Klings skändliga handtverk.

Det engelska krigsskeppet hade redan förföljt »Atlantic» under fem veckor, då Pelle en dag närmade sig till mig och hviskade:

»Josua? Jag har träffat henne.»

Förvånad sporde jag:

»Henne! Hvilken menar du?»

»Du är dum . . . chinesiskan, vet jag, hon som gaf oss korgen med mat, när vi voro nära att hungra till döds.»

»Åh! Har du sett henne? Var det en chinesiska?»

»Ja och dertill en af de sötaste, som finnas. Vet du, jag är lika kär i henne, som vår gamla klockare derhemma är i den rock, hvilken han nu har burit tretio år. Klockaren vill icke skiljas vid den luggslitna rocken. Jag vill icke skiljas från den bedröfvade Tsing-Sching.»

»Heter hon Tsing Sching?»

»Ja, men jag tycker icke om det namnet, utan ämnar kalla henne Serafia. Det är finare skall du veta. För öfrigt har hon omtalat för mig hela sin lefnadshistoria. Hon bodde vid hafsstranden på sin faders landtställe. En dag hade hon enligt sin vana gått ut att lyssna till vågornas svall mot stranden, då hon varseblef ett stort fartyg ute på hafvet. Nyfiken stannade hon att beskåda det, ty hon hade aldrig förr sett en så jättelik farkost som »Atlantic.» En båt lade ut från det stora fartyget och nalkades land, men Se-

rafia flydde icke, ty hon såg att det var chineser, som voro i båten. Stackars liten: Hon kunde icke tilltro sina egna landsmän så mycken elakhet. De lade i land, öfverföllu henne, bundo henne till händer och fötter och förde henne i båten ombord på »Atlantic». Kling, den bofven . . .»

Jag tyckte, att Pelles ögon sprutade eld, när han sade detta.

». . . . Kling, den bofven, försökte både med list och våld förleda henne, men hon stod honom emot. Slutligen förklarade han henne för några dagar sedan, att hon med eller mot sin vilja skulle gifta sig med honom. Men det säger jag dig, Josua, att jag hellre krossar hans eländiga hufvud mot stormasten, än jag tillåter honom att förgripa sig på Tsing Sching, den sötungen. Nu vill hon emellertid tala med dig, på det vi tre må tillsammans öfverenskomna om medlen och utvägen att fly härifrån. Så snart det blifvit mörkt i afton, kommer hon till oss i vår skrub. Som du vet äro vi fria under den första nattvakten.»

»Godt, Pelle,» hviskade jag. »Må hon komma! Men gå nu ifrån mig, ty den gamla hårpiskan derbort betraktar oss redan med misstänksamma blickar. Adjö med dig!»

Pelle gick och jag slog mig ned i fören, der jag snart var ifrigt sysselsatt med att sammansplitsa några söndriga tåg, under det att jag sorglöst sjöng en svensk sjömansvisa. Mina tankar voro emellertid mera allvarliga, än denna sång tycktes utvisa, ty jag grubblade öfver denna frågan, om och på hvilket sätt Tsing Sching-Serafia kunde vara oss till nytta vid vår flykt.

Då Tsing Sching infann sig på den aftalade mötesplatsen, fann jag i henne en ganska värdig representant för chinesisk qvinlig skönhet. Hennes ögon lågo icke alltför snedt, hennes hy var nästan hvit. Hon hade det skönaste svarta hår och den på chinesiskt vis något tillplattade näsan var af en pikant effekt. I olikhet med de flesta chinesiska qvinnor hade Tsing Sching fötter, som icke voro stympade, utan hade haft fullkomlig frihet att utveckla sig till små, väl-

formade »fortkomstledamöter», och då jag på ett artigt sätt komlimerade henne härför, berättade hon mig, att i den chinesiska medelklassen är det icke ovanligt, att förståndiga föräldrar låta sina barn undslippa denna tortyr, som är förenad med fötternas inklämmande i tränga skodon. Det är blott de aldra högsta klasserna, som äro slafvar under det förderfliga modet, hvilket åter i det allra lägsta folket finner trogna efterapare. Med det mest näpna anspråk på att synas vara mycket förständig, slutade hon sitt anförande med denna reflexion:

»Ja, packet är sig öfverallt likt.»

Pelle var utomordentligt förtjust i sin lilla »chinesiska», och det var verkligen förenadt med någon svårighet att förmå honom uppskjuta med sina högljudda artigheter så lång tid, som erfordrades för en allvarlig öfverläggning om vår ställning och våra förhoppningar om befrielse från sjöröfvarne.

»Det måste ske», sade Tsing Sching, »vid något tillfälle, då manskapet går i land för att hämta nytt förråd af vatten. De bruka lägga till på obebodda ställen af stranden, der de ofta hafva flera dagsresor att tillryggalägga, innan de påträffa någon källa. Merändels qvarlemna de då fyra eller fem man på fartyget, medan de öfriga begifva sig i land. Då skola vi lätt finna något tillfälle att fly undan.»

Den chinesiska flickans råd syntes vara godt och vi beslöto, att så snart vi märkte sjöröfvarens afsigt att gå i land, skulle vi ånyo sammanträda till öfverläggning.

TJUGOFÖRSTA KAPITLET.

»Engelsmannen är borta!» — Ny öfverläggning, i hvilken deltog en smålänning, en riktig svensk och en kines. — Sjörofvarne landstiga för att fylla sitt vattenförråd. — Ett litet kapitel om svartsjuka och en berättelse, som visar huru vådligt det är att vilja sticka ut en smålänning hos de chinesiska fruntimren. — Vi fly, men begifva oss på en omväg tillbaka till stranden. — Hvertör herrar King Fo och Pingji Po hufvudstupa måste gå i land. — Hvad sedan vederfors herrar Plong Lu och Fling Po. — Något om anledningen, hvarför dessa båda hedervärda chineser hoppade öfver relingen. — »Atlantic» eröfradt. — Segren fullföljes med laddade kanoner. — Ett chinesiskt bark-skepp. — En engelsk fregatt. — Åter i Hong Kong.

»Om den förb-de engelsmannen ändå ville lämna oss!» utropade Kling en morgon, sex veckor efter vår ofrivilliga ankomst ombord. »Vi hafva snart intet vatten och jag vågar icke i hans åsyn löpa in till land, emedan han då lätt kunde hafva oss i fällan.»

Liksom om en osynlig magt hade lyssnat till Klings häftiga uttalade önskan och velat bönhöra honom, kunde Kling, då han nu första gången denna morgon genom sin kikare undersökte synkretsen, icke upptäcka något spår af fienden.

»Vid alla skrot och brassar, engelsmannen är borta!» utbrast han. »Tag kikaren, Josua, och se efter, om du kan finna honom!»

Nej, icke heller jag kunde se en skymt af örlogsmannens välbekanta tackling. Troligen hade han uppgitvit hoppet om att kunna nå oss eller också hade hans verksamhet blifvit upptagen på annat håll. Säkert var, att han icke fanns inom synkretsen.

»Nu», fortfor Kling, »begifva vi oss ofördöjligen i land, lika godt hvar. Vi måste hafva drickbart vatten, om vi icke skola förgås af törst midt på oceanen.»

Inom tio sekunder hade han omkastat rodret, det ståtliga skeppet vände och ilade snart bort i den riktning der Chinas land borde vara beläget. Redan på eftermiddagen fingo vi land i sigte och mot aftonen kastade vi ankar i en liten vik, som enligt mina observationer borde vara belägen på 27 parallelen icke långt från staden Fu-tscheii. Det var emellertid för sent att gå i land och man måste uppskjuta dermed till följande morgon.

Sent på qvällen hade jag och Pelle vår öfverläggning med Pelles chinesiska väninna, hvilken hade lyckats smyga sig undan Klings argusögon, som med svartsjukans ifver bevakade henne.

Pelle mottog henne med öppna armar och enligt hvad jag tyckte mig förstå, hade den lilla qvinnan ingenting att invända mot omfamningen, hvarmed min småländske vän öppnade sammankomsten.

»Mitt sockerhjerter,» läspade Pelle på en tonart, hvilken säkert skulle föreställa känslfull, min . . . . min . . . . ros och min pion!»

Efter denna misslyckade liknelse, måste Pelle släppa lilla Tsing Sching, som under ett ljuft, hafqväfdt skratt satte sig ned, sedan hon på god svenska hade bedt Pelle vänta med dylikt till ett mera lämpligt tillfälle. Det var märkvärdigt, hvilka framsteg Tsing Sching Serafia hade gjort i vårt modersmål, sedan Pelle hade tagit hennes undervisning om hand. Hvad Kling hade lärt henne var i sjelfva verket icke mycket, medan hon deremot under Pelles handledning hade gjort jättelika framsteg. Jag misstänker nästan, att Pelle plägade träffa henne mera ofta, än han ville erkänna. Nå, dermed må nu förhålla sig huru som helst. Ingen skada är skedd, ty hon är nu hans . . . ., åh, så dumt jag var nära att handla illa, som i förtid ville afslöja Pelles och hans chinaflickas öden!

»I morgon», yttrade Tsing Sching-Serafia under

samtalets lopp, »i morgon tidigt kommer man att gå i land.»

»Godt», svarade jag, »då fly vi. Ni följer med oss, vackra Tsing Sching?»

»Nej», svarade denna kort och bestämdt.

»Hvad nu?» utropade Pelle uppstigande från sin plats på en upprättstående snusfjerding. »Hvad nu? Visst f-n! Det vore väl . . .»

Åter lät den lilla kvinnan höra sitt ljufva, tysta skratt. Hon hade blott velat skämta litet med sin tillbedjare. Den uppriktiga förskräckelse, som uppenbarade sig i Pelles ord, röst och åthäfver, skulle hafva varit tillräckligt att tillfredsställa en mycket mera fåfång kvinna än den enkla Tsing Sching. Men Pelle blef icke lugn, förrän han hört af hennes egen mun, att hon hellre ville dö, än qvarblifva på »Atlantic».

Sedan Pelle försäkrat, att han hellre skulle kasta sig i armarne på den flygande holländaren, än lemna »Atlantic» utan Serafia, kunde vi återgå till det egentliga föremålet för vårt samtal.

»Hvad skola vi nu göra, sedan man gått i land?»

»Ja», genmälde flickan, »det kan bero af omständigheterna, men vi måste, så vidt möjligt är, söka att förutse dessa och besluta angående vårt handlingsätt i flera olika fall.»

»Hvilka äro dessa olika fall?»

»För så vidt jag förmår förutse dem, äro de blott två. Antingen lemnar man oss tre qvar ombord eller också tvingar man oss att stiga i land. I förra fallet måste vi försöka att under de öfriges bortovaro blifva herrar öfver de qvarlemnade sjöröfvarne och bemäktiga oss en båt, i hvilken vi kunna ro till Fu-tschei stad, som icke är långt borta. I senare fallet måste vi försöka att smyga oss undan dem och genom skog och mark fly till samma ställe, derifrån vi lätt kunna finna något tillfälle att komma sjöledes till Hong Kong eller Canton.»

»Ert förslag är godt», sade jag, »och vi komma öfver ens om att följa det. Eller huru, Pelle?»

»Naturligtvis», svarade denne, som tycktes hy-
sa ett särskildt stort intresse för flickans präktiga hår-
fläta.

»Emellertid», fortfor jag, »skulle jag gerna vilja
bemäktiga mig skeppet på samma gång jag återvinner
friheten. Men då jag ännu icke har uppgjort någon
bestämd plan, så kan jag icke nu yttra mera om sa-
ken, men jag hoppas, att I bistån mig så kraftigt det
är er möjligt, i den händelse jag lyckas upptänka nå-
gon plan, som kan leda till målet.»

Naturligtvis voro de redo att bistå mig och alla
tre räckte vi hvarandra händerna till bekräftelse på
förbundet. Jag har emellertid skäl att tro, att Pelle
icke åtnöjde sig med en handtryckning af sin vänin-
na denna afton, ty han följde henne ut, då hon aflägs-
nade sig, och åtskilliga minuter förgingo, innan han
åter blef synlig.

Denna natt sof jag föga. Mina tankar rörde sig
kring morgondagens viktiga tilldragelser och jag åter-
kom oupphörligt till de två grundtankarna: att befri-
elsen ur sjöröfvarnes våld skulle ännu en gång möj-
liggöra finlandet af mina föräldrar och att jag borde
uppbjuda allt för att blifva herre öfver »Atlantic».

Hvad tanken på mina föräldrar angår, så hade
den under den senare tiden på ett nästan plågsamt
sätt beherrschat mig och utgjort det bittraste innehållet
af den kalk, som jag omhord på »Atlantic» hade haft
att tömma. Jag hade nämligen både dag och natt
blifvit plågad af tanken på möjligheten att antingen
icke alls någonsin blifva i tillfälle att fortsätta mitt
sökande, eller också först sedan jag blifvit af piraterna
tvingad att deltaga i handlingar, hvilka besudlade mi-
na händer och besmittade mitt samvete, så att jag
aldrig med lugn och öppen blick kunde visa mig in-
för dem, som gifvit mig lifvet.

Tidigt om morgonen blefvo vi utpurrade. Land-
stigningen skulle börja. På däck var en rörlighet,
som erinrade om lifvet på en marknadsplats. Vatten-
fat buros ned i båtarna och roddes i land af chineser,

hvilka derefter återvände till skeppssidan, för att afhemta manskapet.

Fyra chineser qvarlemnades ombord. Alla vi öfriga landstego. Tsing Sching-Serafia var äfven med, det såg jag, ehuru den svartsjuka Kling hade svept en tät slöja kring hennes ansigte. Karlen hade uppenbarligen ingen kännedom om det förtroliga förhållandet mellan Pelle och den chinesiska flickan, ty då skulle han hafva insett, huru öfverflödigt hvarje sådant försigtighetsmått skulle vara.

Kusten var beväxt med en småskog, ur hvilken här och der högre träd sköto upp. Först längre in i landet började den verkliga skogen. Detta förhållande var gynnsamt för vår flykt, ty vi skulle hafva lättare att dölja oss i småskogen, än i en skog, hvars höga stammar lemnade temligen fri utsigt åt alla håll.

Då vi landstigit, blefvo båtarna fastbundna vid stranden och några unga träd nedhöggos, af hvilka man tillverkade båtar, som skulle tjena till att underlätta vattenfatens transporterande, och så snart båtarna hade blifvit förfärdigade, lades tunnorna derpå och snart trängde vi in i småskogen, bildande ett långt tåg, i spetsen för hvilket jag sjelf, Pelle, Kling och vår lilla chinesiska väninna befunno oss. Tåget afslutades af några sysslolösa matroser, d. v. s. af några chineser, som icke nu behöfde användas vid de tomma fatens transporterande, men som, när vattenfaten hade blifvit påfyllda, skulle öfvertaga sin del af den då mångdubblade bördan.

Pelle kunde naturligtvis icke taga ögonen ifrån sin chinesiska flicka och jag måste medgifva, att den lilla skönheten företedde en så väl proportionerad växt och så skönt afrundade former, att hon hade kannat förvrida hufvudet på en mera kallsinnig människa än Pelle. Vi hade icke heller gått långt, förrän Kling märkte Pelles kärliga ögonkast och såg, att den stackars gossen alltid sökte vara till hands att hjälpa Tsing Sching-Serafia, så snart en gren var i vägen för hennes lilla hufvud eller en stötsten låg i hennes väg. Jag försökte visserligen att hålla Pelle tillbaka, emedan jag

fruktade, att Klings vrede skulle väckas, men Pelle var både blind och döf för alla mina tecken. Kling såg ut som en ursinnig tiger, men Pelle skulle i denna stund hafva kunnat befinna sig i gapet på en krokodil, utan att ana någon fara. Tsing Schings små fötter, hvilka med utsökt behag trampade på gräsmattan, tycktes beröfva Pelle all besinning. Jag fruktade något utbrott af Klings vrede, ja, jag bäfvade, ty jag visste, att om Kling icke längre förmådde beherrska sig, skulle ingenting i verlden kunna rädda mig och Pelle från en qvalfull död under sjöröfvarnes knifvar. Jag bäfvade äfven för möjligheten, att Pelle i sin obetänksamhet kunde tilltala flickan på ett sådant sätt, att Kling kunde förstå det förtroliga förhållandet dem emellan.

Emellertid gaf jag noga akt på den omgifvande terrängen, emedan Pelle och hans väninna hade uppdragit åt mig att gifva tecken, när jag ansåg det rätta ögonblicket för flykten vara inne. Så snart jag lät höra en sakta hostning, upprepad tre gånger, skulle de ögonblickligen skynda etter mig in i småskogen. Emellertid hade vi vid uppgörandet af denna plan icke tänkt oss den möjligheten, att vårt framtågande skulle ske i denna militäriska ordning eller att Kling skulle vandra vid vår sida. Svårigheterna voro således ökade, men mitt beslut att utföra min föresats kände ingen förminskning.

Pelles hetsiga lynne skulle emellertid göra hvarje tecken å min sida obehöfligt.

Vi hade kommit till en plats, hvarest en stor, kullfallen trädstam hindrade vårt framträngande. Pelle räckte flickan handen för att hjälpa henne stiga öfver detta hinder, men Kling stötte honom undan, utropande:

»Bort med dig!»

Samtidigt med detta utrop, lyftade Kling själf Tsing Sching öfver trädet, men knappt hade han släppt henne ned på andra sidan om vindfället, förrän Pelle rusade på honom och tilldelade honom ett väldigt slag ned sin knutna hand, så att sjöröfvarhöfdingen föll till marken. Pelle skulle just störta sig ned på knä

för att utkräva en ännu eftertryckligare hämnd, då jag hejdade honom med dessa ord:

»Nu är det tid att fly, Pelle. Tsing Sching är redan långt borta!»

Den raska flickan hade verkligen redan försvunnit bakom de närmaste buskarna och det behöfdes därför icke lång öfvertalningstid för att förmå Pelle att lämna Kling och skynda efter den snabbfotade lilla chinesiskan.

Innan de bakom oss framtågande chineserna hunno klättra öfver den kullfallna trädstammen, voro vi redan långt borta. Tsing Sching inväntade oss på kort afstånd från den omkullfallna trädstammen. Hon var ovanligt blek, men ett beslutsamt uttryck hvilade öfver hennes ansigte, som nu var befriadt från den afundssjuka slöjan.

Vi skyndade nu framåt med all den snabbhet, som var oss möjlig, och då vi emellanåt stannade för att hemta oss efter det ansträngda springandet, hörde vi chinesernas höga rop på ett afstånd, som allt mer och mer förökades.

Slutligen ankommo vi till ett ställe, der en skroflig berghäll af omkring ett par tunnlands rymd låg utbredd framför våra ögon. Har fanns icke något spår af vegetation, och våra spår, som hittills varit lätta att följa på den mjuka gräsmattan, skulle det här icke vara möjligt att upptäcka. Hastigt fulländade jag den plan, på hvilken jag länge rufvat, nämligen att eröfra »Atlantic» från sjöröfvarne, men då jag icke vågade kvarstanna här så lång tid som erfordrades för att delgifva de andra mina afsigter, ropade jag blott:

»Nu tillbaka till skeppet! Det skall blifva vårt.»

Beskrifvande en krets öfver en del af den nakna klippan, ilade vi nu in i småskogen på ett annat ställe, och jag kände en viss tillfredsställelse af att veta, att våra fiender skulle vara nödsakade att uppehålla sig här så länge med sökandet efter våra spår, att vi skulle hafva hopp om att kunna göra oss till herrar öfver skeppet, innan de kunde hinna tillbaka.

Vi närmade oss nu allt mer och mer våra förföl-

jande fiender, hvilka under larm och rop, men temligen sentfärdigt följde våra spår, och då de tågade förbi oss, befunno vi oss på blott några få alnars afstånd, ehuru de icke kunde se eller märka oss. Efter att hafva sprungit ännu en stund på obanad väg parallelt med den stig, som tåget tidigt på morgonen hade följt, voro vi så långt borta från våra fiender, att vi knappt hörde dem och slutligen, då vi nalkades stranden, slogo vi in på den redan banade stigen. När vi omsider kommo i sigte af skeppet, upphörde vi att springa och nalkades båtarne gående helt sakta. Vi stego i en af dem och med raska årtag tillryggalade vi snabbt det afstånd, som skiljde »Atlantic» från stranden. De fyra chineserna, som blifvit kvarlemnade ombord, sågo än på hvarandra och än på oss, liksom om de icke hade kunnat begripa hvad allt detta ville säga. Jag hade emellertid noga öfvertänkt hvad jag borde säga och hade i beredskap en lång historia — eller rättare, en historia, som hade kunnat göras lång, men som jag nu skyndade att i korthet förtälja för de fyra nickande chinesgubbarne.

Jag sade dem, att två af deras kamrater hade fallit ned utför en berghäll och dervid sönderslagit både sig sjelfva och vattenfatet. Kaptenen hade, enligt min berättelse, blifvit öfverfallen af ett vilddjur (Pelle betraktade mig vid detta ord med en sötsur min), som skadat honom ganska illa. På grund häraf hade han sändt oss tillbaka med befallning till herrar King Fo och Pingji Po, att dessa herrar skulle med ett nytt vattenfat komma till honom.

Denna min berättelse var ingalunda otrolig och jag smickrar mig med, att jag framförde den på ett sätt, som häfde alla tvifvel om dess sanning. Annars har jag alltid haft en viss afsky för all osanning, men här ansåg jag mig vara berättigad att ljuga en smula.

Vattenfatet upphemtades och fördes ned i båten, hvilken snart lade i land. Fem minuter senare voro såväl de båda chinesiska gubbarne som vattenfatet försvunna ur vår åsyn. Detta uppskof hade jag be-

gagnat till att ur skeppets vapenförråd upphemta ett par pistoler, hvilka jag obemärkt laddade.

Så snart de båda chineserna hade försvunnit ur synhåll, ansåg jag tiden vara inne att skrida till utförandet af min djerfva plan.

Jag gick bort i fören till brottspelet. Det gälde att skyndsamt lyfta ankar och att tvinga de båda chineserna att vara oss behjelpiga vid detta arbete, ty jag visste, att jag och Pelle svårligen skulle kunna utföra det, äfven om den chinesiska flickan bistod oss.

Så snart jag befann mig invid brottspelet, kallade jag de öfriga till mig. Pelle och Tsing Sching kommo ofördröjligen och äfven de båda chineserna läto icke länge vänta på sig. Först kom Plong Lu en gammal förslappad opiiirökare, och hans gulbruna ansigte uttryckte en verkligt löjlig grad af nyfikenhet. Den i sina anletsdrag rysligt chinesiska Fling Po, hvilken kom allra sist, sjöng en föga melodisk visstump, under det han med »trippande» steg och behagsjukt »dinglande» hårpiska närmade sig. De sista stroferna af hans melankoliska visa blefvo kvar i magen, (som enligt detta folks åsigt är sätet för alla intellektuella krafter,) och hvem kan väl hafva hjerta till att tänka något ondt om Fling Po, därför att han stannade så tvärt, då han blef varse hvad jag bar i handen? I hvardera handen hade jag nämligen en laddad pistol och innan de båda sjöröfvarne hade med sin mage hunnit uppfatta, hvarom fråga var, hade jag utsträckt båda pistolerna, den ena mot Plong Lu's den andra mot Fling Po's bröst.

De gula ansigtena bleknade synbart.

»I veten hvartill dessa små pjäser äro användbara», yttrade jag. »Derför hoppas jag, att I ären nog kloka att icke motsätta er mina befallningar, ty det svär jag er dyrt, att om I icke lyden, kommer jag att utan skonsamhet skjuta ned er. Ah, Fling Po, det tjenar till intet, att du ser dig så der omkring. För dig finnes ingen undanflykt. Viljen i lyda? Nå, godt, hjälpen oss då att med brottspelet vinda upp ankaret! Du, sköna Tsing Sching, vill kanske vara god och

taga de här pistolerna, medan vi fyra karlar häfva upp den stora tyngden. Det var snällt af dig och Pelle ger dig nog en kyss för besväret. Skjut emellertid ned hvilken som helst af dina båda landsmän, så snart du märker något förräderi. Seså! Nu går det. Raskt gossar! Ett, tu, tre!»

Brummande någonting, som var för mig alldeles obegripligt, gingo Fling Po och Plong Lu till arbetet och med våra förenade krafter lyckades det slutligen att få ankaret upp.

Nu återstod blott att sätta till några segel. Pelle utträttade detta och Tsing Sching bistod honom, medan jag bevakade våra fullkomligt modlösa, men i hjertat ursinniga chineser. Då Pelle och hans väninna hade avslutat arbetet, yttrade jag till Plong Lu och Fling Po:

»Nu, mina vänner, vill jag tacka er för god hjälp och för godt kamratskap ombord på »Atlantic». Som detta sköna fartyg nu upphört att vara sjöröfvareskepp, hafven I icke mera här att göra. Farväl med er! Det är icke längre till stranden, än att I kunnen simma dit och om I icke kunnen simma, så fån I gerna för mig gå till botten som en sten. Bort med er! På hufvudet i sjön!»

Då jag såg, att de ännu tvekade, utropade jag:

»Skynden er, om I viljen undvika, att jag jagar en kula genom hjertat på er!»

Detta verkade. De insågo slutligen, att det var allvar i mina ord, och med ett högt skri störtade de sig öfver relingen i hafvet. Som de voro goda simmare, hade de snart nått land, der vi sågo dem hals öfver hufvud, kasta sig in i småskogen. Troligen skyndade de att underrätta Kling om vårt djerfva företag, men vi inväntade icke piraternas återvändande till stranden, ehuru vi visserligen skulle hafva önskat att få höra deras omdömen om vår bragd. Jag ilade till rodret. Det stolta skeppet, som redan hade utbredt vingarna till flykt och börjat röra på sig, fick nu sin rätta riktning och aflägsnade sig småningom från stranden.

Pelle var utom sig af glädje öfver den vällyckade listen. Han tog sin chinesisha väninna i famn och dansade med henne ett hvarf omkring hela skeppet. När den lilla qvinnan då förklarade sig vara alldeles uttröttad, dansade han ensam, sjöng, jublade och hoppade, som om han kommit ifrån presten med sin brud, i stället för att ännu hafva sjöröfvare och skurkar i sitt spår.

»Lugna dig, Pelle, för himlens skull sansa dig», förmanade jag. »Ännu är icke all fara förbi. Kling och hans folk skola snart vara vid stranden och i sin djerfhet och förtviflan skola de säkert icke tveka att kasta sig i båtarna och söka upphinna oss. Tyvärr vågar jag icke sätta till flera segel, så länge vi befinna oss i viken, och om de komma, innan vi nå öppna hafvet, är det icke omöjligt att de kunna upphinna oss. I stället för att springa omkring, som om du vore yr i hufvudet, kunde du vara god att ladda de båda kanonerna i aktern. Hvem vet, om vi icke komma att behöfva dem?»

»Åh, du är då alltid dum», försäkrade Pelle, men gick likväl att uträtta sitt uppdrag.

»Bär äfven upp på däck några laddade gevär!» ropade jag efter honom och jag hade den glädjen att se honom snart fullgöra mina befallningar.

De båda kanonerna och ett halft dussin gevär voro redan laddade, då vi af höga rop från stranden förstå, att våra fiender kommit oss tillräckligt nära, för att få bevittna vår afresa. De förvånade chineserna satte händerna i sidorna, flyttade benen så långt som möjligt ifrån hvarandra och gapade på oss i denna om fullt raseri vittnande kroppsställning, hvarvid deras långa mustacher befunno sig i en vild fart upp och ned på grund af käkarnes häftiga rörelser. Kling såg jag springa längsefter stranden under förtviflade åtbörder, hvarvid i synnerhet hufvudet fick sitta emellan, emedan han sjelf bearbetade det med knutna näfvar.

Slutligen tycktes han fatta ett beslut. Han sjelf och hans chineser stego i båtarna och började af alla

krafter ro efter oss och på grund deraf, att »Atlantic» inne i viken gick med ringa fart, närmade båtarne sig fartyget med betänklig hastighet.

»Nå», sade jag halfhögt, »I skolen få er vilja fram, efter I nödvändigt viljen gå till sjös, men I fån ursäkt, om jag i stället för att låta er gå ombord på »Atlantic», skickar er en budbärare, som för alltid för-
enar er med havvets vågor.»

Jag vinkade Tsing Sching till mig och sade till henne:

»Tror du dig om att kunna fasthålla rodret i denna riktning, medan jag uträttar ett annat göromål?»

»Ja, det kunna jag säkert.»

»Du skall icke säga 'kunna' utan 'kan'», rättade den ofterrättliga Pelle, som till och med i detta farliga ögonblick icke kunde beherrska sin gamla vurm.

»Och du», utbrast jag, »skall icke prata nonsens, utan följa med mig.»

»Åh, nåh, såh?» brummade Pelle, dragande ut orden på längden. Förmodligen fann han min befalande ton vara helt och hållet främmande för den fordna förtroligheten oss emellan, men det oaktadt gick han med mig till kanonerna, dit jag ställde mina steg. Nu förstod han sannolikt min afsigt, ty hans ansigte förskönades af ett bredt grin, under det han sade:

»Nå, det är en sak, som jag förstår mig på. Vi hafva förr haft sådana pjeser att sköta, du och jag, Josua. Det var den gången mot svarta negrer, nu är det mot gula chineser. Men det, tänker jag gör ingenting till saken.

Vi riktade kanonerna och affyrade dem.

Då krutröken hunnit skingra sig, varseblefvo vi endast en båt. Det var den större i hvilken Kling sjelf befann sig. Den andra hade, träffad af min kula, helt och hållet försvunnit och jag såg manskapet i den större farkosten hjälpa upp en stackars kringsimmande chines, den enda öfverlevande af den förstörda slupens hela besättning.

»Nu sköt du som en stackare», sade jag till Pelle,

förtretad öfver att se min plan icke lyckas mer än till hälften.

»Äh, du dumme!» var hans förlägna svar.

»Nå, skynda dig att ladda om! Men om vi ännu en gång blifva i tillfälle att skjuta, så vill jag bedja dig sigta mera ordentligt.»

»Jag sigtade rätt, men f—n vet hvad som for i kulan.»

»Dumheter! Ditt ena öga var ju fästadt på kanonen och det andra på Tsing Sching. Huru skulle du då kunna träffa rätt? Du är kär, Pelle, och därför är du oduglig till allt hvad göromål heter. Men gå nu och ladda kanonerna!»

Vi voro nu utkomna ur viken och ilade utåt hafvet. Så snart kanonerna blifvit laddade, lät jag Pelle tillsätta flera segel, hvarigenom farten påskyndades. Afståndet mellan oss och den ännu förföljande båten vidgades med hvarje sekund och jag hoppades redan vara i trygghet med mitt byte, då jag plötsligt blef varse ett chinesisiskt barkskepp, som seglade längs efter stranden. Piraterna ropade an denna seglare, stego ombord på den och lyckades tydligen öfvertala dess befälhafvare att förfölja oss, ty barkskeppet vände och ilade med alla klutar tillsatta efter oss i vårt kölvatten.

Denna sakernas vändning innebar för oss en stor fara, emedan jag med biträde af en karl och en qvinna hade svårighet att under alla förhållanden manövrera »Atlantic», och om det verkligen lyckades det chinesisiska skeppet att komma oss så nära, skulle vi snart vara öfvermannade af den mängd människor, som nu befunno sig ombord på barkskeppet. Med djup smärta utropade jag:

»Skall då all vår möda vara förgäfvets använd? Skola vi hafva sett en skynt af friheten, blott för att känna oss så mycket mera bedragna, då allt hopp är förloradt? Nej, det kan icke vara Guds vilja! Jag tror icke, att Gud vill låta mig dö, förrän jag haft den lyckan att sluta i mina armar dem som gifvit mig lifvet.

»En seglare rätt för ut!» ropade i detsamma Pelle.

Knappt hade jag en sekund granskat det mötande skeppet, förrän ett glädjerop banade sig väg öfver mina förut af smärta hårdt hoppresade läppar.

»Den engelska fregatten!»

Den ståtliga örlogsmannen närmade sig med utomordentlig snabbhet och »Atlantic», som förut under så lång tid flytt undan honom, var nu dömd att ila honom till mötes. Det chinesiska barkskeppet hade ännu icke blifvit engelsmannen varse, emedan de tre fartygen befunno sig i fullkomligt samma linia, hvarigenom »Atlantic» dolde de båda andra skeppen för hvarandra.

Således rusade Kling och de öfriga piraterna, utan att veta det, rakt i gapet på sin värste fiende. Pelle gaf mig genom mycket tydliga och uttrycksfulla tecken till känna, att äfven han märkte detta förhållande, men Pelle såg icke ledsen ut för det.

Inom en halftimme var fregatten oss så nära, att jag såg mig tvungen till att gifva »Atlantic» en annan riktning, för att undgå sammanstötning. Derigenom blefva sjöröfvarne varse fregatten och ett skri af raseri höjdes från några tjog chinesiska strupar. Ögonblickligen brasade de back för att vända.

Få sekunder senare såg jag fregattens segel slå bakåt mot masten. Bogen svängde om och bidevind flög örlogsmannen fram till »Atlantics» sida. Jag lät Pelle efter bästa förmåga brassa märseget back, så att det framifrån uppfångade vinden — en manöver, genom hvilken det lyckades mig stanna vid engelsmannens sida.

Örlogsfartygets befälhafvare, en högrest, korpulent man med yvigt kindskägg och af godmodigt utseende, kom ombord och såg sig förvånad omkring, liksom om han sökte någon. Då han blef varse mig vid rodet, kom han fram till mig och ställde till mig denna fråga:

»Hvar är kaptenen och hvar är — besättningen?»

»Kaptenen är jag och besättningen, en man stark,

sitter derborta och splitsar samman en gammal ankar-tross.»

»Huru? Det vore väl besynnerligt, om det skulle förhålla sig så. Halloh, mister Fieldon!»

De senare orden framkallade en ung man, iklädd engelsk sjöofficers-uniform. Raskt hoppade denne ned på vårt däck och stod snart vid vår sida. Kaptenen fortfor:

»Har ni någonsin hört eller upplevt något sådant, mr Fieldon! Jag tror mig komma ombord på ett fartyg, uppfyllt med chinesiska sjöröfvarbofvar, och jag finner en besättning, som består af kaptenen, nemligen den der pojken, jemte en annan pojke och en liten chinesisk flickunge. Hvar i all verlden hafva chineserna tagit vägen?»

»Derom kan jag upplysa er», svarade jag. »Sjöröfvarne äro ombord på det der barkskeppet, som flyr derborta, och ni kom just väl tillpass, för att befria mig från mina förföljare.»

»Är det möjligt?»

Jag berättade i korthet min historia och de båda sjöofficerarne skrattade hjertligt.

»Det var ett mästerligt vägstycke, väl uttänkt och väl utfördt», utropade kaptenen. »Vore du engelsman, min gosse, skulle jag erbjuda dig en plats ombord hos mig. Nu måste jag väl inskränka mig till att erbjuda dig ett par af mina matrosor till hjälp att manövrera det här skeppet.»

»Jag tackar för anbudet, men behöfver icke mottaga det», svarade jag. »Himlen lofvar vackert väder och jag seglar snart upp till Hong Kong, der jag hoppas finna vänner.»

»Nå, som du vill», sade den äldre engelsmannen. »Du tycks vara lika stolt, som du är duglig. Emellertid vill jag sätta efter den der gynnaren och skall icke underlåta att helsa sjöröfvarhöfdingen ifrån dig, då jag får honom i mitt våld.»

Fem minuter senare hade fregatten tillsatt alla segel och ilade med underbar snabbhet efter barkskeppet,

som med sina små segel icke förmådde fullkomligt tillgodogöra sig den föga gynsamma vinden. Fregatten vann på barkskeppet med hvarje ögonblick. »Atlantic» aflägsnade sig emellertid mer och mer och förloerade småningom såväl barkskeppet som fregatten ur sigte. Efter några få dagar lopp »Atlantic» in till Hong Kong.

TJUGOANDRA KAPITLET.

Ankomsten till Hong Kong. — Ningpo. — Jag återser professor Darelli och kapten Krohn och måste för dem berätta om mina öden. — Huru Pelle en enda gång i lifvet hade skäl att kalla sig sjelf en Dumbom. — Kapten Krohns berättelse om de båda skeppen »Anna» och »Elisabeth». — Nyheter angående kyrkoherden Åhréns fader. — Hvarför kaptenen ropade »Ah!» — Tsing Sching i andra kläder. — Allmänt utbrott af munterhet. — Vi vända åter hem till Sverige. — Hvar vi kvarlemnade professorn.

Då vi anlände till Hong Kong, hade kapten Krohn med »Anna» för få dagar sedan lemnat detta ställe och seglat norrut till Ningpo, en ganska ansenlig handelsstad, som är belägen nästan rakt i vester från Tschusan. Jag hade således ingenting annat att uträtta i Hong Kong, än att jag hyrde några sysslolösa europeiska sjömän, med hvilka jag hoppades kunna föra »Atlantic» huru långt som helst. Sedan detta blifvit uträttadt och min besättning kommit ombord, lyftade jag ankar och hade efter ett par veckors färd den glädjen att i Ningpos hamn lägga »Atlantic» vid »Annas» sida.

Den första människa, som jag varseblef på »Annas» däck var professor Darelli, hvilken helt lugnt stod och åsåg våra manövrer för att komma till »Annas» sida. Men när han slutligen varseblef och igenkände mig, var det slut med hans lugn. Med ett högt utrop hoppade han öfver det dubbla hindret af »Annas» och »Atlantics» relingar och skyndade bort till mig. Räckande mig handen med stor hjertlighet, utropade han:

»Det var då den angenämaste öfverraskning, som kunde hända mig i China, att få återse dig, Josua. Vi hafva trott dig vara död och nu kommer du lifslevande igen.»

»Ja, är det icke underbart», svarade jag, som i detta ögonblick kände mitt hjerta uppfyllas af de mest tacksamma känslor mot den gudomliga försynen, hvilken så troget och kärleksfullt hade vakat öfver mig.

»Men hvar har du varit, min unge vän? Jag hoppas, att din bortovaro har varit ofrivillig, ty eljest skulle jag knappt kunna förlåta dig den oro, som du förorsakat både mig och kapten Krohn.»

»Ofrivillig?» svarade jag. »Ja, derom ber jag er vara öfvertygad. Ni frågar *hvar* jag har varit och jag vill svara genom att säga er *hvad* jag varit. Jag har varit sjöröfvare.»

I detta ögonblick stack Pelle fram sitt ansigte mellan mig och professorn och utropade!

»Jaha, just hos sjöröfvare ha vi varit, men vi hafva lurat dem dugtigt och gifvit dem rätt bra på pelsen.»

»Aha», sade professorn leende, i det han vände sig mot den talande. »Du lefver således, du också? Nå, det fagnar mig.»

Pelle blef helt förlägen öfver denna vänlighet och torkade sig med afvigsidan af handen kring munnen, liksom om han hade ätit honung.

Just då hörde jag från »Annas» däck en djup, kraftig röst utropa:

»Min julle, jag tror det är gamla »Elisabeth» från Göteborg, som lagt sig här vid sidan af sin tvilling-syster »Anna». Det var då förunderligt, att »Anna»

och »Elisabeth» skulle träffas en gång till här i lifvet. Men hvad ser jag? Den der heter ju »Atlantic» och likväl han jag våga svära på, att det är 'Elisabeth'.

»Jag skulle hafva igenkänt kaptensens röst bland hundrade och han igenkände äfven snart både mig och Pelle.

»Nej, detta öfvergår då mitt förstånd», fortfor kaptens Krohn. »Står inte Josua derborta och Pelle äfven?» Få sekunder senare hade kaptens slutit mig i sina armar.

Både Pelle och jag och vår lilla chinesiska måste nu gå ombord på »Anna», hvarest jag i kaptensens och professors närvaro måste aflägga en detaljerad berättelse om våra öden och äfventyr. Hvad detaljerna beträffar, är jag förvissad derom, att ingenting blef förbigånget, ty Pelle vakade med noggrannhet deröfver och var alltid till hands med påminnelser, då jag syntes glömma någonting. Såsom ett bevis på Pelles goda minne och den noggrannhet, hvarmed våra vänner nu blefvo invigde i våra förhållanden, vill jag nämna, att Pelle med högst förgrymmadt utseende tadelade mig därför, att jag var nära att förbigå en så vigtig omständighet, som beskrifningen om den hedersvärde Pingji Po's platta näsa.

Af blygsamhetsskäl förbigår jag alla de uttryck af gillande och alla de loford öfver mitt förhållande, hvarmed kaptens Krohn och professor Darelli slösade då jag slutat min berättelse. Med så mycket större nöje vill jag nämna, att kaptens berättade mig, huru som han och professorn under flera dagar hade sökt oss i Canton och slutligen, då alla spaningar visade sig fruktlösa, öfvergifvit allt hopp om vårt återfinnande, samt med sorg i hjertat återvänt till Hong Kong. Att de båda männen försökt finna oss och dervid använt flera dagars möda, gladdo mig, emedan det bevisade, att jag icke var dem likgiltig, och i den ensamma ställning, hvori jag stod i verlden, var hvarje tillgifvenhetsbevis för mig dyrbart.

Plötsligt utan någon synbar anledning rusade

Pelle upp från sin plats, slog sig för pannan och utropade:

»Jag dumbom, som sitter här och pratar bort tiden, då jag har så mycket att uträtta. Låna mig en slup, kapten, så är ni hederlig. Jag måste fara in till staden med Tsing Sching.»

Pelle fick en slup och snart sågo vi honom med sin lilla chinesiska landstiga på kajen och försvinna bland den talrika människoskara, som böljade fram och tillbaka på hamnplatsen. Men kaptenen lät framsätta en flaska ypperligt vin, hvori han och professorn drucko en skål för min framgång i världen. Medan vi njöto af den lifvande drycken, uppstod följande samtal.

»Jag tyckte mig nyss förstå», sade jag, att ni, herr kapten igenkände »Atlantic» såsom varande ett svenskt fartyg.»

»Ja, vid alla bottenrefvade segel, det är »Elisabeth» i hvarje tum från kölen upp till vimpeln. Endast namnet . . . .»

»Åh namnet har blifvit ändradt. Under 'Atlantic' kan man ännu läsa 'Elisabeth Göteborg'. Det tyckes således, som om det verkligen vore det svenska fartyg, hvilket ni tyckte er igenkänna.»

»Väcker detta inga minnen hos er, herr professor?» ytrade Krohn.

»Nej!» sade denne. »Om hvilka minnen talar ni?» Kaptenen försjönk en stund i djupa tankar.

»Nå», sade han slutligen, »det kan ju hända, att ni ingenting har erfarit om dessa ting, hvilka inträffade lång tid innan ni kom till Göteborg. Har ni likväl lust att höra hvad jag vet om det af Josua eröfrade skeppet?»

»Ja visst, min bästa kapten! Ser ni icke, att gossen brinner af otålighet att få höra er berättelse?»

»Välän då! För omkring trettiofem år sedan var grosshandlaren Briggman en nygift, lycklig äkta man, hvilken tillbad sin unga hustru, hvarken mer eller mindre än hans vidsträckta affärer tillåto. Vid samma tid som fru Briggman skänkte sin make en dotter, den

första och enda frukten af deras korta äktenskap, hade den rike köpmannen låtit bygga två präktiga fartyg, hvilka lupo af stapeln samma dag som herrskapet Briggmans lilla dotter blef döpt. Barnet kallades, som ni vet, herr professor, Anna Elisabeth och de båda fartygen, erhöilo samma namn. Det ena kallades Anna och det andra Elisabeth. Min far, sjöman liksom jag, erhöill befälet öfver »Anna» och då min far lade sina ögon samman till den eviga hvilan, efterträdde jag honom på denna post. »Elisabeths» kapten blef en viss Åhrén, fadren till den der presten, som varit så elak mot dig, Josua. Såväl »Anna» som »Elisabeth» gjorde oupphörligt resor till aflägsna farvatten. En gång blef likväl »Elisabeth» borta. Icke en enda man kom tillbaka, för att berätta om skeppets öde.

Vi ansågo länge, att det hade förolyckats under någon förfärlig storm, men emellanåt trängde vissa rykten till våra öron och ändrade våra åsichter om saken. Sjötarande berättade nämligen, att de i de chinesisiska farvattnen hade träffat ett skepp af »Elisabeths» utseende, bemannadt af chineser, men fördt af en europeisk kapten. Detta skepp utötvade sjöröfwareyrket och många berättade, att det endast var genom engelska örlogsfartygs plötsliga uppträdande, som de hade lyckats undkomma det fruktansvärda ödet att falla i händerna på sjöröfvarne. Åtskilliga personer, som varit fartyget ganska nära, försäkrade, att sjöröfvarhöfdingen var ingen annan än kapten Åhrén. Sannolikt hade denne antingen sjelf dödat eller på annat sätt gjort sig af med sin svenska besättning och, efter att hafva skaffat sig chineser i deras ställe, börjat sitt möjligen vinstgifvande, men säkert föga hedrande yrke. Nu vilja vi emellertid utplåna namnet »Atlantic» och återgifva det stolta skeppet dess rätta namn. Om du vill, Josua, lasta vi »Elisabeth» med chinesisiska varor för grosshandlare Briggmans räkning. Jag tänker, att du sjelf är tillräckligt skicklig att såsom kapten föra »Elisabeth» till Göteborg.»

Naturligtvis lät jag gerna kapten Krohn ordna alla dessa saker efter sitt hufvud. Vi tillbringade ännu en stund med samtal, som intresserade oss så mycket, att vi icke märkte, att Pelle återvändt ombord på »Anna», förr än han stod bredvid oss och såg ut alldeles som om han förvånade sig öfver att man drack vin utan att inbjuda honom.

»Nå Pelle, hvar har du varit?» utropade kapten Krohn. »Ah!»

Detta utrop var så uttrycksfullt, att det föranledde professorn och mig att vända våra blickar åt samma håll som kaptenen. Den syn, som mötte våra ögon, var ganska intressant.

Den lilla Tsing Sching stod der rodnande som en ros öfver den uppmärksamhet, som hon väckte, ty det var henne, kaptenens utrop gälde. Hennes chinesiska dräkt var helt och hållet försvunnen. Hon var i stället iklädd en grå ylleklädning af tadelfri renhet och ganska smakfullt sydd. Hufvudet var inneslutet i en svart sidenduk, ur hvilken hennes lilla chinesiska ansigte framtittade på ett ganska förtjusande sätt.

»Bravo, Pelle,» utropade jag vid denna syn. »Din lilla fästmö ser helt förtjusande ut.»

»Jaha, du,» svarade Pelle. »Jag vill inte byta bort henne för ett halft tjog af herrgårdsmamsellerna derhemma.»

Vid detta infall lät Tsing Sching höra sitt ljutva, tysta skratt, medan jag och kaptenen utbröto i en mera högljudd munterhet. Professorn deremot antog en komiskt allvarsam min och tillsporde min småländske vän, huru många halfva tjog af mamseller der fanns på den herrgården. Nu kunde icke heller Pelle hålla sig allvarsam. Under skratt och skämt deltogo vi alla i tömandet af den nya vinflaska, som kaptenen dagen till ära lät upphemta.

Efter några veckor voro »Anna» och Elisabeth» färdiga att afsegla. Det senare fartygets besättning hade blifvit kompletterad genom några man från det förra, och en härlig vårmorgon under skinande sol och med gynsamma vindar togo vi farväl af Ningpo, för att börja den långa färden till vårt nordliga hem. I Capstaden landsattes professorn, från hvilken jag skildes med smärta, och utan att uppehålla oss längre än nödigt var i denna ända af »de svartes verldsdel», skyndade vi vidare. Slutligen anlände vi åter till Göteborg, nära två år efter den dag, då »Anna» lemnade Sverige. »Anna» hade nu med sig sin tvillingssyster »Elisabeth».

TJUGOTREDJE KAPITLET.

Något om grosshandelskontor i allmänhet och något om olika smak i hemmet och på kontoret. — Grosshandlare Briggman. — Jag hade väntat mig tack, men fick intet. — Nedslående tankar. — En middagsbjudning. — Grosshandlare Briggmans dotter. — Hvarmed jag sysselsatte min bordsgranne. — Grosshandlare Briggmans vältalighetsprof, som gaf mig riklig ersättning för den brist på tacksamhet, som jag hade befarat. — Ännu en gång måste jag förtälja om mina öden hos de chinesiska sjörofvarne. — Hvad jag fann i min kajuta, då jag kom hem från middagsbjudningen.

Grosshandlare Briggmans kontor var beläget i närheten af hamnen och menniskor strömmade der ut och in under affärstimmarna, så att kapten Krohn och jag fingo vänta en god halftimme, innan den mycket sysselsatte penningfursten bemärkte oss. Om vi hade

haft någon affär att uppgöra, kunde vi hafva vändt oss till någon af de många kontoristerna, men vårt ärende gällde herr grosshandlaren sjelf och därför måste vi vänta till dess vår tur kom.

Ett stort handelskontor företer många egendomligheter. Utan att egentligen vara smakfullt inredt, gör det dock oftast ett godt intryck genom sin ordentlighet, genom den maskinmessiga punktlighet, hvarmed alla förrättningar ske, och den noggranhet, som iaktages i afseende på lydningen för den gamla regeln, att hvarje föremål bör befinna sig på sin rätta plats. För öfrigt äro möblerna af enklaste slag, utan någon lyx, åtminstone hos flertalet af de mest solida affärsmän, ehuru visserligen en och annan ibland dem finnes, hvilken låter sin mer eller mindre förfinade smak kräfva ut sin rätt äfven vid anordnandet af kontoret. Annars är det icke på affärslokalen, som grosshandlaren ödar sin fina smak, om han eger någon sådan. Det är i hemmet, som han finner rätta platsen för sin estiska verksamhet. I hemmet vill han gerna hafva omkring sig idel konstverk, och om han sjelf icke eger tillräckligt utbildad smak, så har han åtminstone penningar tillräckligt att köpa sådan. Hvarje liten möbel måste hafva någon egendomlighet, som hans vänner kunna beundra, hvarje vägg måste hafva en oljemålning, som hans sällskapskrets kan afundas honom, och hvarje disponibelt hörn måste förses med en staty af någon antik gudomlighet, helst af den qvinliga sorten, på det att hans manliga vänner måtte hafva tillfälle att taga honom afsides och hviska: du lycklige ost, som dagligen får förnöja dina ögon med — allt det der! För att pryda sitt hem, anser affärsmannen ingen kostnad vara för stor. Det är en vacker sida i hans karakter och vi förlåta honom därför rätt gerna, att han pryder väggarna på sitt kontor med träsnitt till tretiotre öre stycket.

Detta var ungefär hvad kapten Krohn hviskade i mitt öra, under det att vi stodo och väntade att få samtala med grosshandlare Briggman, och jag måste le öfver att rakt framför mig se ett påtagligt bevis för

sanningen af Krohns ord. Der hängde nämligen i en tung, svartbetsad ram ett groft träsnitt, föreställande drottning Ulrika Eleonora och vid hennes sida hade man i en liknande ram upphängt en bild af den historiskt bekanta Christina Gyllenstjerna. Jag förstod, att dylika träsnitt ingalunda skulle hafva fått någon plats i grosshandlarens bostad, lika litet som grosshandlaren skulle hafva velat förströ sina kontoristers tankar genom att i ett hörn af kontoret uppställa en antik Venusbild. Intetdera skulle hafva varit öfverensstämmande med hans principer.

Slutligen kom Briggman från ett inre rum ut i det rum der vi befunno oss, och knappt hade han blifvit varse kaptten Krohn, förr än han utropade:

»Nå, det måtte jag säga! Står icke min egen kaptten der och ingen har förstånd nog att ögonblickligen ledsaga honom in till mig.»

Kontoristerna lyftade ögonen från sina papper, för att betrakta den man, som egde tillräckligt stor betydighet för att kunna hafva anspråk på att framför alla andra blifva insläppt till deras principal.

»Välkommen, min kära Krohn! Var god och stig in!»

Kapttenen gaf mig ett tecken att medfölja och vi inträdde följaktligen i herr Briggmans inre kontorslokal.

Grosshandlar Briggman tycktes böra vara i besittning af den lefnadserfarenhet, som inemot sextio lefnadsår kunna skänka en menniska. Ett ansigte, hvars drag vittnade om en hård och envis karakter, gjorde honom icke tilldragande eller väckte någon sympati, ehuru anletsdragen i och för sig sjelfva voro ganska vackra.

Han var ganska korpulent, men hade genom ständigt arbete undgått den öfverdådiga fetma, som alstras af sysslolöshet och vällefnad.

»Jag hade verkligen väntat er i dag, min kära Krohn, med anledning af ert telegram från Liverpool. Huru har resan gått för »Anna?»

Dessa ord yttrade Briggman, sedan han med en

artig rörelse af handen hade inbjudit oss att taga plats på den med tageltyg öfverklädda soffan.

»Resan har i alla afseenden gått förträffligt. Edra uppdrag hafva blifvit till punkt och pricka utförda.»

»Godt! Och det har lyckats er att uppköpa thé till det pris, hvarom vi öfverenskommo.»

»Ja!»

De båda herrarne förirrade sig nu i de labyrintiska irrgångarne af ett affärssamtal, under hvilket jag försökte att närmare studera grosshandlare Briggmans skaplygne. Detta göromål visade sig likväl vara föga tacksamt, ty öfver hela hans väsende låg liksom en atmosfär af ogenomtränglig köld, hvilken mina ögon icke nu förmådde genomtränga. Allt hvad jag tyckte mig förstå, var att jag befann mig inför en man, som, sedan han fattat ett mål i sigte, också kunde vara karl till att obevekligt, i trots af alla hinder, kämpa sig fram till dess vinnande.

»Men hörde jag slutligen grosshandlaren säga, »jag förstår icke, huru ni har kunnat föra hem hela den der lasten på »Annas» köl. Antingen måste ni vara en trollkarl, min käre Krohn, eller också har »Anna fördubblat sin dräktighet, sedan jag såg henne senast.»

»Intetdera», svarade Krohn. »Deremot har jag haft tillfälle att föra hälften af lasten hem ombord på den här unge mannens fartyg.»

»Så? Nå, jag tackar er», sade Briggman kallt. »Men ni borde likväl icke hafva företagit er det på eget bevåg. Jag hoppas likväl, att ni icke lofvat den här unge kaptenen större ersättning, än denna hans tjänst förtjenar.»

»Ähnej, han har gjort mig den tjänsten för intet.»

»För intet? Hvad säger ni? Far han då omkring verlden för sitt nöjes skull, den här unge mannen?»

»Visst icke», svarade jag, som nu tyckte, att jag borde säga något. »När kapten Krohn behagar upphöra med sitt skämt och i stället omtala allt, skall ni förstå, att ni är mig ingen tack skyldig.»

»Det menar jag likväl, att herr grosshandlaren är», invände kapten Krohn. »Se här hela förhållandet!»

Med lifliga färger skildrade nu min faderlige vän mitt äfventyr bland sjöröfvarne, min djerfva flykt och huru jag återeröfrade det sedan länge förlorade skeppet »Elisabeth». Briggmans drag livvades småningom under berättelsens fortgång och då kaptenen hade slutat, såg jag honom för första gången le. Men jag kunde nogsamst förstå att leendet kände sig såsom en främling på hans läppar, ty det tycktes frysa bort af brist på inre värme, och liksom om läpparne hade blygts öfver sin svaghet att ett ögonblick visa sig i leendets förtjusande drägt, klädde de sig snart i en ännu skarvare köld än förut.

Jag hade väntat mig att få höra åtminstone en enkel tacksägelse för hvad jag uträttat, men Briggman sade ingenting till mig. Dock öfverraskade jag honom upprepade gånger, under det han skarpt fixerade mig, när han trodde sig vara obemärkt.

Snart derefter stego vi upp för att lemna grosshandlaren, som utan tvifvel längtade tillbaka till sina affärer.

»Hvad heter den unge mannen?» frågade han, sedan vi uppstigit. »Är han er son?»

»Nej, jag har aldrig varit gift. Han är en nära anhörig och heter Krohn, liksom jag.»

Jag undrade inom mig, hvarför kaptenen sade, att jag var »en nära anhörig» utan att egentligen angifva, om jag stod i detta förhållande till honom eller till grosshandlaren. Jag kände Krohns sanningskärlek, och mycket dåraktiga tankar väcktes till lif inom mig, men det dröjde länge, innan jag blef i tillfälle att tillspörja Krohn om hans mening.

»I dag är jag upptagen af affärer», sade Briggman, »men i morgon . . . låt mig tänka efter! . . . jo, i morgon skulle ni göra mig en glädje, om ni ville taga den unge mannen med er och äta middag med mig och min dotter i mitt hem. Ni vet hvar jag bor

och att jag intager min middag på slaget klockam fyra?»

Då vi utkommo från Briggmans kontor, kundæ jag icke återhålla dessa ord:

»Det synes vara en mycket stolt och hård man, denne rike grosshandlare. Han ansåg sig till och med vara för god att tacka mig, för det att jag skaffat honom hans fartyg tillbaka. Jag väntade mig ingen belöning, men ett enkelt tack hade väl icke varit för mycket.»

Krohn fick icke tid att svara mig, ty några af hans vänner, sjökaptener liksom han, mötte oss och drogo honom med sig. Ensam återvände jag ombord och jag var ganska glad att få vara ensam, ty besöket på Briggmans kontor hade gifvit mig ganska mycket att tänka på.

»Just en sådan der gammal envis och kall, i affärer stelnad gubbe måste min egen mors fader vara», tänkte jag. »Det bref, som jag gömmer vid mitt hjerta tyckes vara sådant, som just denne Briggman under liknande förhållanden skulle hafva skrivit det. Min stackars mor! Hon måste lida mycket af att ständigt lefva i sällskap med en sådan penningdyrkande gammal man, som Briggman och hans likar. Men om min morfar är en dylik egoist, är det väl troligt, att han någonsin skall erkänna mig såsom sin dotters son eller någonsin tillåta, att hans dotter behandlar mig såsom sitt barn? Nej, jag måste tillstå för mig sjelf, att det icke är troligt.»

Dessa tankar nedstämde mitt lynne och det var med en viss motvilja, som jag den följande dagen i Krohns sällskap begaf mig till Briggmans boning för att hos honom äta middag.

Prakt, lyx och öfverflöd mötte mig öfverallt i grosshandlarens salonger, der jag kände mig helt främmande. Jag skulle till och med hafva haft tråkigt, sedan jag betraktat alla taflorna och statyetterna, om icke några af grosshandlarens intimare vänner hade infunnit sig och om icke en ännu mera intresseväckande person hade inträdt några minuter förr än betjenten tillsade att bordet var serveradt.

Denna intressanta person var en qvinna af omkring trettiofem års ålder, skön som en gudinna, ehuru år och sorger tycktes hafva använt all sin förmåga för att härja hennes anletsdrag. Ännu hade de dock icke lyckats i nämndvärd mån minska hennes drottninglika skönhet, men öfver hela hennes anlete låg utbredt ett sorgflor, ett uttryck af djupt lidaude, som på det högsta frapperade mig. Jag tyckte mig icke kunna inse, hvilka anledningar till sorg ett sådant lyckans skötebarn, som denna dam kunde ega, men jag tyckte mig här förstå, hvad jag sedan åtskilliga gånger erfarit, att rikedommen icke ensam förmår göra en människa fullt lycklig.

Med det behag, som utmärker den både till hufvud och hjerta bildade damen, helsade hon de närvarande herrarne, och grosshandlaren föreställde mig för henne genom att kort och kallt yttra:

»Min dotter — Herr Krohn, en ung sjöman, släging till vår raske kapten.

Den ädla damens helsning var mindre knapphändig, än fadrerns sätt att föreställa oss för hvarandra. Hon gaf mig en lång, forskande blick och yttrade med mild, sorgens stämma:

»Det fagnar mig att göra er bekantskap, min unge herre, emedan det gifver mig tillfälle att betyga er min beundran för den sällsynta beslutsamhet, själsnärvaro och mod, som gjort det för er möjligt att återeröfra »Elisabeth». Min far har berättat mig om sjelfva saken, och jag är er så mycket mera tacksam, som detta fartyg bär ett af mina namn och det alltid medfört en för mig obehaglig känsla, att veta mitt namn pryda ett sjöröfvareskepp.»

»Jag finner denna känsla helt naturlig», svarade jag, som med välbehag hade lyssnat till den musikaliska stämman och de vänliga orden. »Men jag kan hugna er med den underrättelsen, att namnet Elisabeth var utplånadt och att fartyget bar ett annat namn under den tid, då det användes såsom sjöröfvarefartyg.»

»Och hvilket namn hade man då gifvit det?»

»Atlantic». Fartyget bar amerikansk flagga.»

»Var det då amerikanare, som bemannade det?»

»Ingalunda! Fartygets kapten hette Kling och var svensk och dess besättning bestod uteslutande af chineser. Piraterna finna det med sin fördel förenligt att söka skydd under den mäktiga amerikanska nationens flagga, som är respekterad i alla farvatten.»

»Ni måste berätta mig ert äfventyr i alla dess detaljer. Behagar ni gifva mig er arm och föra mig till bordet? Om ni under måltiden vill göra mig det nöjet att omtala edra öden, så vore det en välbehöflig krydda på alla de torra affärer, som min far och hans vänner afhandla.»

Jag var nära att blifva yr i hufvudet af den ädla damens vänlighet. Mina läppar, som eljest voro tröga nog, när det gälde att berätta något, förorsakade mig nu alldeles icke någon svårighet. Det var mig en sann glädje att få för min sköna bordsgranne skildra mina öden och faror och den inre tillfredsställelsen gjorde mig värtalig. Det föreföll mig, som om jag hade känt denna dam under hela min lifstid, och likväl såg jag henne i dag för första gången. En tanke, hvilken oupphörligt återkom i mitt hjerta, var denna: så god, så ädel och skön måste äfven min mor vara.»

När desserten hade blifvit framsatt och betjenten ånyo hade fyllt våra glas med blixtrande vin, reste Briggman sig upp och fattade sitt glas. Gästerna följde hans exempel.

»Mitt herrskap!» yttrade han. »Anledningen hvarför jag i dag önskat se er samlade vid mitt enkla bord, är den, att jag har en högtid att fira. Mitt skepp »Elisabeth», som varit i röfvarerhänder — ja! len icke, mine herrar, det är en sanning, att »Elisabeth» under flera år varit i händerna på chinesiska sjöröfvarer — detta skepp har emellertid nu blifvit återfördt till dess rätte herre och egare. Det gungar nu nere i vår stads hamn och I kunnen der taga det i ögonsigte, om I behagen. Min mening är emellertid icke blott att bedja er dricka ett glas för »Elisabeths» lycka och välgång, utan jag vill i denna skål innesluta den unge man, som genom mod och djerfhet eröfrat skeppet från chineserne. Den historien är värd att höra och om I viljen, skall

Jag förtälja er den, men . . . den unge mannen lär icke hafva någonting emot att sjelf berätta alltsammans, medan vi intaga vårt kaffe. Emellertid anser jag herr Krohn numera på sätt och vis så sammanväxt med skeppet »Elisabeth», att den som utbringar en välgångsskål för det senare måste deruti innesluta den förre. Ett fartyg och dess kapten äro oskiljaktiga och den unge mannen har blott att fullgöra vederbörliga examina, för att sedan vara befälhafvare öfver det fartyg, uti hvilket det är mig en glädje att härmed tillerkänna honom hälften såsom hans egendom. Mitt herrskap: en skål för skeppet »Elisabeth» och dess ene redare och ende kapten, herr Krohn!»

Med stigande rörelse hade jag åhört grosshandlarens tal och när han kom till slutet, tyckte jag att min glädje var nära att qväfva mig.

Huru jag besvarade Briggmans tal och tackade honom, minnes jag icke, men har skäl att antaga, att jag dervid icke använde någon öfvermåttan stor logisk skärpa.

Efter måltidens slut försvann den sorgsna damen och visade sig icke mera under eftermiddagens lopp. Jag var glad, då jag ändtligen, efter att hafva ännu en gång berättat mina äfventyr, fick i Krohns sällskap begifva mig ombord. Denne faderlige vän lyckönskade mig till min framgång och af alla de välönskningar, som jag denna dag fick mottaga, tror jag att ingen var mera uppriktig än kaptenens.

Då jag kom ombord på »Elisabeth», fann jag i min kajuta ett i laga form uppsatt köpebref, som gjorde mig till egare af hälften af tremastade skeppet »Elisabeth».

TJUGOFJERDE KAPITLET.

Hvad jag företog mig under vintern och huru mitt företag, enligt kapten Krohns mening, inverkade på min helse. — Kaptenen framställer ett förslag, som af mig antages. — Jag återser staden ** och Syhlgrehnska familjen. — Huru fyra par kvinnoarmar flätade sig omkring min solbrända hals till stor förvåning för en man, som var noggrann i fråga om ärbärdhet och dygd. — Hvad Pettersson, skomakaregesällen, hade berättat. — Almas besynnerliga uppförande mot sin vän Josua och hvarför hon icke fick någon guldring. — Fantasier och reflexioner. — Öfverläggning och beslut.

»Elisabeth» behöfde genomgå en grundlig reparation, emedan sjöröfvarne naturligtvis hade helt och hållet försummat dess vederbörliga underhåll. Det blef beslutadt, att denna reparation skulle företagas under den stundande vintern och att »Elisabeth» först nästa vår skulle företaga någon resa. Till dess kunde jag hafva aflagt mina examina, hvilket jag så mycket hellre vågade hoppas, som jag redan under kapten Krohns ledning hade i förväg inhentat det mesta af hvad som erfordrades för att vinna kompetens att föra fartyg, äfven till de mera aflägsna farvattnen.

Kapten Krohn företog med »Anna» för Briggmans räkning en tur till England, från hvilken han återvände i början af December månad.

En dag kort efter kapten Krohns återkomst trädde denne hedersman in till mig i den enkla kammare, som jag under vintern hade förhyrt vid en tyst och stilla gata, der jag i allsköns lugn kunde idka mina studier.

»Du arbetar för mycket», sade Krohn, sedan de

vanliga helsningarne blifvit undanstökade. »Du ser blek och öfveransträngd ut och det duger icke, min gosse.»

»Det är kanske mindre arbetet, än vissa oroliga tankar, som hafva haft en sådan verkan.»

»Oroliga tankar! Hvad har du att oroa dig för?»

»Åh, mycket!»

»Allting går dig ju väl i händer?»

»Jag har icke skäl att klaga.»

»Du är ju i besittning af en ganska betydlig förmögenhet.»

»Ja, jag vet, att min hälft i fartyget är värd en stor summa.»

»Nå, och likväl . . .?»

»Likväl är jag icke lycklig, ty jag förföljes ständigt af min längtan efter att få se och träffa mina föräldrar. Jag känner mig så ensam och öfvergitven.»

»Jag förstår allt detta ganska väl», sade kaptenen, »men, min gosse, har du glömt hvad jag en gång sagt, angående denna sak.»

»Nej, jag minnes att ni har lofvat mig . . .»

». . . att söka efter dina föräldrar, ja, det lofvade jag och vill med Guds hjälp äfven hålla det, om Gud låter mig lefva. Jag sade dig äfven, att jag trodde mig känna dina föräldrar. Ingenting har sedan dess inträffat, som förnekat sanningen af min tro, men jag har å andra sidan icke heller erhållit någon absolut visshet. I en så grannliga sak som denna bör man ingenting företaga utan att ega fullkomlig säkerhet, för att icke vara på villospar. Det torde därför vara bäst, att jag ingenting säger, förrän mina tankar öfvergått från sannolikhetens till visshetens område.»

»Men . . .» ville jag invända.

»Inga invändningar, min käre gosse! Är du icke längre öfvertygad om att dina angelägenheter ligga mig lika mycket om hjertat som mina egna?»

»Ack, jo . . . men . . .»

»Ser du, min käre Josua, min tanke om denna sak är den, att den svärmiska kärlek, som du egnar din okända far och mor, skulle förleda dig att begå en öf-

verilning, en dumhet, hvilken för alltid kunde omintetgöra möjligheten till en återförening mellan dig och dem. Lyd således mitt råd och afvakta med tålmod den rätta tiden.»

»Nå, jag tror, att ni menar väl och att ni har rätt, och jag vill därför försöka att lyda ert råd.»

»Klokt taladt och ännu klokare handladt, om du förmår hålla den föresatsen! För att förströ dina tankar och bereda dig nödig hvila, har jag i mitt hufvud uppgjort ett förslag, som jag tror skall vara i din smak.»

Den hederlige mannens uppriktiga välmening och omsorg om mig gjorde mitt hjerta godt, och jag svarade därför:

»Såvida det är mig möjligt att göra er till viljes, så antager jag på förhand ert förslag.»

»Jag ärnar under julen aflägga ett besök i min hemort, der jag som du vet eger fem systrar. Min väg går då genom staden * *, der jag vet att du har goda vänner. Vill du göra mig sällskap? Du kan stanna i * *, eller följa mig till målet för min resa eller aflägga en visit hos den der kyrkoherden, sjöröfvarren Åhréns son i Björnkula, hvilket du behagar. Anstår dig mitt förslag?»

»Ja, jag antager det med glädje. Det skall blifva ett verkligt nöje för mig att i ert sällskap ännu en gång färdas den väg, der vi för nära två och ett halft år tillbaka upplefde hvarjehanda äfventyr. Jag undrar just huru det står till med Sara Lisa Pålman!»

Tanken på Sara Lisa skingrade den sista återstoden af min bedröfvelse och jag var till och med i stånd att hjertligt skratta, då kapten Krohn med sann humor uppdrog en hastig konturteckning af den hedervärda aspiranten till kyrkoherdens hand och förmögenhet.

Få dagar derefter togo vi (Krohn och jag) plats i en ganska bekväm vagn, som vi hade förhyrt för hela resan. Emedan vi hade i friskt minne så väl huru tröttsamt det var att skakas i de vanliga gästgifvaregårdsvagnarna, som särskildt det missöde, hvil-

ket ett extravagant hjul, tillhörande en dylik vagn, en gång hade försakat oss, så hade vi beslutat att endast ombyta hästar, men bibehålla samma vagn under hela färden, och jag skulle i sanning vilja tillråda hvar och en, som genom ett grymt öde är nödsakad att färdas med konglig svensk gästgifvareskjuts, att iakttaga samma försigtighetsmått.

I staden * * skulle jag stanna och der skulle jag på nyåret åter sammanträffa med kaptenen.

Då jag till fots från hotellet, der jag tagit in, anlände till Syhlgrehns hus, fann jag hela familjen stadd i oreda. Flickorna hoppade, dansade och jublade på ett sätt, som jag tyckte var ganska oförenligt med den sorg, hvilken åtminstone Alma enligt min tanke borde känna öfver min långa frånvaro. Syhlgrehn sjelf hade, ovanligt nog, lemnat verkstaden och den beskedlige äkta mannen och fadern tycktes med menlös hetens förvåning söka att förklara sig, hvarför huset hade råkat i uppror.

I detta ögonblick inträdde jag och fann genast, att någonting ovanligt var på färde. Jag stannade därför förvånad innantför dörren i det gamla, välkända rummet, och herr Syhlgrehn, som tog min förvåning för att vara en främlings blygsamhet vid första inträdet i ett hus, öfvergaf för ögonblicket hvarje försök att tyda sin hustrus och flickornas munterhet och, angelägen om att med så stor uppmärksamhet som möjligt betjena en kund, närmade han sig till mig och sporde höfligt:

»Hvarmed kan jag stå er till tjenst, min herre?»

Fadrens och mannens röst väckte flickorna och frun till besinning och begåfvade med större snabbhet och säkerhet i uppfattningen än herr Syhlgrehn, igenkände de mig genast och inom ett ögonblick hade fyra par kvinnoarmar slingrat sig omkring min hals, till stor förvåning för den om ärbarehetens iakttagande mycket noggranne Syhlgrehn.

»Josua! Josua! Det är vår egen Josua!» ropade de fyra kvinnorna i chorus, men Syhlgrehn behöfde en lång stund för att förstå, att den främmande, skäggige

karlen, som inom ett ögonblick bortkollrat hans ärbara hustru och dygdädra döttrar, var ingen annan än den forðne skolgossen Josua. Inseende att de qvinliga medlemmarne af hans hus således icke det allra minsta sårade ärbarheten genom att omfamna mig, lät den hedersmannen sina egna armar blifva det femte paret kring min hals och välkomnade mig, genom att i likhet med fruntimren fälla tårar af rörelse och glädje.

Slutligen gjorde fru Syhlgrehn en ända på denna scen genom att utropa:

»Men hvad tänken I på, flickor! Josua kan väl behöfva hvila sig, tänker jag. Han kommer troligen från en resa och dessutom har han nu i en half timma stått der och hållit den tunga kofferten i handen, utan att få tillfälle till att sätta den ifrån sig. Gån i stället ut i köket och påskynden théet, så att vi må kunna undtägna vår käre gäst med något!»

En quart senare satt jag vid ett väl dukadt thébord, omgifven af hela familjen, för hvilken jag måste aflägga en utförlig redogörelse för mina äfventyr och öden. Alla hade sina blickar ofrånvändt fästade på mitt ansigte, liksom om de derigenom ville undgå att förlora något enda ord af min berättelse. Endast Alma undvek sorgfälligt att möta mina ögon och betraktade mig icke oftare, än hon trodde sig kunna göra det obemärkt. Detta hennes besynnerliga uppförande nedslog betydligt min glädje och gjorde, att min berättelse måhända gick trögare, än den eljest kunde hafva gjort.

Alma var nu en adertonårig ungmö. Jag hade lemnat henne såsom knopp och återsåg henne såsom en fager, fullt utvecklade blomma. Hennes ansigte var skönt och företedde några drag, hvilka öfvertygade mig, att hon ärft sin älskvärda moders milda lynne och själsgodhet. Hennes sätt att skicka sig förrådde en icke ringa bildning. Utan att visa en enda skymt af koketteri, förstod hon att låta sin höga, välväxta gestalt framstå i den för ögat behagligaste dager. Jag hade verkligen svårt att draga mina ögon ifrån henne en enda minut, och då naturligtvis detta icke kunde

länge blifva obemärkt af familjen, dröjde det icke en timma, innan Singoalla och Eufrosyna började genom skratt och tecken, som skulle kallas hemlighetsfulla, göra hvarandra uppmärksamma på min beundran för deras sköna, ljufva syster — hvilket åter ännu mera ökade den unga flickans förlägenhet.

Sedan jag utdelat mina gåfvor, fick jag mottaga tacksägelser, som aldrig tycktes vilja sluta. Alma räckte mig handen och jag tyckte mig känna, att hennes lilla hand darrade i min, under det att hon med nedslagna ögon tackade för den äkta persiska schal och det massiva guldkors, som jag hade förärat henne. Jag hade ärnat att dertill lägga en dyrbar guldring, som jag för hennes räkning hade inköpt, men hennes tydliga angelägenhet att undvika mig beröfvade mig modet dertill. Angelägen att afbryta allt vidare ordande om mina gåfvor, hindrade jag den lilla frun att fullborda en påbörjad tacksägelse för tio skålpund äkta Hysan Peccoe-thé och gaf hennes tankar en annan riktning genom att framkasta den frågan:

»När jag anlände, befann hela familjen sig i ett tillstånd, som säkert icke var hvardagligt? Förlåten mig, att jag tillåtit er att så uteslutande sysselsätta er med mig, att jag icke ens frågat, hvad det var, som förorsakade den allmänna uppståndelse, hvori jag träffade er.»

»Ah», svarade frun, »förlåt oss, att vi icke redan invigt dig i vårt förtroende. Saken är helt enkelt den, att Alma har erhållit en plats i ett rikt och förnämt hus.»

»En plats i ett rikt och förnämt hus», eftersade jag mekaniskt, ty denna omständighet föreföll mig ingalunda så glädjande, som den tycktes vara för Alma själf och hennes familj.

»Ja, hos en grosshandlare Briggman i Göteborg.»

»Hvad säger ni? Hos Briggman?» utropade jag förvånad. »Och hvad skall hon uträtta hos herr Briggman?»

»Hon skall vara sällskapsdam åt hans dotter. Det lär vara någonting besynnerligt med den damen.»

»Huru så?» frågade jag nyfiken.

»Åhjo, Petterson, vår gesäll, som för tre eller fyra år sedan arbetade hos en mästare i Göteborg, säger, att Briggmans dotter gifte sig mot fadrens vilja och att hennes man lär vara utrikes och icke får visa sig för gamle Briggmans ögon.»

»Det är väl då en skälm?» sporde jag.

»Nej, det lär han icke hafva varit, utan tvärtom en hederlig karl, men huru det var, så skedde giftermålet mot gubben Briggmans vilja, och den unga frun lär sörja sig förderfvad öfver detta olyckliga förhållande. Vi läste emellertid i en tidning, att en ung, bildad flicka kunde få plats såsom sällskapsdam i ett fint hus, och då vi tyckte, att det var en plats, som kunde anstå Alma, så svarade vi, och vi hafva just i dag mottagit och läst underrättelsen om, att hon blifvit till platsen antagen.

»Det må nu», sade jag, »förhålla sig huru som helst med berättelsen om det der giftermålet, säkert är åtminstone, att Alma får en god matmoder.»

»Huru? Du känner henne således?»

»Ja visst, det är ju min principals dotter.»

»Nå, det kunde jag då aldrig föreställa mig, att, när du talade om den rike grosshandlaren, som bjöd dig på middag och gaf dig hälften af fartyget, det kunde vara densamme, hos hvilken Alma hade fått anställning. Du nämnde icke hans namn.»

»Inte? Nå, en god underrättelse kommer aldrig för sent och jag förmodar, att äfven Alma sjelf anser det för en god underrättelse, att jag känner det aktningssvärda hus, i hvilket hon snart skall göra inträde.»

Den unga damen svarade intet, men rodnade ända upp till härfästet. Troligen skulle hon dock hafva yttrat något, emedan jag ställde mina ord direkte till henne, om icke fru Syhlgrehn, som i sitt hjertas glädje denna afton var pratsamheten sjelf, hade förekommit henne.

»Ja, det är tydligt, att då du känner till det Briggmanska herrskapet och kan försäkra, att det är

godt och hederligt folk, så kunna vi med så mycket större lugn lemna dem vår dotter.»

Då jag senare på aftonen återvände till mitt hotell, var det klart för min inre människa, att den barnsliga tillgifvenhet, som jag vid mitt afsked för nära två och ett halft år sedan kände för Alma, hade på denna enda afton utvecklats till den varmaste kärlek.

Men icke ens kärleken förmådde skingra eller ens minska min längtan efter mina föräldrar — en längtan, hvilken denna afton hade erhållit ny näring genom fru Syhlgrehns berättelse om Briggmans dotters giftermål mot faderns vilja med en man, som nu var långt borta i fjerran. Läsaren må erinra sig, att jag hade säkra anledningar att tro min morfader vara grosshandlare, och visshet, att min mor på något sätt gjort sin fader emot. Dessa omständigheter tycktes träffa in på förhållandet inom Briggmanska familjen. Var det icke möjligt, att Briggman var min morfader och hans ädla dotter, till hvilken jag känt mig dragen genom verklig sympati, min moder? Skrifvelsen från min morfader till Åhrén visade, att den förre måste vara en hård och egoistisk man. Var icke Briggman typen för en sådan? Jo, och hans dotter hade det lidande utseende, som jag ganska väl kunde föreställa mig hos en moder, hvilken förlorat sitt barn och suckar efter dess ömhet.

Dessa tankar slet mig oupphörligt fram och tillbaka mellan fruktan och hopp, mellan utomordentlig glädje att stå mitt mål, som det tycktes, så nära och vansinnig sorg att icke ega visshet. Omsider fattade jag under nattens tysta timmar det beslutet, att jag under de dagar, jag tillbringade i * *, skulle taga den der Pettersson, skomakaregesällen, i förhör och försöka förmå honom att omtala allt hvad han visste. Utan tvifvel hade han hört talas om, huruvida Briggmans dotters äktenskap hade blifvit välsignadt med någon son och hvad som blifvit af denne. Hade han deremot aldrig hört omtalas någon dotterson till gamle Briggman, så borde jag anse detta såsom ett bevis på,

att någon sådan icke blifvit född och att jag således ännu icke funnit det rätta spåret af mina föräldrar. Lugnad af dessa tankar insomnade jag slutligen och drömde om två qvinliga väsenden, af hvilka det ena hade Almas anletsdrag och det andra var en trogen afbild af grosshandlare Briggmans dotter.

TJUGOFEMTE KAPITLET.

Hvad skomakaregesällen Pettersson hade att förtälja. — Alma fortsätter med att undvika mig. — Med släda och klingande bjellror begifver jag mig till Björnkula. — Hvilken verkan min åsyn hade på Sara Lisa Pälman. — Soppskälens öde. — Sara Lisa uppgifver de förtärligaste nödrop och likväl behöfde hon icke frukta någon fara. — Historien påminner om Josef och Potifars hustru. — Ett allvarsamt samtal med Åhrén. — Visshet om att grosshandlare Briggmans dotter icke är min moder. — Jag berättar för Åhrén mina lefnadsöden. — Hvad som tilldrog sig, då jag omtalade det chinesiska sjöröfbareskeppet och dess kapten. — En förfärlig upptäckt. — Jag är Åhréns son. — Mina känslor med anledning häraf. — Jag flyr från prestgården. — Min sjukdom och hvem som vårdade mig. — Tillbaka till studierna! — Min examen, mitt betyg och mina belöningar.

Jag blef snart i tillfälle att examinera Pettersson, men denne visste icke mera, än hvad fru Syhlgrehn redan hade berättat. Han hade aldrig hört omtalas, att rike grosshandlare Briggmans dotter hade skänkt sin man en son. Han trodde sig kunna försäkra, att så icke var förhållandet, ty som den mästare, hos hvilken han arbetade i Göteborg, hade den äran att leverera allt

för Briggmanska familjen behöfligt skoarbete, så voro medlemmarna af denna familj ofta föremål för samtal på verkstaden och en så vigtig tilldragelse som en sons födelse skulle utan tvifvel hafva blifvit nämnd, ifall den verkligen hade inträffat, men Pettersson var säker om att aldrig hafva hört ett enda ord om något sådant, ehuru han hade arbetat der under nära nitton år.

Det var således slut med alla förhoppningar att i Briggmans hus finna hvad jag sökte. En upprorisk tanke inom mig ville visserligen, tvärt mot allt sundt förnuft insinuera, att det icke var utan orsak, som jag hade känt mig dragen till grosshandlarens dotter, och att den innerliga sympati, som jag erfor i hennes salskap, ganska väl kunde vara barnets instinktlika kärlek till sin moder. Men sunda förnuftet fick småningom öfverhand och lärde mig, att denna sympati lika lätt kunde hafva berott blott på det välde, som en sannt bildad qvinna alltid utöfvar på en man, och ehuru motvilligt lät jag förnuftet råda och slog bort alla tankar på lyckan, att få omfamna Anna Elisabeth Briggman såsom min moder.

Jag tillbringade några dagar i Syhlgrehnska familjens sköte, men kände icke den fullkomliga och ostörda glädje, som jag hade väntat. Orsaken dertill var, att Alma så mycket som möjligt undvek mig, ehuru hon hade antagit ett sätt, som var något mindre tillbakadraget, än under den första aftonen. Om jag hade känt qvinnonaturen bättre och haft mera erfarenhet af älskande unga qvinnors sätt att skicka sig, skulle jag måhända hafva varit mycket lugnare och till och med kunnat fröjda mig öfver det, som nu utgjorde min plåga. Men jag var helt och hållet oerfaren i dylika ting och hade aldrig varit i tillfälle att på närmare håll iakttaga en qvinna, om jag undantager Pelles lilla chinesiska, Tsing Sching. Kärleken var därför för mig ett mysterium, hvars verkningar jag icke förmådde bedöma.

Andredag jul om morgonen satte jag mig, väl inpelsad, i en släda — snö hade nemligen fallit under

juldagen — för att resa till Björnkula. Min mening var att aflägga ett besök hos Åhrén, i ändamål att försöka öfvertala honom att säga mig hvad han visste om mina föräldrar. Färden gick snabbt, enär föret var godt, och jag hann redan följande dagen vid middags-tiden fram till målet. Der låg kyrkan, fridfull och skön, klädd i oskuldens hvita dräkt från foten ända upp till tornets kors, ty ett snötäcke hade lagt sig öfver såväl tornets, som sjelfva byggnadens tak. Nu vände slädan kring kyrkogårdens hörn och der låg prestgården framför mig. Den var sig lik till det yttre. Voro äfven innebyggarnes hjertan oförändrade? Skulle jag mötas med fiendtlighet nu, då jag såsom man trädde in under det tak, som så ofta varit vittne till den misshandling, jag såsom gosse fick undergå? Eller skulle jag mötas med försoning och frid?

Det var emellertid icke nu tid att anställa några betraktelser häröfver, eller försöka besvara dessa frågor, ty slädan stannade utanför prestgårdsdörren. Lifligt påminde jag mig den första gången, då jag i Åhréns sällskap anlände hit och stod utanför denna samma förstugudörr och hörde Sara Lisa utfara mot den stackars pastorsadjunkten. Annu lifligare påminde jag mig den örfil, som tilldelades mig af Åhrén just här på denna plats, innan jag ännu hade satt foten inom hans dörr. Minnet af denna orättvisa var så lifligt, att jag tyckte mig ännu känna örfilen på min kind, och det var i en genom dessa tankar ganska uppretad sinnesstämning, som jag lade handen på låset, för att söka inträde i prestgården.

Låset gaf vika och jag trädde in i den rymliga förstugan. Troligen fanns ingen pastorsadjunkt och intet barnhusbarn nu i huset, ty jag kunde icke höra Sara Lisas röst och jag var öfvertygad om, att denna tystnad betydde, att i prestgården icke fanns någon varelse, som hon ansåg vara skapad för att tjena henne till skott-tafla.

Jag inträdde i hvardagsrummet och knappt hade min gestalt visat sig i dörröppningen, förrän jag hörde

följande utgjutelse af en stämma, hvilken var mig väl bekant.

»Du store ofvan stjernorna! Pojken! Josua! Eller hvad?»

I samma ögonblick hörde jag klingande af sönderslaget porslin, och då jag hann orientera mig på platsen, såg jag Sara Lisa Pålman stå framför mig med händerna i sidorna och alla yttre tecken till en inre fasa och förtäran. Framför henne på golfvet lågo bitarna af en sönderslagen porslinsskål, hvars varma innehåll hade blifvit utgjutet på golfvet och nu i en strid, rykande flod banade sig väg uteder tilljorna. Jag förstod, att det var min oväntade uppenbarelse, som hade åstadkommit denna verkan, och jag kände ett visst medlidande med qvinnan, emedan jag trodde, att hon i den återvändande Josua såg en hämnare för den förre Josuas oförrätter. Emellertid vågar jag icke bestämdt afgöra, om hennes tankar voro af detta slag, ty jag såg henne snart taga mod till sig och nalkas mig med en utmanande hållning.

»Hvad vill ni här, människa? Eller hvad? Hafva vi icke haft nog af förargelser för er skull? Skall ni nu komma tillbaka och förarga döden på nådig kyrkoherden? Och narra mig att slå sönder min dyrbara porslinsskål, som kostat sina modiga två riksdaler? Du store ofvan stjernorna! Eller hvad?»

»Lugna er, Sara Lisa . . . .»

»Lugna mig hit och lugna mig dit, så får jag ingen ro, förrän jag vet er hvila i grafven, ni otäcke, skäggige, lömske landstrykare der, ni tvefaldt . . .»

»Åh, Sara Lisa lilla», sade jag, »det är visst inte min mening att göra er någon skada.»

»Skada? Hvilken skada skulle ni kunna göra mig? Hva'sa? Eller hvad? Kom mig icke för nära, jag har tio goda naglar, med hvilka jag ämnar försvara min dygd och ära.»

»Åh», sade jag skrattande åt detta löjlige missförstånd. »Ni skall visst inte behöfva använda edra naglar mot mig. Jag vet ju, att er dygd och ära äro kyrkoherdens egen dygd och ära, och jag skulle visst

inte vilja förgripa mig på hans egendom, äfven om dem hade mera behag för mig, än ni och de flesta andra qvinnor ega.»

Men det borde jag icke hafva sagt. En ful qvinna kan förlåta allt annat, men aldrig eller åtminstone högst sällan förlåter hon, att man säger henne helt öppet, att man hos henne icke finner något, som behagar ögat.

Upptänd af raseri, men icke vågande anfalla mig med sina naglar, började hon skrika med full hals. Det ena förfärliga nödropet efter det andra banade sig väg öfver hennes blåbleka läppar. Om hon hade blifvit anfallen af röfvere eller ansatt af en stingande bisvärm, skulle hon icke hafva kunnat skrika på ett om hennes fara mera öfvertygande sätt.

Hela huset kom i rörelse. Dörrar öppnades och in störtade hela husets befolkning, drängar och pigor, och i spetsen för dem alla min f. d. fosterfader, den »nådige kyrkoherden.»

Vid första ögonkastet igenkändes jag af Åhrén, det kunde jag tydligt läsa i hans ansigte, som antog ett strängt och hotande uttryck. Men som han var mera herre öfver sig sjelf, än Sara Lisa, utjemnades rynkorna på hans anlete i nästa ögonblick, och det var med leende min, som han närmade sig mig, räckande mig handen och sägande:

»Ah! Det är ju Josua! Välkommen, min käre unge vän!»

Men då hans röst knappt hördes på grund af Sara Lisas ännu fortfarande nödrop, måste han först tänka på att nedtysta dessa, innan ett samtal mellan honom och mig kunde uppstå.

»Tyst, menniska! Eller hvad?»

Sara Lisa tystnade ögonblickligen. Hon var synbarligen mycket rädd att förlora den »nådige kyrkoherdens» gunst och bevågenhet.

»Ja, ja, ja!» mumlade hon misslynt. »Om kyrkoherden vill taga emot landsvägsriddare såsom goda vänner, så kan jag icke förbjuda den saken. Eller hvad? Du store ofvan stjernorna! Men om han ställer till

någon olycka här i prestgården, så är det då icke mitt fel. Eller hvad?»

Nej, det var då en obestridlig sanning, ty om någonsin förtviflade skri kunna uträtta någonting mot en fruktad fiende, så borde Sara Lisas mellan den mest skärande alt och den mest gnällande sopran varierande nödrop hafva haft en utomordentlig verkan.

Emellertid förstod Åhrén noggsamt, att jag kommit i fredliga afsigter, och då han icke var mån om att längre utsätta sig för de församlade tjenarnes gäckande miner och halfqväfda skratt, yttrade han till mig med den största vänlighet:

»Var god och stig in till mig. Der kunna vi vara ostörda!»

Öppnande den dörr, som ledde till hans arbetsrum, gick han före mig ditin och jag dröjde icke att följa honom.

Nu, då jag var vid målet för mina närmaste önsningar och möjligen blott behöfde öppna munnen till en fråga, för att få veta allt hvad jag önskade om mina föräldrar — nu föreföll mig saken svårare, än jag hade tänkt mig. Min afsigt var att, om han icke kunde förmås att gifva mig en bestämd upplysning angående mina föräldrars namn och boningsort, skulle jag icke släppa honom, förrän han svarat mig ja eller nej på den frågan, om Briggman vore min mors fader. Men å andra sidan ville jag icke gifva Åhrén kannedom om min förbindelse med Briggmanska huset, emedan jag fruktade, att han skulle kunna försöka skada mig hos den stränge affärsmannen. Huru skulle jag nu lägga mina ord?

Åhrén började emellertid sjelf samtalet genom hvarjehanda frågor angående mina förhållanden — frågor, på hvilka jag gaf undvikande svar. Efter en stund fann jag tillfälle att yttre mig på följande sätt:

»Jag vet väl, herr kyrkoherde, att ni icke kan med någon glädje se mig i ert hus, och jag skulle icke heller hafva infunnit mig hos er, om jag icke haft ett mycket viktigt ärende. Som ni vet, står jag

ensam i världen och vet ingenting om mina föräldrar, men ni förstår nog, att det plågar mig att icke ens känna namnet på dem, som gifvit mig lifvet. Då jag nu vet, att ni känner både min far och min mor, så har jag kommit till er, för att bedja er upplysa mig om hvad jag önskar veta. Jag besvär er vid allt hvad heligt är, att ni säger mig min fars och min mors namn. Gör det och jag skall förlåta er all den orätt, ni fordom gjorde mig, och jag skall välsigna er, så länge jag lefver.»

»Min unge vän», svarade Åhrén kallt, »det gör mig ondt om er, men jag kan icke villfara er begäran. Jag eger ingen rättighet att förråda hvad som bör hemlighållas. Eller hvad!»

»Och hvarför bör det hemlighållas?»

»Derom har man icke upplyst mig.»

»Har jag då icke såsom barn en helig rättighet att få lära känna dem, som gifvit mig lifvet?»

»Det vill jag icke bestrida.»

»Nå?»

»Ja, hvad skall jag vidare säga? Har ni någon rättighet, så för all del, min unge vän, sök att göra den gällande. Eller hvad?»

Åhréns ton var full af hån. En sådan människa som han saknar alla menliga känslor, det borde jag hafva vetat, innan jag inlät mig i detta företag. Emellertid ville jag försöka att anfälla honom från en annan sida och i enlighet med denna föresats yttrade jag:

»Ni kan väl åtminstone gifva mig nej eller ja till svar på den fråga, som jag nu vill framställa. Under mina resor har jag äfven kommit till Göteborg och har hört omtalas en grosshandlare Briggman derstädes, hvilkens dotter mot sin faders vilja ingått äktenskap. Åtskilliga tecken antyda, att jag möjligen kunde vara denna Briggmans dotterson. Förhåller det sig så?»

Ett demoniskt hänleende ilade öfver Åhréns läppar, men utan att tveka svarade han kort, kallt och bestämdt:

»Nej!»

»Alltså är den förhoppningen grusad!» sade jag mera för mig sjelf, än i afsigt att blifva hörd.

»Ha, ha, ha, ha!» skrattade Åhrén. »Jag tror nog, att du skulle vilja presentera dig såsom arfvinge till en grosshandlares stora förmögenhet, men tyvärr lär det väl inte blifva af. Verkligheten motsvarar så sällan de förväntningar, som man tager sig friheten att hysa. Eller hvad?»

»Ni är grym!» sade jag.

»Åhnej, min unge vän, men jag har lärt mig att se tingen sådana som de äro. Låtom oss nu lemna dessa föga intressanta saker och tala om dina öden såsom sjöman. Det skall skingra dina dystra tankar.»

Nästan viljelöst efterkom jag hans önskan. Utan att nämna det fartygs namn eller befälhafvare eller redare med hvilket jag hade seglat, gjorde jag en skildring af mina äfventyr. Då jag kommit till berättelsen om det chinesisiska sjöröfvareskeppet och dess svenske kapten, stegrades Åhréns intresse i hög grad. Slutligen sade han nästan andlöst:

»Hvad hette den unge sjöröfvarehöfdingen?»

Kyrkoherden var blek och jag började frukta, att han skulle afsvimma, men han förstod min tanke och gjorde en afvärjande rörelse med handen, under det han upprepade sin fråga.

»Axel Kling», svarade jag.

I detta ögonblick tycktes Åhréns illamående tilltaga. Han föll tillbaka i soffan och uppgaf ett smärt-samt frampressadt ljud. Derefter öppnade han ännu en gång ögonen, såg mig i ansigtet och hviskade dessa båda förfärliga ord:

»Min son!»

Sedan sjönk han tillbaka i sitt afsvimmade tillstånd. Då jag egentligen icke visste hvad jag skulle företaga mig med den sjuke, öppnade jag dörren och ropade på Sara Lisa. Derefter satte jag mig ned i en stol. En dödlig matthet angrep mina lemmar. Jag tyckte mig blygas öfver mig sjelf, öfver min tillvaro,

öfver denne förhårdade man, som sagt sig vara — min far. I det ögonblick, då sjukdomen öfverväldigade honom, hade sanningen — den bittra, förfärliga sanningen kommit fram.

Var det väl möjligt? Kunde verkliga denne man, om hvilken jag visste, att han icke bäfvade tillbaka för något — kunde han verkligen vara min far? Var detta slutet på mina sällhetsdrömmar?

Att älska denne man, att gifva honom fadersnamnet, att nalkas honom med förtroende — var det väl mig möjligt? Nej, och tusende gånger nej! Jag måste kunna högakta den, som skulle vara min fader, — och denne usling . . . honom kunde jag icke skänka annat än mitt djupa, oblidkeliga förakt.

Jag hörde icke på den ström af förfärliga anklagelser, som den inrusande Sara Lisa slungade mot mig. Mina tinningar bultade, det susade såsom en stormvind för mina ögon, jag måste ut . . . ut! Derute stod ännu min släda. Jag kastade mig i den och från den ena gästgifvaregården till den andra jagade jag oupphörligt, dag och natt, tilldess jag, oupphörligt förföljd af Åhréns grinande ansigte och af hans röst, som hväste i mitt öra: »min son!» slutligen anlände till staden **, der jag hårdt insjuknade och måste föras till sängs, så snart jag hade kommit inom Syhlgrehnska husets dörr.

Flera dagar låg jag i en brinnande feber och enligt hvad de goda människorna sedermera berättade hade jag under yrseln oupphörligt ropat:

»Nej, nej, han är icke min far. Ingen i världen kan öfvertyga mig derom.»

Min starka natur segrade efter några dagar öfver sjukdomen, så att jag redan den 4 Januari kunde lämna min bädd. Ehuru jag icke hade något annat minne af min sjukdom, erinrade jag mig likväl, att jag hade sett Alma med outtröttligt nit syssla kring mitt sjukläger, och med den törstiges hela ifver sökte jag i min hågkomst samla allt hvad jag kunde påminna mig om denna sak. Nu, då jag hade förlorat hoppet om att någonsin hafva någon glädje af mina föräldrar,

nn var Alma dubbelt dyrbar för mitt hjerta. Jag tror nästan, att jag skulle hafva bekänt för henne min kärlek utan dröjsmål, ifall jag hade haft tillfälle dertill. Men det tycktes ligga i den unga flickans intresse att beröfva mig hvarje tillfälle till en förklaring, ty knappt hade min sjukdom börjat gifva vika, förr än jag såg henne alltmera sällan och aldrig ensam.

Den 6 Januari anlände Krohn, munter och glad som vanligt. Han visade dock synbara tecken till uppriktig oro och bedröfvelse, då han erhöll kunskap om min sjukdom, hvars orsak jag nu icke hade mod att uppenbara, hvarken för honom eller för Syhlgrehns familj. Helt naturligt trodde man, att jag hade förkyllt mig under resan från Björnkula, och jag lät dem tills vidare blifva i denna tro.

Naturligtvis medföljde jag Krohn tillbaka till Göteborg och sökte der genom ifriga studier döda de plågsamma tankar, som stundom kommo öfver mig. I slutet af Mars månad aflade jag min examen, erhöll ett vackert vitsord om kunskaper och sjömannaduglighet, bekom derjemte en marinkikare och en kronometer såsom belöning, men glädde mig det oakadt föga öfver alltsammans. Mitt lynne var ohjelpigt nedstämdt.

Att ega en far, sådan som Åhrén, och att vara förälskad i en flicka, sådan som Alma, utan visshet om hennes egande — medgif, älskvärda läsarinna, att sådant kan pröfva en stackars karls tålmod.

TJUGOSJETTE KAPITLET.

Jag ledsnar vid landbacken och längtar efter havet. — I Briggmans hem. — Jag återser Alma. — Något om Briggmans karakter och umgängessätt. — Iakttagelser angående Almas sätt att vara. — Förunderlig verkan af ett bref från Capstaden. — Jag upptäcker professor Darellis släktskap med Briggmans. — Briggman gifver mig ett förtroende och jag gifver Briggman ett råd. — Möte med Alma och hvad dervid tilldrog sig. — Kärlekens magt öfver sjukdomen. — »När kunna vi afsegla?» — »Elisabeth» skall förvandlas till passagerarefartyg. — Något om mina inkomster.

»Elisabeths» reparation var nu fulländad och det stolta, nymålade skeppet var redo att när som helst breda ut sina hvita vingar och ila bort öfver oceanens vågor samt, om så blefvo nödvändigt, äfven kämpa en segerrik strid mot rasande elementer. Vi voro i början af April månad, och vårliga, ljumma vindar väckte en längtan i sjömannens barm. Äfven jag var trött af lifvet på landbacken och önskade att ju förr desto hellre få gå till sjös, men den långvariga vintern hade ännu icke beslutat sig för att bryta isbojorna, som fjettrade vågen.

Icke heller hade grosshandlare Briggman ännu gifvit tillkänna, hvarthän han ville sända »Elisabeth». Naturligtvis rättade jag mig i detta fall helt och hållet efter hans vilja.

Flera gånger under vinterns lopp hade jag och kapten Krohn varit inbjudna i Briggmanska familjen. Det är svårt att beskrifva de känslor, med hvilka jag återsåg den gamle grosshandlarens sorgsna dotter, sedan jag af Åhréns mun erhållit visshet om, att hon icke till mig stod i en moders förhållande. Min sym-

pati för den ädla damen var oförminskad, men bredvid sympatien rörde sig i mitt hjerta någonting annat, något som ofta ville pressa tårar ur mina ögon, något som stundom i obehagade ögonblick tvingade mig att utropa:

»Ack, om denna ädla dam hade varit min moder!»

Men liksom ett hotande spöke stod Åhrén i vägen för alla mina sällhetsdrömmar. En sådan far! Hvilken moder måste jag icke då hafva? Säkert en qvinna ur sammhällets sämsta drägg, ty någon annan skulle icke vilja, icke kunna förena sig med en sådan man. Hvilken plågsam föreställning! Jag, som varit vand att se upp till mina föräldrar och i synnerhet till min moder såsom till upphöjda, halft himmelska väsenden, jag såg mig nu neddragen i den djupaste dy med alla mina förhoppningar. Hvad jag led häraf trotsar all beskrifning.

En dag, då jag aflade ett besök hos Briggman i hans dyrbara våning, fann jag vid mitt inträde i salongen Alma Syhlgrehn före mig der. Briggman och hans dotter samtalande med den unga flickan, hvilken nu hade kommit för att tillträda sin tienst.

Då jag inträdde, såg jag en mörk rodnad uppstiga på Almas kind. Huru oerfaren jag var, insåg jag dock, att en ung flicka icke rodnar så inför någon annan än den hon har kär.

»Ah, min bästa herr Krohn, välkommen!» utropade Briggmans sköna dotter. »Ni kommer just lagom, för att gifva mig tillfälle att för er presentera denna unga dam, mamsell Syhlgrehn, hvilken från och med i dag är en medlem af vårt hus. Men . . . jag tror sannerligen, att all presentation är onödig!»

Alma rodnade ännu djupare och öfverlemnade åt mig att svara.

»Jag har såsom gosse tillbringat åtskilliga år i Almas föräldrahem och vi hafva därför icke kunnat glömma hvarandra. Emellertid gläder det mig, Alma, att du har funnit ett så godt hem, som detta, och en matmoder, som . . .»

». . . som vill vara henne en vän, liksom jag hoppas, att hon skänker mig sin vänskap.»

»O, ja!» hviskade Alma. »Ni är ju så god. Huru skulle man kunna annat än älska er?»

Samtalet öfvergick småningom till mera hvardagliga ämnen. Grosshandlare Briggman hade visserligen den vanan att aldrig skratta och att högst sällan använda sina läppar till ett leende, men hans umgänge var icke oangenämt. Han kunde till och med krydda sin konversation med anekdoter, men dessa gällde alltid affärer och voro ärnade att visa, huru tillfälligheten stundom kan tillföra en människa stor vinst, ifall man har ögonen öppna. Penningar, obligationer, aktier och affärer, det var gubben Briggmans hela värld och derutöfver sträckte sig icke hans tankar eller önsknin- gar. Något högre mål än penningen hade hans lefnad icke, och likväl fanns hos honom ingenting af den anstötliga girighet, som stundom gör en penningälskande människa obehaglig i andra människors ögon. Tvärtom var Briggman mån om att föra ett komfortabelt lif, sparade icke på penningar, när det gällde den husliga trefnaden, och var en artig värd, hos hvilken hvar och en kände sig hemmastadd.

Med en viss förvåning iakttog jag Almas sätt att skicka sig i denna rika och förnäma krets. Jag hade tänkt mig, att den enkla ungmön, som kom från ett enkelt och tarfligt hem, skulle känna sig förlägen bland dessa lyckans skötebarn, men af förlägenhet kunde jag icke varseblifva ett enda spår hos den ljufva, älskliga flickan. Hon rörde sig med säkerhet i den fina salongen, och ehuru hon iakttog en för sin ställning i huset passande blygsamhet, skulle hvar och en, som såg henne, vara böjd att tro, att hon i alla sina lifsdagar hade med sina små fötter trampat på dyrbara mattor och varit förtrolig med den lyx, som öfverallt omgaf henne. En främling, som inkommit i salongen, skulle hafva ansett de båda damerna såsom en äldre och en yngre syster, ty hvarken i afseende på klädselns smakfulla anordning eller i fråga om sättet att skicka sig *comme il faut* kunde man upptäcka någon olikhet.

Några gånger lyckades det mig att få blicka in i Almas öga, då jag plötsligt vände mig emot henne, ty annars iakttog hon samma tillbakadragna uppförande som förut i hemmet. Dessa blickar, ehuru de voro af kort varaktighet, ty hon beslöjade genast sina ögon, voro dock tillräckliga att sprida en ljuf värme i mitt inre. Hvad läste jag i dem? Jag visste det icke då, jag vet det icke ännu, men de trängde med sin innerliga värme ända ned i djupet af min själ och jag anade, att det var något annat än vänskap, som gaf åt Almas blickar detta oförklarliga, ljufva, in i mitt hjerta trängande uttryck.

En betjent inträdde, bärande dagens post på en silfverbricka. Den bestod af en mängd bref, samt två eller tre tidningar.

Tankspridd genomögnade grosshandlaren brefvens utanskrifter. Plötsligt rykte han till, liksom stungen af en orm, då han kom till ett bref med utländsk poststämpel.

»Från Capstaden!» mumlade han. »Men det är icke *hans* stil.»

Jag undrade, hvarför hans dotter rodnade, då hon hörde nämnas Capstaden. »Ah! hennes make är ju utrikes. Kanske är han vid Cap. Besynnerligt, att man aldrig får höra hans namn här i huset! Skulle det möjligen kunna vara Darelli?

»Var så god, min dotter!» sade Briggman kallt, sedan han öppnat och läst brevet från Cap. »Det gäller edra affärer.»

Jag steg upp för att taga afsked, emedan jag ansåg mig skola vara ett störande element, om jag qvarstannade, då tydligen det utländska brevet var af stor vikt och kanske kräfde en öfverläggning mellan far och dotter. Fadren hade emellertid redan lemnat sin dotter brevet och knappt hade denna kastat en blick derpå, förr än hon sanslös sjönk tillsammans, under det att följande ångestfulla ord gingo öfver hennes läppar:

»Store Gud! Han är fången och kanske död!»

Grosshandlaren tycktes icke bekymra sig om sin

dotters helsotillstånd, utan öfverlemnade omsorgen derom åt Alma och mig. Ett kallt och hårdt uttryck hvilade öfver hans anlete, men jag tyckte mig vid munnen varseblifva ett svagt försök till ett leende. Gubben såg i detta ögonblick ännu mera kall och obeveklig ut.

Jag ringde på betjeningen, som snart infann sig, och var Alma behjelpelig att föra matmodren till ett annat rum. Derefter aflägsnade jag mig.

Under flera dagar tänkte jag med förvåning på det besynnerliga uppträdet och undrade i mitt sinne, hvem den person var, om hvilken brevet från Capstaden handlade, den person, som »var fången och kanske död.»

Händelsevis mötte jag kapten Krohn den äldre (jag var numera sjelf kapten Krohn den yngre) på gatan.

»Säg mig,» yttrade jag, »hvad heter den man, som är gift med grosshandlare Briggmans dotter? Jag har aldrig hört hans namn nämnas der i huset och likväl vet jag, att hon är gift.»

Jag hade en aning om, hvilket namn jag skulle få höra.

»Vet du icke det? Nå, du har då aldrig frågat mig derom förr än nu. Jo, hans namn är — Darelli.»

»Jag väntade mig det.»

»Huru?»

Jag berättade händelsen med brevet från Capstaden.

»Stackars Darelli!» sade min faderlige vän. »Han tyckes hafva förrrat sig allt för långt in i Afrikas ödemarker och blifvit tillfångatagen af de vilda stammarna. Men säg: vill du följa med mig till skeppsfirmare H***? Jag har en affär att uppgöra med honom. Inte? Nå, farväl med dig då, min gosse!»

Vi åtskildes, och som det var flera dagar, sedan jag varit hos Briggmans, beslöt jag mig för att der aflägga ett besök, hvartill jag kände mig drifven af två orsaker. Först och främst vill jag skaffa mig un-

derrättelser om fru Darellis helsotillstånd och sedan önskade jag se Alma. Jag törstade efter att få höra den unga flickans silfverklingande röst och hungrade efter en blick från hennes ljufva öga.

I salongen träffade jag grosshandlaren ensam.

Han steg upp och gick mig till mötes.

»Jag kommer», sade jag, »för att inhemta, huruvida er dotter har haft någon allvarsam skada af den opasslighet, hvori hon råkade för några dagar sedan.»

»Hon är sängliggande», svarade Briggman, och jag märkte nu först, att en förunderlig förändring hade försiggått med honom, sedan jag förra gången såg hans ansigte.

Det hårda, kalla, obevekliga draget i hans anlete hade icke längre öfvervigten. Det satt visserligen kvar, men såg icke bofast ut. Snarare tog det sig ut som en hyresgäst, hvilken icke betalt senaste kvartalet af hyran och därför hvarje dag fruktar att blifva körd på porten. En djup sorgsenhet tycktes vara hågad att i stället taga bostadslägenheten i besittning, men äfven denna røjde en viss osäkerhet, liksom om den icke hade vågat känna sig riktigt hemmastadd i den rika bostaden. Briggman tycktes — med få ord sagdt — sväfvat mellan det gamla hårda och hjertlösa sinnelaget och ett nytt, mera mildt och menskligt, som ville taga hans själ i besittning.»

»Hon är sängliggande», sade han, »och läkarne hafva betänkliga miner, som göra mig förtviflad. Men hör på, min unge herre, jag anser er såsom en vän till mig och min familj och jag vill därför, om ni icke har något deremot, förtälja er, huru saken förhåller sig.»

Sedan vi tagit plats, fortsatte han:

»Min dotter har ingått äktenskap med en professor Darelli, en mycket lärd och vetenskapligt bildad man, men tillika en helt och hållet opraktisk menniska, som minst af allt duger till att förtjena penningar. Af åtskilliga anledningar, som jag icke kan om-tala, hafva de båda makarne icke sett hvarandra under flera år. Professorn befinner sig för närvarande i

sydliga Afrika, hvarest han såsom ombud för ett geografiskt och ett naturvetenskapligt sällskap anställer forskningar. Det bref, som häromdagen så förskräckte min dotter, var från guvernören i Capstaden och underrättade mig, att Darelli under fyra månader icke varit sedd i Cap, samt att resande, som kommit från de inre trakterna, sagt sig hafva hört, att en hvit man hålles fången af kafferhöfdingen Makannah och att denna fånge sannolikt är min dotters make, den lärde, men opraktiske professorn. Min dotter tror nu, att han är död, och det är sorgen häröfver, som kastat henne ned på sjukbädden. Oupphörligt ropar hon, att hon vill till Cap för att söka efter sin Arthur och jag vore färdig att när som helst följa med henne dit, om det icke vore en galenskap.»

»Jag kan icke förstå, huru detta företag skulle kunna ställas under en sådan rubrik. Tvärtom anser jag . . . men det anstår icke mig att gifva er några råd herr Briggman.»

»Prat! Låt mig höra, hvad ni ville säga!»

»Som ni behagar! Jag anser, att om ni lofvade er dotter att ofördröjligen resa med henne till Cap, skulle det lugna henne och verksamt bidra till häfvande af hennes sjukdom.»

»Tror ni det verkliga?»

»Ja, vid min heder! Ni kan ju för öfrigt rådfråga er med läkarne.»

»De äro just nu hos henne. Jag vill höra deras mening. Har ni tid att vänta, till dess jag kommer tillbaka?»

»Naturligtvis har jag det, om det är er önskan.»
Briggman var borta.

Då hörde jag en annan dörr öppnas och frasantet af en klädning i min närhet. Jag vände mig om. Det var Alma.

Jag reste mig snabbt upp, gick henne till mötes och fattade hennes båda händer i mina. Hon lät detta ske, ja, hon tillät mig till och med att behålla dem längre, än nödigt var.

»Jag visste», sade hon rodnande, »att du var här,

Josua, och jag ville begagna tillfället att till dig framföra mina föräldrars och systrars många helsningar till dig. De visste att jag skulle träffa dig.»

»Visste du det äfven, Alma?»

»Ja!»

»Och du glädde dig deröfver?»

Hon drog sina händer ur mina och svarade:

»Ja, jag har gladt mig öfver att vara i din närhet. Det hade varit tungt att vistas bland idel främlingar.»

»Och det var icke af någon annan orsak, än att se ett bekant ansigte i din närhet, som du glädde dig?»

»Hvilken annan orsak . . .» stammade hon för lägen.

»Du förstår nog hvad jag menar, Alma! Svara mig uppriktigt, om du hade någon annan orsak att glädja dig öfver att få träffa mig.»

Hennes sköna ögon upplyftades, så att jag tyckte mig kunna blicka djupt in i dem och der läsa något, som var nära att komma mig att svindla af glädje. Rodnande räckte hon mig handen och hviskade:

»Ja, jag tror mig hafva ännu en annan orsak att vara glad, då jag ser dig.»

Jag tyckte mig känna en lindrig tryckning af hennes hand, hörde ett sakta framhviskadt »farväl!» och såg henne inom ett ögonblick försvinna genom samma dörr, som hade lemnat henne inträde.

Medan jag ännu stod försjunken i djupa tankar, och undrade, om der verkligen i Almas ord låg den djupa betydelse, som jag gerna ville gifva dem, återvände gamle Briggman med ett utseende, som vittnade om, att hans mission hade utfallit till hans fulla belåtenhet.

»Sannerligen, min unge vän», sade han, »det var ett godt råd, ni gaf mig. Läkarne gáfvo sitt bifall till försöket och den verkan, som mitt löfte att resa med henne till Cap utöfvade, var underbar. Hon reste sig upp ur bädden och förklarade oss lugnt och bestämdt, att hon alls icke är sjuk, att hon när som helst skulle

kunna resa och att hon längtar obeskrifligt efter att komma till ort och ställe. Läkarne tillrådde henne likväl att ännu några dagar kvarblifva i bädden. Hvad säger ni om allt detta?»

»Att kärlekens makt är underbar.»

»Jag har aldrig velat tro det», sade Briggman tankfullt, »men jag börjar förstå, att så är.»

Derefter försjönk han i djupa tankar, hvilka, att döma af de moln, som jagade öfver hans höga panna, icke voro af det angenämaste slag. Han tycktes under en stund helt och hållet glömma min närvaro, till dess han slutligen öfverraskade mig med den frågan:

»När är ni färdig?»

»Till hvad?»

»Till att afsegla. »Elisabeths» första resa, sedan hon kommit ur röfvarehänderna, må blifva en upptäcktsfärd efter min dotters make. Jag förmodar, att ni ingenting har deremot?»

»Denna er förmodan är fullkomligt riktig. Jag är verkligen glad, att ni icke valt något annat fartyg till denna färd.»

»Nå, när kunna vi afsegla? Ni glömde att besvara denna fråga.»

»Elisabeth» är redo och jag äfven, men den quarliggande isen hindrar ännu vår afresa. Dock hoppas jag, att denna storm, som sedan tidigt i morgse rasar, skall rensa farvattnet, och jag tror mig därför kunna utsätta vår resa till en vecka härefter.»

»Har ni provianterat?»

»Ja! Men då jag nu får passagerare ombord, måste vårt proviantförråd ökas och diverse ändringar ske ombord, för att bereda er så bekväm bostad som möjligt.»

»Godt! Ni kan i detta afseende draga en vexel på mig. Edra omkostnader skola betalas på mitt kontor. Det var sant! Huru många passagerare kan ni taga med?»

»Ett halft dussin skulle icke vara mig till hinder och åt så många skulle äfven kunna beredas hytter.»

»Nå, då skall jag utom mig, min dotter och hennes sällskapsdam, samt vår betjening skaffa er ännu en eller ett par passagerare. En gammal vän till mig, en hederlig landtprest, skref till mig för någon tid sedan med förfrågan, huruvida något af mina fartyg denna vår skall segla på Afrika eller China och om han i denna händelse kunde få medfölja, emedan läkarne tillrådt honom ombyte af klimat. Jag vill nu skrifva till honom och låta honom veta, att han kan få följa med oss.»

Efter att ännu en stund hafva samtalat om anordningarna för resan, tog jag afsked.

»Naturligtvis», sade Briggman vid afskedet, »erhåller ni, utom den på mig kommande andelen af er lön, äfven kontant ersättning för halfva den summa, som »Elisabeth» skulle hafva inbringat, om hon hade gjort denna resa med fraktgods.»

Jag tackade och gick att ombesörja åtskilligt, som hörde till »Elisabeths» utrustning för en så lång färd och som var nödvändigt för passagerarnes bekvämlighet.

TJUGOSJUNDE KAPITLET.

I islossningen. -- Pelle visar sig hafva svårt att vänja sin mun vid att kalla mig kapten. — Hvad Pelle företagit till förmån för sig sjelf och sin lilla Tsing Sching, Serafia. — Pelle, liksom mången annan, bär respekt för katekesen. — Mina passagerare gå ombord. — Hvem prestmannen var, som skulle medfölja. — En passagerare, som trodde sig blifva qvarglömd, och något om nyttan af att ega en storrutig familjeparaply. — Mitt möte med Sara Lisa. — Något om det dagliga lifvet ombord. — Vi passera kanalen. — Sara Lisas »buse». — Huru Sara Lisa förskafade sig en fiende ombord. — »Ett segel om babords bog!»

Min förutsägelse angående stormens förmåga att göra farvattnet fritt från is hade gått i fullbordan. Inom två dagar efter det i slutet af föregående kapitel omnämnda samtalet mellan mig och gamle Briggman var Göteborgs hamn isfri och rapporterna från fyrarna vitsordade, att ingen is var att se så långt ögat kunde nå. De vidunderligt byggda och målade fyrskeppen lemnade hamnen och gingo till sina farliga, men för den sjöfarande menskligheten nyttiga poster. Vid hamnen rådde muntert lif och rörlighet. En mängd fartyg lastade sina tomma skrof, för att så snart som möjligt kunna ila bort till sina olika mål. Sjömännens hurtiga rop skallade öfverallt och sammansmälte med bullret af kommande och gående lastvagnar till ett muntert helt — muntert åtminstone för en sjöman, som visste, att allt detta betydde, att den årstid var inne, då han fick återse sin gamla vän — det trotsiga, vilda, men likväl kära hafvet.

Jag hade intagit barlast och gjort min besättning fulltalig. Jag inbillar mig, att läsaren gläder sig icke

obetydligt, då jag berättar, att det lyckades mig att binda min gamle vän Pelle vid mitt fartyg. Hans uppsyn, då jag omtalade för honom, att jag blifvit kapten på »Elisabeth», låter sig icke beskrivas. Först gapade han på mig en lång stund, utan att lyckas få fram något ljud. Sedan framstötte hans följande osammanhängande meningar:

»Är du kapten? Jag trodde alltid, att du var dum. Vid alla skot och brassar, der måste ändå finnas mera förstånd hos dig, än jag kunnat tro dig om att ega! Nu är det väl bäst att icke kalla herr kaptenen för 'du' längre? Jag hoppas, att kaptenen icke blir så sträng ombord som kaptenen på 'Anna'.»

»En sak, Pelle! Vill du tjena ombord hos mig?»

»Hvad säger du... herr kaptenen menar jag! Ja, det vill jag visst. Kors, hvad skall min lilla chinesiska säga!»

»Din chinesiska! Nå, säg mig, hvar har du Tsing Sching?»

»Hon heter inte mera Tsing Sching, utan Sarafia, skall jag säga dig, du dum... aj, för f-n, nu begick jag en förskräcklig blunder.»

»Gör ingenting, Pelle! Du vänjer dig snart vid den nya ordningen. Nå, hvar fins Serafia?»

»Åh, jag var med henne hos presten och ville taga ut lysning, men han stälde katekesfrågor på henne och det kunde hon icke, den stackarn, för de hafva förmodligen inte *samma* katekes att plåga barnen med der som här. Hon kunde inte ett enda ord i sin kristendom och presten sa' åt henne, att hon är en hedning, men då morskade jag upp mig och sa' presten rent ut och midt i ansigtet, att den lilla sötungen är så god kristen som han sjelf och så tog jag henne med mig till en annan prest och sade till honom: 'tag och gör den här lilla chinesiskan till en kristen menniska, herr pastor, och hvad det kostar, skall jag betala er, när jag kommer igen, som det heter i historien om den barmhertige samariten'. Ja, det sa' jag och han lofvade att kristna henne och sedan göra oss till äkta makar inför Gud och menniskor. 'Men herr pa-

stor', sade jag, 'plåga henne icke för mycket med den odrägliga katekesen, det säger jag er, för då kan ni lätt beröfva henne allt hennes förstånd'. Det sade jag och han bad mig vara lugn, emedan allt skulle nog bli bra. Sedan ackorderade jag in henne hos en be-
kant ute på Majorna — jag hade först tänkt på Möln-
dal, men der lär vara en grosshandlare, som är farlig
för unga flickor — och nu beger jag mig i Guds namn
ut på resa och när jag kommer hem, är hon kristen
och blir min gumma. Det är säkert, det.»

»Nå, jag önskar både dig och henne lycka till er
förening. Du är således ledig att följa med mig?»

»Ja. När reser du . . . herr kapten?»

»Om Fredag. Du måste komma ombord på Tors-
dag afton.»

»Godt! Jag skall komma.»

Och Pelle kom på aftalad tid, åtföljd af Tsing
Sching-Serafia och ett par gamla hederliga menniskor,
som lofvat att taga den lilla chinesiskan i sitt beskydd
under Pelles frånvaro. Hon syntes glad att återse
mig och ledsn att behöfva skiljas från Pelle. Hen-
nes lilla chinesiska hjerta tycktes vara mycket fästadt
vid honom, ty hon fällde bittra tårar i afskedets stund.

Samma afton kommo alla mina passagerare om-
bord. Grosshandlarens eget ståtliga ekipage förde dem
ned till hamnen.

Briggman sjelf tycktes ännu befinna sig i samma
öfvergångstillstånd, som jag i föregående kapitel har
beskriut. Ännu tycktes icke hårdheten, kölden och
strängheten hafva blifvit körda på porten och ännu
hade icke mildheten, sorgen och kärleksfullheten blif-
vit hemmastadda. Han såg ut, som om han befunnit
sig i stor villrådighet, om han skulle för alltid upp-
säga de gamla hyresgästerna, hvilka han under så
många år hade värderat, eller han skulle drifva de
nya på dörren.

Fru Darelli var skön och ståtlig som vanligt —
något mera blek måhända, än jag var vand att se
henne, och framför allt med ett mycket mera beslutsamt

drag kring munnen. Hennes uppträdande var nu som alltid egnadt att väcka sympati.

Och min egen Alma sedan! Huru skön, huru blomstrande och ljuf! Om jag hade vågat, skulle jag hafva midt ibland alla dessa menniskor tagit henne i min famn, i stället för att åtnöja mig med, att blott räcka henne handen och hjälpa henne ombord. Men jag visste icke hvad hon skulle säga om en sådan djerfhet.

»Hvarthän min herre?» sade jag barskt till en i pelsverk och yllepersedlar väl insvept karl, hvilken ville tränga sig ombord. Af hela karlens ansigte såg jag icke mera än spetsen af näsan.

Vid ljudet af min röst tycktes den underlige passageraren blifva förvånad. Han stannade och befriade hastigt en del af sitt ansigte från yllebindlarna.

»Känner du nu igen mig? Eller hvad?» framhväste han.

Min Gud! Visst kände jag igen honom. Det var min far . . . eller rättare han, som sagt sig vara min far, han, som i det ögonblick, då sjukdomen öfverväldigade honom, hade ropat till mig: »min son!» Det var Åhrén. Och om jag hade behöft flera vittnesbörd, så skulle åsynen af Sara Lisa Pålman varit tillfyllestgörande, ty då Åhrén med ett försmädligt grin hade framhväst nyssnämnda fråga och jag med afsky vände mig bort, i stället för att svara honom, såg jag ett fruntimmer komma springande längs efter kajen, under oupphörligt vittande med en blårutig paraply och skrikande:

»Vänta, vänta! Du store ofvan . . . vänta! . . . stjernorna! Vänta! Segla inte ifrån mig! Jag är Sara . . . vänta! . . . Lisa Pålman. Vänta! Jag tillhör nådig kyrkoherden! Vänta! Eller hvad?»

Jag uppfattade genast hela situationen.

Den gamle prestmannen, som hade hos Briggman anhållit att få medfölja ett af hans skepp, var Åhrén. Sara Lisa Pålman skulle följa med, men hade icke kunnat få plats i Briggmans åkdon, som icke rymde

flera. Hon hade därför varit nödsakad att till fots begifva sig till hamnen och då hon nu såg, att alla gingo ombord, fruktade hon, att fartyget skulle segla ifrån henne, och därför satte hon sin blårutiga familjeparaply i sådan hvirflande fart och sin tunga i så ängsligt lopp. Hela uppträdet, roande för sjömännen, som med pipan i mun åsågo den gamla damens förtviflade språng öfver packlårar, tunnor och annat på hamnplatsen hopadt gods, förlorade dock i mina ögon hvarje komiskt element, derigenom att jag hade inför mig *honom* . . . . mannen, som kallat mig sin son, men som jag likväl afskydde, nu mera än någonsin förut. Rysande i min själ öfver utsigten att i denne mans sällskap göra en så lång sjöresa, trädde jag tillbaka och lät såväl Åhrén som Sara Lisa komma ombord. Jag tillsade förste styrmannen, en hyggelig ung man med namnet Törnqvist, att anvisa passagerarne deras hytter och gick sjelf ned i min kajuta, stängde in mig der och grät — grät öfver det hårda öde, som nekade mig glädjen att hafva en far, som jag kunde älska, en mor, till hvilken jag kunde se upp med stolthet, beundran, glädje och öm tillgifvenhet.

Jag visade mig icke mera denna afton på däck, men tidigt med solen följande morgon gick jag under segel, så att vi, när mina passagerare denna dag visade sig, redan hade lämnat den svenska kusten långt bakom oss.

Den förste af passagerarne, som jag blef varse, var Sara Lisa Pålman. Hon stod borta i fören, ståtligt klädd i en urmodig klädning, och såg utåt hafvet, hvars yta krusades af en lätt vind. Plötsligt vände hon sig om och fick se mig.

»Du store ofvan stjernorna!» utropade hon, i det hon var nära att »segna ned» till jorden af förskräckelse. »Är icke pojken här också? Den olycksfogeln är då skapad endast för att förarga mig? Eller hvad?»

»Deruti måste ni foga er,» svarade jag, som icke kunde undgå att le, fastän mitt sinne var sorgset. »Ingen kan undgå sitt öde.»

»Han är väl matros på det här skeppet?»

»Nej!»

»Kajutvakt då! Eller hvad?»

»Icke det heller.»

»Då är han passagerare? Eller hvad?»

»Ingalunda.»

»Hvad är han då? Jag skall minsann säga till kaptenen, hvad han är för en skojar, ja, just det skall jag. Tror han, att han skall förfölja nådig kyrkoherden ända till verdens ända och slutligen helt och hållet taga lifvet af honom? Eller hvad? Nej, stopp säger jag. Det blir inte af. Antingen skall han eller jag och nådig kyrkoherden stanna i nästa hamn. Jag skall tala vid kaptenen.»

I detta ögonblick kom Briggman upp på däck. Sara Lisa rusade honom till mötes och ropade:

»Goda, söta, herr Briggman, visa mig, hvar kaptenen är. Jag måste nödvändigt tala med honom.»

»Han står ju derborta», sade grosshandlaren och utpekade mig såsom befälhafvare ombord på »Elisabeth».

Sara Lisa upphäufde ett rop, — ett enda blott, men ett rop, i hvilket fasa, förskräckelse och alla andra häftiga sinnesrörelser af samma oangenäma slag uttalade sig.

»Du store ofvan stjernorna! En sådan kapten! Han seglar bestämdt till hafsbotten med mig och kyrkoherden!»

Under det hon till sjömännens förlustelse skriade dessa vanvettiga ord, rusade hon ned genom luckan och lät icke se sig på däck, förr än vi hade passerat Engelska kanalen.

Passagerarne tillbringade största delen af dagarna på däck, om jag nämligen undantager Åhrén och Sara Lisa. Den förre syntes blott en och annan gång för en kort stund och den senare tyckte sig nog hafva både »randiga» och »rutiga» skäl att undvika den del af fartyget, der hon lopp fara att träffa samman med »den eländige pojken», som hade varit nog djerf att henne oåtspord blifva befälhafvare på ett fartyg, och

till på köpet på samma fartyg, der hon och hennes »nådige kyrkoherde» nu befunno sig.

Vid de tillfällen, då Åhrén befann sig på däck, undvek jag sorgfälligt att sammanträffa med passagerarne, men eljest begagnade jag hvarje ledig stund till att njuta af Almas och fru Darellis angenäma sällskap. Aldrig såg jag Åhréns vederstyggliga ansigte, utan att med en rysning tänka på, att jag var hans son, och mitt sinne skulle under inflytande af denna betungande sorg hafva förfallit i en ohjplig melankoli, om icke fru Darelli och Alma hade emellanåt skingrat mina dystra tankar genom behaget af sin konversation.

Ofta under denna tid öfverraskade jag gubben Briggman med att, under det han låtsade läsa i en bok, finna honom i stället hafva sina ögon med ett uttryck af sorg fästade på sin dotters anlete. I sådana ögonblick tyckte jag mig kunna finna, att de dystra hyresgästerna blifvit nu äntligen helt och hållet fördrifna, men få ögonblick senare blef jag oftast varse dem i en vrå af hans ansigte. Jag visste icke rätt, hvad jag skulle tänka om gamle Briggman, men jag sade ofta till mig sjelf:

»Gubben tyckes befinna sig i en kris. Han har säkert varit öfverdrifvet hård mot sin dotter. Hennes sjukdom och deraf följande möjlighet att förlora henne hafva visat honom, huru kär hon är för hans hjerta, och väckt hos honom tanken på möjligheten att han icke handlat rätt mot henne. Han slites nu mellan sin önskan att godtgöra allt och sina gamla fördomar.»

Under tjock dimma och vräkande storm passerade vi Kanalen. Vinden fortfor att blåsa hårdt under flera dagar, hvilket mycket påskyndade vår färd, emedan vinden hade en för oss gynsam riktning. Deraf medförde den starka sjögången, att mina passagerare icke under ett par veckor vågade sig upp på däck. Men slutligen antog vinden ett jemnare lynne, så att jag hade den glädjen att ånyo få se såväl Briggman som fru Darelli och Alma deruppe. Samtidigt visade sig äfven Åhrén och Sara Lisa, den förre med

samma hånfulla och arglistiga utseende som vanligt, den senare betraktade mig med tydlig fruktan och hållande sig på vördnadsfullt afstånd från min person. Om jag händelsvis råkade komma i hennes närhet, så skyndade hon med långa språng till andra ändan af sksppet, och jag är förvissad om, att matroserne då i förbispringandet hörde henne mellan tänderna mumla:

»Du store ofvan stjernorna! Den rackarepojken!»

Men Sara Lisas lynne skaffade henne snart en fiende, hvilken var mera att frukta, än jag. Denne fiende hette Pelle och var den lycklige fästmannen till en viss liten chinesisisk dam, som vid det här laget läste katekes på Majorna i Göteborg. Från första stunden, då Pelle och Sara Lisa Pålman mötte hvarandra på »Elisabeths» däck, kände de båda att det endast var fruktan för lagen och för kaptenens myndighet, som hindrade dem att fatta hvarandra i strupen eller åtminstone i håret. Förhållandet var i korthet följande:

Pelle stod försänkt i filosofiska betraktelser. Troligen hade dessa till föremål hans katekesläsande chinesisiska der hemma. Just som han var allra djupast införlifvad med sitt betraktelseämne, hörde han att en skärande qvinnoröst halfhögt yttrade, några steg bakom honom, ord, hvilka kommo hans blod att jäsa:

»Den eländige pojken!» hördes rösten säga. »Du store ofvan stjernorna! En sådan usling vill kallas kapten. Eller hvad? Han borde skämmas.»

Då Pelle vände sig om, fick han se Sara Lisa, som stod der helt allena i sin storrutiga kjol och yfviga krinolin och anställde dessa uppbyggliga betraktelser. Deras ögon möttes. I bådas blickar lästes vrede.

»Hvad säger du, gamla Padda?» utropade Pelle, gående Sara Lisa närmare in på lifvet.

»Du store . . . usch . . . ofvan stjernorna! . . . usch!»

»Dessa »usch!» framkallades derigenom, att Pelle helt ogeneradt stack sin knutna näfve under hennes näsa.

Sara Lisa retirerade ned genom däcksluckan under oupphörliga protester mot det hårda öde, som hade fört henne och hennes »nådiga kyrkoherde» ombord på ett fartyg, hvarest funnos bara »eländiga rackarepojkar».

Från den stunden daterade sig deras fiendskap, hvilken å Pelles sida hölls inom sina skrankor endast genom den tillbörliga respekten för mig såsom befälhafvare.

Tiden gick emellertid och vi befunno oss en dag mellan Capverdiska öarna och Senegambien, då vi (d. v. s. jag, gamle Briggman, hans dotter och Alma) plötsligt stördes midt i ett intressant samtal, derigenom att en matros, som var till väders, ropade:

»Ett segel om babords bog!»

TJUGOÅTTONDE KAPITLET.

Amerikanska flaggan. — En seglare, som styr en märkvärdig kurs. — Jag sätter honom på prof. — Sara Lisa blandar sig i affärerna. — Huruledes Pelle åtog sig att föra Sara Lisa ned under däck. — Rustningar till strid. — Pelle upptäcker, att det är »bara chineser» ombord på den främmande seglaren. — Genom kikaren blir jag i tillfälle att bekräfta Pelles åsigt och att upplysa honom om Klings närvaro. — Striden. — Handgemänget. — En chines, som är ute på äfventyr, faller för min kula och är i fallet orsak till en annan människas olycka. — Stridens slut. — Kling tillfångatages. — Åhren kommer upp på däck och låter höra sitt infernaliska: »min son!»

»**E**tt segel om babords bog!»

Såsom jag i slutet af föregående kapitel omtalade, ljöd detta rop och åstadkom en störande verkan. Samtalet afstannade och vi vände oss alla mot det angifna väderstrecket.

Visserligen var det icke ovanligt att möta en seglare ute på hafvet. Vi hade redan under vår resa många gånger mött sådana, och det torde således vara någon förklaring, hvarför ett fartygs annalkande nu kunde utöfva ett störande inflytande på vårt samkväm. Det var oss nämligen icke obekant, att i det farvatten, der vi nu befunno oss, plägade slafhandlare hafva ett tillhåll, och om vi än icke hade eller trodde oss hafva att frukta ett anfall af någon sådan, så var dock medvetandet om dylika missdådares närhet ganska obehaglig. Vi hade dagen förut samtalat om slafhandeln och med detta samtal i friskt minne föreföll det oss, som om den mötande seglaren icke kunde vara annat än ett slafskepp.

Vi skyndade upp från våra sittplatser och närmade oss babords sida, för att kunna iakttaga det främmande seglet. Det tycktes i sned riktning från land styra en sådan kurs, som om dess afsigt hade varit att sammanträffa med oss. Genom min förträffliga kikare (densamma som jag hade erhållit såsom belöning vid navigationsskolan) såg jag, att fartyget bar den amerikanska flaggan. Denna omständighet gjorde mig tankfull, emedan jag väl visste, att Unionens flagga i dessa trakter ofta blott är ett skyddsmedel för hvarjehanda skurkar och tillika ett medel, hvarigenom det lyckas sjöröfvare att nalkas de intet ondt anande handelsfartygen. Emellertid ville jag icke i förtid oroa damerna med några anmärkningar öfver den främmande seglarens flagga och den mera än besynnerliga kurs, det styrde.

Alltmera närmade sig det amerikanska skeppet och allt tydligare framträdde dess konturer.

»Vänta», sade jag, »vi vilja i god tid pröfva, om det är din mening att träffa oss.»

Jag gaf mannen vid rodet befallning att förändra fartygets riktning, så att det vände förstäfven något mera från landsidan. Derigenom ville jag tvinga det andra fartyget att uppenbara sina verkliga tankar, ty om det var dess mening att möta oss, måste det äfven å sin sida ändra sin kosa, emedan eljest våra banor

efter den af »Elisabeth» verkställda manövern aldrig skulle sammanfalla.

»Misstänker ni verkligen att den der gynnaren kan blifva farlig för oss?» frågade Briggman, som hade lånat min kikare, för att betrakta det främmande seglet, och nu återställde den.

»Ännu har jag inga skäl till misstankar», svarade jag, »men icke heller har jag någon anledning att vara lugn.»

»Hvad nu? Hvad hafva de för sig? Jag tycker mig se, att manskapet ilar upp i tacklaget på det der skeppet.»

»Riktigt! Det göra de verkligen. Och nu, ser ni! Nu börjar det löpa i en annan riktning. De hafva ändrat kosan så, att vi måste möta hvarandra.

»Men hvarför . . .? Ah, se! De sätta till flera segel.»

Genom vår oförmodade manöver nyss hade vi erhållit ett litet försprång och det är detta, som de nu vilja vinna genom att öka segelytan.»

»Ni tror då verkligen . . .?»

». . . att de ärna anfälla oss? Ja, det vet jag verkligen icke ännu, men otroligt synes det icke och det torde därför vara klokast att vi göra oss beredda på allt. Kanske vore det bäst, om ni, herr Briggman, ville underrätta damerna om hvad som möjligen kan komma att hända.»

»Godt! Det vill jag göra. Emellertid torde vi väl kunna försvara oss mot piraterne, om det skulle vara sådana?»

»Åhja», svarade jag muntert. »Säkerligen vänta de icke att finna oss så väl beväpnade som vi äro, tackad vare er klokhets att föra sex kanoner ombord i stället för de två, som »Elisabeth» under sina föregående resor burit!»

»Nå då må det gerna för mig vara slafhandlare eller pirater!» utropade Briggman och närmade sig damerna, för att bereda dem.

Bakom oss stod emellertid ett vittne till vårt samtal, om hvars närvaro vi icke hade en aning. Så

mycket mera öfverraskade blefvo vi, då en skarp stämma lät höra sig:

»Slafhandlare eller pirater! Du store . . . pirater! . . . ofvan . . . slafhandlare! . . . stjernorna! Hvad menar ni med pirater, herr Briggman? Eller hvad?»

»Det är sjöröfvare», svarade han kallt.

»Alle man på däck!» kommenderade jag.

»Sjöröfvare! Ja, jag kunde väl tro, att den der pojkbymtingen till kapten skulle draga döden öfver nådig kyrkoherden. Eller hvad? Hvem har bedt honom fara så, att han kommer i vägen för sjöröfvare? Tänk om de fånga mig och göra mig till slaf! Du store ofvan stjernorna! Till slaf . . . slaf . . . slaf! Den eländige pojken är då aldrig annat än till förargelse!»

Men Pelle hörde Sara Lisas röst från andra ändan af fartyget och naturligtvis dröjde han icke att infinna sig. Han vädrade säkert rof, den slyngeln!

»Skall jag föra ned den gamla galejan under däck, herr kapten?» frågade han. »Här synes hon vara till hinder.»

Jag gaf Pelle ett bifallande tecken och han dröjde icke att begagna sig af tillåtelsen.

Med tillgjord artighet närmade han sig den rasande qvinnan, aftog med konstladt allvar sin hufvudbonad och gjorde en så städad bugning som möjligt.

»Kom nu, mutter lilla», sade han, »så gå vi ned i er hytt!»

»I min hytt!» skrek hon, nästan utom sig. »Hvad vill ni i min hytt? Eller hvad? Du store! Sedan jag fört en dygdig vandel i fyratiofem år, kommer en sådan der en och vill förleda mig, vill ni inträda i min hytt, till hvilken ingen annan har fritt tillträde, än nådig kyrkoh . . .»

Här stannade Sara Lisa och såg förlägen ut. Förmodligen tyckte hon sjelf, att hennes sätt att uttrycka sig var oförsigtigt, och det var säkert till följd deraf som blott oartikulerade ljud banade sig väg upp genom hennes strupe, såsom en afslutning af den ofullbordade satsen.

»Åh, bevars, min gamla galanta», svarade Pelle, »jag är redan förlofvad, jag, och det med en chinesiska ändå, så att jag omöjligen kan rivalisera med någon, om er bevägenhet. Min mening är blott att ledsaga er ned, emedan ni här är oss till besvär. Kom nu, min söta!»

»Du sto . . . ! Au! Aj!»

Pelle hade fattat henne om lifvet och började med henne en munter vals öfver däckets bort mot skeppsluckan. Sara Lisas krinolin beskref väldiga cirklar kring Pelles ben såsom den rörliga medelpunkten. Hennes storrutiga kjortel och gammalmodiga hufvudbonad skulle hafva förlänat hela uppträdet en viss pregel af värdighet, om icke hennes jemmerskri hade förstört alltsammans. Under matrosernas skallandt skratt förde Pelle sitt byte ned under däck, der han läste henne inne i den åt henne beskärda hytten, hvarefter han åter infann sig på däck.

Ehuru snabbt Pelle återvände, voro alla redan i verksamhet, då han återkom.

Några laddade kanonerna med skarpa skott. Andra uppburo förrådet af gevär eller handspakar och andra till anfall eller försvar lämpliga föremål. Gevären laddades, och innan fem minuter hade förlidit, voro vi så beredde till strids, som det var oss möjligt att blifva. Emellertid hade allt försiggått så tyst och med sådan ordning, att man icke borde hafva kunnat märka någonting ombord på det mötande fartyget.

I detta ögonblick gick Briggman förbi mig med sin dotter och Alma.

»Jag för ned damerna», sade han. »Skulle någonting verkligen inträffa, är det alltid bäst både för dem sjelfva och er, att de icke äro på däck.»

»Vore det icke bäst att undvika striden? frågade fru Darelli, under det ett drag af oro lägrade sig öfver hennes sköna ansigte.

»Visserligen», svarade jag, »skall jag göra allt för att undgå en sammandrabbning, men tyvärr är det icke troligt, att det lyckas mig, enär vinden är sådan,

att vi icke kunna fly, men deremot ganska gynnsam för det fiendtliga skeppet, om det är ett sådant. Ännu veta vi ju likväl icke, huruvida det verkligen har fiendtliga afsigter.»

»Jag litar på er klokhet.»

Damerna aflägsnade sig i Briggmans sällskap och jag vände mig om, för att gå till mina göromål.

Då kände jag plötsligt en ljuf andedrägt nära mitt öra och hörde en behaglig röst brådiskande hviska:

»Utsätt icke dig sjelf för någon onödig fara, käre Josua!»

Utan att se, visste jag likväl hvem den hviskande var. Det kunde icke vara någon annan än Alma, och det var verkligen denna älskling, som hade vändt tillbaka, för att tillhviska mig dessa ord. Innan jag hann svara henne var hon redan långt borta.

Mitt hjerta klappade fortare af den glädje, som jag erfor. Det var då sannt, att jag var dyrbar för hennes hjerta! Äfven min oerfarenhet i dylika ting hindrade mig icke att förstå, att en flicka icke skulle hafva ställt en så beskaffad uppmaning till en karl, som varit henne helt och hållet likgiltig.

Det amerikanska fartyget hade emellertid kommit inom skotthåll för våra kanoner. Det var en tremastare, men temligen klumpigt byggd och illa tacklad. Dess skrof var betydligt större och högre än »Elisabeths», men master och tackling stodo i afseende på storlek och anordning icke i den rätta proportionen till sjelfva skeppsskrofvat.

»Besynnerligt, kapten,» sade Pelle, som nalkats mig, »besynnerligt, att jag tycker det är bara chineser ombord på den der tremastaren.»

»Dumheter, Pelle!»

»Nehej», svarade denne tvärsäkert, »Det är inga dumheter. Det är du sjelf, som är dum . . . aj! Nu förgick jag mig igen. Jag tänkte på den gamla tiden, då kapten och jag voro bland chineser. Då var det icke så noga med titlarna.»

Jag hemtade min kikare, hvilken jag hade lagt

ifrån mig på en af babords kanoner, och satte den till ögat, för att se, om Pelles förmodan var öfverensstämmande med sanningen. Under tiden fortsatte Pelle att tala.

»Jaha, det tål allt vid att taga kikaren till råds. Jag tycker mig se både King-Fo och Pingi-Po och Fling-Po och Plong-Lu och Sang-Ling-ko och alla de andra chinesiska gubbarne!»

»Vid Gud du har rätt, Pelle!» fann jag mig föränlåten att utropa, så snart jag har satt tuben till ögat.

»Ah, jag visste väl det, jag. Kanske är herr Kling också der!»

»För ögonblicket ser jag honom icke, men... jo, der står en på europeiskt vis klädd karl. Han vänder sig om. Ah, det är verkligen *han!*»

»Hvem, kapten?»

»Kling!»

»Seså, nu blir det muntert. Han har känt igen »Elisabeth», det är säkert, och vill nu åter eröfra henne. Säkerligen tycker han bättre om sin gamla »Atlantic» än om den der klumpiga, tunga skutan, som han nu har. Men det var då i alla händelser f-n till karl, som redan hunnit skaffa sig ett annat fartyg i stället för det, som vi togo ifrån honom.»

Jag måste medgifva, att Pelle troligen hade rätt i sin uttalade förmodan, att Kling redan på långt afstand hade igenkänt det fartyg, öfver hvilket han fordom varit befälhafvare.

»Detta blir troligen en strid på lif och död. Till kanonerna! Gossar! Raskt till kanonerna! Sigten väl, men skjuten icke, förr än jag säger till och icke mera än ett skott för hvarje gång.»

Briggman kom nu tillbaka upp på däck och jag meddelade honom mina iakttagelser.

»Det var då en gemen otur», sade han, »att »Elisabeth» alltid skall vara i vägen för den der herrn. Jag hoppas dock, att vi skola gå ur striden med seger.»

»Vi skola segra», svarade jag, som i mitt hjerta

hade beslutat att använda alla de medel, hvilka mitt mod, min själsnärvaro och min skicklighet såsom sjöman kunde erbjuda mig för att bekämpa vår säkert oförsonlige fiende.

En hvit rök och ett blixtrande sken utvecklade sig plötsligt på vår motståndares akterdäck, hvarefter en kula, åtföljd af ett brakande dån, förirrade sig bland vårt tågverk, der den afskar en af fockmastens styrbordsbarduner.

Nu voro fiendtligheterna började.

»Loss och fyr!» ropade jag.

I samma ögonblick dundrade ljudet af vårt första skott. Kulan förorsakade åtskillig skada bland det fiendtliga fartygets tåg, men deras master och rår voro oskadade.

»Ladda om! Gif nu eld Pelle!»

I samma ögonblick som Pelle lydde den gifna befallningen, aflossade äfven det andra skeppet sitt skott. De båda kulorna korsade hvarandras banor utan att sammanstöta.

Pelles kula hade icke gjort skeppet någon skada, men åtskilliga chineser hade den förpassat till en annan verd. Den fiendtliga projektilen afslet deremot ett stort stycke af stormasten, hvilken med ett doft brak föll ned på däck, i fallet drabbande en af mina matroser, hvilken genast måste föras ned under däck. Briggman lofvade att anmoda damerna om att egna den stackars karlen nödig omvårdnad.

Sannolikt trodde vår motståndare, att det efter aflossandet af våra två kanonskott icke vore farligt att nalkas oss. Han kunde icke veta, att vi hade ännu flera kanoner ombord och att de redan afskjutna pjäserna redan voro omladdade. Derfor lät han sitt fartyg skjuta fart och nalkas oss. Tydligtvis var det hans afsigt att äntra.

Jag lät brassa back, för att invänta honom, och då han kommit mig så nära, att hans bog icke var mera än tio eller tolf famnar från »Elisabeths» styrbordssida, lät jag på en gång aflossa alla tre styrbordskanonerna.

Bland det dånande ljudet af de ur kanonerna utrusade gaserna blandade sig brakandet af söndersplittade och fallande föremål af trä, samt rop af vrede och förskräckelse. Den friska vinden vältrade snart undan röken och jag kunde nu öfverskåda verkningarna af mina projektiler.

Det fiendtliga skeppets stormast hade fallit öfver bord. Seglen voro sönderslitna och hängde såsom fladdrande trasor kring de ännu kvarstående masterna. Detta var hvad jag hade tid att uppfatta. Troligt är att skadan var ännu större, men det var mig omöjligt att deröfver anställa några närmare undersökningar, ty i detta ögonblick stötte de båda fartygen samman och lågo snart sida vid sida. I samma ögonblick började å båda sidor en mördande handgevärseld, vid hvilken mina motståndare hade en stor fördel framför oss, derigenom att deras däck var två eller tre alnar högre än vårt.

Flere af mina karlar voro redan sårade, men så snart vi sigtade efter ett af dessa putslustiga, snedögda chineshufvud, som sträckte sig fram öfver fiendens reling, drogo de sig pilsnabbt tillbaka och det var sällsynt, att något af våra gevärskott träffade sin man. Jag insåg, att något måste göras, för att ändra detta förhållande, om jag icke ville se allt mitt folk duka under för de mördande kulorna.

Jag befälde några af mina matrosor att följa mig, hvarefter jag med tillhjelp af en äntherhake svingade mig upp på fiendens däck. Pelle och några andra matrosor voro inom få ögonblick vid min sida. Ett halft dusin chineser, hvilka försökte hindra oss, blefvo snart undanmejade.

Då våra fiender sågo sig anfallas från två sidor, hoppade en del af dem ned på »Elisabeths» däck, der de mottogos och varmt undfågnades af mina kvarvarande matrosor, som med öfverstyrman Törnqvist i spetsen raskt anföllo. Nu voro stridsvilkoren mera utjemnade, ty de fiender, som voro kvar ombord på sitt eget fartyg, kunde nu icke tänka på att skjuta på mitt ombord på »Elisabeth» varande folk. De måste nu tänka

på att försvara sig emot mig och mina följesmän. På båda däckerna kämpades det nu man mot man.

Under handgemänget sökte mina ögon efter Kling och de funno honom utan svårighet. Han var bland den delen af fiendens styrka, som hade gått ombord på »Elisabeth», och der stred han nu med det slags förtviflade mod, som var förenadt med hans häftiga, uppbrusande lynne.

Huru länge denna strid räckte, vet jag icke så noga. Under bullret, villervallan och faran af ett handgemäng har man icke tid att se på sitt ur, och den bästa kronometer är under sådana förhållanden värdelös. Emellertid antager jag, att striden man mot man redan hade räckt omkring en timme, då jag slutligen jemte mina tappra matrosar hade rensat det fiendliga fartygets däck. Den siste chinesen hade hals öfver hufvud kastat sig ned på »Elisabeths» däck och ingen fanns, som kunde bestrida oss herraväldet öfver det klumpiga skeppet.

Jag lät ett par matrosar kvarblifva der och ilade med de öfriga ned på »Elisabeths» däck, som redan var öfversköldt af blod. Ett par man sände jag nu skyndsamt upp i »Elisabeths» tackling för att kapa allt hvad som band oss samman med det fiendliga fartyget. Sjelf ilade jag till styret och knappt såg jag, att de båda matrosernas skarpa yxhugg hade utfört det utsatta arbetet, förrän jag gaf den ena matrosen ombord på det fiendliga fartyget ett tecken, att tiden var inne till utförande af det uppdrag, som jag hade gifvit honom. Genom klokt användande af de båda fartygens styren lyckades det oss att skilja »Elisabeth» från det andra skeppet. Vågsvallet var tillräckligt att utan tillhjälp af seglen åstadkomma detta.

Genom denna manöver ville jag afskåra för fienderna all möjlighet att taga sin tillflykt ombord på deras eget fartyg. Nu fattade äfven vinden i seglen, så att afståndet ännu mera förökades.

Nästa minut såg jag en chines komma smygande bort mot skeppsluckan, liksom om han hade ämnat att begifva sig under däck. Då jag naturligtvis icke

ville tillåta honom detta, spände jag en pistol och afyrade den mot karlen. Han föll, dödligt träffad, men var i sitt fall nära att åstadkomma en olycka. Det tilldrog sig nämligen, att i samma ögonblick, som jag aflossade skottet, steg en människa uppför trappan. Chinesen föll ned genom luckan och drog i fallet med sig den människa, som ville upp på däck, och denna människa var — min far.

Underligt var det, att jag icke kände mig upprörd af det missöde, som hade drabbat Åhrén och som hade kunnat vålla honom skada till både lif och lemmar. Ingenting kunde kraftigare än denna omständighet bevisa, att i mitt bröst icke fanns den allra ringaste sonliga känsla för denne man, ty om jag hade älskat honom såsom en son bör älska den som gifvit honom lifvet, så skulle jag, lydande ögonblickets impuls och glömmande allt annat omkring mig, hafva genast skyndat till honom, för att uppresa honom och bringa honom hjälp, om han behöfde sådan. Detta föll mig dock icke in att göra. Tvärtom var den lilla skymt, som jag hade sett af hans ansigte, tillräcklig att försätta mig i ett sinnestillstånd, hvilket icke kan betecknas med något annat namn, än raseri. Utan besinning störtade jag mig in i handgemänget, ja, jag vill minnas, att jag till och med sökte döden, blott för att undgå medvetandet om att hatva Åhrén till fader.

Den fara, hvori jag genom mitt förnyade deltagande i den med yxor, handspakar och bösskolfvar förda striden hade kastat mig, afsvalnade emellertid snart mitt blods sjudande hetta och jag måste vara betänkt på att kämpa mera sansadt och lugnt, om icke en eller annan chines skulle blifva i tillfälle att gifva mig ett dråpslag. Våra fiender hade nu visserligen smält betydligt tillsammans hvad antalet, men icke hvad mod och stridslust beträffar. Ånyo ser jag ett halft dussin af dem stupa. Kling omgifves nu blott af fem eller sex individer med snedt liggande ögon och hårpiska. Hans undergång är nu gifven.

Pelle hade kämpat sig fram så långt, att Kling och han nu möttes öga mot öga och segern lutade åt Pelles sida.

»Skona hans lif, Pelle», ropade jag. »Det är ett alltför lindrigt straff för en sådan missdådare att dö i ärlig strid.

På detta rop, hvilket jag lät höra i samma ögonblick som jag sjelf med en handspak slog en fiende till däck, erhöll jag ett dubbelt svar.

Pelle lät mig på sin glada smålandsdialekt höra följande om beredvillighet vittnande ord:

»Bäst vore att slå ihjäl honom på stället, men om ni vill skona honom, så gerna för mig.»

Kling deremot gaf mig en talande blick — en blick, i hvilken dödligt hat och ursinnigt raseri stredo om väldet.

Fyra kineser återstodo nu och de stackars karlarne läto utan svårighet taga sig till fånga. Icke så lätt gaf Kling med sig. Först då några matrosar grepo honom bakifrån och vredo geväret ur hans hand, måste han gifva vika och lät nu utan motstånd mitt folk binda sig.

Annu stod han upprätt, då jag såg Åhrén komma upp genom däcksluckan för andra gången. Han var blodig och blek och hade utseendet af en vålnad, men icke ens nu kände jag några sonliga känslor röra sig i min barm. Åsynen af hans bedröfliga tillstånd rörde mig icke mera än om jag hade sett hvilken annan människa som helst i samma belägenhet.

Han skred rakt bort mot oss med ett spökes utseende och högtidlighet. Plötsligt vacklade han, föll och ropade i samma ögonblick:

»Min son! O min son!»

Jag ryste och lydande, icke någon hastigt uppkommande tillgifvenhets röst (ty mitt hjerta var kallt) utan den känsla af medlidande, som så mycket elände måste ingifva, störtade jag på knä vid hans sida och sökte återkalla honom till lifvet.

Under dessa bemödanden kom Pelle till mig.

»Hvar vill du, att vi inspärra den här sjöröfvaren?»

»Ah, Pelle», sade jag, «du minnes väl den der lilla skrubben, hvarest han en gång lät instänga oss?»

»Godt! Jag förstår din . . . kaptens mening.»

Kling bortfördes.

Då mina ansträngningar att till lifvet återkalla den man, som kallat mig sin son, icke kröntes med framgång och då jag dessutom var nödtvungen att vända mig till andra göromål, lät jag mitt folk bära ned honom och öfverlemna honom åt Sara Lisas omsorger.

Sjelf gick jag till styret, för att närma mig det eröfrade fartyget, under det att mina matrosers rensade «Elisabeths» däck, på det att icke den rysliga synen af döda och sårade människor och af blodsamlingar skulle möta mina qvinliga passagerares ögon, när de uppkommo på däck.

Det tagna skeppet, som bar namnet »John Browning», dref redlost för vinden och kunde icke styras, emedan stormasten, som blifvit nedskjuten, ännu hängde vid dess sida och hindrade dess rörelser. Jag såg emellertid mina båda der kvarlemnade matrosar vara samsatta med att kapa den och ville nu komma dem till hjälp.

TJUGONIONDE KAPITLET.

Jag är sårad. — Spökerna ombord på «John Browning» befinnas vara svarta, ehuru den hvita färgen lärer eljest höra till spöknaturen. — Något om gamle Briggmans sinesförfattning. — Åhrén låter kalla mig till sitt plågoläger. — Beskrifning om hvad der tilldrog sig. — Hvad jag icke ville veta. — Hvad Åhrén begärde. — Huru Kling inträdde i Åhréns hytt och hvad han der sade. — En upptäckt, som fylde mitt hjerta med glädje. — Mycket, som hittills plågat mig, bevisas vara tomma griller. — Huru jag aflägsnade mig från Åhréns hytt såsom en annan människa.

Småningom återvände allting ombord på «Elisabeth» i sitt gamla skick. Passagerarne återkommo upp på däck, och jag erfor nu af damerna, att de hade sväfvat i dödlig ångest för utgången af striden, ty de hade icke kunnat undgå att inse, huru förfärlig deras lott skulle hafva blifvit, om de hade fallit i händerna på Kling och hans vildsinnade chineser. Deras läppar öfverflödade af tacksamhet mot mig för den del jag haft i stridens lyckliga utgång och deras ögon talade ett ännu ljufvare språk. Att Alma, som, enligt hvad jag trodde mig veta, älskade mig, förde ett så våldligt ögonspråk, det tyckte jag vara en helt naturligt sak, men jag grubblade länge öfver den frågan, hvad det var, som förlänade åt fru Darellis blick detta varma, innerliga uttryck, hvilket jag läste i hennes öga, då hon räckte mig handen och sade:

»Ni har förvärfvat er rättighet till vår eviga tacksamhet, min unge herre. Vår tillgifvenhet eger ni redan förut.»

»Ni är mycket god», svarade jag. «Förtjensten af den vunna segern tillhör icke mig ensamt, utan bör

fördelas lika mellan mig och «Elisabeths» öfriga besättning. De hafva kämpat som lejon, mina tappra matroser, och jag måste gifva dem en extra förplägning. Det hafva de i sanning väl förtje . . .»

»Min Gud», utropade Alma, afbrytande mitt tal. «Du är sårad, Josua! Blod rinner från din arm.»

»Ah! Ja, jag känner det verkligen. Emellertid bör du icke oroa dig för min skull. Det är blott en småsak.»

Den unga flickan var blek som ett lärft och äfven fru Darelli tycktes känna oro.

»En småsak!» utropade den ädla damen. «Ja, så säger ni blott för att lugna oss. Var god och låt mig se på ert sår. Som ni vet är min make läkare och jag har inhemtat icke så litet af läkekonsten genom mitt umgänge med honom. Nå, vill ni icke?»

»Jag vet icke rätt, om jag vågar falla er besvärlig med denna lilla skråma, min fru.»

»Inga invändningar, om jag får be!»

Alma förenade sina böner med den goda fruns och jag måste erkänna mig vara besegrad. Såret befans emellertid vara ganska obetydligt och sedan fru Darelli med vand hand hade förbundit det, kände jag mig icke hvarken hindrad eller besvärad deraf.

»Elisabeth» lade nu till vid sidan af «John Browning och jag gick ombord på den senare.

»Kapten», ropade en af de der qvarlemnade matroserna mig till mötes, «jag menar, att det spökar inverte i detta gamla skrof.»

»Huru? Ser du spöken midt på dagen?»

»Nej, kapten, jag har ingenting sett, men hört så mycket mera.»

»Och hvad har du då hört?»

»Jag har hört jemmer och klagan från skeppets inre. Vet ni, kapten, jag blef riktigt rädd, ehuru jag annars icke brukar vara harhjärtad. Jag hörde jemrande, qvidande läten och jag skulle våga svärja på, att der finns någonting besynnerligt dernere.»

»Nå, vi vilja se till. Upp med luckorna!»

luckorna, som förde ned i skeppets inre, voro fast tillbommade och det dröjde därför en stund, innan de blefvo öppnade. Under detta uppskof hörde jag sjelf ett ljud, som väckte underliga tankar i mitt hufvud, ehuru jag icke kände någon fruktan.

Knappt hade luckorna blifvit öppnade, förrän en förfärlig stank strömmade ut och hotade att qväfva mig. När jag det oaktadt böjde mig öfver öppningen, blef jag varse en syn, som aldrig går ur mitt minne, om jag skulle blifva än så gammal. Skeppets inre var uppfyllt af — negrer. Kling och hans chineser hade från sjöröfvareyrket öfvergått till slafhandlarnes lika förfärliga och brottsliga lif.

Der lågo de arma varelserna om hvarandra, inpackade såsom liflösa ting, i det trånga, qvalva skeppsrummet. Många voro redan, till utseendet åtminstone, döda, ty de lågo orörliga och deras kroppar trampades utan skonsamhet af de öfrige och utan att någon rörelse hos de trampade utvisade, att de kände smärta. Somliga krälade omkring såsom myror, troligen för att söka någon plats, der de kunde få insupa en atom friskare luft, för att ännu en tid uppehålla sitt eländiga lif. Här satt en qvinna nedlutad i ett hörn i en kroppsställning, som uttryckte den vildaste förtviflan. Kanske hade hon blifvit af de obarmhertige rövvarne ryckt bort från make och barn, utan hopp att någonsin få återse dem. Kanske också, att det der döda barnet, som ligger icke långt från hennes fötter och hvars hufvud nu krossas under en annan kvinnas oförsigtiga fot — kanske är det hennes barn, kanske begråter hon sin oersättliga förlust. Nå, hon har kanske icke förstånd tillräckligt, denna svarta moder, för att inse, att döden har för detta arma barn varit tusen gånger bättre, än att uppfödast till slaf långt borta från fäderneslandet. Der står en ung, kraftigt byggd neger, och vrider i vild förtviflan sina händer, under det han emellanåt rasar som en vansinnig. Måhända hafva de obarmhertiga människorna ryckt honom bort från hans trolofvade eller kanske begråter han den unga qvinnan, som ligger naken och död framför honom. Det

är en obeskriflig scen — en tafla, der hvarje liten punkt förtäljer om så mycket elände och så stor nöd, att det mest känslolösa hjerta måste vid dess syn bäfva och rysa.

Sedan skeppsluckorna blifvit öppnade, dröjde det en stund, innan de arme negrerne märkte, att ljus och frisk luft strömmade ned till dem, och när de slutligen blefvo det varse förorsakade det dem ny förskräckelse och fasa, ty de kunde icke tänka sig, att det var vänligt sinnade menniskor, som öppnade deras fruktansvärda fängelse. De trodde, att det var deras bödlar, och därför drogo de sig skyggt tillbaka till skeppets dunklaste vrår. Endast de döde lågo kvar på sina platser.

Briggman, hans dotter och Alma, hvilka märkte, att något ovanligt var på färde och icke af matroserna på »Elisabeth» kunde erhålla underrättelse om, hvad det egentligen var, kommo nu äfven ombord på »John Browning», och jag berättade för dem om den upptäckt, jag hade gjort.

»De stackars negrerne», sade fru Darelli, »hvad kunna vi göra för dem?»

»Vi måste», svarade jag, »landsätta dem någonstades på kusten. Men svårigheten är den, att vi icke känna deras språk och således icke kunna samtala med dem.»

»Jag har hört», inföll Briggman, från hvilkens ansigte all hårdhet i detta ögonblick var bannlyst, »jag har hört, att man stundom öfverallt i Afrika bland negerstammarna träffar en och annan frigifven slaf, hvilken uppsökt sin hemort. Dessa frigifna negrer förstå naturligtvis engelska. Försök att tilltala dem på det språket.»

Detta råd syntes mig vara godt och jag dröjde icke att följa det. På så god engelska, som det var mig möjligt att åstadkomma, ropade jag ned genom skeppsluckan, att vi voro deras vänner, att vi hade besegrat deras fiender, eröfrat skeppet och nu icke hade någon högre önskan, än att vara dem till hjälp.

Jag fick upprepa detta åtskilliga gånger innan slutligen en gammal neger vågade träda fram till foten af trappan och svara mig.

Hans språk var visserligen icke någon mönstergill engelska, det var till och med uppblandadt med åtskilligt, som jag antog tillhöra hans egentliga modersmål, men både jag och mina passagerare förstodo honom det oaktadt ganska väl.

»De stackars negrerne», sade han, »hafva svårt att tro, att de hvite verkligen kunna vara deras vänner.»

Slutligen lyckades det oss att öfvertyga den gamle negern om våra vänliga afsigter och han samtyckte till att hans olyckskamrater kommo upp på däck. Rädda och bäfvande begagnade sig några af tillfället att återse Guds klara dag och inandas fullkomligt frisk luft, men största delen föredrog att blifva kvar under däck. Möjligen blygdes att visa sitt elände.

Jag lät utdela födoämnen och vatten till alla de olycklige och såväl deras utomordentliga glädje deröfver, som den glupska aptit, de ådagalade, öfvertygade oss om, att de länge lidit hunger och törst.

Jag frågade den gamle negern, om han ville, att jag skulle landsätta honom och hans olyckskamrater i Freetown eller Liberia, de båda kolonier, hvilka blifvit anlagda just i ändamål att mottaga de från slafskuppen befriade negrerne.

»Nej, nej, icke i Freetown, icke i Liberia!» utropade han. »Der skulle de fattige negrerne icke kunna trifvas. Landsätt oss hvar som helst här på kusten, så skola vi kunna återuppsöka våra ödelagda byar, återuppbygga dem och blifva lyckliga.»

»Nå, som du vill», svarade jag. »Vi skola sätta er i land ofördröjligen.»

»Himlen välsigne er! Den gamle negern kan icke belöna er på annat sätt, än genom att bedja för er välgång.»

Jag lät gifva order att »Elisabeth» skulle taga den redlöse »John Browning» i släptåg och styra hän mot kusten. Befallningen utfördes och snart vände »Elisa-

beth» bogen mot land och gående för fulla segel släpade hon det tunga slafskeppet efter sig.

Dessförinnan hade jag och mina passagerare återvänt ombord på vårt eget fartyg, der vi slog oss ned på akterdäck och började ett lifligt samtal om slafhandeln i allmänhet, under det att större delen af mina matrosar voro sysselsatta med att reparera de skador, som de båda skeppen hade lidit. »Elisabeths» skador voro hvarken många eller svåra att bota, men hvad »John Browning» beträffar, så kunde det endast vara fråga om att för tillfället ersätta det förlorade genom hvarjehanda nödhjelpsanstalter.

Gubben Briggmans ansigte hade småningom återtagit detta villrådiga, halft stränga och halft milda utseende, som det hade burit alltsedan hans dotters plötsliga sjukdom vid underrättelsen från Cap.

Emellertid förnekade han icke heller nu sin natur såsom gentleman, utan deltog i vårt samtal med ett utseende af den uppriktigaste välvilja och intresse och blott under ett och annat kortare tidsmoment återföll han i den tankspriddhet, som vanligen under senare tiden tycktes beherrska honom, då han trodde sig vara ensam och obemärkt.

Vårt samtal afbröts emellertid derigenom, att Sara Lisa Pålman med ett i högsta grad upprördt utseende visade sig ibland oss.

»Åh, du store ofvan stjernorna! Han vill tala med pojk . . . kaptenen. Han ger sig ingen ro, förr än han får tala vid honom.»

»Om hvem talar ni?» frågade jag.

»Om nådig kyrkoherden, vet jag. Han är sjuk. Au . . . Aj!»

Och Sara Lisa gret bitterligen, så att hon blott genom tecken med händerna kunde besvara min fråga:

»Är det mig, som han vill tala med?»

Jag ryste ofrivilligt, då jag af Sara Lisas tecken-språk erfor, att så förhöll sig. Vilde han nu samtala med mig för att säga mig hvad jag redan visste, nämligen att jag var hans son? Var nu den förfärliga

stunden inne, då jag skulle vara nödsakad att tilltala honom med fadersnamnet? Jag var nästan frestad att göra Sara Lisa sällskap genom att gråta ut min själs bekymmer i en flod af tårar. Dock beherrskade jag mig och gick ned till Åhréns hytt.

Kunde det verkligen vara med en sons känslor, som jag återsåg denne man? Kunde verkligen en sons hjerta med så grym likgiltighet se detta gulbleka, aftårda, blodiga ansigte, hvars öfre del var kringviradt med linnebindlar?

»Jag har gjort dig mycket ondt», började han med matt stämma och på ett sätt, som vittnade om, att han hade svårt att tala. »Jag har gjort dig mycket ondt, men jag hoppas att du förlåter mig.»

Jag mumlade några oartikulerade ljud till svar på dessa ord, hvilka till innehållet, om än icke till formen, voro en bön. Det skulle i detta ögonblick af oro, smärta och qval hafva varit mig omöjligt att klart och tydligt säga: »jag förlåter dig, ty du är min fader.»

Den arme mannens mörka ögon voro djupt insjunkna i hufvudet och jag tyckte, att deras ormlika glans var ännu starkare och hemskare än någonsin förut under helsans dagar. Ett visst medlidande rörde sig verkligen i mitt hjerta, men var det väl den djupa sorg, den gränslösa smärta, som jag föreställde mig vara sjelfskrifven i ett barns innersta vid åsynen af föräldrars lidande? Åtminstone motsvarar denna ljumma känsla icke den föreställning, som jag bar inom mig angående en sons sinnestillstånd vid en sådan scen som denna.

»Du svarar icke, Josua», fortfor han med ännu mattare röst. »Och likväl är jag nu sinnad att godtgöra allt hvad jag brutit. Då jag lät kalla dig till mig, skedde det till en del därför, att jag ville säga dig, hvem som är din far och hvar du skall söka din mor.»

Dessa hans ord lossade min tungas band och befrjade mig från den förtrollning, hvori jag hittills be-

funnit mig. Jag rusade upp från den plats, der jag vid mitt inträde nästan hade dignat ner. Mina knän, som då svigtade, återfunno nu sin vanliga styrka.

»Nej, nej, nej! utropade jag. »Jag vill ingenting veta! Skona mig från att höra talas om mina föräldrar. Skona mig! Det innebär redan tillräcklig smärta att ana hvem som är min far och hurudan min mor väl torde vara. Jag *vill* ingenting höra. Vissheten skulle döda mig.»

Åhréns hemskt glänsande ögon betraktade mig på ett ganska besynnerligt sätt, men jag var alltför exalterad för att gifva noggrannare akt derpå eller reflektera deröfver.

»Nå, som du vill», svarade han kallt. »Jag trodde eljest, att din högsta önskan här i lifvet var att få lära känna dina föräldrar.»

»Icke numera! Icke numera! Skona mig!»

»Ja, jag skall *skona* dig, ehuru jag icke förstår, hvarför du väljer ett så besynnerligt uttryck. Du skäms väl icke för din far? Hä?»

Ett hånleende flög öfver det aftärda ansigtet och förorsakade mig en rysning. Det var mig omöjligt att svara.

»Bevisa mig åtminstone den tjensten att låta mig samtala en stund med din fånge. Eller hvad?»

»Hvilken fånge?» frågade jag förvånad, men dragande en suck af lättnad, då Åhrén lemnade det förra för mig plågsamma samtalsämnet.

»Befälhafvaren på det andra skeppet.»

»Åh, ni menar Axel Kling? Ehuru er begäran förefaller mig underlig, vill jag lemna mitt bifall dertill med det villkoret, att ert samtal med honom sker i min närvaro.»

Med en svag rörelse gaf han sitt bifall till denna anordning, och jag gick ut, för att befalla ett par matrosor hemta fången.

Sedan detta blifvit uträttadt, återvände jag till Åhréns hytt, der jag satte mig ned under tystnad. Tusende stridiga tankar och känslor bestormade mitt

bröst och förorsakade mig en grym smärta. Slutligen befriades jag ur detta plågsamma tillstånd derigenom, att matroserna införde »Annas» f. d. understyrman, Axel Kling.

Denne befann sig synbarligen i ett lika upprördt tillstånd som jag, ehuru troligen af andra orsaker. Det oaktadt inträdde han med ett spotskt leende på sina läppar. Han tycktes vara mycket förvånad öfver att hafva blifvit införd till en sjukbädd, då han säkert hade föreställt sig, att man skulle föra honom inför en domstol af ett eller annat slag — en förfärlig domstol öfver förfärande brott. Hans fräcka utseende och hållning, när han trädde fram till sjukbädden, gjorde på mig ett obehagligt intryck och misshagade äfven synbarligen i högsta grad den sjuke, att döma af de moln, som samlade sig på hans panna.

»Hvad f-n vill man med mig här?» utropade Kling.
 »Menar man att jag är läkare? Skall jag bota den der gubbstuten? Nå, då måste man först frigöra mina händer. Sedan skall jag snart med mina klor befria honom från allt jordiskt elände. Ha, ha, ha!»

Åhrén hade sina hemskt glödande ögon fästade på fången och en svag rodnad betäckte hans kinder, för att nästa ögonblick gifva vika för en ännu hemskare blekhet.

»Det är då en sanning», utropade han med mera styrka, än han hittills under detta samtal hade ådagalagt, »det är då en sanning, att Gud straffar fädernes missgärningar på barnen intill tredje och fjerdede led.»

Kling upphäufde ett gapskratt.

»För dj-n», utropade han, »är det meningen, att den der gubbstosingen skall lära mig katekes? Hvem f-n vet icke reda på, att det står så i bibeln, men det är bara barnsagor.»

»Nej, nej! Häda icke! Det är inga barnsagor, det är en förfärande sanning, min son!»

Ah! Hvad hörde jag? Kallade han icke Kling sin son? Var det väl möjligt? Kunde jag hoppas,

att . . . . Store Gud, om du visar mig denna skymt af hopp, denna gnista af ljus, för att sedan stöta mig ånyo tillbaka i mörkret, då är du icke en kärleksrik, utan en grym och obarmhertig Gud!

Dessa tankar hvirflade omkring i mitt hufvud, medan jag rusade upp och störtade fram till Åhréns bädd.

»Huru?» ropade jag. »Er son är då . . . .»

»Hvad menar du, Josua?»

»Icke jag?»

»Nej, icke är du min son. Ah! Om du hade varit min son, skulle jag hafva haft skäl att glädja mig och vara stolt öfver mitt eget kött, då jag nu måste blygas och kanske med sorg nedstiga i grafven. Min son är . . . .»

»Hvilken?» frågade jag andlöst.

»Axel Kling.»

Med ens blef hela saken mig klar. Det var ett själfbedrägeri, då jag trott mig vara hans son — ett själfbedrägeri, som hade förorsakat mig tusende olidliga plågor och qual. Jag erinrade mig, att första gången, då jag hade trott mig höra Åhrén kalla mig sin son, var vid ett tillfälle, då jag omtalat, att Axel Kling varit kaptten på sjörfvarefartyget och att när jag denna dag för andra gången trodde mig höra honom till, och om mig ropa »min son!» så var det ju i det ögonblick, då Kling såsom fånge visade sig inför hans öga. Båda gångerna hade hans utrop således gällt Kling och jag hade plågat mig utan orsak.

Läsaren bör lättare kunna föreställa sig, än jag kan beskrifva, den glädje, hvaraf mitt bröst genomströmmades. Om jag hade blifvit befriad från en centnertung börda, som lång tid hade tryckt mina skuldror, skulle jag icke hafva kunnat erfara en större lättnad. Jag, som några ögonblick förut afskydde Åhrén värre än pest och gift, jag var nu nära att omfamna honom och välsigna hans namn. Lifvet, som under de senare veckorna och månaderna hade synt mig så mörkt och dystert och glädjefattigt, detta lif låg nu åter utbredt för mina ögon såsom en skåde-

plats för all möjlig lefnadsglädje, såsom en lustgård, hvarest idel rosor blomstrade, eller såsom en del af himmelen. Nyuppvaknadt hopp födde i mitt hjerta en förnyad kraft och lefnadslust och jag lemnade Åhréns hytt en timme senare såsom en helt annan menniska, än jag hade dit inträdt.

TRETIONDE KAPITLET.

En enda gång i lifvet hade jag nöjet att kunna gilla Åhréns uttalade åsigtter' — Hvad jag hittade i det gamla skrinet och hvilka härliga ting som stundom kunna gömmas under fodret i gamla kläder. — Jag blir i tillfälle att kunna komplettera det fragment af min morfars bref, som jag länge burit vid mitt hjerta. — Jag berättar för fru Darelli en underbar historia, hvilken på henne utöfvar en underbar verkan. — Hvad gamle Briggman yttrade om samma historia. — Fru Darelli undfågnar mig å sin sida med en historia, hvilken handlar om hvad en qvinna, när hon är ädel och god, förmår lida för sin kärleks skull. — Bevis för att lyckan liksom olyckan aldrig kommer ensam.

Jag vill icke trötta läsaren med en fullständig beskrifning om hvad som tilldrog sig i Åhréns hytt mellan far och son. Endast följande omständigheter vill jag i korthet omförmåla.

Åhrén omtalade, att hans far, som till en början var sjökapten i gamle Briggmans tjenst, slutade med att på gamla dagar blifva sjöröfware. Han sjelf hade endast genom den lefnadsbana, som han redan före fadrens förvillelser valt, undgått att blifva indragen på sin fars brottsliga vägar.

Axel Kling var en frukt af en brottslig förbindelse, som Åhrén i sina tidigare år ingått. Gossen hade hade han låtit uppfostra hos främmande människor, så att denne alltid varit i okunnighet om sina föräldrar. Nu hade emellertid Gud straffat honom för denna hans likgiltighet mot sitt eget kött och blod, derigenom att hans son blifvit inledd i farfadrens brott. Han sade sig nu ångra hela sitt ingalunda fläckfria lif och ville, om han kunde, ropa till alla människor, att de hellre borde lida smälek af världen, än öfverlemna sina barn i främmande människors händer.

Mitt eget hjerta gaf honom rätt. Jag hade sjelf lidit så bittert af att vara öfvergifven af mina föräldrar, att hans ord funno genklang i min själ.

Barnhuset hade till en början mottagit hans son och nu såg han följderna af sin kärlekslöshet.

»Det är kristna människor ovärdigt», sade han, »att blygas vid sitt eget kött och blod. Öfver sina fel borde de blygas, men icke öfver att erkänna dem inför både Gud och människor och godtgöra dem på bästa sätt. Att öfverlemna sina barn åt Barnhuset och låta detta plantera dem ut i världen bland vildfrämmande människor, som frågar blott efter fosterlönen, men icke efter barnen, det är att med vett och vilja låta sina barn hemfalla alltid åt fattigdom, nöd och brist, oftast äfven åt laster och brott. Ganska få äro de, hvilka såsom Josua lyckas draga sig ärligt fram i världen, sedan de lemnat fosterföräldrarnes hem. O, huru bittert jag ångrar mig.

Sara Lisa hade emellertid inkommit i hytten och visade en utomordentlig förvåning öfver att i slafskeppskaptenen se en son till sin husbonde. Att en sådan son fanns, det hade hon länge vetat, men hon hade alltid trott, att han hette Josua. Denna öppenhetiga bekännelse förklarade för mig, hvarför hon alltid hade hatat mig så bittert. Nu öfverraskade hon mig med att le helt vänligt emot mig, medan deremot den mördande elden från hennes ögon riktades mot Axel Kling, den »nådige kyrkoherdens» verkliga son.

Öfveransträngningen hade emellertid menliga följ-

der för Åhréns helsa. Hans bleka kinder började glöda och innan jag lät återföra Kling till hans fängelse, hade en hetsig feber beröfvat Åhrén medvetandet.

Denna omständighet minskade i någon mån min glädje, enär den gjorde det omöjligt att af den sjuke inhemta några underättelser om, hvilka mina föräldrar voro. Jag ångrade nu bittert, att jag icke hade låtit honom säga mig allt, då han genast efter mitt inträde i sin hytt visade håg att uppenbara hemligheten.

»Emellertid tycktes denna dag vara af högre magter för mig bestämd till viktiga upptäckter. Läsaren må sjelf döma!

Under uppträdena vid Åhréns sjukbädd hade förbandet kring min sårade arm lossnat och jag gick in i min kajuta, för att söka efter något tygstycke, som kunde vara lämpligt att binda om det sårade stället. I ena hörnet af min kajuta stod ett gammalt skrin, i hvilken jag förvarade aflagda klädespersedlar. Bland dessa började jag nu söka.

Efter ifrigt letande hittade jag slutligen en jacka, hvilken jag erinrade mig fordom hafva fått af Åhrén. Den hade blifvit sydd till mig af yttertygen af en rock, som Åhrén sjelf hade aflagt. Fodret var af linneväf och särdeles passande för mitt ändamål. Jag dröjde därför icke att med en knif skilja fodret från tyget, under hvilket arbete ett papper, som tydligen hade varit inneslutet mellan de båda tygen, föll till golvet. Det var ett gammalt och till utseendet värdelöst papper och jag bekymrade mig till en början föga derom, utan lät det ligga qvar der det hade fallit.

Sedan jag hade förbundit min arm, satt jag en stund qvar på samma plats, hållande den nu sönderskurna beklädnadspersedeln i min hand. Den gamla jackan erinrade mig om den tiden, då jag lefde i Björnkula prestgård. I mitt minne genomgick jag nu denna tid, dröjde vid ett och annat mera viktigt tillfälle, men skyndade förbi andra. Slutligen erinrade jag mig den dagen, då Åhrén var bortrest och Sara Lisa befallde mig att lägga i ordning papperen på Åhréns skrif-

bord och ordna böckerna på deras hyllor. Helt naturligt var, att jag dervid ihågkom det halfva bref, som jag då upptäckte och tillegnade mig och som jag sedan den tiden ständigt hade burit nära mitt hjerta, både natt och dag. Jag tog fram det, för att läsa det ännu en gång, såsom jag ofta plägade, då jag var ensam. Min morfars stora, kraftigt tecknade bokstäfver betraktades nu för tusende gången med samma nyfikenhet, som den första.

Men hvad ser jag? Det gamla papperet der på golfvet, detta papper, som nyss föll ur min sönderskurna gamla jacka, är icke det betäckt med bokstafstecken alldeles liknande dessa, som i högtidlig och stel procession tåga fram genom raderna i min morfars bref? Om det möjligen skulle vara . . . . .»

Jag uttalade icke slutet af denna mening, ty det gamla sammankramade papperet var redan i min hand, och ju mera det lyckades mig att utjemna det med mina händer, desto tydligare såg jag, att samma hand måste hafva skrivit både detta och det som stod att läsa i min morfaders bref. Ah! Den ena otroliga upptäckten ledde till den andra. Jag lade de båda papperen bredvid hvarandra, mera för att jemföra skriftecknen, än för att sammanpassa de båda fragmenterna till ett fullständigt bref, men det oaktadt, gjorde jag den viktiga upptäckten, att de ursprungligen hade hört tillhoppa, att således det sammankramade papper, som fallit ur innandömet af min gamla jacka, var den saknade hälften af min morfaders bref till Åhrén.

Naturligtvis var jag i denna stund alltför upprörd, för att kunna anställa några betraktelser öfver det förunderliga deruti, att en del af min morfaders bref till Åhrén kunde vara inneslutet i en gammal och törlegad, mig tillhörig klädespersedel. Sedermera har jag emellertid tänkt derpå och kommit till den öfvertygelsen, att Åhrén, efter att hafva sönderrifvit brefvet i två delar, af någon anledning gömt den ena delen i en rockficka, att den blifvit qvarglömd der, då rocken öfverlemnades till sockenskräddaren för att ändras åt mig

och att denne med eller utan afsigt sytt papperet in mellan fodret och tyget i min jacka.

Men, som sagdt är, nu hade jag icke tid att sys-selsätta mig med denna sida af saken. Jag längtade efter att få läsa de båda papperen tillsammans, hvar-för jag lade dem bredvid hvarandra på bordet och sam-manjemkade dem så godt sig göra lät.

Dragande djupt efter andan, började jag läsningen.

»Min bästa kyrkoherde!»

»Edert bref af den 28 Juni har jag mottagit, i hvilket ni underrättar mig, att ni enligt min önskan låtit Josua sluta sin skolgång i **. Jag upprepar, att jag ingalunda vill af honom bilda en lärd man . . . jag har afsky för allt hvad lärdom heter, så snart det vill intränga i min familj, ty i min slägt böra icke finnas andra än sådana, som duga till att förtjena penningar och öka våra rikedomar, och har ni väl någonsin sett, att en lärd man dugt till att förvärfva något här i verlden? En lumpen lön på några tusen riksdaler om året, det kunna de visserligen stundom komma i besittning af, men lika litet som jag förstår mig på att tala latin och grekiska, lika litet förstå de sig på att öka ett ärfdt kapital. Så långt jag kan minnas till-baka i tiden, har jag alltid i detta afseende föraktat allt hvad lärdom och vetenskap heter. Sådant duger icke att äta, när man är hungrig. I vår slägt har aldrig funnits någon lärd man, förrän pojkens far, Darrelli, den der s. k. professorn, stälde sig in med min dotter under hennes utländska resa. För den slägtska-pen blyges jag inför min far och farfar och deras fa-der. Ser ni, bästa kyrkoherde, just därför skall min dotters son aldrig blifva en lärd man. Jag har beslutat, att han skall tills vidare sysselsätta sig med landt-bruksgöromål. Vi få sedan se, om han kan slå in på min och mina förfäders mera vinstgifvande bana. En enda fartygslast, som lyckligt och väl anländer till de-stinationsorten, gifver mig ofta på en gång lika stor vinst, som er kyrkoherdelägenhet med jordbruk och tionde och offer och *jura stolæ* eller allt hvad det he-

ter gifver er under en hel lifstid. Men om Josua verkligen en gång i tiden får inträda som delegare i firman, det beror, såsom ni vet, på, huruvida min envisa dotter vill böja sig för min vilja och ingå på den af mig påyrkade skilsmessan från sin man. Jag inbillar mig, att en sådan skilsmessa lätt skall kunna vinnas, då äktenskapet blifvit under så besynnerliga förhållanden ingånget.

•Ni erinrar er nog, att Anna Elisabeth blef bekant med Darelli i England, att hon skref till mig och begärde min tillåtelse till äktenskapet, men att jag svarade nej, och att den olydiga dottern då lät hemligen viga sig vid honom af en smed någonstades uppe vid gränsen af Skotland — der lærer finnas en smedslägt, hvilken har privilegium på att viga folk, som eljest icke kunna få ingå äktenskap, och det lærer vara allmänt, att Englands aristokratiska ungdom begagnar sig af detta tillfälle att mot föräldrars och förmyndares vilja gifta sig. Herre Gud! Skulle icke ett sådant äktenskap lätt kunna upplösas, fastän det här hemma blifvit bekräftadt genom kyrkans välsignelse? Eller finnes något brott, så stort och himmelskriande, som när en dotter gifter sig mot sin faders vilja? Bevara oss! Är icke dottern sin faders egendom och kan han icke gifva henne åt hvem han vill, eller har hon rättighet att sätta sig upp mot sin egen far? Ni kan bättre än jag med bibeln i hand besvara dylika frågor. Jag vet blott min pligt och den viker jag aldrig en hårsman ifrån.

•Nå, nu tillbaka till det, hvarmed jag började mitt bref! Kom i håg, att Josua icke får blifva alltför lärd. Jag värderar visserligen kunskaper och lärdom så högt som någon annan, men i mitt hus få de icke finnas annorstädes än i bokskåpet. Låt honom därför deltaga i alla jordbruksgöromål, på det hans praktiska sinne må kunna utvecklas. Förr eller senare kommer väl den dagen, då min dotter gifver vika för mina önsknningar, och då skall hon få veta, att hennes son lefver. Då skall gossen åter inträda i sina rättigheter

såsom mitt barnbarn, *då*, men icke en dag dessförinnan».

Göteborg den 3 Augusti 18 . .

Tillgifnast

»*Joachim Briggman.*»

Brevet föll ur min hand, då jag hade slutat dess läsning.

Jag hade, innan jag började läsa det, haft en aning om, att jag befann mig vid en vändpunkt i mitt lif, och denna aning hade nu blifvit full och tydlig visshet. Det var nu slut med mitt ängsliga sökande. Jag hade funnit sanningen. Ack, nu insåg jag, hvarför jag hade känt mig så underbart dragen till professor Darrelli under de lyckliga dagar, då jag hade den glädjen att vara i hans närhet. Han var ju min far — det förklarade allt. Nu förstod jag, af hvilken natur den varma sympati var, som hade fäst mig vid gamle Briggmans dotter. Hon var ju min mor — och huru skulle det kunna vara möjligt att befinna sig i närheten af den kvinna, i hvars moderssköte man hvilat, utan att känna hjertat vidga sig af rörelse! Jag tyckte nu, att jag varit förunderligt blind, som icke för länge sedan upptäckt sanningen.

Jag var så lycklig, som någonsin en människa kunnat vara det — jag skulle i denna stund hafva velat påstå, att himlen icke kunde erbjuda sina heliga invånare en större sällhet, än den, som nu genomströmmade mig, som kom mitt hjerta att klappa fortare och mitt blod att ila med en lifskraft, hvilken jag aldrig förut hade förnummit. Jag var färdig att rusa ut ur min kajuta och upp på däck och der inför hela verlden utropa den underbara nyheten:

»Jag har funnit min far och mor. Glädjens med mig! Jag har troget sökt och slutligen funnit.»

Emellertid började jag småningom blifva mera san-
sad och efter hand insåg jag, att målet ännu icke blifvit fullständigt uppnådt.

Hvarjehanda tviflande tankar började uppstiga inom mig. Icke så som skulle jag numera hafva kunnat tvifla om, hvilka mina föräldrar voro, men mina tvifvel rörde den frågan, huruvida gamle Briggman, min morfader, skulle erkänna mig såsom sin dotters son. Allt berodde nu af honom, ty, enligt hvad brevet gaf vid handen, lefde min mor i den öfvertygelsen, att jag dött i min tidigaste barndom. Då min morfar sände mig till barnhuset, hade han utan tvitvel sagt min mor, att jag hade slutat mina dagar. Skulle Briggman nu vilja erkänna detta? Och om han förnekade mig, skulle verkligen min mor det oakadt vilja och kunna erkänna mig? Skulle hon icke tvifla på sanningsenligheten af mina uppgifter, anse mig såsom en bedragare och stöta mig bort? Jag kände på mig, att jag icke skulle kunna uthärda en så stor smärta.

Som jag var angelägen att fortast möjligt erhålla visshet rörande denna lifsfråga, ordnade jag skyndsamt min drägt, gömde min morfars bref vid min barm och begaf mig upp på däck, der jag trodde mig ännu skola träffa mina passagerare.

Jag fann dem också på den plats, hvarest jag för ett par timmar tillbaka hade lemnat dem. Gamle Briggman hade insomnat och boken, hvori han läst eller låtsat läsa, låg i hans knä. Min mor och Alma sutto med sina handarbeten och samtalade sakta.

Troligen stod min inre sinnesrörelse att läsa i mitt ansigte, ty de båda damerna vände sig emot mig och betraktade mig med nyfikenhet, och min mor yttrade med spår af oro i sin röst:

»Hvad har händt, herr kapten? Ni ser upprörd ut.»

»Nu eller aldrig!» tänkte jag. Högt svarade jag, under det jag tog plats i deras krets:

»En underbar historia, i sanning! Har ni tid och tålamod att åhöra den, min fru?»

Min mor lät sin blick ett ögonblick med ett forskande uttryck fördjupa sig i mitt öga, innan hon svarade.

»Ja, visst! . . . Såvida det icke handlar om någonting, som är alltför sorgligt.»

»Åtminstone finner jag det mera glädjande än sorgligt.»

»Godt! Låt oss då höra och var öfvertygad om, att ni har två uppmärksamma och deltagande åhörare.»

Jag började nu att för de båda damerna omtala min lefnadssaga. Från barnhuset med dess lekar och min ifriga längtan efter att lära känna dem, som gifvit mig lifvet, öfvergick jag till betraktelsen om min vistelse i Björnkula och vid skolan i **. Derefter följde skildringen af min flykt ur prestgården och af min första sjöresa. Med lifliga färger skildrade jag mitt återvändande till fäderneslandet och hvad jag hade upplefvat i Björnkula prestgård, samt min smärta och sorg, då jag trodde Åhrén kalla mig sin son. Berättelsen fortgick sedermera intill denna dagen med dess upptäckter och jag slutade med att framtaga och uppläsa min morfars bref.

När jag slutat, kände jag mig fast kringsluten af en kvinnas armar. Jag hvilade vid min moders bröst, under det denna öfverhöljde mig med smekningar och kallade mig vid de ljufvaste namn, bland hvilka dock i mina öron klingade allra ljufvast detta korta, men innehållsrika:

»Min son! Min käre, älskade, saknade son! Min Josua!»

Min mors glädje var utomordentlig — liksom min egen, ja, hennes fröjd var så stor, att den rörde till och med det mest hårda hjerta — gamle Briggmans, min morfaders.

Hvarken jag eller min mor hade märkt, att den gamle hade vaknat. Troligen hade han afhört hela min berättelse, och varit vittne till hela denna scen, ty vi sågo honom plötsligt resa sig — icke lugn och kall, som vi voro vande att se honom, utan (hvem skulle hafva trott det?) med tårfyllda ögon.

»O, min far!» utropade min mor. »Skilj oss icke ännu en gång från hvarandra. Har jag icke lidit nog? Låt mig behålla min son!»

»Ja, min dotter», svarade gubben, »tag din son och förlåt mig alla de tårar, som jag i min grymhet frampressat ur dina kära ögon. Ända sedan du låg sjuk derhemma och läkarne förklarade, att jag kunde när som helst förlora dig och att de icke visste något botemedel mot det onda, hvaraf du led — ända sedan den dagen har jag icke känt igen mig sjelf: Jag har tvekat, huruvida mitt handlingssätt mot dig varit rätt, och nu . . . nu, finner jag, att det icke är jag, som har att förlåta dig, utan att jag bör på mina knän anropa dig om tillgift. O! din glädje, då du nyss slöt din son i dina armar, har lärt mig, att penningen, efter hvilken jag hittills fikat, icke är det bästa här på jorden.»

Gubben var mycket upprörd. Det goda hade segrat i hans själ. De dystra och otrefliga hyresgästerna, hårdheten och strängheten, hade nu omsider blifvit utdrifna, så att de nya hyresgästerna, mildhet och mensklighet, nu kunde känna sig hemmastadda i hans hjerta och på hans ansigte.

»Gifve emellertid den barmhertige Guden», fortfor gubben, att vi icke måtte komma försent till Cap, att vi måtte träffa Darelli ännu bland de lefvande!»

Derefter gick han ned och stängde in sig i sin hytt, och min mor sade:

»Min stackars far! Hvad han är god i grund och botten! Om han icke hade varit så god, tror jag icke, att jag under alla dessa år skulle hafva uthärdadt i hans sällskap. Det har varit mycket sorgliga år.»

»Vill ni icke, min mor, förtälja mig något derom?»

»Jo, min son! Det smärta mig visserligen att upprifva de gamla såren, men du har rättighet att få veta allt. Ah, men innan jag börjar, måste jag ännu en gång omfamna dig. Hvad du är vacker! Och hvad du liknar din far! Jag borde längesedan hafva igenkänt dig blott genom denna likhet, men . . . jag trodde dig ju vara död och derfor förstod jag icke att tyda de känslor af sympati, hvilka jag alltid erfor, då du befann dig i min närhet.»

Alma reste sig upp, för att aflägsna sig, liksom om hon hade ansett det otillbörligt af henne, såsom egentligen en främling, att åhöra hvad min mor hade att säga.

»Nej, sitt qvar hos oss, Alma», sade min mor. »Om icke mina ögon bedraga mig, blir du snart min dotter. Ah! Rodna icke! Det är ingen skam att älska och vara älskad af min egen gosse.»

Rodnande som en ros lydde den ljuftva flickan, men hennes ögon voro nedslagna, så att det icke lyckades mig att läsa deras språk, som utan tvifvel i denna stund var ganska värtaligt.

»Af din morfaders bref», började min mor, »har du redan inhemtat det hufvudsakliga af min och din fars historia, så att endast föga återstår att tillägga. Sedan vi, efter att hafva ingått äktenskap i England, återkommit till Sverige, bosatte vi oss i Göteborg, men min faders hus var och förblef stängdt för mig, och han tillät mig icke att sätta min fot innanför sin dörr. Jag vill icke döma honom strängt, ty genom mitt giftermål hade jag korsat alla hans välmenande planer för min framtid och jag kan väl förstå, att det kändes bittert och svårt i hans hjerta. Dessutom hade jag ju sjelf begått ett fel, ty ett fel var det, då jag mot hans vilja gifte mig med den man, som jag älskade. Jag kunde hafva förblifvit ogift, jag kunde hafva satt mig emot alla hans giftermålsplaner (ty han hade verkligen sådana för min räkning) — deri hade jag handlat rätt, men såsom jag gjorde var det orätt. Jag kände detta redan då och därför smärtade det mig så djupt att icke på något sätt kunna beveka honom att förlåta mig. Han lät mig genom andra personer veta, att hans famn skulle åter öppnas för mig, om jag ville — öfvergifva min make och i stället ingå äktenskap med sonen till en af Göteborgs rikare grosshandlare. Dertill hvarken kunde eller ville jag samtycka. Af mitt äktenskap blef frukten en son. Det var du, Josua. När du var omkring ett och ett halft år gammal, begaf min man sig ut på en lång forskningsresa i det inre af Asien. Min far uppsökte mig nu och öf-

vertalade mig att flytta hem i sitt hus. Han framstälde detta förslag i den tanken, att det under en daglig sammanvaro skulle gå lätt nog för sig att öfvertala mig till att gå in på hans planer och jag flyttade till honom i den förhoppningen, att jag på det sättet lättare skulle kunna åstadkomma en försoning efter mitt hufvud. Jag var så angelägen derom, att jag till och med gick in på att låta honom sända dig bort till en af hans goda vänner, såsom han sade, och jag förstår nu, att den goda vännen var barnhuset. Om jag hade kunnat föreställa mig, att vår skilsmessa skulle blifva så långvarig, skulle jag visserligen icke hafva gifvit min tillåtelse dertill, men då trodde jag, att jag snart skulle kunna genomföra mina försoningsplaner och att vår skilsmessa blott skulle räcka några månader eller veckor. Min sorg var gränslös, då min far efter ett halft år förkunnade mig din död. Emellertid lyckades hvarken min far att besegra min kärlek till Darelli och min trohet mot honom, ej heller lyckades det mig att öfvertala min far till att erkänna och älska Darelli såsom min make. Åren hafva förgått och ända tills nu hafva sakerna stått på samma punkt. Blott en gång har jag under dessa år återsett min make. Det var då han hemkom från Asien, för att efter ett par veckor begifva sig till Afrika.»

Länge sutto vi samtalande denna afton, men min morfar syntes icke mera till på däck.

Lyckliga dag! Dig glömmet jag aldrig, ty den skänkte mig en mor, sådan som Anna Elisabeth Darelli, och en — trolofvad, så huld och ljuf, som Alma Syhlgrehn.

TRETIOFÖRSTA KAPITLET.

»John Browning» öfverlemnas åt öfverstyrmannens omsorger, medan »Elisabeth» skyndar i förväg. — En lycklig tid, som tillika är ett bevis för den satsen, att ingen lycka är fullkomlig. — Ankomsten till Cap och besöket hos guvernören. — Ötverläggning och beslut. — Jag engagerar Mr Poor för en aflöning af 5 shillings om dagen. — Hvem Mr Tumling var och huru han kom ombord på »Elisabeth» samt hvad han der företog sig. — Ankomsten till Oranje- eller Gariép-flodens mynning. — Något om skillnaden mellan resor på olika orter. — Ett kapitel af svenska missionshistoriens senaste period. — Natur och naturlif. — Pelle roar sig med ett dumt skämt. — Landstigningen, middagsmåltiden och affärden. — En oväntad fara.

»Min käre dotterson», sade gamle Briggman till mig följande förmiddag, sedan jag landsatt de arma negrerna i den lilla staden Bathurst på Senagambiens kust och medan vi ännu befunno oss på hafsviken mellan städerna Bathurst och Illifree, »min käre dotterson, huru länge ämnar du föra den der gamla, redlösa galejan i släptåg?»

»Menar ni »John Browning»? Åh, jag tänker, att den summa, som det gamla skrofvet är värdt, väl förtjenar att bevaras åt oss. Mina matrosar skulle vara föga belättna med att lemna den här vind för våg.»

»Kan väl vara, men tror du icke, att »John Browning» kunde på egen hand i sakta mak söka sig väg till Cap och att vi kunde skynda i förväg? Vi förlo-
ra den dyrbara tiden.»

»Nå, jag har äfven tänkt derpå, ty jag vet, att tiden är dyrbar och att vi icke kunna komma för tidigt fram att söka efter min far. Det är därför min

afsigst att låta öfverstyrmannen Törnqvist med fem eller sex man gå ombord på »John Browning» för att, så fort det med nödmast och nödsegel är möjligt, föra honom till Capstaden. Vi vilja deremot för fulla segel styra söderut.»

»Godt! Och jag förlitar mig på, att . . .»

»Hvad menar ni?»

»Att du sätter till så många segel, som »Elisabeth» förmår bära.»

»Det lofvar jag.»

Såsom jag sagt, så skedde. »John Browning» hade genom mina matrosers flit blifvit så pass återställd, att han utan synnerlig fara kunde öfverlemnas åt sig sjelf, d. v. s. åt öfverstyrmannens och några matrosers omsorger. »Elisabeth» lemnade honom snart så långt efter sig, att icke ens utkiken från masttoppen kunde varseblifva honom. Mitt löfte till min morfar angående seglen höll jag redligt, ty ännu hade »Elisabeth» vid en hård blåst aldrig burit så mycket linne. Dess skarpa bog klyfde vågorna med pilens snabbhet och med hvarje dag nalkades vi allmera målet för vår färd. Likväl funnos flera än ett hjerta ombord, som tyckte, att det gick allt för långsamt.

Förgäfves skulle jag försöka att med ord skildra denna lyckliga tid. Läsaren, som följt mig från min barndom och känner det mål, för hvilket jag lefvat, det mål, som jag nu hunnit, kan lätt göra sig en föreställning derom. Hvarje ledig stund tillbringade jag naturligtvis i min mors och min fästmöes sällskap och min morfar deltog ofta i våra samqväm. Ingenting annat fattades i vår lycka än — min far. Om han hade varit med oss, skulle vår sällhet hafva förtjänat benämningen fullkomlig.

En resa är aldrig så lång, att den icke slutligen har en ända, och det är endast den arme »Jerusalems skomakare», som aldrig når sin resas ändpunkt. Den dagen randades slutligen, då Taffelberget och Lejonhufvudet dök upp vid horisonten för våra långtande och förtjusta blickar och då Capstaden i all sin skönhet låg utbredd för våra ögon.

Naturligtvis dröjde vi icke länge med att landstiga. Vi längtade efter att erhålla underrättelser om min far.

Medan min mor och fästmö på »English Hotel» hvilade sig efter den långa sjöresan, uppsökte jag och min morfader den engelske guvernören.

Denne mottog oss med utmärkt artighet, bjöd oss på en utsökt fin middag, men beklagade, att han tyvärr icke erhållit några nya underrättelser om »den lärde och angenäme professorn». Min far hade ombord på ett till England återvändande fartyg begifvit sig uppåt Afrikas vestra kust och uppgifvit, att hans afsigt var att landstiga vid mynningen af Oranjesfloden, för att begifva sig inåt landet. Hans mening hade varit att undersöka det inre af öknen Kalahari. Emellertid hade man icke hört något, hvarken om honom eller hans följesmän (han hade tio européer i sitt följe), såvida icke den underrättelsen verkligen gällde honom, som af en från landets inre återvändande handelsresande blifvit förd till Cap, att en vit man sedan några månader hölls fången af kafferhöfdingen Makannah.

Dessa sparsamma upplysningar utgjorde allt hvad vi i Cap kunde få veta. Vi begäfvoo oss därför hem till hotellet, för att bringa damerna kännedom om utgången af våra efterspaningar.

»Min Gud!» utropade min mor. »Skola vi då verkligen misslyckas i vårt företag?»

Den ädla qvinnan, som ända hittills hade bibehållit sitt mod och sin förtröstan, fällde nu tårar af ångest — tårar, hvilka förorsakade mig stor smärta, emedan jag icke visste något medel att aftorka dem.

»Nej, vi få ännu icke gifva allt hopp förlorat», sade jag. »Först vilja vi åtminstone sända budbärare till denne Makannah, för att taga kännedom om hvem hans fånge är.»

»Budbärare, säger du, min son! Nej, låtom oss sjelfva begifva oss dit, nu . . . nu genast!»

»Ni betänker icke, min mor, att en sådan färd skulle öfverstiga edra krafter. Blif qvar här i Cap.

Här har ni alla de bekvämligheter, som ni så väl behöfver. Deremot vill jag med mina matroser företaga färden till Makannahs by och med godo eller ondo befria hans fånge.»

»Tack, min käre son, ditt förslag är godt och vittnar om höjden af din sonliga kärlek. Men jag vill följa dig. Jag är viss om att kunna uthärda alla strapasser för min makes skull.»

Min morfar och Alma förenade sina böner med mina och slutligen lyckades det oss att öfvertala henne till att stanna kvar i Cap under min morfars och fästmöns beskydd och vård.

»Ingen tid är att förlora», sade jag. »Jag ärnar begifva mig af redan i dag. Min plan är att förena med mig en eller två personer här i Cap, hvilka känna landets inre och kunna vara mina vägvisare. Deretter seglar jag med »Elisabeth» upp till Oranjeflodens mynning, hvarest jag lägger skeppet för ankar, medan vi tåga in i landet.»

Denna plan vann bifall och jag skred genast till utförande. Genom guvernörens bemedling fann jag snart en till vägvisare lämplig person. Det var en engelsman af omkring femtio års ålder, en stor, axelbred och stark karl. Mr Poor hade gjort flera handelsresor i det inre och kände därför till landet bättre, än någon annan i Cap, sade guvernören. Då herr Poor dessutom hade ett öppet och ärligt ehuru groft ansigte, var jag ganska nöjd med honom. Vårt kontrakt föreskref, att Poor skulle bekomma fem engelska shillings för hvarje dag expeditionen räckte, och gamle Briggman utfästade sig att dertill lägga en betydlig summa såsom gratifikation, om företaget lyckades och vi återförde Darelli oskadad till Cap. Detta hederliga löfte var naturligtvis egnadt att sporra herr Poor till utomordentlig ifver.

Nu sammankallade jag mina matroser och berättade för dem hela historien samt sade dem hvad jag och gamle Briggman väntade af dem. De svarade mig enhälligt, att de voro villiga att deltaga i den farliga expeditionen, och Pelle tillade för egen del:

»Åh, det der känner jag till. Jag har förr slagits med de svarta och de äro aldeles icke farliga, men de tala då ett språk, som är svårare att förstå, än sjelfva ryskan.»

Det var nu ingen tid att åhöra Pelles språkliga jemtförelser och jag måste skynda ifrån honom och öfverlemna honom att på egen hand fortsätta sin komparativa språkforskning. Medan mitt folk gjorde allting redo till afsegling, medan Mr Poor var borta i staden för att köpa ett par skålpund tobak till sin kära pipa, skyndade jag till »English Hotel» för att taga afsked af mina kära, och då jag återkom ombord, var herr Poor redan der med blossande pipa och allting var redo, så att vi i nästa ögonblick kunde lätta ankaret och hissa segel. Det bestämsamma ryktet hade redan utspridt i staden underrättelsen om ändamålet med vår färd och sammankallat en stor människoskara, som ville bevittna vår affärd. Just då »Elisabeth» hade börjat röra sig, lade en båt ut från stranden på något afstånd derifrån. Båten inneslöt två människor. Det var sannolikt någon som ville tala med oss, ty en af dessa människor tog sin bredskyggiga hatt af hufvudet, viftade med den likt en förtviflad och ropade något, som vattnets högljudda squalpande och brusande kring fartyget hindrade mig att höra.

Snart hade den viftande passageraren emellertid upphunnit oss, ty vi gingo helt sakta, och med hjälp af fallrepstrappan klättrade ombord den besynnerligaste varelse jag någonsin sett.

Det var en manlig figur, men i den mest dimenutiva form. Ställd under en mönstringskorporals mått skulle han säkert hafva befunnits vara minst en aln för kort. Hans lemmar voro smala och till ytterlighet magra, det enda, som hos honom kunde upptäckas i någon betydlig mängd, var hufvudhår och skägg. Vanlottad på allt annat, hade han i afseende på dessa båda ting erhållit en rik ersättning af den gifmilda naturen, hvilken alltid med ena handen ersätter hvad hon tager med den andra. Håret räckte ned öfver axlarne och skäggets yttersta spets utpekade med ma-

tematisk noggrannhet den punkt, der hans bröst och mage ingått en förening för lifstiden.

Denna besynnerliga figur tycktes hafva mycket svårt för att vara stilla på ett ställe. Knappt hade han uppkommit på däckets, förr än han gjorde en skyndsamt rund kring relingen, stannade derefter ett ögonblick framför mig och helsade mig med ett ljudligt »god dag!» — på engelska, förstås — och inom ett ögonblick derefter var han uppe i stormasten, från hvilken han ropade;

»Ett präktigt fartyg!»

Jag vände mig till herr Poor, för att af honom erhålla underrättelse om, hvem den besynnerlige passageraren månde vara.

Mr Poor log, nickade betydelsefullt och sade:

»Det är herr Tumling, den rike och originelle engelsmannen. Han har många gånger för sitt nöjes skull färdats i det inre af landet och om han vill följa med oss, såsom det säkert är hans afsigt, (ty jag ser nu hans båt lägga till vid kajen) så är det ganska lyckligt för oss, emedan han kan meddela oss värdefulla upplysningar.»

»Godt!» sade jag och såg efter den originelle herr Tumling. Han var redan nedkommeu från stormasten och red nu på yttersta ändan af bogsprötet.

Jag lät honom roa sig efter eget behag, men då han en stund senare ilade förbi mig, för att kila ned genom skeppsluckan, grep jag honom i armen och tvingade honom att stå stilla, medan jag framställde denna fråga:

»Följer ni med oss, herr Tumling?»

»Ja, det är ju solklart», svarade han och vred sig i samma ögonblick ur min hand. Liksom om han ville återtaga den genom det korta samtalet förlorade tiden, störtade han hufvudstupa ned genom luckan, och då jag skyndade till för att se, om han skadat sig, var han redan så fördjupad i skeppets inre, att jag icke längre kunde se honom. Hvar han hvilade den natten, vet jag icke, men troligen sof han godt (om han för öfrigt hade tid att sofva), ty följande morgon visade

han sig åter på däck, munter och liflig som en fisk. Då och då lyckades det mig att erhålla ett kortare samtal med honom, men jag måste alltid hålla honom fast, medan vi språkade. Detta hindrade icke, att vi blefvo goda vänner. Medan vi nu äro på färd till Oranjerflodens mynning, vill jag förkorta tiden för mina läsare genom att förtälja, att Åhrén hade en halftimme efter »Elisabeths» ankomst till Cap blifvit förflyttad till ett hotell, der han nu sköttes af läkare och af Sara Lisa. Kling deremot hade jag öfverlemnadt att guvernören och anhållit, att han måtte förvaras i allmänna fängelset, till dess jag blefve redo att anträda hemfärden, emedan jag önskade, att han måtte blifva dömd och utstå sitt straff i hemlandet. Det var egentligen på Åhréns böner, som denna anordning vidtogs.

De fångne chineserne deremot öfverlemnade jag utan förbehåll i guvernörens våld, och jag är öfvertygad, att herrar Pingji-Po m. fl, icke hade skäl att anklaga guvernören för någon öfverflödig skonsamhet.

»Elisabeth» gjorde emellertid en lycklig resa och det dröjde icke länge, innan jag hade den glädjen att kasta ankar i sjelfva mynningen af Oranje- eller Garipefloden. Flodens båda stränder voro beväxta med småskog och marken tycktes vara sumpig.

Vid en öfverläggning, i hvilken herr Poor och herr Tumling deltog, blef det beramadt, att vi skulle i den stora skeppsbåten begifva oss uppför floden ända till en handelsplats på Hottentotternas område, som heter Pella. (Man kan tänka sig Pelles munterhet, då han hörde detta namn, som var så lika hans eget.) Från Pella skulle vi till fots tränga in i landet åt norr och såväl Mr Poor, som Mr Tumling, trodde, att vi efter åtta dagsresor från Pella skulle hinna fram till Makannahs by.

Enär det var sent om aftonen, som vi lade oss för ankar i flodmynningen, beslöto vi att invänta morgondagen, men knappt hade solens första strålar förkunnat dagens inbrytande, förr än skeppsbåten nedfirades. Proviant för en hel månad fördes ombord på den lilla farkosten och naturligtvis glömde vi icke att

medtaga ett tillräckligt antal eldvapen och ammunition. Dessutom medförde vi ett litet förråd af glasperlor, knifvar, tygstycken med lysande färger och andra småsaker, genom hvilka vi hoppades möjligen kunna i godo beveka hans afrikanska majestäts hjerta.

Den, som i en bekväm vagn, dragen af frustande hästar eller af ett snabbt lokomotiv, företager en resa i den civiliserade verlden, kan svårligen föreställa sig, hvilka besvärligheter en resa i sydliga Afrikas inre medför. Om nätterna kringsvärmas lägret af rofdjurens talrika skara, mot hvilken man ständigt måste vara på sin vakt. Om dagarna, när solen icke skinner alltför hett, är tillståndet drägligt nog, så länge man kan båtledes färdas upp- eller ned för floderna, men när man måste till fots vandra i en förfärande hetta antingen genom sumpiga landsträckor, der man hvarje ögonblick löper fara att nedsjunka, eller uppför branta bergskammar, hvilka synas trotsa hvarje försök att bestiga dem — då erfordras både en stark helsa och ett hurtigt mod, samt dertill ett lifligt intresse, för att vilja och kunna draga fram genom dessa trakter, hvilka aldrig besökas af andra än köpmän, jägare, missionärer eller forskande vetenskapsmän. Af dessa äro missionärerna de minst rörlige. De föredraga, att låta missionssällskapet bygga sig ett bekvämt hus på någon plats, hvarest kommunikationen är jemförelsevis bekväm, och der slå de sig ned. Vilja icke kafferne komma och uppsöka dem, så lägga de det icke på hjertat — missionssällskapet skickar dem ändå årligen några tusen kronor till nödortfigt uppehälle. Lyckligtvis hafva de svarta människorna den föreställningen om hvarje hvit man, att han är läkare, och derigenom lockas en och annan fram till missionärens fridfulla nybygge och naturligtvis försumma missionärerne då icke att använde sin kunskap i kafferspråket i missionens tjänst. Det berättas med anspråk på trovärdighet, att en viss sådan missionär från ett visst land, som genom sin rikedom är i tillfälle att årligen bortkasta stora summor, en gång lyckats omvända en kafferpojke, men detta skedde endast derigenom, att

nämnde herre en dag lyckades draga ut en värkande tand ur munnen på en kafferqvinna, hvilken sedan af tacksamhet för den lisa, som härigenom bereddes henne, tvingade sin son att qvarstanna i den lärde mannens hus och följa honom till hans hemland. Så obetydliga kunna de omständigheter vara, hvilka på detta missionsområde befordra kristendomens framsteg. Emellertid kunna jägare, handelsmän och vetenskapsmän icke hafva det så bekvämt som missionärerne och icke heller kunde vi slå oss till ro på något ställe och vänta, att herr Makannah skulle komma till oss, för att låta utdraga en tand och till bevis på sin tacksamhet för denna tjänst utlemna till oss sin fånge. Oss förestod en lång och besvärlig färd, men vi kände ingen fruktan. Glad genljödo de raske matrosernas sånger mellan stränderna af Oranjefloden, då vi lade ut från »Elisabeth» och började ro uppför floden. En krökning af flodomloppet bortskymde snart för våra ögon både det ståtliga skeppet och de matrosar, som under öfverstyrmannens befäl blifvit qvarlemnade till dess bevakning.

Här och der sågo vi en rofgirig schakal smyga fram under buskarna på stranden, men efterhand som solen uppsteg och spred sitt ljus in i skogens aflägsna vrår, flydde de och gömde sig på något ställe, der de icke behöfde plågas af ett ljus, som pinade deras ögon, ty rofgirigheten är alltid, till och med hos människor, förenad med en större eller mindre grad af ljusskygghet. I stället för de vederstyggliga vilddjuren visa sig andra, mera älskliga skogsinvånare — papegojor i lysande fjäderdräkter och med det mest sjelfkära och belättna utseende sutto på sina grenar och skreko högt ur djupet af ett förnöjsamt hjerta. Små, älskvärda kolibris flögo från gren till gren, från blomman till blomman, medan andra varelser, tillhörande foglarnes större, mera jättelika arter majestätiskt höjde sig upp mot skyn.

Ombord i båten befunno sig tjugotre människor, hvilka med uppriktig beundran njöto af allt det ovanliga, som mötte deras ögon. Landskapet på flodens båda sidor omvexlade oupphörligt. Än drogo vi förbi

oändliga slätter, hvilka tycktes vara alldeles öde, än lopp floden fram mellan höga bergväggar, som skänkte en ganska välkommen skugga och svalka, än åter vidgade sig floden till utseendet af en insjö, med kupeerade, skogbeväxta, leende stränder.

Pelle var uppfylld af skämtsamma infall, som mycket bidrogo till att hålla oss vid godt lynne. För allting hade han till hands de mest löjeväckande liknelser, men han kunde understundom vara elak nog, såsom t. ex. då han sade:

»Herr Tumling är då absolut lik en babian. Man kunde gerna föra honom omkring och visa honom för penningar.»

Det bör nämnas, att Pelle och den originelle engelsmannen voro ganska goda vänner, så att den senare icke vredgades öfver det taktlösa och obetänksamma yttrandet. Han blott log deråt, men då Pelle, uppmuntrad genom sin väns leende min, fortsatte på följande sätt, måste han naturligtvis svara:

»Om ni ville klättra upp i det der trädet, skulle ingen kunna taga er för att vara en människa, herr Tumling.»

»Kanske skulle du skjuta mig och äta upp mig?»

»Åhnej», genmålde Pelle, »jag har icke tänder, som duga till att tugga skinn och ben.»

Matroserna skrattade af hjertans lust åt det dåliga skämtet. Tiden gick. Det blef middag och vi gingo i land för att hvila ut en stund under trädens skugga, medan vi intogo vår måltid. Knappt hade herr Tumling kommit upp ur den trånga båten, der han varit nödsakad att lägga band på sin rörliga natur, förr än han tog skadan igen genom att inom ett ögonblick klättra upp till toppen af ett högt träd, från hvilken plats han godmodigt ropade till Pelle:

»Nu, min gosse, har du tillfälle att skjuta babianen.»

Innan Pelle hann svara, var den rörlige lille mannen redan långt borta i ett annat träd och då Pelle skyndade dit, hade herr Tumling för länge sedan lem-

nat äfven denna plats. Pelle upphörde då med den skämtsamma jagten och satte sig i stället ned hos oss för att förtära den tarfliga middagsanrättningen.

Vi voro just redo att åter sammanpacka proviantförrådet, då herr Tumling återvände. Så snart han befann sig ibland oss, bjöd han tystnad genom en be-tecknande åtbörd. Vi förstodo, att någonting ovanligt var på färde och följaktligen samlades vi omkring honom, för att höra hvad han hade att säga.

»Detta är en högst farlig plats», hviskade han, »medan vi befinna oss i närheten af en negerby. Jag har varit ända borta vid deras hyddor, och som negrerne här i trakten ligga i ständiga tvister med den stora engelska nationen, hafva vi föga godt att vänta, om de upptäcka oss här.»

»Nå, hvad gör det oss, om negrerne äro oense med engelsmännen?» sporde Pelle. »Vi äro ju icke engelsmän, och för mig må de gerna äta upp er med skinn och ben, herr Tumling.»

Oaktadt denna Pelles invändning insåg jag, att negrerne icke skulle hafva förmåga att skilja den svenska nationen från den engelska och att de skulle anse vår hvita ansigtsfärg såsom ett tillräckligt bevis på vår engelska nationalitet.

Naturligtvis skyndade vi att uppsöka båten och aflägsna oss från det farliga grannskapet.

»Längre in i landet och på större afstånd från Oranjefloden äro stammarne mera vänskapligt sinnade mot de hvita, än här», sade Mr Poor, då båten långsamt aflägsnade sig från land och började röra sig upp för floden.

Knappt hade dock det sista ordet kommit öfver hans läppar, förrän ett förfärligt skri hördes från just det ställe af stranden, som vi nyss hade lemnat. Det tycktes komma ur minst etthundra strupar, och verkligen visade sig i skogsbrynet en mängd svarta gestalter med i hvita och röda färger tatuerade streck kors och tvärs i ansigtet. Under oupphörliga rörelser, hvilka i snabbhet nära nog liknade herr Tumlings, ilade de fram och tillbaka på stranden och började

slutligen af alla krafter springa längs vattenkanten. På ett ställe, der floden krökte sig, försvunno de bland träden och jag förstod, att de ämnade genskjuta oss genom att på en kortare väg ila till den punkt, der floden återtog sin naturliga riktning. Det dröjde icke länge, förrän vi åter blefvo dem varse, men nu voro de i båtar — ett slags eländiga, af djurskinn och trädgrenar sammansatta fortskaffningsmedel. Till ett antal af omkring femton stängde dessa båtar oss vägen. Vår ställning tycktes vara ganska nära att förtjena benämningen förtviflad.

TRETIOANDRA KAPITLET.

En förtviflad belägenhet. — Mr Tumlings obenägenhet för långa planer. — Ett regn af projektiler. — Mr Tumling finner tillfälle att förvärfva sig Pelles eviga tacksamhet och dertill en god del af hans aktning. — Striden. — Huruledes man kan låta en god båt stängas. — Verknin-garne af båtens utdelade stötar. — Vägen är öppen. — En natt i Pella. — Framåt! — Hvad som tilldrog sig vid middagstiden på den femte dagen etter vår affärd från Pella. — Ännu en gång anfallas vi af negrer. — Flykten, som tillika var en krigslist. — Något om Mr Poors sätt att samtala med negrer. — Mr Tumling finner en utväg, hvilken hastigt befriar oss ur vår fara.

Såsom jag i slutet af föregående kapitel nämnde, tycktes vår ställning vara nära nog förtviflad, då vi helt plötsligt befunno oss midtför en fiendtlig flottilj af omkring femton med negrer bemannade båtar, hvilka tycktes hafva för afsigt att stänga vägen för oss. Men

vid närmare eftersinnande tycktes det likväl icke vara omöjligt för oss att slå oss igenom.

Naturligtvis lät jag mitt folk ett ögonblick hvila på årorna, medan vi öfverlade om vår ställning.

»Åh», menade mr Tumling, »låt oss blott ro framåt. Det är möjligt, att de skingra sig, så snart de se oss djerft framtränga. Negern är oftast feg, då han ser sin fiende i ansigtet, och blott när han ligger i bakhåll, är han modig. Min Gud! Hvarför stanna vi då här så länge?»

I sin otålighet slog den lille mannen sin magra knutna hand i båtkanten och ryckte i sitt långa skägg.

»Ja», svarade Mr Poor, »det är alldeles icke omöjligt, att negerne taga till flykten, om de se, att vi icke frukta dem, men säkert är det ingalunda.»

»Jo, det är säkert», utropade herr Tumling i ett nytt anfall af otålighet.

»Nej, min herre, de kunna lita så mycket på sitt antal, att de derigenom blifva modiga.»

»Men skola vi då stanna här i evighet? Skola vi . . . .»

»Min herre», sade jag, »vi skola genast begifva oss framåt. Jag har en plan, och om I gillan den, så skola vi icke dröja länge med dess utförande.»

»En plan?» utropade mr Tumling. »Nå, planer äro goda, om de blott äro korta och icke upptaga för lång tid, när de omtalas.»

»Min är kort», svarade jag. »Vi ro framåt, tilldess vi komma dem på några få alnars afstånd. Då aflossa vi våra gevär och samtidigt gripa roddarne sig an af alla krafter, för att gifva båten så stark fart som möjligt. Emellertid styr jag båten rakt på en eller två af deras skröpliga farkoster och det vore väl besynnerligt, om jag icke skulle gifva dessa en så kraftig stöt, att de gå till botten. Under det de andra negerne fiska upp sina drunknande kamrater, skola vi hinna få betydligt försprång.»

»Men», invände Pelle, »om de nu icke bry sig om att fiska upp de drunknande, utan låta dem omkomna och i stället förfölja oss?»

»Då är det ju i alla händelser blott fråga om en kapprodd och jag känner mitt folk tillräckligt för att veta, att de snart skola lemna alla fiendens båtar efter sig. Dessutom hafva vi ju alltid våra laddade gevär, med hvilka vi kunna injaga fruktan hos dem.»

»Nå, planen är god», sade Mr Tumling. »Den lider blott af ett fel.»

»Hvilket, om jag får fråga?»

»Att vara för lång, då den skall omtalas.»

»Låtom oss då icke göra den ännu längre genom att onödigtvis orda om den! Framåt! Jemn takt och kraftiga årtag!»

De som icke hade plats vid årorna grepo sina skjutgevär. Negrerne höllo sig stilla i en linea, hvilken upptog en stor del af flodens bredd, ty stränderna närmade sig här till hvarandra.

Plötsligt upphäufde de svarta människorna ett hemskt tjutande och i samma ögonblick regnade öfver oss en störtflod af stenar, af hvilka dock de flesta voro så illa riktade, att de icke ens nedföllu i båten. Pelle träffades på bröstet af en dylik projektil och en annan råkade Mr Poors hatt, hvilken föll af hans hufvud och skulle hafva flutit bort med den strida floden, om icke Mr Tumling hade i rätta ögonbliket gripit den och öfverlemnadt den åt dess rätta egare.

»Fördömdt!» ropade Pelle vägande stenen i sin hand. »Om jag visste, hvilket af de svarta vilddjuren, som slungade just den här tvåskålpundsvigten, skulle jag slunga den tillbaka midt i pannan på honom.»

»Bekymra dig icke om den saken», sade Mr Tumling. »Gif mig stenen, så skall jag ombesörja hela affären.»

Pelle gaf honom den och få ögonblick derefter slungades projektilen tillbaka till sin utgångspunkt i negerbåten, men den kom tillbaka med sådan styrka och så väl riktad, att den deraf träffade negerns ansigte öfversköljdes af blod och han störtade på hufvudet ned i floden.

»Bra träffadt!» utropade Pelle, som från denna stund visade Mr Tumling mera aktning, än han ditintills i anseende till denne herres egendomligheter hade funnit nödigt.

Emellertid besvarades Mr Tumlings bedrift genom ett nytt regn af stenprojektiler, bland hvilka en träffade en matros så hårdt i hufvudet, att han sanslös sjönk ned på båtens botten. De öfriga stenarne flögo oskadliga förbi oss.

»Vi voro nu icke mera än en tio eller tolf alnar från våra fiender.

»Lägg an! Gif eld!» kommenderade jag.

Ögonblicket derefter tillade jag:

»Öka farten! Krattiga och snabba årtag!»

Båda mina befallningar åtlyddes punkligt.

Gevärskulorna decimerade de nakna fienderna. Vår båt sattes genom den ansträngda rodden i en så stark fart, att när den törnade emot den närmaste negerbåten, krossades denna såsom ett nötskal och inom ett ögonblick låg ett tjog negrer i vattnet. Med gevärskolfvarne dräptes de, som i sin ångest eller raseri ville gripa fast i kanten af vår båt, antingen för att rädda sitt lif eller (hvilket är troligare) för att förorsaka en kantring, genom hvilken vi skulle hafva fallit i floden och ohjelpigt varit öfverlemnade i våra fienders våld. Med bibehållande af samma utomordentliga hastighet styrde jag vår farkost mot en annan negerbåt och sammanstötningen skedde äfven nu med samma för oss lyckliga resultat. Vägen var emellertid nu fri, och lätt som en fjärl, hvilken gungar på luftens vågor, ilade vår båt vidare uppför floden, förföljd af de återstående negerfarkosterna. Ännu en gång föll ett stenregn öfver oss, men vi voro redan så långt borta, att ingen enda af dessa projektiler nådde fram till oss.

Slutligen tycktes negrerne inse, att allt förföljande skulle vara fåfängt, ty de stannade och vi sågo dem ro i land med sina bräckliga farkoster, men våra öron uppfångade ljudet af deras hemska tjutande långt borta i fjerran.

Här och der under de följande dagarna sågo vi enskilda negrer, stående på stranden, men något försök att anfalla oss gjordes icke mera, utan vi anlände om aftonen på den femte dagen välbehållna till den lilla handelsplatsen Pella, bland hvars engelska invånare vår ankomst väckte ganska stor sensation.

Pellas invånare berättade oss, att en hvit man verkligen hade blifvit tillfångatagen af Makannah. De trodde, att kafferhöfdingen qvarhöll den hvite mannen för att betjena sig af den läkeförmåga, som negrerne tillskrifva den hvita rasen. Min far hade de icke sett, men de ansågo det icke vara omöjligt, att han på någon annan punkt af floden hade inträngt i landets inre. På sju eller högst åtta dagsresor skulle vi, enligt deras öfvertygelse, hinna fram till Makannahs hyddor.

Sedan vi hvilat oss öfver natten i Pella, hvars gästfria invånare välvilligt gäfvo oss nattqvarter, bröto vi upp följande morgon. Hvar och en af oss hade att bära, utom gevär och ammunition, äfven en packning, innehållande vatten och proviant, filter och de handelsvaror, genom hvilka vi hoppades kunna beveka den vilde och grymme Makannahs hjerta.

Vår väg gick nu genom en vild och obanad ödemark. Än måste vi bryta oss väg genom nästan ogenomträngliga snår, än voro vi nära att omkomma i bottenlösa, med gräs öfverväxta, sumpiga trakter, der vi nedsjönko ända till knäna för hvarje steg. På andra ställen genomtågade vi mindre sandöknar, hvilka återkastade solstrålarna på ett för ögonen särdeles skadligt sätt och äfven förorsakade oss stor plåga genom sin odrägliga hetta.

På femte dagen efter vår afmarsch från Pella slogo vi vid middagstiden läger under en lummig skogsdunge, som någorlunda skyddade oss mot solskenet. Vi voro nästan alla ganska uttröttade af de strapatser, som vi hade utstått, och längtade efter att erhålla ett par timmars ostörd hvila. Endast herr Tumling var sig lik. Hvarken solhetta eller någon annan besvärlighet tycktes ega förmåga att uttrötta honom. Liflig och sprittande som en ekorre i en bur, hvilade han aldrig. Icke

heller nu kunde han sitta stilla, utan sedan han bemärgtigat sig en skeppsskorpa och ett stycke kött, var han snart försvunnen ur vår synkrets. Hans försvinnande hade skett så snabbt och obemärkt, att Pelle, som med småländsk noggrannhet iakttog måltidsordningen och icke af någonting kunde störas i en så viktig förrättning, blef utom sig af förvåning, när han med ögonen sökte efter sin originella vän och icke fann honom.

»Vid alla boliner och spygattar», utropade han, »nu är den krabaten borta igen! Troligen dinglar han nu som bäst uppe i toppen af något träd en half svensk mil härifrån.»

Några af matroserna inlåto sig i samtal med Pelle om Mr Tumlings besynnerligheter, men jag och Mr Poor sysselsatte oss med de angelägenheter, som rörde vår expedition, och öfverlade om hvarjehanda mått och steg, hvilka möjligen borde vidtagas.

Plötsligt som en andeuppenbarelse stod Mr Tumling midt ibland oss. Han hade förtärt sin måltid under vägen och den sista biten försvann i detta ögonblick innanför hans läppar.

»Upp», sade herr Tumling, »vi måste härifrån!»

»Härifrån?»

»Ja, på ögonblicket!»

»Men hvarför? Säg oss hvarför!»

»Hela trakten är uppfylld med negrer.»

»Och ni har sett dem?»

»Ja, för f-n! Visst har jag sett dem. Skynden er!»

Naturligtvis rusade vi upp från våra platser, för att begifva oss på väg från så farliga grannar. Sakerna hoppackades skyndsamt. Under detta göromål frågade jag Mr Tumling, om han vore förvissad derom, att negrerne skulle vara fiendtligt sinnade och behandla oss såsom ovänner, för den händelse de upptäckte oss.

»Ja», svarade han, »de tillhöra en stam, som blifvit undanträngd af engelsmännen och holländarne och som dertör icke är vänskapligt sinnad mot menniskor af den hvita ansigtsfärgen.»

»Men hvarthän skola vi styra kosan för att undgå upptäckt?»

»I denna riktning! Ah . . . det är försent. Der framsmyga de redan bland träden. Gud ske lof, att vi åtminstone äro på benen, så att de icke helt och hållet öfverraska oss.»

»För denna omständighet stå vi i skuld hos er, Mr Tumling.»

»Ja, men ni kan vänta med tacksägelserna, tilldess vi återkommit till Cap.»

Verkligen sågo vi på afstånd svarta gestalter, hvilka smögo fram från träd till träd och begagnade sig af hvarje föremål, som kunde dölja dem. Huru försigtigt de än framträngde, kunde de likväl icke hindra, att vi emellanåt blefvo dem varse.

Jag blickade mig omkring, för att om möjligt kunna upptäcka något ställe, hvarest vi kunde vara skyddade mot det första anfallet. Då blef jag varse omkring femtio alnar bakom oss en bergvägg och vid foten af denna några kolossala stenblock. Inom ett ögonblick insåg jag, hvartill denna plats kunde duga.

»Fort till berget!» ropade jag, under det jag samtidigt för mina kamrater utpekade bergväggen.

Denna min uppmaning blef snart åtlydd. Vår manöver liknade visserligen ganska mycket en oordnad flykt, men det fanns icke skäl till att blygas häröfver, isynnerhet som det just kunde vara oss likgiltigt, om negrerne framdeles berättade för sina hemmavarande qvinnor, att de hos oss injagat en sådan förfäran, att vi besinningslöst flydde bort ur deras åsyn. I alla händelser kunde det lända oss till tröst, att negrerne genom ett plötsligt tjutande ådagalade, att vi hade genom vår brådstörtade flykt dragit ett ovälkommet streck i deras räkning.

Så snart negrerne märkte, att vi blifvit dem varse och att vi sökte uppnå de skyddande klippblocken. upphörde de med sitt försigtiga framträngande från buske till buske. Det visade sig nu, att nästan hvarje trädstam i vår närhet hade dolt en eller ett par fiender, hvilka nu trädde fram och med stor snabbhet ilade i våra spår, svingande långa spjut i sina händer.

Emellertid uppnådde vi lyckligt bergets fot och då klippblocken lågo några alnar framför denna, kunde vi hafva en ganska trygg fristad bakom dem. Bakifrån kunde vi icke anfallas, ty bergväggen var otillgänglig. Mot de fiender, som framifrån möjligen ville anfalla oss, skyddades vi af de omkring tjugo fot höga klipporna, bakom hvilka vi lågo gömda, och om någon fiende genom att framtränga mellan klippblocken ville anfalla oss från sidan, skulle det vara en lätt sak att med våra bössor hålla dem på afstånd.

Negrernas missträkning gaf sig luft genom ett vildt tjutande, som föranledde Mr Tumling att göra denna anmärkning:

»Ja, tjuten I gerna! Det öfvertygar oss blott om, att vår krigslist varit förträfflig.»

Då jag nu lutade fram hufvudet, för att iakttaga fiendens rörelser, såg jag, att de hade stannat på vördnadsfullt afstånd och tycktes öfverlägga. Deras antal syntes mig uppgå till flera hundra — en syn, hvilken icke var egnad att lugna mig.

»Ah», sade Mr Poor, hvilken vid min sida, skyddad af en invid klippan växande buske, gjorde sina iakttagelser, »de synas mig befinna sig alltför nära oss. Jag vill försöka, om jag icke kan öfvertala dem till att draga sig ännu längre tillbaka.»

Sägande detta, lade han bössan till ögat och gaf eld. En af de främst stående negrerne föll till marken, och föllden visade, att Mr Poors metod att samtala med negrer icke var dålig. De förstodo ögonblickligen den uppmaning, som Poors kula hade bringat dem, och drogo sig skyndsamt omkring femtio steg längre bort.

»Nå», menade Mr Poor, »nu kunna vi å ömse sidor samtala utan att höra hvarandra. Låtom oss därför öfverlägga!»

»Ja, vid alla refvade och gigade segellappar, låtom oss öfverlägga!» upprepade Pelle och tog dervid på sig en min, som om han hade uttryckt all visdom i verlden genom de få orden.

Mr Tumling hade emellertid med sin vanliga rörlighet ilat från den ena ändan af vår fristad till den andra. Icke en enda tum lemnade han utan undersökning, snabb, bröststörtad, men icke desto mindre säker och tillförlitlig undersökning. Icke en enda sten, icke en enda buske undgick hans blick. Vädrande såsom en stöfvare och stundom fnysande af otålighet, skyndade han än hit och än dit. Slutligen stannade han framför mig och jag höll honom säkert fast, medan vi samspråkade.

»Nå, Mr Tumling?»

»Jag har funnit det.»

»Ni har funnit? Hvad?»

»En utväg härifrån. Hvad de fördömda negrerna skola stå der med lång näsa! Ah, de hafva slagit sig ned i gräset. De vilja uthungra oss, svälta oss ihjäl. Nå, vi vilja se till. Släpp mig för f-n, min bästa herre, och följ med mig!»

Naturligtvis släppte jag honom. Hal som en ål, skulle han ändå i nästa ögonblick hafva slingrat sig ur min hand. Jag gaf mina kamrater tecken och hela truppen följde nu Mr Tumling. Han förde oss till det yttersta klippblocket och jag såg nu, att detta sköt omkring två fot utanför berget, som här slutade med ett nästan rätvinkligt hörn.

»Om vi smyga oss nära intill bergväggen, skola vi vara skyddade för negrernas blickar, medan vi begifva oss härifrån, och när de tro oss vara uthungrade och kraftlösa och smyga sig fram, för att gripa oss, skola vi redan befinna oss vid Makannahs by.»

Jag fann genast, att den originelle, men nyttige mannen hade rätt. Om vi i samlad trupp hade vikit af kring bergets hörn och tågat bort, skulle fienderna ovilkorligen hafva upptäckt oss, emedan det framskjutande klippblocket då skulle hafva varit otillräckligt att dölja oss. Men om vi ginge en och en och tillika pressade oss hårdt intill berget, hade vi verkligen någon utsigt att lyckligt undkomma, såvida icke negrerna under tiden flyttade lägerplatsen längre åt vester.

Vi dröjde icke att sätta Mr Tumlings förträffliga plan i verkställighet och den hade all önskvärd framgång. Tio minuter senare hade vi kringgått berget och tillryggalagt ännu en fjerdedels mil af det afstånd, som skilde oss från Makannahs hyddor.

TRETIOTREDJE KAPITLET.

Vår ankomst till Makannahs by. — Beskrifning af en negerhydda. — Hvad vi sågo, då vi blickade ned i dalen. — Mr. Tumlings plan. — De sex skotten. — Mr Tumling lockar negrerna att lemna sin by och löpa efter honom. — Vi infalla i byn. — Elfte huset i ordningen. — Min far befrias. — Mr Tumlings allestädesnärvaro. — Huru innevånarne i Pella mottaga oss. — Vårt triumftåg genom gatorna i Cap. — Hvarför gamle Briggman nu kunde förlika sig med den tanken att hafva en lärd man till måg. — Några underrättelser om de handlande personernas närmare öden. — Slut.

Utan några vidare äfventyr framkommo vi tre dagar derefter mot aftonen till en vild skogstrakt, hvarest, enligt herrarne Poors och Tumlings enstämmiga åsigt, Makannah skulle hafva sina byar. Också kunde Mr Tumling efter en liten utflykt på egen hand föra oss till en plats, hvarifrån vi, skyddade af en tät buskskog, kunde skåda en mängd, i en dal nedanför oss belägna, hyddor af ett ganska besynnerligt byggnadssätt.

På en grund af lera, hvilken höjde sig något mera än en aln från markens yta, reste sig på lika afstånd från hvarandra några stolpar, hvilka inbördes voro sammanflätade med hvarandra medelst grenar. Taket hvilade på stolpar, som höjde sig omkring en fot öf-

ver väggen, så att (troligen för luftvexlingens skull) en öppning mellan väggarna och taket uppkom. Det senare sträckte sig åtskilliga fot utöfver huset — en ganska förträfflig anstalt, hvilken skyddade både mot solsen och regn.

Bland dessa hyddor rörde sig en mängd människor af svart hudfärg — män, qvinnor och barn. Det som isynnerhet roade Pelle var den underliga frisering, hvarmed dessa människor prålade och det icke blott qvinnorna utan äfven karlarne. Somliga hade sammanbundit håret till en spets öfver midten af hjessan, andra hade flätat det i en mängd små piskor, åter andra buro en hög man midt i hufvudet från pannan ned i nacken, under det att den öfriga delen af hufvudet var rakad. En civiliserad hårfrisör skulle hafva häpnat, men derjemte kunde han helt visst här hafva hemtat åtskilliga goda idéer, isynnerhet till gagn för den extravaganta, moderna damhårfrisuren.

Plötsligt uppstod en ovanlig rörelse bland den svarta befolkningen. Jag såg en hvit man föras bunden ut ur en hydda, Folket samlade sig kring fången och helsade honom, som det tycktes, med en viss vördnad. Den bundne mannen ledsagades af folkhopen genom en del af byn. Hans väktare stannade slutligen framför en hydda och förde den hvite mannen ditin.

Mitt hjerta klappade hörbart, då jag bevittnade denna scen. I den hvite fången hade jag igenkänt min far.

»Kanske föra de honom nu till döden», hviskade jag till Mr Poor.

»Åh nej, de föra honom till någon sjuk, som han skall bota. Ve honom likväl, om han icke lyckas. Då är han förlorad.»

»Tror ni det?» frågade jag med beklämdt hjerta.

»Ja, derom är intet tvifvel. Dessa afrikanska tyranner fråga icke mera efter en människas lif, än efter en flugas, isynnerhet om det gäller en hvit varelse. Kände ni mannen? Var det professor Darelli? Mig syntes det, som om det verkligen var han?»

»Ja, ja, derom är jag viss. Vore jag blott lika

viss om att lyckas befria honom ur hans farliga belägenhet!»

»En smula tålmod, min unge vän! Vi vilja till en början gifva noga akt på, i hvilken hydda de innesluta honom för natten. Sedan blir det tids nog att öfverlägga om sättet, huru vi skola befria honom.»

Jag insåg det kloka i detta råd och måste foga mig efter nödvändighetens bud, ehuru jag kände en otålig längtan efter att komma min arme fader till hjälp. Under en halftimme, hvilken syntes mig vara en evighet, hade vi våra ögon oafåtligt fästade på den hydda, i hvilken vi hade sett fången inträda. Då kom han ut genom hyddans öppning, (någon dörr fans icke) folkhopen delade sig och den hvite mannen fördes af sina väktare tillbaka till den hydda, ur hvilken vi först hade sett honom utkomma. Folkhopen skingrade sig till alla trakter af den vidsträckta byn. Snart derefter hade mörkret inbrutit.

Då fångens väktare hade utanför hyddan aftagit de band, som fjettrade hans armar, hade de låtit honom ensam inträda i hyddan och sjelfve ställt sig på vakt utanför hyddans ingång. Jag hade äfven iakttagit, att väktarne endast voro beväpnade med långa spjut. Skjutvapen tycktes vara okända eller åtminstone voro de en sällsynthet, hvilken endast de förnämste i stammen egde.

Sedan nu mörkret inbrutit, började vi allvarsamt öfverlägga angående sättet för fångens befrielse. Vi voro alla ense derom, att det icke skulle vara möjligt att genom erbjudande af några gåfvor öfvertala Makannah till att lösgifva en så dyrbar fånge, som denne läkare. Vi voro äfven ense angående den saken, att hvad som skulle göras måste ske under nattens lopp, men derutöfver sträckte sig till en början icke vår enighet. Den ene föreslog nemligen en utväg och den andre en annan. Djerfvast var likväl Pelle i sitt förslag, ty han ville tända eld på hela byn och under den derigenom uppkommande bestörtningen och oredan bland de svarte befria fången. Jag var nästan böjd att lyda detta råd, ehuru motbjudande det i sjelfva

verket var, men Mr Tumling framställde nu ett mindre grymt förslag, hvilket mera behagade mig och hvilket dessutom hade den förtjensten att vinna allmänt bifall.

»Jag vill taga min bössa med mig», sade han, »och begifva mig till andra sidan af byn. Der vill jag på något afstånd lossa ett skott. Jag tror, att ett enda skott skall vara tillräckligt att locka hela svärmen ut ur hyddorna och bort till den trakt, der skottet blifvit lossadt. Emellertid skyndar jag till en annan plats och lossar der ett nytt skott. På detta sätt lockar jag i mörkret hela skaran att förfölja mig. Under tiden är det en lätt sak för er att befria fången och föra honom hit. Sedan jag genom ett halft dussin skott lockat negrerna långt bort, smygar jag mig undan och hit till er, hvarefter vi begifva oss på flykten. Jag känner trakten ganska noga och vi skola under den mörka delen af dygnet hinna ganska långt och vara fjerran från Makannah i morgon bittida.»

»Godt», sade jag, »begif er då afgenast, Mr Tumling. Hvarje minut är dyrbar.»

»Sant, därför går jag nu.»

Med geväret öfver skuldran smög den originelle engelsmannen sig bort. Så tyst var hans framträngande, att vi icke hörde det allra minsta ljud.

»Tror ni, Mr Poor», hviskade jag, »att han lyckas locka negrerna att förfölja sig?»

»Ja, derom är jag öfvertygad.»

»Men skola de icke frukta ett försåt under nattens mörker?»

»Om vi hade att göra med civiliserade menniskor, tror jag väl, att de icke skulle begifva sig utanför byns rämärken, förrän vid solens uppgång, men negrerna kunna icke beherrska sin nyfikenhet och de skola helt säkert låta locka sig af herr Tumlings skott.»

»Gifve Gud att det måtte lyckas!»

Vi lyssnade länge, för att få höra vår bortovärande väns första skott, men intet ljud afbröt under en halftimma nattens stilla och högtidliga tystnad. Plötsligt genomsars luften af en knall, hvilken mångdubblades af ekot och slutligen likt en åska rullade

fram mellan de aflägsna höjderna. Rop och skrik hördes från byn, men det var oss omöjligt att i mörkret urskilja något af hvad som tilldrog sig dernere. Larmandet och tjutandet tilltog i styrka, men plötsligt tyckte vi oss märka, att det aflägsnade sig. Riktigt! Att döma efter ljudet befann folkhopen sig i detta ögonblick utanför byn och på väg mot den bakom liggande skogen. Nu ljöd Mr. Tumlings andra skott.

»Det är tid mina vänner utropade jag. »Följen mig!»

Skyndsamt ilade jag utför den sakta slutande höjden. Mr. Poor, Pelle och mina modiga matrosar följde mig. Snart anlände vi till byns början. Der syntes ingen enda mensklig varelse, men i fjerran hörde vi folkhopens sorl, der den lopp efter ljudet af mr Tumlings än här och än der smällande skott.

»Det var det elfte huset från ändan i den här raden», hviskade Poor.

»Ja, låtom oss räkna! Ett, två, tre . . . »nu hördes mr Tumlings tredje skott», eller huru, Mr Poor? . . . sju, åtta, nio, tio, elfva. Nu äro vi der. Ah, der stå väktarne lika orörliga, som om ingenting hade händt. De äro trogna på sin post. Fallen öfver dem, medan jag skyndar in i hyddan!»

Mr Poor och matroserna störtade öfver de intet ondt anande negrerna. Striden var kort. Jag hade icke befunnit mig två minuter i hyddans inre förrän mr Poor kom in och förkunnade, att vägen var fri.

Emellertid hade jag störtat in, ropande:

»Min far! Min dyre fader! Finns du här?»

»Hvem ropar mig? Ah, det är ju mitt modersmål, jag hör!» svarade mig en röst från hyddans inre — en röst, i hvilken jag utan svårighet igenkände professor Darellis stämma. »Har jag då en son?»

»Ja, ja, och denne son är nu kommen till din befrielse. Jag har under tusende faror ilat hit, för att befria dig. Men skynda! Hvarje minut är dyrbar. Kom!»

»Hvem du än må vara, så följer jag dig för ditt ärliga svenska tungomåls skull.»

Nu inträdde Poor och tillkännagaf med hög röst:

»Vägen är fri!»

»Kom då genast, min far. Låtom oss skynda tillbaka till vår lägerplats innan negrerna komma tillbaka!»

Nu ljöd Mr-Tumlings fjerde skott och ånyo hörde vi larmandet af folkhopen i fjerran. Första delen af vår plan hade lyckats. Innan femte skottet lossades, voro vi tillbaka på den plats, der vi hade slagit läger.

Här fingo vi andas ut och Darellis första fråga var denna:

»Jag tyckte mig i hyddan höra någon, som kallade mig sin fader. Drömde jag det måhända?»

»Nej», svarade jag, »ni drömde det icke. Känner ni icke igen den unge sjömannen, Josua, hvars sårade arm ni läkte i Capstaden förlidet år? Jag är Josua och jag är — er son.»

»Nu känner jag verkligen igen din röst, Josua. Och du har företagit denna långa, mödosamma och farliga färd för att befria mig? Och du säger, att du är min son?»

Jag berättade nu i korthet allt hvad som hade tilldragit sig och huru jag hade gjort den upptäckten, att jag var hans och Anna Elisabeth Briggmans son. Knappt hade jag slutat med att säga honom, att hans hustru och svärfader med otålighet väntade honom i Capstaden, förrän mr Tumlings sjette skott skallade i ett aflägsset fjerran. Detta var signalen för oss att bereda oss till uppbrott. Våra tillhörigheter hoppackades och fastbundos vid skuldrorna och vi räknade nu minuterna tilldess mr Tumling återkom.

En kvart förgick och ännu hade han icke anländt. Då brast Pelles tålmod och han utropade:

»Mr Tumling måtte hafva glömt sin vanliga snabbhet någonstädes derborta i skogen, ty eljest skulle han nu hafva varit här.»

Hvem förmår fatta vår förvåning då Pelles otåligen utgjutelse besvarades af mr Tumling sjelf, hvilken befann sig midt ibland oss, utan att någon visste, hvarken när eller hvarifrån han hade kommit?

»Ah nej», sade han lugnt, men snabbt, »Mr Tumling är icke så stort nöt som du. Bort härifrån, mina vänner!»

I den mörka, dystra natten vandrade vi nu oafbrutet. Mr Poor och Mr Tumling visade vägen. Innan dagen bröt in och kastade sitt ljus in i skogarnes dunklaste vrår, voro vi mer än två svenska mil aflägsnade från Makannahs by. Vi unnade oss då ett par timmars hvila, hvarefter vi ånyo började vår marsch med oförminskad snabbhet.

Utan äfventyr anlände vi efter sju dagar till Pella, hvars invånare tillställde en, efter deras förhållanden, ganska storartad fest, för att fira den lyckliga utgången af vårt företag.

En vecka senare inträffade vi i Cap. Vårt tåg från hamnen upp till English Hotel liknade ett triumftåg, ty den goda stadens invånare följde oss i stora skaror och först sent på aftonen skingrade sig den folkhop, som var församlad utanför hotellet.]

Försoningen mellan gamle Briggman och mina föräldrar var fullständig och gjorde oss alla obeskrifligt lyckliga.

»Numera», sade gubben, »kan jag förlika mig med den tanken, att min dotter är gift med en människa, som icke alls förstår sig på affärer, ty jag har nu en dotterson, hvars heder och praktiska duglighet äro mig en borgen för, att han skall veta att väl häfda firmans anseende och föröka de skatter, som millionären Briggman en gång lemnar efter sig.

Många år hafva nu förflutit, sedan de tilldragelser timade, som blifvit skildrade i denna enkla berättelse. Kanske intresserar det mina läsare och läsarinnor att erfara något om de personers senare lefnadshändelser, hvilkas sorger och glädje, lidanden, fel eller förtjenster här blifvit framställda.

Min morfar, gamle Briggman, millionären, sofver nu lugnt under den gröna torfvan. Han dog i frid, välsignad och sörjd af sina närmaste, saknad af sina underlydande. Redan flera år innan han lade sitt hufvud ned till den sista hvilan, öfverlemnade han affären i mina händer och hade den glädjen att se, att firman Briggman-Darelli alltjemt häfdade sitt goda anseende inom handelsverlden. Under dessa år lefde han i mina föräldrars hem och omhuldades af dem med den varmaste kärlek och tillgifvenhet.

Min far kunde aldrig med affärerna och ännu i denna stund bekymrar han sig alldeles icke om dem, ehuru han naturligtvis är hufvuddelegare i firman. Han egnar sitt lif uteslutande åt två ting: sin hustru och sin vetenskap. Min mors lif är nu lika lyckligt, som det under hennes yngre år varit sorgligt. Alskad och beundrad af sin make, sin son och sina barnbarn, åtnjuter hon allas högaktning och vördnad. Jag, min hustru och våra barn göra allt hvad i vår förmåga står, för att bereda henne glädje.

Redan kort efter vår ankomst från Capstaden till Göteborg firade jag bröllop med min Alma. Hennes föräldrar voro närvarande på hennes högtidsdag, men bröllopet firades i min morfars hus. Under alla dessa år har vår lycka varit ogrumlad och fastän min lilla hustru nu icke längre har ungdomens friskhet, är min kärlek till henne oförändrad. Ingenting fattas i vår lycka — icke ens en liten skara väl uppfostrade arfvingar till mitt namn och min förmögenhet.

Åhrén lefver ännu, ehuru han är gammal och för lång tid sedan frivilligt mottagit en vice kyrkoherde, som sköter hans tjenst och vallar hans hjord mot en mycket ringa ersättning — ja, så ringa, att det är ett underverk, att karlen kan lefva derat. Skaffar han sig nu en vacker dag en hustru med thy åtföljande tillökning i hushållet, så får han kanske en annan vacker dag den glädjen att svälta ihjäl under modern kyrkans vänliga vingar — ett martyrskap, öfver hvilket kan förmodligen gläder sig.

»Men Sara Lisa?» frågar läsaren. — Tålomod!

Åhréns ånger var så fullständig, att han gjorde Sara Lisa till sin — hustru, i hvilken egenskap denna qvinna lefde och verkade under många år, till dess hon för ett par vintrar sedan lemnade det jordiska eländet.

Pelle — den småländske, språkidkande, genomhederlige Pelle är för många år sedan lagligen gift med sin lilla chinesiska, som i dopet blifvit från en Tsing Sching förvandlad till en Serafia. Då jag sjelf lemnade sjön, erbjöd jag Pelle ett litet kapital såsom lån, om han ville bosätta sig på landbacken, köpa en gård och odla jorden i sitt anletes svett. Pelle funderade på saken under några veckor, men afgaf slutligen det svaromål, att han omöjligen kunde lefva utan att vistas på sjön. Jag bekostade då Pelles undervisning i navigationsskolan, från hvilken han efter några år utgick med betyg såsom kaptan. Först då gifte han sig med sin lilla chinesiska. Jag gjorde honom till kaptan på »Elisabeth». Hans hustru följer honom troget på alla hans sjöresor och ombord på »Elisabeth» har redan en hel kull af små verldsmedborgare sett dagen, alla med ögon, som på ett betänkligt sätt erinra om sitt chinesiska ursprung.

Kaptan Krohn har nu lemnat sjön och bor hos mig. Han har en liten treflig ungarlsvåning, bestående af tre rum och spisar dagligen vid mitt bord. Han är gammal nu, hans systrar och släktingar äro döda och hans lilla förmögenhet — jag vet icke, huru stor den är — tillfaller efter hans död den äldste af mina söner.

Axel Kling har utstått sitt straff och vistas hos sin gamle far i Björnkula, hvilken på hvarje sätt söker att förbättra honom. Huruvida detta bemödande skall krönas med framgång, vet jag icke. Ännu lär emellertid förbättringen hafva varit ringa, enligt hvad jag låtit berätta mig.

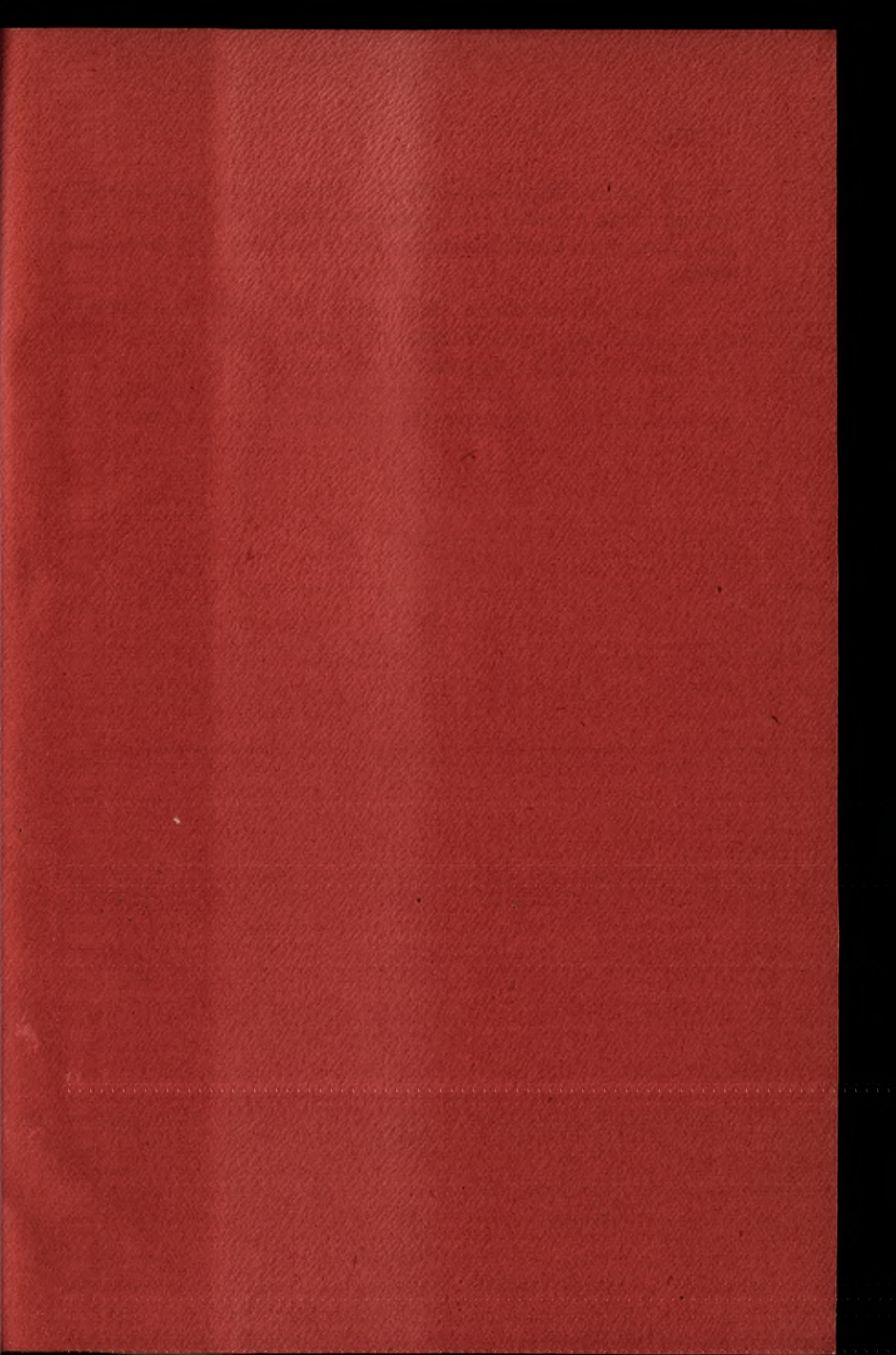
Om Mr Tumling har jag sport, att han omkommit under ett ströftåg mot zulukaffrerna ungefär vid samma

tid, då prins Napoleon föll för dessa barbarers lansar, fjerran från moder och fädernesland. Dock vet jag icke, huruvida berättelsen om Mr Tumlings död är sannfärdig.

Efter att på detta sätt hafva redogjort för ett och annat, som jag trott intressera läsaren, tackar jag denne för hans välvilliga uppmärksamhet och titulus Lodbrok för lånet af hans penna samt drager mig tillbaka med en vördnadsfull bugning för publiken och kritiken.

Pris: 3 kr. 75 öre.